

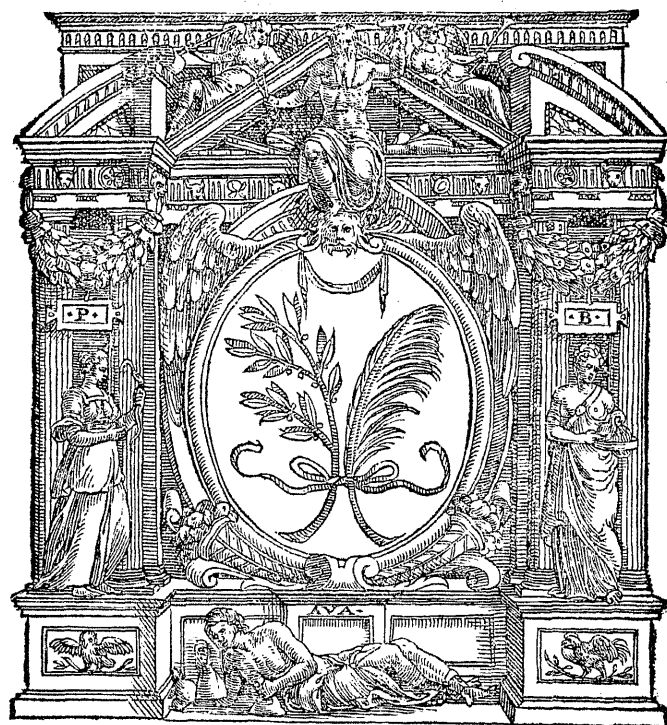
Nicolai Tudeschij Catinensis, Siculi,
ABBATIS PANORMITANI
PONTIFICIAE DISCIPLINAE
CORYPHÆI,

In Clementinas Constitutiones,
doctissimæ interpretationes,

*Hucusque cum reliquis eiusdem ad Decretales commentariis nunquam, quinimò
nec separatim multum abhinc temporis impressæ, de hominumq; usu,
memoriaq;, typographorum incuria, fere sublata, non paucis
etiam erratis nunc denuò repurgatæ.*

ADIECTO RERVM, ET VERBORVM
Indice copiosissimo.

Petro Vendramano Corrigente.

VENETIIS, Apud Bernardinum Maiorinum Parmensem, MDLXIX.

2 400 40

Saba

MADE IN GERMANY

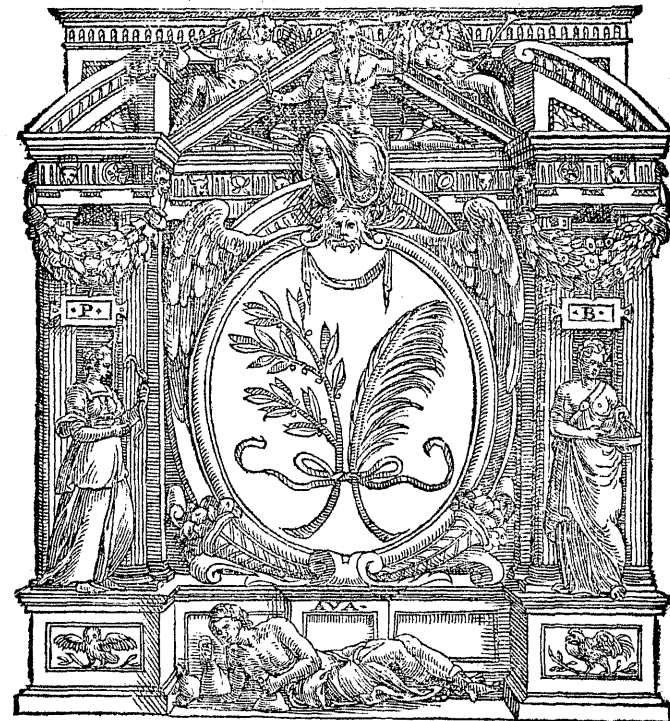
Nicolai Tudeschij Catinensis, Siculi,
ABBATIS PANORMITANI
PONTIFICIAE DISCIPLINAE
CORYPHÆI,

In Clementinas Constitutiones,
doctissimæ interpretationes,

*Hucusque cum reliquis eiusdem ad Decretales commentariis nunquam, quinimò
nec separatim multum abhinc temporis impressæ, de hominumq; usu,
memoriaq;, typographorum incuria, fere sublata, non paucis
etiam erratis nunc denuò repurgatæ.*

ADIECTO RERVM, ET VERBORVM
Indice copiosissimo.

Petro Vendramano Corrigente.

VENETIIS, Apud Bernardinum Maiorinum Parmensem, MDLXIX.

ABBATIS PANORMITANI IN CLEMENTINAS CONSTITUTIONES, DOCTISSIMAE INTERPRETATIONES,

Hactenus cum reliquis eiusdem ad decretales commentariis non excussæ,
quæ etiam penè interciderant incuria
Typographorum.

*Libri Clementinarum quantæ sint auctoritatis cuiuslibet doctissimo
& iurisperitissimo liquet, cum tot ac tanti viri iuris monar-
che scripserint super libris Clementinarum, quos diligenter
enumerat dominus Cardinalis Zabarella, in proœmio suorum
commentariorum quos composuit super præsens volumen Cle-
mentinarum ubi videas.*

SVPER PROOEMIVM.

APPELLATIONE iuris venit ci-
uile, canonicum & synodale, seu
municipale. no. glo. in proœmio
clemen. in uer. iuris. secus in na-
turali, uel diuino, ut ibi. quod
intelligo, ubi materia subiecta
nô patitur, seu sequeretur absur-
dum: alias secus, ut in prima di-
stin. cap. humanum genus.

1. Faciunt prædicta ad quæstionem, quando causa mâ
datur decidi s'm ius, ut non solum intelligatur de com-
muni, sed etiam de municipali, & de consuetudine. Nâ
& consuetudo est ius. i. distinct. consuetudo. de hac ta-
men quæstione uide, quod latè scripsi in cap. Quinta-
uallis, de inreiuuran. & super rubr. de consue. Machina-

tio idem, quod astutum ingenium, & sonat in ma-
lam partem. uide glo. in proœmio cle. in uerbo, ma-
chinationis.
3. Papa dicitur à Papæ, quod est interiectio admi-
rantis, & idem est, quod admirabilis: sed secundum ety-
mologiam dicitur Papa, quasi pater pauperum. glo. in
eodem proœmio in uerbo Papa.
4. Procliuius idem est, quod præceps seu promptus, fa-
cilis, uel inclinabilis. uide hic gl. in proœmio super uer-
bo, procliuius.
5. Obrepere idem est, quod latenter subintrare. uide
hic gl. in uerbo obrepit. Verbum sortis sumitur mul-
tipliciter: quandoq; pro fortuna, uel euentu, & quâdoq;
pro fortilegio, quandoq; pro capitali, quandoq; pro
parte uel portione. gl. in eodem proœmio in uerbo, sor-
tis. Quando incipiunt ligare constitutiones, siue sint di-
spositiue siue declaratoriæ, siue priuilegiatiue; & an sit
differentia in tempore effectus consequendi inter priu-
ilegium purè concessum & priuilegium concessum per
uiam constitutionis, uide bonam gl. in proœmio antedi-
cto in uer. de cætero, prope si. & inter cætera notabili-
ter uidetur uelle, ut ad iniiciendum uinculum non suf-
ficiat constitutionis principium, si postmodum illa oc-
cultatur: sed est necesse, ut fiat copia in cõi. qd̄ intelli-
geni aliud appareat ex uerbis constitutionis, ut puta
quia mandatur, q̄ statim debeat obseruari, ut ex eadem
glo. colligitur.
Pontificatus Papæ incipit à tempore benedictio-
nis, consecrationis, & coronationis. prius. n. dicitur cle-
tus. gl. in dicto proœmio in uerbo Pontificatus.

De summa trinitate. Rubr.

Vod rubricæ cle. non sunt cõtinuandæ sicut
nec rubricæ sexti lib. uide gl. s. rub. de sum-
tri. Quod statim tpe conceptionis Christus
fuit perfectus homo, & fuit anima rationalis
infusa: quia incõgruū fuisset filium Dei
corpus assumpsisse non formatū. gl. in uer. unitas, alle-
gatur Arist. in j. physicorum. frustra fit per plura quod
põr fieri per pauciora. In aliis aut non infundit aia ita-
tim cū sit conceptio: sed oportet prius, q̄ foetus recipiat
suam dilationem & extensionem membrorum, ut sic di-
sponatur ad aiam recipiendam. & dicitur q̄ in fœmina
expectatur per 80. dies à conceptione embryonis in ma-
sculo per 40. uide gl. in cle. j. de sum. tri. in uer. unitas, &
& in decre. s. dist. s. j.
Corpus Christi erat passibile. unde poterat pati fri-
gus, calorem, famem, sitim, & oēs alias pœnalitates hu-
Abb. Panorm. Clem. K r ij ma-

*nota ad a-
gationem.*

manas preter ignorantiam & peccatu: & si non fuisset in cruce mortuus, ad ultimum senio decedisset. uide gl. in cle. j. de sum. tri. in uerbo passibile. & ibi etiam redditur ratio, quare uoluit assumere corpus passibile.

3 Quare Christus tempore incarnationis uoluit assumere carnem humanam ad saluandas gentes, & non uoluit assumere prius uel tardius gl. in cle. j. de sum. tri. in uerbo, ex tempore.

* Quare de Maria. Vide hic per do. Card. in 3. colu. in 9. q. que dicit rationes hic gl. postitas non necessario concludere: sed potius persuadere. non enim dicit, potest ratio reddi, sicut nec de predestinatis ad uitam eternam, uel ad gehennam, quare, sicut citius saluatur, quam alter. Apud iste citius ceteratur, quam alior.

4 Quare de Maria. * & non de alia uirgine uoluit filius Dei incarnari, uide gl. in d. cle. j. de sum. tri. in uerbo uirginali. quare reddit tres rationes. Prima, quod ex sup. pbissima s. Eua natus est morbus, sic p. priu ex humillima debuit inchoari medicina, & beata Maria humillima fuit, unde in psal. Quia respexit humilitatem ancille sue. Secundo quod ad summam humilitatem filius Dei uoluit incarnari, sic summe humilis eligere debuit, in qua & a qua deberet tanta humilitas inchoari. Item, ut refert quedam historia, beata Maria fuit prima, quae uirginitate Deo obtulit & ibi cauetur etiam in ead. gl. quare beata uirgo consentit in coniugium Ioseph.

5 Quare Christus morte crucis elegit, & non aliam passionem, uide quatuor rationes quas ponit gl. in d. cle. j. de sum. tri. in uerbo, Cruci.

6 Quare euangelistae figurant diuersimode, uide gl. in d. cle. j. in uer. Io. An. quare post B. Greg. dicit Mattheu p. hoiem figurari quia suu euangelium incepit ab humana ratione. Marcus uero p. Leonem figuratur quia incepit p. clamorem in deserto. Lucas p. uitulam: quia a sacrificio. Ioannes autem per aquilam: quia incepit a diuinitate Christi, ut ibi.

7 Quare anima rationalis & intellectiua format corpus humanum, non tamen per oia se habet, sicut alia forma. Nam anima habet p. se substantiam sine corpore, & illud esse, in quo subsistit, coicat materiae corporis, ex qua materia & anima intellectiua fit unum ita, quod illud esse, quod ex totius compositi, est etiam ipsius anime; quod non est in aliis formis, quae non sunt per se sine aliqua substantia subsistentes; & pp. praedicta anima humana remanet in suo esse distracto corpore, non autem alia forma uide latissime per dicta gl. cle. j. in uerbo, intellectiua. Et ibidem est habet, ad quid resurgunt corpora nostra. Nam fiet resurrectio: quia anima non habet sine corpore perfectam beatitudinem & requiem; quod est, cum appetat uniri in corpore, cum ex eo & anima fiat unum compositum; & ibidem h. de anima sensitiua & uegetatiua.

* Pertinax. Pertinax est, qui tenet impudenter propositum suum, quasi omnino tenax secundum Isidorum. li. etymologiarum. et B. Th. 2. 2. 138. art. 2.

8 Quis dicat proprie pertinax, & quod pertinacia, gl. hoc enunciat, in d. cle. j. in uer. pertinaciter.

9 Quare paruulis non sentiuntur infundantur per baptismum uirtutes, & gratia informas, & de huiusmodi opinione antiquorum, uide p. gl. in d. cle. j. in uerbo, Opinione.

10 Quod per baptismum infunduntur uirtutes theologicae, quae sunt tres, Fides, Spes, & Caritas, & dicuntur uirtutes quasi uirium mentes, & praeseruantes a uitiiis.

11 An autem uirtutes morales infundantur per baptismum, ut prudentia, temperantia, fortitudo, iusticia, & similes.

An uero postmodum acquirantur per hominem, sunt opiniones inter theologos.

12 Et qualis & qualiter gratia infundit in baptisate, uide ad praedicta gl. in d. cle. j. in uer. Virtutes cum se.

De rescriptis. Rubr.

Abates.] Quod dispositio poenalis extendatur pp. identitatem rationis, uide bona gl. in cle. j. de praescrip. in uerbo, Praesidentes. Et aduerte, quia colligitur ex ista gl. hoc procedere, licet ratio non sit in tex. sed uerisr & indubitater praesumpta. Nam hoc in tex. non exprimitur ratio: sed gl. j. illam ibidem praesumit, & quod loquat in constitutione uel dispositione poenali patet: quia ibi in poena inducitur retractatio processus, & condonatio ad expensas, & interesse, ad quod tex. iuncta gl. not. in uerf. Processus, de immu. eccl. c. decet, lib. 6. & probatur per tex. no. in c. dispend. de refer. eo. li. in fi. plene dico. in c. 2. de consti. in antiquis. Et uide ad materiam quod dixi post gl. in cle. j. de elect.

Quod constitutio loquens de religiosis est poenalis habet locum in clericis secularibus, ubi subest eadem ratio licet non expressa, sed indubitater praesumpta, est gl. in d. cle. t. in uerbo, Praesidentes, in fi. Et uidetur gl. in 3. rium, de sup. neg. pla. cle. j. in uerbo, regulares. Sed uide quod ibi dixi in hac tamen materia extensionis. Io. An. sicut sibi multum prius, in gl. suis, & specifico notabo strictatrem, ubi cadet & uide p. eum, in d. c. dispendia, in nouella, ubi uoluit, quod haberet locum dispositio pp. identitatem rationis, sed non poena: sed aliter sensu in cle. j. * 7. de ele. ubi dicit, & in c. in fidei fauore, de h. lib. 6. & in c. c. ostionem, de reg. lib. 6. & in reg. odia, de reg. lib. 6. in Mercu. Quod in ordinariis circa Papam & legatum non habet locum prouisio. c. stat. de refer. lib. 6. quod est ualde notandum. possunt ergo isti citare, seu cam committere ultra unam dietam; quod uidet probari, in c. ut litigates, & c. cum eps. de off. ordi. lib. vj. Sed aliq. doc. antiqui, cum quibus uidentur transire doc. moderni, tenent oppositum. c. sanza, de fo. comp. sed primum ibi tenui, licet non essem memor huius gl. & ibi latius uide d. p. praedicta c. ostione gl. in d. cle. j. i. uer. Legatoru.

* In cle. j. uide aliquid per eundem Io. An. in reg. iu. cum quis in ius, 3. col. ante fi. uer. Secundo inducitur.

Quod iudex, qui posset ratione suspicionis recusari, agere administratore ecclesiae immediato, poterit recusari agente superiore mediato de iuribus ipsius ecclesiae inferioris gl. in d. cle. j. in uerbo, Coram.

Quod priores etiam obedientiarum, qui ad nutum superioris possunt reuocari, ualent agere pro suis prioratibus, quoad durat eorum administratio, & idem in ipsis superioribus, uide tex. cum glo. in dicta clemen. j. in uerbo, Liceret.

Ubi pluribus eiusdem rei competit defensio, licet in solidum, non debet pp. cotumaciam unius fieri missio in possessionem: sed oportet quod oes citentur, glossa notabilis in dicta clem. j. in uerbo, Liceret. dixi plenius in c. cum deputati, de iudi. in additione.

Extendatur. In dubio tamen debet fieri, ut euitetur delictum, & dubia probatio debet ad illud adaptari, ut eleganter dicitur in ar. in l. solum. §. sed ut probari ff. de no. op. nu. §. 1. in l. praecipuis, in 7. col. C. de impu. & aliis sub. et per l. l. i. §. 7. 4. i. 2. nol.

6 Quod loca, quae sunt de mensa, non semper habent speciales gubernatores, uide glo. in d. cle. j. in uer. Habent. plenius per glo. in cle. j. de exce. pra. ubi et habetur, quando ecclesiae etiam dicuntur de mensa, & quo iure possunt effici de mensa praelati, uel capituli.

7 Quod idem est dicere non ualeat, ipso iure, quod sine ope exceptionis, glo. j. d. cle. j. in fi. in uerbo, ipso iure.

8 In principalis.] Quod episcopus potest habere in ciuitate plures officiales aequales & in solidum. Item quod unus sit principalior, & tunc principalior potest esse de e. egatus Pa. & alii non, uide glo. ij. iuncto tex. in cle. Et si principalis, de rescrip.

9 Si causa delegatur Vicario episcopi expresso nomine, prior non definit esse delegatus, licet remoueat a uicariatu. satis n. est, quod commissio tpe erat Vicarius. Item no. in canonico per glo. notabilem in c. statutum. §. cod. ti. li. vj. in uerbo Canonici. Et ex utraque glo. tene mentem non esse necesse qualitate requiritam ad actum durare. Si solum exigitur in principio actus. Nam c. statutum solum requirit, quod commissio fiat habenti dignitatem, uel canonicatum. satis est ergo, ut tpe commissio subit illa qualitas, ad hoc quod no. Bar. in l. ex facto h. de uul. & pup. & l. praecipimus. C. de appel.

Durare. Ad hanc materiam facit questio disputata per Do. Io. An. super reg. iuris decem beneficia, in Mercur. quam uide ad longum.

10 Quid autem si exprimitur simul nomen proprium, & appellatiuum, ut quia dicitur Antonio Vicario episcopi Senon. an uideatur cotemplata dignitas, uel persona, dic ut plene dixi, in c. qm Abbas, de off. dele.

11 De multiplici noie officialis episcopi, uide bona glo. d. cle. & si principalis, in uerbo, Officialis. Et ibidem et notatur, quod Vicarius episcopi in spiritualibus, quia alias officialis non est, non potest esse delegatus Papa.

12 Officialis seu Vicarius Archidiaconi, uel alterius praelati inferioris ab episcopo non potest esse delegatus Papa, uel ipsius legati. Secus tamen est in officiali capituli sede uacante uel in Vicario electi in episcopo & confirmati nondum consecrati, in d. cle. et si principalis, in uerbo episcopi.

13 Potest consuetudine introduci, ut in prioratu conuentuali constituatur p. superiore & non per electionem collegij prior obedientiarum, qui possit ad libitum superioris remoueri. Nec dicitur talis prior claustralis, cui praesit in monasterio tanquam Abbas, ex quo ille locus, non habet Abbatem specialem, & h. administratione omnium bonorum durante officio tanquam Abbas, sic intel. lige glo. in cle. ij. de rescrip. in uerbo, Per electionem. dixi de consuetudine: quia de iure coi debet collegij si bi eligere praelatum immediatum, ut in c. j. de elec. facit quod legitur & no. in c. ij. de sta. reg.

14 Quod prior ecclesiae conuentualis dicitur habere dignitatem, licet sit remouibilis ad nutum superioris. Secus dicendum in priore claustrali. & dicitur claustralis: quia constituitur tamen, ut praesit claustro. h. n. in eodem monasterio Abbate. s. se, ad que p. tinet immediate cura totius monasterij; sic intel. lige glo. in di. cle. & si principalis, in uer. Per elec. iuncta alia glo. in uerbo, Claustralis. Et idem in sacrista, custode, uel camerario monasterij; ut no. in glo. proxime allegata.

15 Quod ad esse dignitatis non requiritur necessario, ut quis debeat ibi esse perpetuus: sed satis est, quod potest esse perpetuus. idem dicitur quod Vicarius episcopi, & prior conuentualis obedientiarum habent dignitatem, uide glo. iuncto tex. in dicta clemen. & si principalis, in uerf. Per electione.

16 An Vicarius episcopi possit remoueri ad nutum ipsius episcopi, uide glo. s. alle. quae tenet quod sic & dicit quod mortuo eo qui dedit Vicarium, cessat officium Vicarij. si autem ex communicatur, seu suspenditur, manet et suspenso iurisdictione Vicarij; uide glo. singu. in cle. ulti. de procura.

17 An simplex monachus possit esse Vicarius episcopi, uel esse adiutor alicuius praelati, uide remissiones, quas ponit glo. in d. cle. & si principalis, in uerf. per electionem, in fi. & per Io. de Lig. ibidem, scilicet in cle. & si principalis.

18 An Vicarius episcopi, uel prior conuentualis possit deputari consuato per Romanum pontificem, uide per glo. in d. cle. & si principalis, in uer. delegatus, & ibidem habetur, unde dicatur esse dignitas Vicarij. Et dicit, quod descendit ex dignitate episcopi iure connexionis. & per hoc uidetur inclinare, ut possit esse consuato de priore: certum est quod non, ut ibi & c.

19 Officialis foraneus episcopi non habet ordinariam, sed delegatam iurisdictionem, & ab eo appellatur ad episcopum. & dicitur officialis foraneus, qui constituitur in aliqua parte dioecese. & ibidem gerit uices episcopi. Nec talis constituit unum consistorium cum episcopo, sed suus Vicarius generalis, quem tenet in ciuitate. uide bonam glo. in d. cle. in uerf. foranco. secus dicitur in Vicario principali, qui facit unum consistorium cum episcopo. ille enim habet ordinariam, nec ab eo appellatur ad episcopum, uide glo. in c. Romana, de ap. lib. vj. in uer. generaliter, & in c. licet de of. vica. lib. vi. & xxv. di. perlectis, per Inno. in c. suam, de off. vica.

20 Quod prior claustralis, & simplex religiosus potest deputari delegatus per Papam ex certa scientia, hoc no. glo. in d. cle. in uer. obseruari. Et no. sing. ex illa glo. quod tunc princeps dicitur facere ex certa scientia, cum hoc exprimit. non ergo potest probari per testes, quod tenet Bal. in c. j. per quos fiat inuesti. col. x. in contrarium tamen uide per d. de Rota decif. cccxxi. Et ad materiam uide bonam glo. in cle. j. de iudi. in uer. ex certa scientia. hoc intelligo, nisi ex uerbis rescripti, seu priuilegij possit apparere de certa scientia scribentis. tunc n. non est necesse, ut apponatur specificae illa clausula, ex certa scientia. ita notanter uoluit Inno. in c. praesentis, quod hodie incipit, statutum, eo. ti. lib. vj. fa. quod no. Ioan. An. in c. no nulli, eo. ti. ubi satis hoc idem sentit.

21 Legatus autem Papae non potest etiam ex certa scientia delegatum facere religiosum simplicem, uel alium non habentem qualitatem requisitam in d. c. statutum, ut no. glo. fi. in d. cle. & si principalis.

Auditor.] An auditor ca- * Auditores Rotae an habeant ordinariam iurisdictionem. uide per d. Fel. in rubr. de rescri. in anti. iii. col. & in c. nonnulli. x. col. uerf. fallit quarto.

22 Quod beneficium largo modo sumptum comprehendit etiam dignitatem, uide glo. in d. clemen. auditor, in uer. De beneficio. uide tamen in materia gloss. notabilem, in cap. ij. de praebend. lib. o. vj. Abb. Panor. Clemen. K k iij in uerf.

Quod

in uerf. dignitatum, quæ dicit, q̄ appellatione dignitatum non uenit episcopatus. qui episcopatus non est dignitas, sed dignitatum culmen, ut in cap. uenerabilis, de præben. quod intelligo nisi materia sit larga, argu. in c. j. & ij. 22. distin. vnde & Papatu potest dici dignitas, ut c. j. 40. distin.

3 Differētia est, an beneficium sit meum, an mihi debitum. & eodem modo an habeam ius in beneficio, an ad beneficium. Post enim prouisionem mihi factam & acceptam, seu collationem beneficium dicitur meum; & per consequens habeo ius in beneficio. An uerò collationem seu prouisionem si habeo aliquod ius ad aliud beneficium obtinendum, dicitur mihi debitum, & habeo ius ad beneficium, uide gl. cum iuribus alleg. in ca. 3 in d. cle. auditor, in uer. debitum.

4 Si datur facultas seu potestas iudici aliquid faciendi, non per hoc compelliur illud facere, si non uult, uide glo. in d. c. auditor, in uerf. poterit.

5 Ex qua argue, quod si iudex non uult facere id, quod ex officio facere potest non potest ab eo appellari, q̄ aperit uener. tenet Spec. in tit. de offi. iudi. in §. impedit, & sentit Inn. & alij doct. in c. exceptionem, de excep. sol. ij. uerf. quinto

* Appellari. Vide de hoc per do. Felin. melius, quam alibi. c. exceptionem, de excep. sol. ij. uerf. quinto propter consilium.

6 Ratio.] Quod litigans super certo beneficio, uideur illi renunciare, si recipit secundum, q̄ cum alio, super quo litigat, non potest de iure tenere, dummodo pacificè fuerit possessionem adeptus, uel per eum steterit, quo minus nãscatur, uide gl. in cle. gratia, in uerf. renunciare, iuncta gl. in uer. pacificè.

7 Quod is qui consequitur beneficium simplex requirens continuam residentiam etiam de iure specialiter, uideur renunciare gratia, uigore cuius debeatur sibi beneficium curatum, uel dignitas, ac si recepisset beneficium cum cura uel dignitate, uide gl. in d. cle. gratia, in uer. beneficium.

8 Ex quo infertur vnum singulare, q̄ secundum beneficium sine cura requirens continuam residentiam facit uacare primum* curatum, uel simplex requirens residentiam, uel dignitatem, seu personatum, uel officium, quasi à pari debeat in hoc iudicari ratione impotentia simul tenendi beneficium curatum, & non curatum requirens perpetuam residentiam. quod multum ualet ad extendendū. cap. de multa, de præben. nam si tale beneficium facit expirare gratiam, eodem modo debet inducere uacationem primi, cum eadem & fortior sit ratio in adepro, q̄ in adipiscendo. Nec prodest, si dicatur, hoc hic procedere ratione renunciationis præsumptæ ex iuris præsumptione, seu dispositione: quia, ut hic dicitur in glo. non ualere protestatio, quia esset contraria facto. & sic uidetur q̄ hic inducitur priuatio ratione impotentia simul retinēdi illa beneficia. in hoc tamen sunt opiniones, & plenè examinari in cap. fin. de cler. non resid. uide etiam per Feder. consi. 115.

9 Licet quis uelit dimittere secundum beneficium, uigore cuius uacauit primum; non tamen per hoc recuperat primum: quia ius semel extinctum nõ reuiuiscit: potest tamen de nouo uel noua collatione illud consequi dimittendo secundum; uide glo. pen. & ult. in clem. gratia, de rescript.

10 Iteras.] Quod dispositio loquens de beneficio non luter creato, non habet locum in beneficio prius extincto, & nunc renouato, tenet glo. in cle. fin. in uerf. creatum. quidam tamen ibi contra, si prorsus erat extinctum; & dic, ut ibi no.

11 Actor suam intentionem plenè probans debet obtinere, licet reus per exceptionem & ipsius probationem reddat illam dubiam; imputandum est ei, q̄ suam exceptionem clarè & plenè non probauit; uide glo. no. in cle. fin. de r. scr. in uer. creatum, in uer. sed quid si dubitatur, & uidetur probari in c. in præsentia, de proba. & uide omnino quod ibi scripsi & per Bar. in l. non solum, §. sed ut probari, ff. de no. ope. nun.

12 Quod beneficium existens tempore datæ literarū impetratarum ad beneficium uacaturum potest in præiudicium impetrantis supprimi seu extingui, hoc mirabiliter sentit gl. fi. in clem. ult. de rescrip. in uer. Nec uidetur ponderandum tempus datæ. Quidam tamen ibi tenent oppositum: sed posset sic distingui, q̄ aut beneficium existeret tempore datæ, nondum tamen uacabat; & tunc illud ante uacationem poterat supprimi p̄ uincio nem uel ordinationem episcopi & capituli: nec habet de quo conuenerat expectans, cum ante uacationem non habebat ius in illo, nec ad illud beneficium: quia gratia refertur ad beneficium uacaturum: sed istud nõ uacabat propter ordinationem factã & suppressionem tempore, quo non uacabat; & sic intelligo & saluo illam glo. quã in hoc reputo singularem. fa. cle. ij. de rebus eccl. non alien. aut beneficium uacauit post datam, uel tempore datæ; & tunc non potest, q̄ aliquis citra Papam possit in præiudicium alterius expectantis supprimere tale beneficium, si saltem gratia sit concessa secundum stylum hodiernum. per clem. vnica de concess. præben. & sic procedit opin. Lap. qui uoluit tenere contra illam glo.

13 Si mandatur conferri beneficium cum cura, seu spectans ad collationem episcopi, potest prouideri de beneficio, cui fuit collata cura post datam literarū. Idem de illo, quod pertinuit ad episcopum post datam: quoniam in his spectatur tempus collationis, & non datæ; uide gl. fin. in d. cle. fin. de rescrip.

14 Quod canonicus potest uigore canonice petere præbendam creatam post receptionem suam, uide glo. in d. cta clem. fin. in fi.

De electione. Rubr.

15 Vm rationi.] Dispositio loquens de hominibus & religiosis, habet locum in feminis & monialibus. ratio primi, quia homo est communis generis. ratio secundi, quia masculinum concipit femininū* gl. hoc tenet in clem. j. in uerf. homines, in prin. secus die in dispositione loquente de monialibus. illa enim non extenditur ad monachos: quia femininum non concipit masculinum. Et idem eadem ratione dicendum in constitutione loquente de abbatissis, ut non extendatur ad abbates, ut est glo. not. in cle. attendentes, de sta. reg. in uerf. cecidisse.

* Concipit femininū. Etiam in panalibus iuris communis, in d. cta clem. j. in prin. cum glo. & ibi Card. q. 7. de re. ubi sorores mendicantium transeunt sine licentia puniuntur, ut mendicantes per illum tex.

Appel.

16 Appellatione prælati uenit habens officium, à quo etiam potest remoueri ad nutum, ut est prior, minister, custos; uide glo. in clem. j. in uerf. prælatum; fa. tex. in c. j. de ætate & qualitate.

17 Quod diuersitas coloris dütaxat non inducit diuersitatem habitus, nisi color ex dispositione regulæ esset de habitu. Item q̄ ubi color non est de habitu, possunt religiosi seruata forma habitus uti colore, ut placet. no. gl. in uer. uel habitus; quod intelligo, dütamen color sit honestus, arg. c. clerici, de ui. & ho. cle. Item limito, dummodo omnes in eodem monasterio saltem in superiori habitu se conforment in colore, ne uideatur inter eos diuersitas, ar. in c. Deus q. de ui. & ho. cle.

18 An prohibitus eligi possit postulari, gl. in uerf. eligatur, q̄ sic, & no. in eo, quod dicit religiosum posse postulari in prælatum alterius religionis, uel habitus. licet non possit eligi. & hoc ideo, quia talis non prohibetur eligi propter crimen, sed propter diuersitatem religionis, uel habitus. An autè laicus possit postulari in prælatum religiosum, uide no. in c. cum monasterium, de elec. & de materia generaliter, an prohibitus eligi, possit postulari, uide plenè no. in c. fin. de postu. præla.

19 Item no. ex eadem gl. talem posse solum à Papa postulari. Ratio, quia nullus citra Papam potest dispensare contra concilij constitutionem, qualis fuit illa cle. j. Et in hoc no. illam gl. sic intellectam & idem uidetur uelle gl. in c. cum dilecti, de elec. fa. tex. in c. dilectus, de pben. plenè examino in c. at si clerici §. de adul. de iud.

20 Quod constitutio odiosa, seu pœnalis debet extendi per similitudinem rationis ratione expressa, notat eadem glo. in uer. eligatur. Et aduerte quia solet allegari h. v. gl. q̄ talis extensio fieri non debet, nisi quando ratio est expressa: sed certè hoc specificè non requirit hæc gl. sed allegat rationem ibi expressam. ibi igitur dicendum, ubi est tacita & subintellecta: quia taciti & expressi non est differentia, ut in l. cum quid, ff. si cer. pet. etiam in ratione constitutionis, ut in regula fi. de reg. iur. lib. 6. & in l. non dubium. C. de legibus. Et q̄ hoc fuerit de mente lo. An. patet in glo. sua, in cle. j. §. de rescrip. ubi dixi. ad idem uide honu. tex. in l. ij. §. qd si curatores, & in uer. quid ergo, si nõ sunt. ff. ad Treb. & in l. liberum. §. senatus. ff. de ritu nup. & l. fi. j. respon. ff. qui pe. tu. per Bar. in l. si constante. ff. sol. mat. in 8. & 9. q. & in l. ij. §. j. ff. de his qui no. inf. per Bal. in l. maximum uitium. C. de libe. præ. & in l. scire. §. sufficit. ff. de exe. tu. uide etiam de materia pro & contra per gl. in c. in fidei fauorem, de hære. lib. 6. & in c. constitutionem, de regularibus, eod. lib. & in regula, odia, in Mercu. & in cap. i. de temp. ord. lib. 6. per domi. Ange. in d. c. fina. de consue. & in multis aliis locis tractatur: sed ista occurrunt mihi de præfenti absque alia librorum reuolutione.

21 An possit. De hac 7 An possit* religiosus eligi in prælatum ecclesiæ secularis collegiatæ, non episcopalis, uide per gl. in uerf. secularis; & uidetur post multa inclinare in partem affirmatiuam.

22 Et ex eadem glo. not. quod clerici seculares non dicuntur habere certum habitum nec respectu coloris, nec respectu formæ, licet sint certi eius colores & certæ formæ prohibita: largo tamen modo dicitur habitus clericalis conueniens & clericis non prohibitus, quod not.

23 Hic tamen posset notari, quod stricto modo aliud est tollere constitutionem, aliud circa illam dispensare: quia tex. in d. cle. Romani, posuit illa ut diuersa; & hoc uoluit gl. notanda in uerf. dispensari.

24 Et dic q̄ tollere est in totum eneruare. dispensare uerò quo ad certum casum relaxare.

25 Item ex ead. glo. not. quod habitus certus discernitur ratione formæ aut ratione coloris. si ergo nõ astringitur quis ad portandum uestes sub certa forma, uel colore, non potest dici, quod habeat certum habitum, licet certæ formæ sint sibi prohibita, uel colores, quod tene menti: quia facit ad multa. uide ad prædicta gl. nota. 1. 1. quæst. 4. in qua summa, tractat an clerici possint uti uestibus præciosis maxime sericis secundum consuetudinem regionis, & quid de zindato.

26 Romanis.] Quod concilium generale non possit tollere, seu corrigere; uel aliter uiolare constitutionem Papæ etiam sede apost. uacante, gl. est, quam reputo singularem in uerbo, inferiorem, in fin. quod limito nisi in his, in quibus concilium est supra, Papam. & hoc profecto fuit de mente illius glo. relatæ ad text. exclusit enim concilium tanquam inferius, & ut habens potestatem à Papa. secus ergo, ubi est superior, & potestatem habet à Deo, quod quando contingat, * uide

* Quando contingat. quod legi. & not. in cap. Anastasius. 19. distin. & in cap. si Papa. 40. distin. plenissimè dixi in quadam mea disputatione, in qua tractauit de potestate concilij & Papæ.

27 Nunquid inferior habens iurisdictionem possit iurare. I. superioris ponendo, uel augendo pœnam? dic quod sic; not. gloss. in uerf. tolli. probatur in c. ut animarum. §. j. de consi. in 6.

28 Quod cardinales faciunt cæterum seu collegium, nec debent censerì iure singulorum, licet singulariter sint in eorum titulis collocati, uide bonam gloss. in uerf. certum; facit quod no. Inn. in c. cum te, de re iud. ubi prosequitur, an collegium cardinalium possit restituere famæ.*

* Restituere famæ. Vi de per domi. Fel. in cap. cum te, in 5. col. uerf. collegium cardinalium, de re iud. ubi alleg. omnes doc. tenentes, quod collegium Cardinalium possit restituere famæ.

29 Not. septem modos, quibus aut per quos constitutum superioris possit frangi, quorum quilibet prohibetur regulariter subdito. Primus modus est modificare: secundus corrigere: tertius mutare: quartus quicquam ei detrahere: quintus aliquid addere: sextus dispensare quomolibet circa ipsam, seu aliquam eius partem. septimus illi renunciare, glo. iuncto text. in uerf. modificare. Ex qua not. q̄ regulariter is, qui non potest constitutionem tollere, non ualet circa illam dispensare; ita arguit, si bene consideretur tex. iste iuncto principio cum uer. opinionem. & probatur ratione, quia per dispensationem uulneratur constitutio quo ad illam causam. 2. 2. q. 4. displicet. Et uide bonam gloss. quæ ponit diffinitionem dispensationis. 1. q. 7. §. nisi rigor. quando ergo inferior dispensat hoc facit ex potestate sibi specialiter permissa, ut in cap. dilectus, de tempo. ordi. & in c. at si clerici, in §. de adult. de iudi.

30 Hic tamen posset notari, quod stricto modo aliud est tollere constitutionem, aliud circa illam dispensare: quia tex. in d. cle. Romani, posuit illa ut diuersa; & hoc uoluit gl. notanda in uerf. dispensari.

31 Et dic q̄ tollere est in totum eneruare. dispensare uerò quo ad certum casum relaxare.

7 ¶ Quod vicariatus ecclesie vniuersalis solum Petro & successoribus Apostolis fuit datus, nec transit in aliu sede Apostolica uacante, nec propterea mortuo, uel cedente Papa, grex fidelium est sine pastore, uel ecclesia sine sponso: quia sp̄s, rector, & pastor est Christus, & caput Ecclesie, quæ est ip̄s corpus. hoc ponit glo. n̄d̄t. in uers. non consonam.

8 ¶ Ex qua notabiliter argue, q̄ etiam ad concilium generale non transit vicaria sede uacante, & sic non poterit concilium exercere* potestatem spectantem ad Papam.

* *Exercere. Potestatem congregari concilium, & habet potestatem iudicandi su per discordia duorum electorum in Papam, ut habetur per Ant. de Butr. & Abb. in c. licet, de elect.*

¶ De cœtu uerò Cardinalium non est dubium per tex. dicta clement. ne Romani: uide tamen, qd̄ dixi in disputatione, quam super hac materia feci. & ad primum dictum facit. c. ita dominus. 19. distin. & cap. hæc est fides. 24. q. 1. In contrarium facit. c. quodcūque ligaueris. ead. causa & quæst. gl. tamen ibi facit pro prima opinione. cogita.

10 ¶ Cardinales possunt in actu electionis statuere, seu ordinare, q̄ nominatus à pluribus numero sit Papa nō expectato consensu duarum partium, gl. in uers. reprobamus, & idem ibi. Pau. quod tamen dixit hoc non posse fieri vno ex Cardinalibus contradicente, arg. l. Sabianus, ff. codi. facit quod not. doct. in c. scriptum, de elect. & pro primo uide glo. notab. pertinentes.

11 ¶ Ad officium camerarij Papæ pertinet temporalia pauperibus erogare, & hodie est magnum officium, & iurisdictionem exercet circa omnes debentes cameræ Apostolicæ, & auditorem habet ad hoc, quem poterit habere etiam sede uacante; uide gl. in uer. camerarij.

12 ¶ Cardinalis solet esse maior penitentiarius, si est Cardinalis, non potest uti officio: si tamen nolet in clausura manere, etiam personaliter utitur officio, ut in uers. maiorem. & ibi glo.

13 ¶ In pertinentibus ad cœtum seu collegium Cardinalium ualeat quod fit à maiori parte ipsorū, nisi aliud iure caueatur, glo. in uer. Cœtus. Et ex c. glo. not. iuncto tex. q̄ ubi plura facta iunguntur in eadem dispositione, qualitas apposita inter aliqua vnius facti, nō qualificat aliud factum, licet ambo facta regantur eodem uerbo; quod bene notabis; facit ad notata per Bart. in l. talis scriptura, de leg. j. & l. prator, ff. ui bon. rapt. uide etiam quod dixi. c. ij. requiris, de appel.

¶ An camerarius* Papæ, auditor cameræ; & mariscalus habeat ordinariam iurisdictionem, uel delegatam, uide glo. in uerbo Expirare.

15 ¶ Ex qua etiam no. in fine, q̄ inquisitor hæreticæ prauitatis habet delegatam, & nō ordinariam; speciale est q̄ officium ipsius non expirat etiam mortuo Papa; de quo uide, quod legitur & notatur in c. ne aliqui, & c. per hoc, de hære. lib. 6.

16 ¶ Quando aliquid debet fieri à pluribus collegialiter & cōcorditer, oportet, q̄ nullus illorum discordet, ex quō nō significatur huius aduerbij, concorditer.

17 Idem est ergo fieri concorditer, quod vnanimitè, & nemine discrepante, uide glo. & tenebis menti. in uerbo Concorditer. Item not. glo. in cap. cupientes. cod.

tit. lib. 6. & uideretur probari. in cap. quorūdam, eodem tit. lib. 6. quod plenè dixi. in cap. non potest, de re iud. ubi gl. uidetur innuere contrarium.

18 ¶ Ex identitate rationis dispositum in morte naturali, habet locum in morte ciuili, uide glo. in uerbo Moriente, legitur et not. in l. Deo nobis, C. de episco. & cleri. uide quod no. in cap. cum sis, de conuersi. con. iugatorum. sic limita quod not. glo. 16. quæstione 1. placuit, quæ dicit mortem ciuilem nō æquiparari naturali, nisi in casibus iure expressis.

19 ¶ Territorium & districtus propriè sumpta differunt à diocesi. Nam districtus seu territorium est, in quo quis habet iurisdictionem, licet fit alterius diocesis uide glo. in uerbo Diocesis; facit. l. si pupillus territorium, ff. de uerb. sign. Quandoque tamen ponitur pro dioc. ut dicta clementina, ne Romani, & uide gl. in uerbo Hoc casti.

20 ¶ Quod mortuis uel exeuntibus de conclau omni- bus Cardinalibus præter vnum, apud illum solum remanet ius eligendi Papam, sicut seruatur in aliis collegiis, quod bene no. & tene diligenter menti, uide glo. in uerbo Omnes.

21 ¶ Quod si omnes Cardinales recedunt de loco, ubi esset fienda electio Papæ; uide glo. in uerbo diocesis, in fi. & in uerbo Compellat. Et ibidem habetur, quid si aliqui Cardinales nolunt intrare in conclau timentes infum metum mortis.

22 ¶ Citatus ad curiam auctoritate Papæ tenetur nihilo minus ire, uel etiam mittere mortuo Papa, sicut prius, no. gl. in uer. Quacunque causa, per tex. §. si. huius ele. Ausam.] Cum intimatur appellatio in causa electionis, postulationis, uel prouisionis interposita, dari debet tenor ipsius appellationis expensis ipsius appellantis; no. gl. in uerbo Porrecto. & idem uidetur dicendum in aliis casibus, in quibus fienda est alicui intimatio, arg. illius cl. in fine adducit præalleg. glo. simile in libello, * cuius copia traditur expensis * In libello. Vide per gl. ipsius actoris; & not. singulariter do. Cardin. in clement. q. §. j. de appel. & in clement. super, in 18. quæst.

¶ Cum intimatur appellatio in causa electionis, postulationis, uel prouisionis interposita, dari debet tenor ipsius appellationis expensis ipsius appellantis; no. gl. in uerbo Porrecto. & idem uidetur dicendum in aliis casibus, in quibus fienda est alicui intimatio, arg. illius cl. in fine adducit præalleg. glo. simile in libello, * cuius copia traditur expensis * In libello. Vide per gl. ipsius actoris; & not. singulariter do. Cardin. in clement. q. §. j. de appel. & in clement. super, in 18. quæst.

¶ Ego dico, quod si tex. ille bene ponderetur in uerbo Porrecto, hoc intendit: quia aut uolēs appellationem interpositam intimare, non curat illius tenorem perlegi facere in præsentia ipsius appellati; & tunc tenetur illi dare copiam expensis suis, argum. in cap. appellatio, de appellatio. lib. 6. Aut facit sibi illam perlegi; & tunc satis est, quod illi copiam transcribendi faciat sub forma publica. Quo ad secundum de libello, uide aliam glo. in clement. super, de uerb. sig. in uers. pronūciatio, quæ idem tenet: sed uide Bar. in l. j. de eden. & quod scripsi. in c. j. de libelli oblatione.

2 ¶ Intimatio, uel citatio debet fieri ad domum, in qua quis communiter habitare consueuit.

3 ¶ Et dicitur illa, in qua plus, q̄ alibi habitauit, licet ultra dimidium anni ibi non habitauerit. & si æqualiter habitauit in duobus locis, poterit in quolibet illorum locorum fieri intimatio, seu citatio, uide tex. iuncta glo. in uer. Communiter. & de materia uide per Bar. in l. ij. §. prætor ait. ff. de dam. infec. & quod scripsi in c. causam, de dolo & contu. Pau. tamen in d. cle. dicit, q̄ glo.

¶ glo. procedit, quando pariter in utroque loco habitabat. Si uerò tempore intimationis habitat in alio loco, tunc ibi debet fieri intimatio.

4 ¶ Vbiq̄ requiritur alicuius actus intimatio etiam cū solennitate, sufficit scientia seu noticia certa, & plena illius actus intimandi: non ergo requiritur necessariò intimatio data noticia, uide bonum tex. iuncta glo. in uer. Certa, in d. cle. causam, quod intellige, quando intimatio est fienda ad finem simplicis notitiæ habendæ, ut in casu dictæ cle. secus, si requiritur etiam ad alium effectum, puta ut ueniat ad defendendum denunciantem, de quo no. Dy. in regula, eum qui, lib. 6. & p. Bar. in l. emptor. C. de euitio. per Canonistas in c. si de emp. & uend. Vel dic, quod aut requiritur non solum intimatio, sed etiam requisitio ad aliquod faciendum; & tunc non sufficiat noticia sine intimatione, & ita loquitur. c. si. de em. & uen. & hoc uoluit gl. si. hic, in prin. quam bene not. & requiritur sola intimatio, & sufficit noticia sine intimatione, ut hic.

1 ¶ Constitutionem.] Si is, qui non debet admitti ad probandum ex defectu aliquo fuit, de facto admisus, ualeat confessio seu probatio alias legitime facta, uide bonum tex. in d. cle. iuncta gl. pen.

2 ¶ Et facit quod not. Inn. in c. si. de rest. spo. ubi singulariter dicit, ualere confessionem factam in processu nullo, & ibi tex.

1 ¶ In plerisque.] Licet constitutio Papalis prohibeat consecrationem, uel ordinem, uel aliud sacramentum certo casu conferri, & decernat irritum contra factum, non per hoc si contrahat, impeditur character, & si ipsius impediatur executio, no. gl. in uerbo, Vel ali quod, uide quod no. in c. quanto, de consue.

1 ¶ Quod circa.] De uocibus absentium non uocandorum, uel uocandorum, qui uenire noluerint, aut expressè reuocauerunt, non debet haberi ratio etiam in casu, quo requiritur plena concordia omnium de collegio. Et idem de illis, qui certo respectu uocem non habent, ut sunt in collegio marium non constituti in sacris ordinibus, uel in monasteriis non professi monachi. unde etiam considerato mero facto non habentur illi pro discordantibus, uide bonam glo. in uerbo, Quæ in facto, circa si. & bene no.

¶ Statutum.] An ex consuetudine possit deberi pro munere iudicandi quota litis, uide gl. cum suis remissionibus, i uerbo ex iurisdic. *

* *Ex iurisdictione. Vbi gloss. concludit, quod non, reiecta opinio. Ghelmi contrarium tenentis, uide hic doct. Card. in t. column. prima oppositione, ubi etiam tractat, an iudices possint accipere spartulas.*

2 ¶ Vtrum consuetudo semel à iure damnata possit iterum introduci, uide gl. notabilem & semper menti tenendam in uerbo, Cōsuetudine, in fin. quæ sentit q̄ sic. & pro illa glo. optime potest adduci ratio. c. non debet, in prin. de consang. & affi. recipit. n. mutationem secundum diuersitatem temporis. facit. 4. dist. erit autem lex. Cōtrarium uidentur sentire Pau. & Io. de Lig. in cle. 2. de rebus eccle. non alienan. & Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & in. & in l. de quibus. ff. de legi. & per Ioan. And. in addi. Spec. tit. de instrumen. ed. §. compendiose, uers. sed nunquid de consuetudine Bald. in cap. 1. de capi. Corra. coll. 10. ubi dicit, q̄ aut consuetudo habebat id, quod ius commune, & potest iterum præscribi: alias secus: quia primo casu est potius iuris obleruantia, quam consuetudo, iuxta not.

in c. 1. de constitu. uide tamen quod plenè dixi in c. p. 2. de probatio.

3 ¶ Quod licet sede uacante deuoluatur iurisdicō episcopalis ad certas & singulares personas ratione ipsarum dignitatum ex priuile. consuetudine, uel statuto, non tamen per hoc deuoluitur ipsius iurisdictionis emolumentum, nisi specificè hoc habeat consuetudo, quod no. quia facit ad multa, de quo uidetur hic tex. iuncta gl. in uerbo, emolumento. nec uenit emolumentū ratione accessorij: tum quia hoc est priuilegium in alterius præiudicium; ideo restringendum: tum propter rationem notatam hic in gl. j.

1 ¶ Concessa.] Verbum, prouisio * *Verbum, prouisio. De hoc uerbo, prouisio, quid importat, uide per do. Nic. de Malin. suo repertorio in uerbo, prouisio.*

¶ est satis latum, & comprehendit in se nominationem, postulationem, præsentationem & collationem, uide gl. in uers. Prouisio. & idem dic de electione paritione: sed gl. hic non facit mentionem de electione: quia tex. hic ad maiorem declarationem de ea fecerat speciale mentionem.

2 ¶ Nam quando species adiungitur generi, tunc genus comprehendit omnes species præter expressam; ad hoc quod legitur & no. in c. j. de conti.

3 ¶ Vel dic melius, q̄ electio non comprehenditur sub uerbo prouisionis; tex. est in c. cum in illis. j. responso, de præben. lib. 6. & ibi glo. super uerbo, electionem, & hoc in materia stricta. in materia uerò larga tene, quod prius dixi, arg. hic, & ex notatis in c. cum in illis.

4 ¶ Non potest dari religioso licentia consentiendi electioni, uel prouisioni, quam contingeret de eo fieri in certa ecclesia; & hoc propter uitium ambitionis reprimendum, ut not. glo. in uerbo Si quam. Oportet q̄ prius uocentur, & postea licentia concedatur, sic intelli ge. c. si religiosus, de ele. lib. 6.

5 ¶ Quod uigore licentiæ generalis non pōt religiosus consentire electioni etiam prius de eo factæ ipso ignorante. Ratio quia talis licentia nō subsistit uiribus uide tex. iuncta glo. in uerbo Nullus.

6 ¶ Male facit Abbas absoluens monachū, ut possit intrare aliud monasteriū, nisi illud habeat paratū, & conflet, q̄ illū recipere uelit: tñ ualeat, si hoc faciat, uide glo. in uerbo Firmitatis. Secus tñ est, qñ dat licentiā, ut possit consentire prouisioni de eo factæ, ut in d. cle. si. quia tunc non ualeat talis licentia, ut ibi; & hoc, quia maior tunc notatur ambitio. In clericis tñ secularibus bene ualeret talis licentia: quia maior notatur ambitio in professo, uide glo. in uerbo præalle. & nota eam.

De renunciatione. Rubr.

¶ Vm illuſio.] Tenet reuocatio procuratoris facta post petitam licentiā cedendi nondū obtentam, Si reuocationis noticia peruenit ad procuratorem, uel ad superiorem: secus dic si iam erat obtenta licentia, uide glo. in uerbo, Cedendum.

1 ¶ Quod ad cedendum beneficiū, et si sit pontificalis dignitas, pōt constitui unus procurator, uel plures. Itē clericus, uel laicus, & si plures cōstituuntur, non est uis, an in solidum, an coniunctim, uide glo. in uerbo, Procuratorem, & nota eam quatenus dicit de laico.

3 ¶ Si quis per iustum metū cōstituit procuratorem ad cedend-

cedendum, pōt illum etiam ignorantem reuocare, tene
bitq; reuocatio, licet reuocationis noticia nō peruenerit
ante renunciationē ad ipsum procuratorē, uel ad su
periorē; uide tex. iuncta glo. in uer. sponte.

4 ¶ An & quādo ualeat pcuratoris
reuocatio * absque ipsius certio
ratione, uide plures opiniones po
sitas in glo. in uer. tentat, & uide
quod dixi in c. ex parte decani,
de rescrip.

5 ¶ An in manibus collatorū, uel
pcuratorū possit fieri renunciatio
beneficij, uide glo. in uer. manibus, q̄
primo dicit, q̄ sic, licet iste non sit

6 ¶ Si mandatum de cedendo erit gñale puta ad cedē
dum in manibus eius, qui recipere de iure potest, cui de
bet tunc fieri reuocationis intimatio, dic q̄ procurato
ribus, uel omnibus, qui de iure possent talem cessionē
recipere, uide glo. in uer. facienda.

De supplen. nega. præla. Rub.

Via regulares.] Ius nouum, uel priuilegio
rū derogatum disponens de regularibus,
non extendit ad clericos seculares, licet in
utrisq; eadē sit rō, uide glo. & tene eā mēti
super uer. regulares: sed in p̄rium uidetur
glo. in clem. j. supra de rescrip. in uer. p̄sidentes, ubi
dixi. Concordando potest dici dupliciter primo istud
procedit in dispositione iuris noui, uel in iure derogan
te priuilegio, quæ dnt restringi, nec extendi. Et ex fini
litudine rationis, iuxta no. per Bar. in auct. quas actio
nes. C. de sacrosan. eccle. facit. l. p̄cipimus, in fi. C. de
appel. uel secundo dicas, q̄ contra regulares specificē sit
dispositum: quia ipsi frequenter in his excedebant, ut di
citur in litera. Ideo non debet odium ad alios extendi:
quia in his non ita de facili committebant, ut uoluit in
simili Ioan. An. in reg. odia, in vj.

¶ Si beneficij collatio pertinet ad capm̄ ecclesiæ col
legiatæ inferioris citra cathedralem, p̄ ipsius negligē
tiam in non cōferendo deuoluitur collatio non ad dice
cesanum loci, sed ad prælatum loci, seu capituli, glo.
notabilis in uer. prælati. Et no. illam glo. quia nescio ali
bi, ex qua infertur, q̄ sicut à capitulo ecclesiæ cathedra
lis fit deuolutio ad ep̄m, ut in c. ij. de concess. præben. &
in cle. si de bñficiis, eo. tit. ita dicendum in inferioribus
collegijs, ut deuolutio primo fiat ad prælatum imme
diatum. In p̄rium facit, quia isti inferiores habent colla
tionē de iure speciali, iō debet fieri deuolutio ad ep̄m,
ad quem de iure cōi pertinet col
latio: * quia res de facili redit ad
naturam suam; facit ca. cum cōtin
gat, de deci. xxxv. di. ab exordio.
Prīmū tñ dictum est ualde æquū
pp̄ coniunctionem, quæ est inter
prælatum, & suum capm̄. Et idem eadem ratione dixe
runt quidam ē contra, ut de prælato inferiori fiat deu
olutio primo ad capitulū, & postea ad dicecesanum. &

* Pertinet collatio. De
hoc uide per do. car.
in cle. i. xiiij. q. ut li.
pen. ni. in noue.

tex. illius cle. quia regulares, intelligunt, q̄si prælatum
habebat cōferre de consensu sui capituli; quo casu in du
bio fit deuolutio ad ep̄m pp̄ negligentia utriusque, &
hoc tenuit ibi Pau. tñ in contrariū uide hic no. per doc.
& pro dicto glo. & Pau. allego text. optimū. in cle. ne in
agro, uer. Abbates; de statu regu.

¶ Ex negligentia * debentū eli
gere uel præsentare deuoluit po
testas ad confirmantem, uel insti
tuētē, siue sit dicecesanus, siue sit
alius glo. est singularis hic in uerbo, dispositionem. ex
qua no. q̄ potestas non deuoluitur ad ep̄m, nisi ad eum
spectet potestas confirmandi, uel instituendi; ad hoc bñ
facit in argumentum. c. si uerō, de iure pa. quod no.

¶ Quod licet in certis beneficijs fm̄ loci consuetudi
nem non fiat collatio, sed commissio; nihilominus si ra
lis commissio non fit intra tempus Lateranen. Concilij
deuoluitur potestas ad superiores, glo. est notabilis in
uerbo, committere; quod intellige, quando ex tali com
missione constituitur specialis administrator, ut in fin.
præmissa quidam tamen intellexerunt hic, quod idem
fit committere, quod conferre. unde tex. in princi. po
nit disinctionem inter committere, & conferre, & hoc
forte uerius.

¶ Si prioratus * est principa
lis prælatura in ecclesia regulari * Si prioratus. Vide
collegiata, & ei per uiam electio
nis prouidetur, habet locum in eo
capitulum, ne pro defectu, de elec.
ut detur tempus trium mensium
ad eligendum, uide glo. in uerbo, lateranensi.

¶ Exemptio prælati habentis ius conferendi nō impe
dit deuolutionem collationis ad dicecesanum in benefi
cijs non exemptis ratione negligentia in non conferen
do, uide bonam glo. in uerbo, sua, in prin.

¶ An deuoluatur potestas conferendi ratione negli
gentia in beneficijs exemptis, quæ auctoritate Papæ
dicecesanus habet conferre iuxta dispositionem huius
cle. & si deuoluitur, ad quem fiat deuolutio, uide de u
traque quæstionem in ca. glo. quæ tandem uidetur senti
re, quod non habet locum in talibus deuolutio: quia ha
bentibus conferre auctoritate Papæ non currit tempus,
ut in executoribus datis ad beneficia, no. glo. in cle. si de
beneficio, de præben. Et præsupposito, quod fiat deuolu
tio, recurrent ad Papam, non ad inferiorē.

¶ Quid autem si executor confert notoriē indigno,
an teneat collatio, & si non tenet, an deuoluatur pote
stas ad Papam, an uero remaneat apud ordinariū, apud
quem prius consistebat, uide pul
chre per Inn. in c. inter dilectos, * C. inter dilectos, in ij.
de excels. præla.

¶ An potestas conferendi deu
oluatur ad dicecesanum in benefi
cijs exemptis, si collatio fuit facta
indigno, sicut obseruatur, cum col
latio negligitur, uide glo. in uerbo
negligentiam, quæ concludit quod
non.

¶ Hæc clementina ponit ius no
uum, & prædicat priuilegia exem
ptionis.

¶ Ex hoc nota, quod in iure re
stringibili non parificantur conferre indigno, & nulli
conferre: sed in iure non restringibili, cum paria sint
nullum

¶ Si prioratus. Vide
hic Dom. Car. in ij.
colu. & in tertia op
positione.

* C. inter dilectos, in ij.
col. ante finem in uer
si. Sed quid dices, ubi
tenent, quod potestas
conferendi deuoluat
tur, ad Papam? & ni
de do. Ab. in d. e. inter
dilectos in ij. col. cir
ca fi. in uer. in glo. si
in fine, qui in hac
quæstio. distinguit
ibidem per eam.

* C. inter dilectos, in ij.
col. ante finem in uer
si. Sed quid dices, ubi
tenent, quod potestas
conferendi deuoluat
tur, ad Papam? & ni
de do. Ab. in d. e. inter
dilectos in ij. col. cir
ca fi. in uer. in glo. si
in fine, qui in hac
quæstio. distinguit
ibidem per eam.

* C. inter dilectos, in ij.
col. ante finem in uer
si. Sed quid dices, ubi
tenent, quod potestas
conferendi deuoluat
tur, ad Papam? & ni
de do. Ab. in d. e. inter
dilectos in ij. col. cir
ca fi. in uer. in glo. si
in fine, qui in hac
quæstio. distinguit
ibidem per eam.

nullum prælatum habere, ut in cap. 2. de transf. præla. &
pro primo uide Inno. in c. cum nostris, de concess. præb.
ubi inter hæc duo ponit diuersitatem.

¶ In beneficijs solitis cōferri secularibus clericis nō
possunt religiosi habentes præsentationem, seu collatio
nem præsentare regularem seu conferre regulari, si il
lud beneficium non est curatum, uel illum uolunt præ
sentare ut claustralem, uide glo. in uerbo, secularibus.
Ex qua nota, quod tanquam clericum secularem pos
sunt præsentare religiosum, si beneficium est curatum.

¶ Et dicuntur præsentare ut claustralem, quando uo
lunt posse eum remouere ad libitum, ut tunc remaneat
claustralis, sicut prius. Secus ergo, quando isti præsen
tant, uel conferunt ut poenitus absoluantur ab obediē
tia monasterij, & sit perpetuus rector illius ecclesiæ.

¶ Ex quo etiam nota, quod patronus ecclesiæ cura
tæ potest præsentare ita religiosum, sicut secularem, dū
modo non p̄sentet eum ut claustralem, de quo uide qd̄
plene not. in c. quod Dei timorem
de statu re. & hoc tene menti.

¶ Succeedens. Vide hic
per do. Car. in 4. col.
uer. sexto oppo.

¶ Succeedens * in potestate cō
ferendi ratione negligentia, uel
delicti, non potest libere conferre,
cui uult, sed cum succedit in ius il
lius debet uti eodem iure, quo ille, & sic debet conferre
talibus personis, quibus primus tenebatur conferre, uide
tex. notab. quem semper tenebis menti, hic iuncta gl.
in uerbo, religiosi, cū seq. & idem tenet Pau. de Liuz.

¶ Ex causa possunt ecclesiæ p̄siones nouæ imponi, &
ueteres augeri per episcopum: tamen non per habentem
potestatem conferendi, uide glo. in uer. imponent.

¶ Beneficia de mensa non dicun
tur uacare * uide gloss. in uerbo,
de mensa, iuncto tex. Sed tu hoc li
mita, prout dicit glo. not. infra in
uerbo, ad mensam, in fi. & ibi opti
me no. quæ beneficia, uel bona di
cantur proprie de mensa prælati,
uel capitis.

¶ Institutus in ecclesia ut clau
stralis debet habere socium: secus, si habet rectoriam
tanq̄ quilibet clericus secularis, uide gl. in uerbo reuo
cari, & meliorem de statu reg. cle. ne in agro. §. adhæc.

¶ Quod non definit esse claustralis & obedientiaris
monachus, cui episcopus contulit prioratum propter ne
gligentiam abbatis: quia nec plus, nec aliter cōfert sup
pens, quam negligens, unde sicut, si ipse abbas contulisset,
potest illum reuocare ad libitum, ita nunc licet epis
copus supplendo illius negligentiam contulerit. uide
gl. & tene eam menti in uerbo, reuocari.

¶ Dicunt tamē hic quidam, quod talis, qui sine causa
reuocatur, potest implorare superioris o. si. de quo uide
quod hic no. & in c. insinuante, quæ cle. uel uo. & per Io.
An. in c. cum singula, de præb. li. 6. in nouel.

¶ Quod manualia, quæ non sunt de mensa, uacant per
mortem, uel reuocationem ipsorum, qui illis præsidet
uide in glo. proximē alle. iuncto tex.

De ætate, & qualitate. Rubrica.

¶ Thiqui.] Quod inter cardinales nullus
est, qui saltem non sit diaconus, not. pri
mam glo.

¶ An conuersi laici sint uirtute huius cle.

exclusi à capitulo, cum non sint in sacris, ut tex. iste re
quiri, dic quod non excludunt, cum text. iste loquatur
de his, qui mancipantur diuinis officijs: alijs sequeretur
quod moniales non haberent uocem in eorum capitu
lo; ad hoc uide glo. in uerbo, mancipati, & glo. pe. & ult.
in c. ex eo, de elec. lib. vj. si autem
aliqui sunt clerici, aliqui conuersi
laici, * dicit hæc eadem glo. quod
in conuersis laicis nihil hic imuta
tur per hanc constitutionem: quia,
ut supra dixi, ista cle. loquitur de
mancipatis diuinis officijs, quales
sunt conuersi laici. ideo dicit glo.
in eis standum ei, quod not. in d. c.
ex eo. Sed aduerte, quia ibi solum
dicitur, tales non debere interesse electioni una cū cle
ricis: de alijs uero actibus nihil dicit. sed tu omnino uide
per Fre. consi. 206. & per Spec. in ti. de syndico, uerfi.
quid de conuersis, & per Io. An. post Egi. in c. j. de pro
curatore aliquid per Inno. in cap. 2. de constit. & quod
tales non sint de cap. facit in ar. cap. si Christus, de iu
re iuran. in ncta subscriptione, cum si. uide tamen in lo
cis præalleg.

¶ Conuersi laici. An
autem conuersi sint
purilaici, uel eccle
siastici, & uide per
do. Fel. in c. causam,
col. 6. in prin. uerfi.
& adde domi. in c.

¶ Non constitutus in sacris potest habere uocem in
aliqua ecclesia collegiata clericorum, uel religiosorum,
dummodò non habeat rōne canonica, sed habeat alio iu
re, puta consuetudine, statuto, uel priuilegio, gl. in uer.
mancipati, in fi. & tene eam menti.

¶ Si canonicus non uult promoueri ad sacros, necesi
tate ecclesiæ urgente potest canonicatu priuari, uide gl.
in uerbo, in posterum.

¶ Ex qua iuncto tex. ac iuncta glo. in uer. annexi, nor.
quod canonicatus de iure communi nō habet annexum
certum ordinem sacrum: exigente tamen utilitate, seu
necessitate ecclesiæ potest moneri per superiores, ut fa
ciat se promoueri ad ordinem necessarium. quod si reti
nerit facere sine legitima causa, poterit priuari & c. Vi
de de materia quod no. in c. licet canon, de elec. li. 6. in
glo. antepe. quæ est notabilis, plenē distinguens, an &
quando ex non promotione ad ordines possit quis pri
uari beneficio.

¶ Constitutio respicit præterita respectu actus futuri
pendentis à iam habitis seu gestis de præterito, uide bo
nam glo. & tene menti in uer. in posterum, in fi. pro
cuius concordantia & limitatione uide aliam bonam glo.
in cle. j. de test. in uer. deputaris.

¶ Propensius deriuatur à prope, uel prope, quod
idem est, quod uelociter, uel festine, no. glo. in uer. pro
pensius.

¶ Canonicus in sacris non constitutus solum perdit
uocem in capitulo, & alia, quæ ueniunt ex uoce: stallum
uero in choro retinet, præbendamque, & domum obti
nere potest, sicut alius canonicus in sacris constitutus,
dummodò consuetudo sibi non obuiet. delegatus à Papa
dari pōt, & cætera facere, sicut quilibet alius canonicus,
quæ uero dependent à uoce capituli, uide bonam glo. in
uerbo, in capitulo.

¶ Et hoc facit ad ea, quæ supra dixi, uidelicet quod ca
nonicatus nō habet ordinem sacrum annexū à iure cōi
sed canonici debent promoueri, secundum utilitatem &
necessitatem ecclesiæ.

¶ Canonicus non in sacris admitti non potest, etiam
si hoc ab alijs canonicis sibi concedatur ad actus capitu
lares etiam ad actum electionis: nec etiam ipsi possunt
super

super hoc dispensare, uide bonâ gl. in uerbo, concedat. Et no. ex eadem glo. q. per hæc uerba. nullo mō. &c. interdicitur dispensatio inferiori citra Papam. ad idem vi de glo. in uer. nullo modo.

11 Quid autem si de facto talis admittitur in capitulo an electio, uel alius actus corruat, dic quod non, de quo per Ioann. Andr. in regula, quod alicui, in Mer. cu. lib. vj.

12 An canonicus promotus ad sacros ante ætatem legitimam debeat seu possit habere uocem in capitulo, durante minore ætate, uide glo. no. in uer. constitutus, in prin. quæ tenet quod non. & uide in simili aliam glof. in c. ei cui, de præben. lib. 6. quæ concludit, quod promotus ante ætatem legitimam non possit conseq. beneficiu. requirens illum ordinem ante ætatem legitimam suscepti. tene menti utramque glo. ad multa. & uide ad idem glo. ij. prope si. infra eo. generalem, in uer. obseruantiam. Pau. tamen ibi tenet contrarium, & forte hoc casu uerius: quia hic non requiritur ordinis executio, ut habeat uocem, nec est ipso iure suspensus, sed suspendendus.

13 Si canonicus non est in sacris tempore uacationis ecclesie, tempore autem electionis fiendæ reperitur in sacris, an debeat seu possit electioni interesse, uide glo. in uerbo, constitutus, quod sic * quia debemus in hoc considerare habilitatem tempore electionis fiendæ; & bene loquitur, & ultra in ea allegata adduco bonū tex. in c. ei cui, de præb. li. vj. Idem dic fecidū eandem gl. si tempore uacationis non erat canonicus, sed tempore electionis fiendæ sic.

* Quod sic. Idem tenet hic do. Car. in 13. in hoc considerare habilitatem tempore electionis fiendæ; & bene loquitur, & ultra in ea allegata adduco bonū tex. in c. ei cui, de præb. li. vj. Idem dic fecidū eandem gl. si tempore uacationis non erat canonicus, sed tempore electionis fiendæ sic.

14 Si canonicus in sacris non existens tempore uacationis ecclesie uult promoueri ad sacros in quatuor temporibus uurrentibus intra terminum iuris ad eligendum, an canonici teneantur illum expectare, glo. in uer. constitutus, quod non pari modo secundum eam non tenentur expectare excommunicatum, qui se uult facere absolui, uel absentem in loco, in quo uocandus nō erat, dicentem uelle redire imputandū est enim sibi. nō est. n. habilis tempore electionis, cum uirtus capitularis sit p̄nes habiles, possunt illi, quādo uolunt infra terminum iuris ad electionem procedere, pro hoc quod legitur & notatur in c. cum nobis, de elec. & in c. uni. ne sede ua. li. 6. in prin.

15 Quid si nullus de capitulo est in sacris, & imminet negociā, quæ debebant expediri p̄ prælatum & capitulum, dic quod solus prælatus expediet, ar. illius bo. d. Cardi. in xv. c. unci, ne se. ua. quod tene menti, & glo. in uerbo, constitutus, præallega.

16 Ex quo collige, quod tota potestas consistit penes prælatum, quando nullum habet in collegio alias non habile ad uocem dandam.

17 Quid si imminet electio prælati, & nullus de capitulo est in sacris, dic quod superior debet expectare per totum terminum iuris, quod cum ipse utatur iure deuoluto, debet expectare per totum tempus præfixum capitulo, uide bo. gl. in dicto uerbo, constitutus in fine.

18 Quid si certi ordines sacri, uel non sacri certis dignitatibus, uel personatibus, uel officijs, uel beneficijs de iure communi, uel primæua institutione beneficij, seu antiqua consuetudine, uel statuto possunt esse annexi. Et

aduerte; quod annexio potest esse duplex, seu dupliciter facta, quando enim annectitur ita ut talis dignitas, seu beneficium non possit conferri, nisi constituto in tali ordine, quo casu non potest quis illud beneficium obtinere, licet habeat ætatem ad illum ordinem, & uelit se ad illum facere promoueri; sed oportet quod prius sit promotus pone exemplum in eligendo in episcopum, debet esse promotus in subdiaconum ad minus, ut in c. accepimus de æta. & quali. Item pone exemplum in commendā ecclesie parochialis, quæ non potest fieri nisi sacerdoti, ut in c. nemo deinceps, de elec. li. 6. & uide bo. glo. in cle. uni. infra ti. prox. in uerbo, promouendis. Quandoque fit annexio, ut obtineas illud beneficium, puta debet esse sacerdos, seu sit præbenda sacerdotalis, & tunc nō requiritur, quod sit tempore electionis, uel prouisionis sacerdos, sed satis est, quod habeat ætatem legitimā, & uelit se facere promoueri, ut probatur hic in uer. Ille uero, qui sic debet intelligi in c. cum in cunctis, in §. inferiora, de elec. iuncto. c. 1. de æta. & quali. & melius in c. 2. de insti. lib. 6. & in c. si pro clericis pauperibus, eo. li. hæc uidentur de mente glo. huius cle. in uer. annexi, iuncta glo. præcedente, & seq. post prin. quam bene notabis, Consideranda igitur sunt uerba annexionis, ex quibus poterit deprehendi, an ordo requiratur tempore prouisionis, an sufficiat, quod superueniat.

19 Quod obtinens beneficium uigore literarum papaliū non obstante, quod non habeat ordinem illi beneficio annexum, non per hoc eximitur à pena huius cle. in §. illi, nisi aliud habeat litera Papæ, gl. in uer. annexi, in fi. ex quo nō quod dispensatio, cum sit stricti iuris, non extenditur ad casum separabilem, ex quo sine illo potest dispensatio suum effectum operari, uide glo. in cap. quia tantum de præben. & quod dixi in c. at si clerici in §. de adulterijs de iudi.

20 An prælatus habens dignitatem in ecclesia collegiata, negligens promoueri ad ordinem illi dignitati annexum, priuatur uoce in eadem ecclesia sicut priuatur canonicus, uel habens dignitatem inferiorem, personatum, uel officium in eadem ecclesia, uide bo. glo. in uerbo, In eisdem, quæ tandem uidetur concludere quod non. et uide ipsius rationem.

21 Ex qua no. q. appellatione capituli non uenit prælatus, cum prælati & capitulum sint diuersi, ut patet de his, quæ si. à præla. sine consensu cap. in ru. & nisi forte ex largissima significatione uerbi, quæ non debet fieri in iure penali, seu nouo iuris antiqui correctiuo; quod singulariter notabis; quæ ad hoc quotidie allegat.

22 Item ex eadem gl. not. q. licet prælatus, & capitulum faciant unum corpus, seu unam ecclesiam nō tamen includitur prælatus sub appellatione capituli.

23 Canonicus non constitutus in sacris, licet absque alia annexione sacrorum ordinum sit exclusus à uoce capituli, distributionem tamen obtinet, & fructus præbendæ ac reliqua, quæ non proueniūt ex uoce capituli.

24 Si autem ordo sacer sit annexus præbendæ tunc si non est in sacris, perdit uocem, sed distributiones non. si tamen intra annum non fecerit se promoueri ad ordinem annexum perdit dimidiam distributionem, nec habet uocem

in capitulo, licet alias sit in sacris, ex quo non habet sacrum ordinem requisitum, puta diaconatum; uide text. iuncta glo. in uerbo, Ex tunc.

25 An pena huius cle. in §. illi uero, locum habeat in capellanis, uel altari hñte certum ordinem annexum, uide glo. in uerbo, distributionem, quæ sentit, q. sic, quatenus potest in eo locum sibi uendicare, puta respectu distributionum. sed ego in hoc dubito, cum iste §. prouideat solum in habente dignitate. persona tum, officium uel præbendam. ergo non deberet habere locum in capellanis, uel altari, seu alio beneficio extra prædicta, cum sit ius nouum, & p̄onale. cogita.

26 Tamen nota ex eadem glo. q. in institutione capellanis seu altaris potest prouideri, ut capellanus teneat officiare ecclesiam in oibus horis.

* Si canonico. Hanc que 27 Si canonico renitenti promotione tractat hic do. moueri ad ordinem annexum sub Car. per tres. q. scilicet trahatur dimidia distributionū decimam, nonam, uicesimam, & uicesimam primam, quem uide.

27 Si canonico renitenti promotione tractat hic do. moueri ad ordinem annexum sub Car. per tres. q. scilicet trahatur dimidia distributionū decimam, nonam, uicesimam, & uicesimam primam, quem uide.

28 Cui autem accrescat hæc dimidia, uide in eadē glo. quæ dicit, q. canonicis interessentibus, nisi aliud habeat consuetudo, seu ordinatio ecclesie. Alij ut Guil. dicunt, q. remanebit penes ecclesiam, cui facta est iniuria propter absentiam, uel negligentiam in non negligendo ordinem annexum, & in eo non deseruendo. sed tu considera uerba ordinationis, seu statuti. aut enim habet consuetudo, seu statutum, ut inter canonicos interessentes diuinus distribuatur, puta. x. & tunc sit uera opi. gl. aut habet, ut cuiuslibet interessenti dentur quatuor; & tunc pars aliorum remanet in priori statu, & sit uera opi. Guil. & fertur, q. hoc tandem tenuit Io. An. in quibusdam apostillis, quas postea facit ad glo.

29 Hodie non obseruantur in ordinandis temporum intersticia, unde laicus in carnis priuio, resurrectionis festo præbyter esse potest. unde glo. ij. post prin.

30 Et dicuntur temporum intersticia, id est interualla, quæ olim mandabantur per antiquos, canones. debet enim quis certo tempore probari in uno ordine antequam promoueretur ad maiorem, de quibus lxxvij. dist. in c. ij. & c. monachus, cum si.

31 An per desuetudinem, siue contrariam consuetudinem possit derogari dispositioni huius clem. ut ante ætatem hic præfixam ordinari quis possit; & uidetur primo quod sic. nam sicut respectu antiquorum canonum super ætate disponentium ponderatur hic generalis obseruantia in contrarium ita dicendum eadem ratione respectu huius cle. quo ad consuetudinem, quæ nouiter possit induci. nam talis consuetudo hodie est in multis locis inducta; & pro hoc facit hic glo. ij. post medium, dum dicit, quod ante hanc decre. potuisset promoueri ante ætatem secundum canones antiquos requisitam, quasi antiqua iura forent per desuetudinem sublata.

32 Sed in contrarium facit iste tex. in eo, q. non declaratur iuris antiquis esse derogatum per contrariam consuetudinem, ut no. in cle. prox. ad idem facit hoc uerbum, decernimus, iuncta glo.

Præterea consuetudo non præiudicat iuri positio, nisi sit rationalis, ut in c. si. de consue.

33 Sed non uidetur rationale, ut ante ætatem hic expressam quis promoueat, maxime respectu sacerdotalis ordinis.

34 Cum ante. xxv. annum non dicatur quis in uirib. ætate, ut in l. si. de mino. unde durum esset sibi committere tantum ministerium.

35 Cum nulla dignitas secularis similis sit sacerdotio xcvj. dist. duo sunt.

36 Et in seculari dignitate administranda requiritur ætas. xxv. annorum, ut in l. ad rem publicam. ff. de mu. & ho. no. in c. cum in cunctis, in glo. de elec. ad idem facit ratio. c. uel non est compos, de tempo. ordi. & pondera, quia iste textus non distinguit inter laicos clericos seculares, & religiosos. sic omnes a pari iudicantur in obseruantia huius clem. quod ergo legitur & nota. ar. in c. monachus. lxxvij. dist. hodie non obseruatur; q. no.

37 Præsertim quia ubi nō disponitur super intersticijs temporum nō ita subtiliter in religiosis, sicut in secularibus clericis obseruatur.

38 Et intersticia solum obseruabantur ad mores comprobandos, quod in religiosis supplebat religionis deuotio, & asperitas.

39 An promotus ad subdiaconatum ante ætatem legitimam habere debeat uocem in capitulo, glof. ij. hic sentit quod non, & clarius infra in uer. Diaconatus, & in clem. supra proxima, ubi dixi. Paulus tamen ibi contra.

40 Verbum decernimus, inducit ius nouum. non est ergo antiqui iuris declaratorium, uide hic glo. in uer. Decernimus. uide tamen quod scripsi. in c. decernimus, de iudi.

41 Et quod in simili de uer. cē semus, no. glo. in clem. unica, de cōf. cōf. præben. in uer. censemus. in fin. ubi etiam per eundem de uerbis statumimus uolumus. respondemus.

42 Et quod in simili de uer. cē semus, no. glo. in clem. unica, de cōf. cōf. præben. in uer. censemus. in fin. ubi etiam per eundem de uerbis statumimus uolumus. respondemus.

43 Aliud importat, si dicitur, quæ esse debere. in xvij. anno. & aliud dicitur, quem esse seu esse debere. xvij. annorum. nam primo casu satis est ad illorum uerborum uerificationem, q. quis xvij. annum inchoauerit in secundo uero casu annus debet esse completus, glo. not. in uerbo, Decimo octauo; & idem dic in alio annorum numero. ad quod uide tex. iuncta glo. in c. subdiaconus. lxxvij. dist.

44 Item dic secus esse, si diceretur cum peruenerit in xvij. anno, uel ad xvij. annum: quia tunc annus debet esse completus; ut in l. nec putabam, & quod ibi not. doc. ff. de condi. & demonst. & datur ibi ratio differentie.

45 Quia quando dictio in iungitur ablatiuo, significat intrinsece: ideo sufficit, quod sit in illo anno constitutus. sed quando iungitur cum accusatiuo, tunc significat extrinsece, unde debet esse extra illum annum iuxta illum uersum. In campo curro, si sis, bene dicitur &c. & hoc not. & uide plene. in præal. l. nec putabā.

46 Quid si quis promotus ante ætatem hic præfixam, glo. pe. dicit, q. ordinans à collatione ordinis, ordinatus uero suspendit ab executione illius ordinis usq. ad ætatem legitimam p. c. uel nō est cōpos, de tēpo. or. tu uide. c. subdiaconus, lxxvij. di. ubi dicitur, q. ordinatus ad sacri ordinē ante ætatem legitimā debet deponi. & si uis hoc tenere

* Solus prælatus. Idem bo. d. Cardi. in xv. c. unci, ne se. ua. quod tene menti, & glo. in uerbo, constitutus, præallega.

* Prælatus. Quid autē conuincatur appellatione prælatorum uide per do. Fel. in c. in super, in prin. extra de testi. uide per do. Abb. in c. 2. in pen. & ult. col. uersus uenio ad glo. ult. supra de iudi. et per do. Fel. in c. decernimus, col. pe. glo. si. supra de iudi.

* Verbum decernimus. Adde do. Cardi. in cle. i. infra de cau. possessionis & proprietate. & in quinta no. & i. c. decernimus supra de iudi. & per do. Fel. in d. c. decernimus in fin. ubi etiam per eundem de uerbis statumimus uolumus. respondemus.

nerere, potes respondere ad c.uel non est compos, q Pa- pa non ponit ibi casum faciendo in aliis ius de nouo: sed uoluit forte ista mite procedere cum illo, qui fuit ante pubertatem ordinatus; & sic rone tenere etatis forte sic fuit cum illo processum hinc est q ibi fit suspensio in pœnam & iniuriam ordinatoris, & non ordinati. sed illud capitulũ, si subdiaconus, disponit de pœna in odium ordinati, ergo non est recedendum a iure antiquo, ar. l. precipimus, in fi. C. de appel. cogita.

19 ¶ Vtrum episcopus possit dispē sare* super etate ordinandorum, glo. hic in uerbo, anno in fi. q non- & tene eam semper menti; facit. c. dilectus, de tempo. ordin. & quod dixi. in ca. atsi clerici, in §. de adul- teriis, de iudi. ¶ Quæ etas requiritur in mino- ribus ordinibus, uide hic glo. fina- quam tenebis menti, quæ dicit; q maior infantia, & sic post. vij. annũ potest quis promoueri ad minores ordines.

21 ¶ Pro hoc dicit glo. in c. si eo tempore, de rescrip. lib. vij. q maior septēniũ potest habere beneficia sine cura, ex quo pōt ordinari. de hoc tamen ultimo uide, quod dixi in c. sup inordinata, de præben. & uide ad utrunq; dictum text. iuncto glo. j. in c. de his. xxviii. dist.

De officio Vicarij. Rubr.

¶ Væ de ecclesijs.] Appellatione curæ animarum uenit cura nedum in foro pœnitenti- ali, sed et in foro cōtentioso, uide glo. in uerbo, curam, per Inno. in c. dudum. ij. de elec. Et no. ex eadem glo. iuncto tex. q ha- bens curam animarũ, licet in foro contentioso, ratione beneficii ecclesiastici tenetur esse sacerdos, siue habeat illam ut rector, siue ut perpetuus Vicarius.

2 ¶ Quod extranagans Ioãnis, quæ incipit, execrabilis habet locum in Vicariis perpetuis, uide glo. in uerbo, admittendis.

3 ¶ Et no. ex eadē glo. q appellatione beneficii curati uenit uicaria perpetua* ecclesiæ curatæ.

* Vicaria perpetua. An autem contineatur fabrica ecclesie & eius redditus, uide per do. Car. in cle. q. de præben.

4 ¶ Licet commēda ecclesię cura- tæ nõ possit fieri, nisi ei, qui actua liter sit sacerdos, ut in c. nemo de- inceps, de elec. lib. vij. uicaria tñ sicut rectoria, potest concedi non sacerdoti, dummodo sit talis, qui possit effici sacerdos, no glo. in uerbo, promouendis. di uersitatis ratio potest esse iudicio meo: quia sæpe in fraudem fiebat commenda non propter curam, sed pro- pter fructus recipiendos. Item quia cum commenda duret modico tempore, ut d. c. nemo deinceps, oportet, quod fiat penes idoneum de presenti. sed cum re- ctoria, uel uicaria duret toto tempore uitæ instituti, satis est, quod de proximo possit in sacerdotem promoueri.

5 ¶ Habetur enim pro sacerdote ex quo in breui spe- ratur promotio. l. fi. de test. mili.

6 ¶ Et no. ex hac glo. iuncto illo ca. nemo, quod ubi re- quiritur, quod collatio, siue commenda fiat sacerdoti, oportet, quod tempore collationis seu commendæ

fit sacerdos, nec sufficit; ut possit de proximo pro- moueri.

7 ¶ Pro hoc quia qualitas posita in aliqua oratione re- fertur ad tempus uerbi, ad quod refertur, uide quod dixi in clem. ij. de rescrip.

8 ¶ Quod obtinens beneficiũ, seu uicariam perpetuam cum cura, potest infra annum compelli, ut fiat sacerdos, non obstante pœna ipso iure apposta per lapsum anni, uide bonam glo. in uer. promouendis, in fin. & in c. licet canon, de ele. lib. vij. in glo. antepenul. in prin.

9 ¶ Ex quibus no. q per cōstitutionem apponētem pœ- nam ipso iure non tollitur constitutio, quæ mandat pœ- nam per iudicem imponi citius, quàm faciat alia consti- tutio posterior; facit. l. quotiens. ff. de acti. & obli.

10 ¶ Appellatione rectoris, nõ uenit Vicarius perpetuus in constitutione pœnali, aperte hoc sentit glo. in uer. sacerdotium, in eo, quod dicit opi. Archi. corrigitur per istum tex. in eo, q tenebat illud c. licet canon, non habe- re locum in Vicario perpetuo, cum loqueretur de re- ctore. nõ enim dicit, q reprobatur, sed quod corrigitur, quasi hoc sit ius nouum; & idem sentit hic glo. fi. & facit pro hoc titulum diuersitas, item. ca. extirpandæ. §. qui uerò de præben.

11 ¶ Vtrum episcopus possit dispē sare cum Vicario per- petuo ecclesiæ curatæ, ut ratione studij non teneatur p- moueri intra septēniũ ad sacerdotium iuxta c. cum ex eo, uide bo. glo. super uer. sacerdotium, quæ tandem cō- cludit q sicutum quia ratio permissionis expressa in d. c. cum ex eo, est communis rectori & Vicario.

12 ¶ Tum quia illud. c. loquitur de his qui obtinent eccle- sias. quæ uerba includunt Vicarios, sicut rectores.

13 ¶ Et ex illis rationibus singulariter collige, q in ma- teria dispensationis fit extensio per identitatem rōnis, quod tenebis semper menti, & uide quod dixi in c. at si clerici, in §. de adulterijs, de iudi.

14 ¶ Secundo no. q constitutio disponens super obtinea- tibus ecclesijs comprehendit etiam Vicarios; & sic Vi- carius perpetuus dicitur obtinere ecclesijs.

15 ¶ Item no. ex eadem glo. quod Vicarius nõ potest da- re Vicarium, uide quod no. in c. clericos, de offi. Vica.

16 ¶ Quod episcopus non potest in etate dispensare eã assumendo in rectorem, uel Vicarium ecclesiæ curatæ, glo. in uer. etate.

17 ¶ Quod Vicariorum quidam sunt perpetui, quidam temporales: perpetui uerò dicuntur, qui assumuntur, ut habetur in c. extirpandæ. §. qui uerò, de præben. & ut not. glo. in c. ad hæc offi. Vica. uide glo. in uer. perpetuis.

18 ¶ Ex qua etiam no. q dispositio super Vicariis per- petuis non habet locum in temporalibus.

19 ¶ Dispositio super ecclesijs* pa- rochialibus non uendicat sibi lo- ¶ Ecclesijs parochia- cum super ecclesijs curatis non parochialibus, uide glo. super uer. parochialium.

20 ¶ Ex qua not. quod ad esse ec- clesiæ curatæ nõ requiritur, quod habeat parochiam, quãdo quis di- citur habere animarum curam, uide bo. glo. in cle. du- dum. j. de sepul. in uerbo, impendant. uide omnino per Inno. in c. non satis, de offi. Archi. & cap. dudum elec. ij. de ele. per Host. in c. omnis de pœ. & re. per Pau. in cl. una de baptif.

21 ¶ Item no. ex glo. pe. quod perpetua uicaria habet lo- cum

cum in ecclesijs parochialibus annexis duntaxat, & non in simpliciter curatis: uide tamen hic per Pau.

¶ Verbum, uolo. De hoc ¶ Verbum, uolo, * nouum ius inducit, non autem declarat antiquum, uide bon. gloss. in uer. uolumus, prope medium Idem no. gl. fi. in cle. una, de re. permu. quando que tamen non importat ius nouum, ut in c. ex ratione, de appel. uide tamen quod ibi no.

De offi. & po. iudi. delegati. Rubr.

¶ Vdices.] Deputatus super receptione testi- tium quando que efficitur iudex, quando- que nudus minister, seu examinatur. Iudex enim efficitur, quando habet citare testes, examinare articulos, & alia ad hunc actum requisita explorare ita, quod iste articulus sibi simplici- ter committitur. Nudus autem minister est, quando testi- bus prius iuratis, & examinatis articulis, & interroga- torijs & c. committitur examinatio, uide gloss. 2. quæ est notabilis.

¶ Ex qua etiam no. quod cum efficitur iudex, po- est commissi. punire testem coram eo vacillantem, seu aliter aures ipsius offendentem.

¶ Item no. ex eadem, quod nuda examinatio potest fieri diebus feriatis, & in hoc sequitur istam glo. Bar. in l. j. §. nunciatio. ff. de no. ope. nun. sed tu dic, ut dixi in ca. j. de ferijs.

¶ Quod receptio testium non de- bet committi in causa crimina- li, * uide gl. in uerbo, ciuili, cum multis concor.

¶ Duæ negationes æquialēt uni affirmationi, gloss. in uer. nec- non.

¶ Quod executores ad bene- ficia conferenda dicuntur habere delegatam, uide glo. in uerbo, exe- cutores, & in c. si super gratia, eod. ti. l. j. 6.

¶ Nunquid executor deputatus ad prouidēdum cum clausula, quod pure teneatur assumere partes iudicis, & procedere causa cognita, uocatis, quorum interest, & an teneat prouiso facta per commissarium clausula in rescripto inserta, non purificata saltem re ipsa, uide & teneanti glo. in uer. reppererint, quæ in effectu ponit tres opi quæ extra habentur ex dictis Inno. in c. fi. de p- sum. Prima est, quod siue sit scriptum sine clausula, siue cum clausula sonante in monitionem, siue conditionem nunquam tenetur executor assumere partes iudicis sed potest procedere extraiudicialiter ut merus executor: potest tamen, si uult, iudicialiter procedere, quantum- cunque nulla clausula in mandato sit inserta: quia saltem subintelligitur clausula, si est idoneus, nisi sit nu- dum ministerium illi commissum; quod declarata, ut in- fra dicam prouiso tamen facta, clausula non purificata saltem re ipsa, est nulla, si clausula sonabat ibi condi- tionem nec tenet excommunicatio lata uigore talis p- uisionis.

¶ Secus, si erat clausula sapiens monitionem, puta quia exprimebatur, quod tacite inerat, ut puta, si est ido-

neus tunc enim tenet prouiso, & excommunicatio inde lata, licet sit iniusta.

¶ Secunda opi. est quod aut clausula sapit monitio- nem; & non tenetur assumere partes iudicis. aut sapit conditionem puta, si de tali uico est oriundus, uel est doctor in theologia, & tunc aut ex prouisione læditur, seu tollitur ius alterius, puta illius, ad quem spectat be- neficij collatio, ut quia Papa mandat prouideri Titio, si est doctor, de beneficio spectante ad collationem episco- pi Tornacen. & tenetur assumere partes iudicis cogno- scendo scilicet de clausula, uocato illo, cuius interest. Aut non læditur ius alterius; & tunc tenet prouiso, co- gnitione non præmissa. quia hoc casu non sunt prop- rietates: prouiso tamen est nulla, si forma non est seruata.

¶ Tertia opi. ad sensum recitando glo. est quod siue clausula sapiat monitionem, siue conditionem, non te- netur examiner assumere partes iudicis: quia actus collationis de se extraiudicialis est; & hoc uerum, nisi tria concurrant, primo quod clausula sapiat cōditio- nem, secundo quod apponatur per uerba sapientia co- gnitionem; puta, si tibi confiterit: tertio quod alteri ex prouisione generetur præiudicium. his enim tribus cō- currentibus tenetur procedere parte uocata, & causa cognita: aliàs non tenetur & hanc tertiam opi. uidef hæc glo. in fi. approbare. Sed tu uide Inno. in c. proposuit, de concess. præben. ubi posuit in hac materia duas opi. & u- nam aperte firmat, scilicet quod nunquam executor de- putatus simpliciter, potest assumere partes iudicis, nec tenetur audire opponentem, nisi opponeret de rescri- pti surreptione; & facit quod no. Inno. in c. ad dissoluen- dum, de despon. impu. ubi etiam tractat de hac materia. Sed Host. in d. c. proposuit, tenet oppositum, quod im- mo tenetur audire partes opponentes, quantumcunque simpliciter sibi fuerit rescriptum; uide de hac materia per eundem Inno. in c. de cætero. de re iudi. & in ca. inter dilectos, de excess. præla. & etiam in c. j. de concess. præb. li. 6. & c. cum olim, el. 2. de priu. in omnibus his locis tra- ctat hanc materiam, & uide quod no. Bar. in l. ij. C. quan- do prouo. non est necesse, cuius dicta recitauit in ca. j. de re iudi. in ul. q. Et hanc materiam executorum ad bene- ficia plenissime & clarius cæteris expediti in cap. fi. de præsum. ubi uideas: & quoniam per ea, quæ ibi in conclusione ma- teriæ dixi plenius declaratur hæc conclusio huius mate- riæ executorum.

¶ Conclusio huius mate- riæ executorum. feram, dico enim, ut mihi uisum fuit ex multis concludere, quod quidã sunt casus, in quibus clarum est, quod executor talis non pōt iudicis par- tes assumere, quidam uero sunt, in quibus tenetur, rema- nent aliqua dubia in quibus dicam, quod mihi tunc & nunc uisum est.

¶ Primus casus est, quando delegans non habebat iurisdictionem. non enim potuit committere quod non ha- bebat. j. q. 7. Daybertum, & in c. quod autem, de iure pa. quod sentit Inno. in d. c. fi. de præsum. post prin. ex quo infero, quod isti inferiores habentes de iure speciali col- lationem sine iurisdictione, non possunt per se, nec per suos commissarios iudicis partes assumere: sed extra- iudicialiter ad eorum instructionem poterunt informa- tionem assumere, sicut faciunt arbitri, & arbitratores. e- tiam si in commissione dicatur, si tibi confiterit, & c. Nam possunt illa uerba referri & uerificari in extraiudiciali instructione, ex quo in commissione non concur- rit

rit iurisdictione, ut est tex. no. in c. cum contingat, de rescriptis. & hoc est quod uoluit glo. ista in prima solutione, seu prima opi. dum dicit executorem posse, si uelut, assu mere partes iudicis, dummodo committens iurisdictionem habuerit & in hoc no. istam gl. sic intellectam; & uide quod dixi. in cap. sollicite, & sequen. de rescriptis. sicut in contrarium faciat quod no. Io. An. in c. publicato de elec.

12. ¶ Item no. ex prima illa opi. ubi dixi, quod si conditio apposita in rescripto non est uera non tenet prouiso, nec excommunicatio inde lata, quod excommunicatio ob causam in rescripto non comprehensam est ipso iure nulla, quod est diligenter notandum; & hunc puto uerum casum c. si. de præb. & uide quæ ibi dixi.

13. ¶ Item no. ex eadem prima opi. quod si exprimitur in rescripto id, quod tacite inerat, non facit mandatum conditionalem; ad idem c. significasti, de elec. sed tu omnino uide de hoc, quod dixi in c. cum dilecta & in c. ex inuentione, de rescriptis.

14. ¶ Secundus casus, quando superior delegans prius cognouit plene de iure partium etiam respectu executionis sciendæ, & simpliciter mandat, ut conferat, & inducat in possessionem talis enim est merus executor, & nullam exceptionem debet admittit. l. executorum, & l. si ut p. ponis. C. de execu. rei iudi. no. in l. a diuo Pio. ff. de re iudi. & in d. c. de cætero, eo. ti. hoc est iudicio meo, quod uoluit ista gl. in j. opi. dicere in eo, quod etiam dicit, quod ubi non est aliqua clausula expressa, potest executor assumere, si uult partes iudicis, cum subintelligatur clausula, si persona sit idonea, nisi fuerit commissum nudum ministerium.

15. ¶ Intelligo enim nudum ministerium committi modo prædicto.

16. ¶ Et no. etiam ex glo. quod in commissione prouisionis sciendæ intelligitur tacite illa clausula, si persona est idonea, non tamen hoc facit mandatum conditionale; unde tenet collatio secundum istam gl. licet persona non sit idonea.

17. Sed tu limita, ut no. Inno. in c. inter dilectos, de excessibus præla. & plenius dixi in c. si. de præsum. & in c. j. de re iudi. in ul. q. ubi omnino uide.

18. ¶ Tertius casus, superior prouidit prouideri mandat alicui ex certa scientia, remouendo aperte omnes exceptiones, & reseruando sibi cognitionem, ar. c. ex parte, de offi. dele. & per Host. in d. c. de cætero; & in hoc diligenter animaduertenda est forma mandati, ar. de priuilegijs porrò, in his casibus, & similibus, si qui possunt occurrere, executor est omnino merus: quia non habet mixturam iurisdictionis; & in istis executoribus non habet locum glo. no. in c. pastoralis, qui uero, de offi. dele. quæ inter cætera dicit, quod executor datus ad beneficia est mixtus.

19. ¶ Casus, autem, in quibus debet assumere partes iudicis, sunt isti.

Casus, in quibus executor debet assumere partes iudicis. Secundus casus.

20. ¶ Primus, si in literis mandatur ut citet aduersarium: uel apponitur illa clausula, uocatis uocandis &c. ut dixi in d. c. si. & bene facit. c. exhibita, cum ibi no. de iudi.

21. ¶ Secundus casus, quando uult dare possessionem, quæ alius obtinet debet enim illum uocare, quantumcumque simpliciter scribatur, quia non est intentionis principis, ut quis remoueat a possessione sine cause cognitione. l. si. C. si per uim, uel alio

modo, & iij. q. 9. caueant, * ca. omnia, & tenet Inno. in c. j. de concess. præben. lib. 6. & in c. cum olim. ij. de priuilegio. & Io. An. in Spec. in tit. de causa pos. & proprie. §. si. in addi. magna, & optime facit. ca. licet episcopus, de præben. lib. 6. sic respectu possessionis existentis apud tertium non potest executor esse merus, sic limita istam glo.

22. ¶ Tertius casus, si executor fuit datus cum clausula, quæ uenit purificanda ex facto tertij, de cuius præiudicio agitur, tunc enim uidetur tacite mandata cognitio: quia causarum merita partium assertionem panduntur, ut in c. cum ex literis, de integ. resti. & d. l. si. si per uim, uel alio modo. Et hoc est quod uoluit notanter Io. An. in d. addi. puta, si Papa mandat, quod si constituterint Titium plura curata contra extrauag. Execrabilis, quod tunc commissarius conferat unam ex illis impetranti.

23. ¶ Quartus casus, est quando executor datur ad compellendum ordinarium collatorem, ut conferat debet enim eum monere, & citare. ut conferat. & si ille opponit exceptiones legitimas, audiendus est, ut est casus cum ibi no. in c. accipimus, de æta. & qua. & in c. capitulum, & in c. constitutus, de rescriptis. non enim dicitur qui impugnar, & defensio non audiri contra. cap. inter, de exceptis.

24. ¶ In his enim & similibus casibus executor dicitur mixtus: quia habet cum executione iunctam mixtam iurisdictionem: quia ex quo superior non cognouit de iure executionis sciendæ uel suo commissarius etiam iurisdictionem dedisse, ut in c. ex literis, de offi. dele. & in d. c. accipimus, & 25. q. 2. & si non cognitio.

25. ¶ Non autem appellatur iste iudex: quia iurisdictione datur accessoriè ad ministerium exercendum, quod de sui natura est extraiudiciale. nec deputatur inter personas contententes, sed quia accessoriè habet iurisdictionem ratione prædictæ, tractatur eius materia in t. de offi. deleg. ad denotandum, quod habet iurisdictionem delegatam, ut no. gl. in c. super eo, de offi. deleg. & in c. tibi qui, de rescriptis. lib. 6. Et ex his declaratur gl. in c. pastoralis, quæ dicit hunc executorem esse mixtum, & habet fundamentum huius materiæ.

26. ¶ Extra prædictos casus remanet dubietas, an executor possit assumere, uel non partes iudicis, & an teneat exceptiones admittit, ubi elegit uiam meri executoris. Et in hac dubitatione concluderem, quod est in opinione ipsius, an uelit procedere iudicialiter, etiam si fuit datus simpliciter: quia succedit loco delegantis, ut hic dicitur in prima opin. si autem uult procedere extraiudicialiter, dico quod etiam potest: quia cum actus de sui natura sit extraiudicialis, potest à principio procedere, & uult, sicut ille, qui habet duas uias, potest à principio eligere, quam uult, ut in c. ut quis duas, de elec. l. 6. & nota. in simili in c. quintauallis, de iure iur. quod dico procedere, etiam si sit apposita clausula sonans in conditionem per uerbum, si constituterit.

27. ¶ Quia cum hæc uerba possint referri ad extraiudicalem instructionem, ut d. c. cum contingat, non debet per uerba hæc alterari natura negocij, nam si teneretur à principio citare, esset potius iudex, quam executor: nec cura de extrinseco alterius præiudicio, puta quæ ad episcopum pertinebat collatio illius beneficij, quæ

* Caueant. Adde. c. inter. quatuor. cum gloss. supra de maio. & obediens. Tertius casus.

Quartus casus.

sub conditione mandabitur per Papam conferri: quia sicut superior potuisset se extra iudicium informare, utrum is, pro quo mandat, sit de tali loco, uel magister &c. & sic poterit & iste.

28. ¶ Sed ubi ageretur de iure alterius, tunc bene fateor ut dixi, ut ille sit uocandus, puta si diceretur in literis, si confiterit episcopus fuisse negligentem in conferendo, &c. uel si constituterit, quod talis teneat duas ecclesias curatas. nam hoc casu uidetur mandata cognitio: quia causarum merita &c. ut dixi; & cum hoc temperio intelligeret & limitarem ult. opi. huius gl.

29. ¶ Si autem cõparet is, qui pretendebat aliquod præiudicium et extrinsecum, fateor quod debet audiri; & tunc debet assumere partes iudicis. d. c. accepimus, & c. cum adeo. §. de rescriptis. & c. si quis, cum multis; & pbatur rone.

30. ¶ Nā ex quo superior non cognouit de iure executionis, uel hoc mandasse suo commissario, ar. d. l. a diuo Pio. & d. l. si non cognitio. C. si quis, uel uti. pub. canonizata. 37. q. 2. & uidetur probari in d. c. si de præsum. in fi. & sic debet temperari prima opi. hic posita in gl. & dictum Compos. in c. capitulum, de rescriptis. uidetur. n. in hoc habere iurisdictionem mixtam, ut ubi expedit, & assummat cognitionem, quo i factis uidetur expedire, ut ubi quis pro suo præiudicio se opponit, ar. optimū in d. c. ex parte. 2. de off. dele. c. si per eo, eo. ti. & h. j. §. si quis à principe. ff. de q. in loco pub. Sed dubiū est, quod si quis opponit se non ex præiudicio priuato, sed publico, ut quod cõparet tertius, & dicit Titium non esse idoneū, nunquid debet audiri? & hoc casu fortè potest procedere dictū Cõpo. i. d. c. cap. m. & Inno. in c. proposuit, de concess. pb. c. quod non teneat illū audire, cū sit executor extraiudicialis (agat aut postea p. uel denunciationsis, uel accusationis) sicut nec cõmittes tenebat admittit; ut no. Inno. in c. ad dissoluendū, de despons. impu. §. rium tñ puto uerius. licet. n. fatear ordinariū hoc posse: secus tñ dico in delegato: quia in dubio debemus credere ordinariū uoluissē, quod indigno non fieret prouiso beneficij, ar. in l. si procurator. ff. de cond. inde & maxime quod expressit illi clausula, si est idoneus. Itē sicut in cõfirmatione admittitur excipiens pro interesse publico opponens præelectū, ut in c. super his, de actu. ita & in prouisionis actu, cū collatio habeat uim electionis & confirmationis iuxta no. in c. cum olim, de causa pos. & proprie. & præsumendum, quod superior potius uoluerit à principio occurrere, quod post eam uulneratam remedium querere iuxta consiliū l. si. C. q. cau. in integ. resti. non est ne. Et per hoc multipliciter limitatur & declaratur hæc gl. & multa alia ad materiam pertinentia persequere, ut dixi in d. c. si. de præsumpt.

31. ¶ Quod delegatus ab inferiori à principe potest committere nudum ministerium, seu articulum non iurisdictionalem, uide gl. si. & hoc limita. c. cum causam, de ap. & l. a iudice. C. de iudi. Ego per dicto gl. all. tex. s. m. intellectum unum, quem uidetur insequi Inno. in c. cum Bertoldus, de re iud. & uide quod plene ibi dixi.

De officio ordinario. Rubr.

* Dicitur diffamari. Quod minime fieri debet, cum sit omnium fidelium executor.

T clericorū.] Ecclesia dicitur de diffamari, * quod de ipsa male predicatur, seu hoies obloquitur, seu nihilatur, seu dehonatur, uide

gl. in uer. Diffamatur. & idem potest dici de hoie diffamato, uide plenè de infama seu fama per Bar. l. minorem. §. tormenta, ff. de quæstio. no. in c. cum oporteat, & c. qualiter & quando, de actu.

2. ¶ Quod ad solum episcopum pertinet de iure cõi correctio clericorum: potest tamen spectare ad inferiorem de iure speciali, uide hic tex. cum gl. super uer. Epis. uide tu quod plenissime dixi in c. cum contingat, de fo. comp. ubi dixi de iurisdictione inferiorum prælatorum.

3. ¶ Insolentia idem est, quod morum inconuenientia, fatuitas, uel superbia, aut prauus usus, quasi contra solitū & debitū naturæ cursum, uide gl. i. uer. insolentis.

¶ Et si ad apostolicam.] An collatio facta per legatum motu proprio, non facta mentione de alijs beneficijs quæ obtinet prouisus, ualeat, uide gl. in uer. facta, quæ ponit opi. contrarias. * uidetur sibi placere opi. affirmatiua, pro qua ego allego bonum tex. in arg. in cle. si Romanus, de præben. iuncto. c. si motu proprio, e. ti. lib. 6. * Ponit opi. contrarias. Vide hic per d. Card. in 4. q. 6. qui diffusè prosequitur hæc. q.

2. ¶ Quod de beneficio obtento debet fieri mentio specialis, non autem sufficit generalis, gl. in uer. specialis. qualiter autem sit scienda mentio de obtento beneficio, & quomodo cognoscatur beneficium spirituale, uide plenè per Io. Cal. in c. in nostra, de rescriptis. & omnino quod do. de Ro. deci. 105. & 27. 2. & in prioribus decisionibus habet quid operatur motus proprius. uide etiam ad primū, quod dixi in c. ad aures, de rescriptis.

3. ¶ Quod ualeat collatio beneficiorum per quocūque ordinariū facta, licet non fuerit habita beneficij obtenti mentio, & idem in delegatis ab eis. fallit in Papa, & ipsius legato, uide hic tex. iuncta gl. in uer. quibuslibet, & in uer. habentibus.

4. ¶ Quæ aut sit diuersitatis ratio inter legatos & alios ordinarios, uide hic gl. in uer. nolimus, quæ no. in eo, quod legati, non sunt ordinarij collatores, & ipsorū collatio tã quæ extraordinaria uel supraducta, & collatoribus ordinariis, præiudicis est restringenda. ordinariorū uero * collatio & naturalis & fauorabilis est amplianda. Adde do. Fel. in c. in nostra, m. 2. q. correllatio, ubi tractat, an impetrans beneficium ab ordinario perpetuo, debeat facere mentionem de beneficio, quod iam obtinet.

5. ¶ Aduerte ne erres. nam uel ista gl. j. fortè §. c. 2. de off. le. lib. 6. ubi dicit, quod legati Papæ habent ordinariam potestatem. Sed dic, quod licet potestatem legati respectu iurisdictionis sit ordinaria, ut in prioribus, tñ respectu collationis beneficiorum est extraordinaria: quia ex proprio officio legationis non uenit potestatem conferendi. Hinc est quod legati non cardinales hanc potestatem non habent: sed cardinales legati hoc habent ex speciali priuilegio, ut probatur in c. j. de off. leg. lib. 6. Præterea ratio diuersitatis per glo. posita mihi non placet. Nam Papa est generalis ordinarijs etiam respectu collationis beneficiorum, ut in cap. 2. de præben. libro 6. & tamen ipsius collatio non ualet de beneficio obtento non habita mentione, ut in capitulo si motu proprio, de præben. libro 6. quod non contingit ex odio, uel extraordinaria potestate per capitulum ad honorem, de auctoritate Abb. Panor. Clement. L. 1. & usu

& usu pal. puto ergo hanc diuersitatem esse fundatam propter ignorantiam, quam de beneficiis obtentis Pa- pa, & legatus ipsius praesuntur habere, ar. c. j. de con- sti. lib. 6. in aliis autem inferioribus ordinariis praesu- mitur scientia propter praesentiam, conuersationem, & uisitationem; merito in illis non cadit subreptio, arg. l. idē Vlp. ff. de exc. tu. in c. quoddā, & c. quāto, de psum.

De procuratoribus. Rubr.

Instrumento.] Quod procurator pōt cōstitui ēt p lras priuatas* cōstituētis, uide hic tex. iuncta gl. 2. & in- tellige, dum mō constet, q̄ sint li- teræ ip̄s cōstituētis, seu ip̄s mandantis per sigillum priuatum ip̄s cōstituētis, uel per teste,

* Literas priuatas. Imō etiam per nūcium, ut l. j. § procurator. ff. e. ti. de hoc nunc est l. i. & questio in ecclesia Lugdunen.

sic intellige istum tex. iuncta gl. ar. in l. j. ff. de procu. in prin. & quod no. in c. de fi. instru. & uide bonum tex. in l. si procurator. ff. de procu.

1. Recipiens epistolam, seu literam, in qua cōtinetur aliquid praediciabile ip̄i recipienti, facit sibi praediciabile. uidetur n. recipiendo consentire contentis. in ipsa epistola, seu instrumento publico, uel priuato, & hoc quando recipit, sciens quod in illa epistola seu instru- mento continetur: secus si ignorabat. hoc notabiliter probatur in tex. iuncta gl. super uer. scienter, & sup̄ uer- bo, assensum. die tñ, si scienter recipit, debet, si nō uult consentire, ilicō protestari in contrarium: alias uidet̄ consentire; ad hoc not. tex. in l. si filiusfamilias, * ff. ad Maced. ui- detur de mente Bar. in l. quo. n. ff. rem ra. h. a. Sic distinguit̄, quod ipse idē no. in l. cū taberna. §. idē quæsit. ff. de pigno. & in l. Titius Scius. ff. de consi. pe. & l. procurator. ff. rem ra. ha. & hæc bene notabis.

2. l. si filiusfamilias. Vide per Pau. de Cast. ubi ad hæc. q. alle. hanc cle.

3. Itē no. ex hoc tex. & præall. gl. in uer. assensum, q̄ li- cet in praediciabilibus seu rebus onerosis tacens nō ha- beat pro consentiente, imō pro contradicente, ut l. filiusfamilias in §. inuitus. ff. de procu. secus tamē, si ul- tra taciturnitatem interuenit aliquis actus tacitē ap- probatiuus eorum, quæ geruntur, ut est receptio lite- rarum; facit op̄imē. c. ex ore, de his, que fi. à ma. par. ca. & quod no. Bar. in d. l. quo enim.

4. Nota, & tene menti tex. q̄ singularis est in eo, qd̄ probar, q̄ si dñs constituit procuratorem ēt absentem, & pro eo absente cauet de iudicato soluendo, cogitur præcisē procurator, qui semel consensit expressē uel tacitē, dominum in iudicio defendere, nec sufficit solu- uere. & uide tex. de iure ciuili non ita clarū in l. filius- familias, in §. si. ff. c. secus autem, si dñs talem cautionem pro suo procuratore non exposuit; de quo uide latius hic per gl. in uer. cogi.

5. Et est casus hic in quo quis præcisē cōpellit ad factū, regulariter contra: quia sufficit soluere interesse, ut in l. si quis ab alio. ff. de re iud. & plene no. de materia in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de uer. ob. ubi no. an ex- tra iudicium quis possit ad factum cōpelli præcisē ad agendum, uel defendendum. aliquid no. in ista glo. sed plenus no. per gl. no. in l. sed & hæ. ff. co. tit. in uer. acci- pere iudicium.

1. Non potest.] Quod quāquā in procuratorio ad p- ponendum uel opponēdum crimina, * uel defectus contra ele- ctionem requiratur speciale man- datum, non tñ. est necesse, ut ipsa crimina, uel defectus specificē in ipso pcuratorio, ut est hic tex. iuncta gl. in uer. in mandatis. limi- ta hoc fm. c. procura. de elec. lib. 6. ubi omnino uide.

* Opponendum crimi- na. Et sic not. quōd procurator admittit in causis crimi- nalibus ad excipien- dum. ut hic, & su- pra de elec. c. procura- tor, lib. 6. ubi etiam hoc not. dom. Petr. de Anc. licet non admittatur procurator ad agē- dum in criminalibus ut supra de acc. ca. ueniens.

2. Quod ad opponēdū crimina uel defectus contra eligentes, uel prouidentes, uel ad opponendum contra formam electionis nō re- quiritur speciale mādātum, licet secus sit respectu opponēdi con- tra personam electi, glo. in uer- bo, personam.

3. Quod pœna. c. primi, de elec. lib. 6. in fi. habet locum, siue causa contra electum sit in curia per appellationē, siue coram alio superiore extra curiam, ar. hic hoc uo- luit gl. in uer. electi.

4. Si in procuratorio subicitur clausula generalis post enumerationem aliquorum casuum, ueniunt sub generalitate casus etiam maiores expressis nisi sint grauiores * rō- tenei hic do. Card. in minutionem status ipsius cōstituē- tis; ut q̄ obligaret eum ad pœnā in casu, quo procurator succumberet. de hoc est glo. no. & scmp̄ menti tenēda in uer. grauiora. & pro hæc glo. uide aliam gl. notabilem in c. procura. de elec. lib. 6. & in c. fm. de procura. eod. lib. in uer. speciale. uidetur tamen illa gl. contrariari huic, dum dicit, q̄ sub illa clausula generali non ueniunt longe maiora expres- sis, ut contrahere matrimonia, & similia. ideo alij dixerunt, q̄ ubi non exprimitur aliquis casus requirēs speciale mandatum, sed talis; qui alias ueniret sub mandato generali; & tunc clausula generalis sequens non restringitur ad similes expressis cum omnes casus uenirent sub generalitate uerborum, ex quo non re- quirunt mandatum speciale. & hoc casu procedit dictū Inno. in cap. sedes, de rescrip. & glo. hic ubi exprimitur casus requirēs speciale mandatum, tunc non ueniunt sub clausula generali maiora expressis, licet non conti- neat periculum. constitutis; & hoc casu procedit iste tex. & hoc uidetur uoluisse do. Ant. in d. c. sedes. glo. ra- men hic fenfit primum intellectum. sed pro intellectu do. Ant. facit tex. qui ponit ut diuersa, grauiora, & ma- iora, ut utraq; non ueniant sub clausula generali. est. n. odiosum, q̄ comprehendantur isti casus speciales. d. c. q̄ ad agendum, & l. illud, & l. pater. ff. de mino. merito debet in comprehensione illo- rum fieri stricta interpretatio, ut

* Neglexit proponere, Qualiter autem ec- clesia restituitur lesa per procuratorem, si nolit agere contra procuratorem, uide per do. Abb. in c. cum uenissent, in q. col. in uer. in gl. in uer. re- stituiimus supra do in integ. rest. Quod

* Mandatum iurandi. 6. Alius enim procura- tor nō admittitur ad iurandum sūt habe- tur in glo. fin. in c. j. supra de iud. lib. 6. & in c. ult. supra de iur. cal. eo. lib. ubi est ca- sus. Et not. in l. q. S. in autē, ubi per Bar. in prima q. & idem Bar. in authent. prin- cipales, §. hoc etiam, C. de iur. calum.

Quod si procurator habēs man- datum iurandi* in animā domini, deierat sine culpa constituentis, nō obligatur ille constitutus ad per- iurium, gl. fi. quam notabis.

Religiosus.] Appellatione re- ligiosus comprehenditur quilibet religiosus professus cuiuscun- que religionis sit, uide glo. j. & tene etiam menti. Et intelligo de eo, qui profitetur tria substantialia cuiuslibet religionis approbatæ, de quibus in cap. ad monasterium, in fin. de sta. regu. talis dicitur reli- giosus: secus uidetur in his, qui aliquid profitentur, sed non ista tria, cum tales strictē non dicantur religiosi. vnde ad hoc quod not. glo. in clementina prima de relig. domi. & in clemen. pen. de sent. excō. & quod dixi in rub. de re. & trans. ad relig.

7. Item nota ex hac glo. prima quod appellatione re- ligiosi non uenit prælatus, sed simplex religiosus clau- stralis. quod intelligo in materia non pariter propor- tionabili, argum. opt. in clementina prima de rebus ec- cle. non alien. & in clementina prima de priuili. in prin. & l. 2. q. 1. duo sunt genera.

8. An autem appellatione monachorum ueniat præla- tus, uide quod le. & no. in c. fm. de si.

9. Item not. ex eadem glo. quod prælatus potest esse procurator a terius prælati sine alicuius licentia, uide glo. plentorem & notabilem in capi. de presentium, 2. l. quest. 1. quod intelligo utilitate monasterij suaden- te, argum. in c. ij. de postul. & quod no. in c. cum l. & A. de sen. & re iud.

10. Quod contra religiosos procurantes alterius nego- tia sine sui prælati licentia potest excipi etiam post li- tem contest. licet secus sit in milite, uide gl. & tene men- ti, in uer. suscipere.

11. Et idem dic in quolibet alio, qui non potest esse in iudicio pro se, uel alio; ut in pupillo, & seruo, ut not. Barto. in l. filiusfamilias, §. veterani, ff. de procura. ubi dicit etiam iudicium cum talibus non ualere: quia non habuit sua substantialia; & uide quod dixi in cap. in no- stra, de procura.

12. Quod ubicunque religiosus potest per se esse in iu- dicio sine superioris licentia, potest etiam procuratorē sine sui superioris licentia constituere, uide bonam glo. super uer. constituere, & originaliter fuit dictum Inno. in c. cum l. & A. de re iud.

13. Quod religiosus non potest si- ne sui superioris licentia* procura- tor esse, nec alium substituere, licet ad hoc habeat mandatum: quia frangeretur abdicatio pro- priæ uoluntatis, uide & tene mēti- textum istum iuncta glo. in uerbo, substituere; & facit quod sicut re- ligiosus non potest esse executor testamenti sine licentia sui supe- rioris, ut in capi. ij. de testamen. l. bro sexto, ita nec recipere pote- statem alium substituendi; quod tenet hic Paul. & facit ad multa alia similia.

* Superioris licentia. Sufficit tamen secun- dum do. Cardin. hic in iij. not. licentiam superioris interueni- re in susceptione man- dati, ut pbat uerbū, suscipere. Et sic potest constitui ante habitā li- centiā. Idē dicit ipse si religiosus constituitur arbiter: quia nō debet acceptare sine supe- rioris licentia.

An inhabilis* ad pcurationis officium exercendum reputari de- beat inhabilis etiam ad substituē- dum, uide hic bonam gl. in uer. cō- missum, quæ distinguit tres inha- bilitaris species, & tene illam menti. uide quod no. in c. post cessionem, de proba. & uult ista gl. in effectu, q̄ ali- quis sit profus inhabilis ad procuratoris officium sus- ciipiendum, pone exēplum in muliere, ut in l. alienam, C. de procu. & in pupillo, ut in c. qui generaliter, de p- cur. lib. 6. de quo tñ uide, quod dixi post do. in c. non iniustē, eo. tit. & tunc sicut est inhabilis ad procur. officium suscipiendum, ita ad substituendum, licet ad hoc habeat mandatum. & dic rationem esse, quia hoc casu radicitur officium in personam suam, quod postea alte- ri cōmittit: & sic non exercet nudum ministerium: sed si est inhabilis tale mandatum recipere, non potest. Aut non est profus inhabilis, sed solum propter auctorita- tis defectum. exēplum in religioso, qui non est inhabi- lis, sed quia non habet propriam uoluntatem, nō potest suscipere procurationis officium; & meritō nec potest substituere ratione prædicta: quia prius radicaretur of- ficium in personam suam. Sed intercedente superioris auctoritate potest, ut hic. Aut non est inhabilis, nisi per exceptionem. exemplum in milite, & in clerico se- culari, ut l. ita demum, C. de procura. & quod not. in cap. in nostra, de procura. & hoc casu potest substituere: quia officium iam est radicatum in personam suam, nec est elisum per exceptionis conflictum; meritō po- test alium substituere; facit ad prædicta in argumen- tum bonum, cap. iudex, de offic. delega. libro sexto. sed tu limita hanc glo. ut notanter limitat Barto. in l. prima, §. per eum, & seq. ff. de acquirenda possess. ubi dicit prædicta procedere, quando quis constituitur procura- tor, & datur sibi simplex mandatum substituendi: sed si constituitur simplex nuncius ad constituendum procura- torem pro absente, tunc inhabilitas ipsius nuncij non obstat: quia exercet hoc casu nudum ministerium, sicut patet in seruo, qui sibi non potest acquirere pos- sessionem, sed domino suo: quia hoc casu sufficit pu- rum factum, cum animo acquirendi nuncius hic sim- pliciter exponit iudicium domini absentis; facit quod le. & not. in l. cum pater, §. hæreditatis, de legatis secund. do, & quod ibi eleganter not. Barto. qui per illum tex- tum dicit, quod licet frater minor non possit esse execu- tor testamenti per cle. exiui, de uerborum significa- tion: potest tamē deputari, ut ligat pauperes, in quos fit distributio; & uide ibi plenē per eum. ego tamen pu- to, quod religiosus, etiam simplex nuncius non potest constitui ad constituendum procuratorem sine licentia abbatis, adde, q̄ etiam literam recipere non potest, ut in c. non dicatis. l. 2. q. 1.

Procuratorem.] Nota istum tex. quia singularis est in materia sua, q̄ procurator constitutus à prælato rectore, uel quo cūque alio beneficiato pro ecclesia sua, nec beneficio reuocatur ipso facto per mortem consti- tuentis, etiam re non existente integra.

2. Etiam no. gl. in uerbo, Pro ecclesia, q̄ in iudiciis res dicitur integra ante litem contest. in negotiis ante, q̄ fiant paramenta ad negotium promo uendum.

3. Vide tamen aliam gl. in sti. manda. §. item si adhuc, & quod legitur & notatur maximē per Inn. in c. in causis, de elec. uide tamen gl. super uer. reuocari, quæ discutit intellectum huius cle. & tandem sequendo Archidia. Abb. Panor. Clement. l. i. j. facit

* Facit tria membra. De hoc uide hic per domi. Cardin. in secunda colum. uersio. quare generaliter ut que prope mediu se-

facit tria membra, quod aut procurator constituitur a prelato, & capitulo in causa communi, Aut in causa principaliter capituli, Aut in causa prelati tantum, puta quia bona prelatis, & capituli sunt discreta, seu diuisa. In primis duobus casibus non habet locum iste

text. imò durat procuratorium: limitat tamen glo. quòd istis duobus casibus procura. uacante sede non procedit in causis, quæ illa uacant. tractari non possunt, sed instituto prelato procedit ex ueteri procuratorio. In tertio uero casu habebit locum hæc ele.

¶ Et nota bene conclusionem glo. nam uidetur limitare dictum Innocen. in cap. cum dilectus. de consuetu. iuncto eo, quod ipse not. in cap. ij. de in integrum restitutione: cuius dicta refert hic glo. ut mortuo abbate non possit hic, cap. conuentus agere de iuribus pertinentibus ad solum abbatem, nec etiam de iuribus communibus, quando talia sunt, quæ sede uacante tractari non possunt, & uide de his, quæ dixi. in cap. fin. ne sede uacante, & in cap. edoceri, de rescript. Et idem quod glo. ista uidetur sentire Paulus de Liuz. addit tamen unum dictum, quod mihi placet, dicens, quòd si prelatus fuit principalis in constituendo, siue solus, siue cum consensu, siue consilio capituli, semper habet locum hæc constitutio, arg. eod. tit. c. fin.

¶ Vnde in terminis huius cle. nomine prelatis continetur capitulum. 7. questione 1. scire. & dicit hoc placuisse compilatoribus.

¶ Secus, si capitulum principaliter constituit procuratorem cum auctoritate prelatis, uel si constituitur æqualiter a prelato, & capitulo in causa ecclesie, ut in cap. vnico, ne sede uacante libro 6. An autem hæc clem. habeat locum prelato translato, deposito, uel alias a prelato remoto, uide per domi. de Rota. decisione. 374. ubi concludunt, quòd sic. licet enim loquatur in prelato mortuo, procedit tamen in mortuo ciuilitate: quia per omnia eadem est ratio, ut not. in cap. cum sis, de conuer. coniug. & in l. Deo nobis, C. de episcopis & cler. & ibi etiam dicunt, quid si ante dispositionem huius cle. aliqua egit, mortuo prelato, tanquam procurator, an successor possit illa ratificare; & tandem concludunt quòd sic, si prelatus mortuus constituit illum procuratorem tanquam prelatus. licet enim expressit nomen proprium: quia uidetur iste egisse nomine prelaturæ, idè possunt ratificari, arg. in l. licet, ff. de iudi. & uidelatius in decisione prædicta.

¶ Quod mortuo eo, qui dedit vicarium, expirat officium vicarij. si autem non moritur, sed excommunicatur suspenditur vicarij officium, ut hic, iuncto cap. de offi. vicar. lib. 6. uide glo. & tene illam menti super uerbo, Contestata.

¶ Quod si prelatus, qui procuratorem constituit, excommunicatur, non potest eius procurator agere, arg. in d. c. j. de offi. uicar. lib. 6. & hic uide gl. si. quæ hoc sentit in medio, quam tene menti.

¶ Quòd mortuo prelato, qui compromisit, expirat compromissum, uide gl. fin. in si. & quod no. in c. si. de arb.

De resti. in integrum. Rubr.

B ecclesia.] Primo tene menti istum text. quia singularis est in materia sua, quatenus dicit, q. etiã aduersus lapsum teporis restituitur ecclesia, infra quadriennium, etiam si minus quadriennio tempus læsionis; fuerit ad restonẽ petedã & i hoc multũ gl. magna laborat hic,

¶ Et ex ca, & ex tex. collige duas diuersitates teporis. est enim tem. Et ex ea. Vide hic per do. Cardin. in secunda colum. in sex. ta oppositio.

¶ Et nota bene conclusionem glo. nam uidetur limitare dictum Innocen. in cap. cum dilectus. de consuetu. iuncto eo, quod ipse not. in cap. ij. de in integrum restitutione: cuius dicta refert hic glo. ut mortuo abbate non possit hic, cap. conuentus agere de iuribus pertinentibus ad solum abbatem, nec etiam de iuribus communibus, quando talia sunt, quæ sede uacante tractari non possunt, & uide de his, quæ dixi. in cap. fin. ne sede uacante, & in cap. edoceri, de rescript. Et idem quod glo. ista uidetur sentire Paulus de Liuz. addit tamen unum dictum, quod mihi placet, dicens, quòd si prelatus fuit principalis in constituendo, siue solus, siue cum consensu, siue consilio capituli, semper habet locum hæc constitutio, arg. eod. tit. c. fin.

¶ Vnde in terminis huius cle. nomine prelatis continetur capitulum. 7. questione 1. scire. & dicit hoc placuisse compilatoribus.

¶ Secus, si capitulum principaliter constituit procuratorem cum auctoritate prelatis, uel si constituitur æqualiter a prelato, & capitulo in causa ecclesie, ut in cap. vnico, ne sede uacante libro 6. An autem hæc clem. habeat locum prelato translato, deposito, uel alias a prelato remoto, uide per domi. de Rota. decisione. 374. ubi concludunt, quòd sic. licet enim loquatur in prelato mortuo, procedit tamen in mortuo ciuilitate: quia per omnia eadem est ratio, ut not. in cap. cum sis, de conuer. coniug. & in l. Deo nobis, C. de episcopis & cler. & ibi etiam dicunt, quid si ante dispositionem huius cle. aliqua egit, mortuo prelato, tanquam procurator, an successor possit illa ratificare; & tandem concludunt quòd sic, si prelatus mortuus constituit illum procuratorem tanquam prelatus. licet enim expressit nomen proprium: quia uidetur iste egisse nomine prelaturæ, idè possunt ratificari, arg. in l. licet, ff. de iudi. & uidelatius in decisione prædicta.

¶ Quod mortuo eo, qui dedit vicarium, expirat officium vicarij. si autem non moritur, sed excommunicatur suspenditur vicarij officium, ut hic, iuncto cap. de offi. vicar. lib. 6. uide glo. & tene illam menti super uerbo, Contestata.

¶ Quod si prelatus, qui procuratorem constituit, excommunicatur, non potest eius procurator agere, arg. in d. c. j. de offi. uicar. lib. 6. & hic uide gl. si. quæ hoc sentit in medio, quam tene menti.

¶ Quòd mortuo prelato, qui compromisit, expirat compromissum, uide gl. fin. in si. & quod no. in c. si. de arb.

¶ Sed remanet dubium, an idem sit in maiori petenti restitutionem aduersus lapsum temporis. Ioan. And. in gl. magna hic sentit q. sic, & uidetur hic habere pro indubitato per istum tex. & nititur respondere ad motiua aliorum. Sed tu uide Bart. in l. ab hostibus, §. sed qd simpliciter, ff. ex quibus caus. ma. in uer. uenio ad tertium. ubi concludit contrarium per istum textum, dicens istum tex. ponere specialitatem in ecclesia: in aliis autem remanet em cum opin. glossatorum iuris ciuilibus, & sequentium, quam ego supra retuli. datur igitur hic quadriennium fauore ecclesie; & uide ibi latius p. Bar. em quem licet debet peti infra tantum tempus, quantum fuit tempus læsionis, terminari tamen debet, infra quadriennium, ut ibi notatur.

¶ Non obstat em eum inconueniens glo. quod gl. hic inducit, q. intra vnam diem habeat que petere in integrum restonẽ, si in die duxat quis fuit lesus: q. debet intelligi em eum, q. infra vnam diẽ, s. subducto quodam modico tepore, quo datur ad præparandum se, ut no. in d. §. sed q. simp. r. uide Bal. in l. fi. C. de tep. in in te. rest. ubi transit cum Bar. Bar. tamen ibi dixit, q. canonistæ aliter dicunt hic, & credit eos bene dicere. ¶ Conclude igitur istum tex. cum glo. magna & materia sua sic, q. duplex est tempus, scilicet tepus, ad quod, scilicet datur restitutio; & istud est vniforme secundum utrũque ius, ut supra dixi. fit enim restitutio ad tempus læsionis, ut hic, & in dicto §. quotiens. Secundum tempus est, infra quod; & istud duplex est. nam quoddã est, qd datur ad postulandum & terminandũ; & illud etiã est vniforme:

est vniforme fm utrunq; ius debet. n. quælibet restitutio peti & terminari intra quadriennium, ut hic in uerbo, finiri, & in l. fi. C. de tepo. in in te. rest. Quoddã autẽ est tepus, j. quod debet pponi, & tunc aduerte. aut peti tur restitutio aduersus læsionem, uel quis fuit, uel aduersus suãam; & datur em oẽs quadrienniũ, ut in l. fi. C. de tepo. in in te. rest. & in c. j. & ij. eo. tit. lib. vj. aut aduersus lapsum tepis, puta in decedio, quod datur ad appellandum, uel in præscriptione, ut si quis fuit absens cã reipublica p mensẽ tm; & tunc in ecclesia est clarum, ut sit uniforme. f. quadrienniũ, ut hic, in alio uerò ab ecclesia sunt opi. ut. §. dixi. opi. Bar. v. r. æqua prima fronte, ut tepus negligens. sequens cessante impedimento absorbeat tepus impediendi. Sed opi. glo. n. r. forte uerior est: quia ex quo quadriennium datur indistincte ad postulandũ, & terminandũ, non debet esse uis, q. quocunq; pponatur, ex quo inter utrunq; tepus nõ excedit quadriennium. Præterea, ex quo in priuato nõ habemus in hoc ius clarum. imò de iure ciuili uariæ sunt opi. ut patet ex illa glo. & de iure canonico est clarum in ecclesia; idem ergo dicamus in alijs consiis ronis, cum text. non fundet se hic super fauore eccle. facit quod in sumi lino. in c. Raynaldus de testa.

¶ Præterea, si ius dubiũ declaratur ex consuetudine, ut in c. cum dilectus, de consue. & l. fi. de interpretatione. ff. de leg. fortius in dubio recurrendum est ad ius canonicũ, quod est maioris auctoritatis, q. consuetudo; & hæc no. quia canonistæ satis leuiter se solent expedire.

¶ Quod prelatus et sine speciali mandato potest petere restitutionem in integrũ nomine ecclesie, glo. ij. hic quam bene notabis. extendit enim ca. edoceri, de rescript. ut prelatus possit agere pro iure ecclesie, & in casibus, in quibus requiritur aliud speciale mandatum. l. illud. ff. de mi. cum si.

¶ Quod si persona ecclesie læduntur in suis iuribus, non audiuntur petendo in integ. restitu. uide glo. ij. & tene menti. Quid aut, si læditur capitulum in suis iuribus? uide p. Inno. in c. si. de præben. ubi tenet in si. sui apparatus capitulũ restituendum; quod no. & idem dic in quolibet loco pio, ut no. Ioan. And. in c. ij. eo. tit. lib. vi. fa cit optimè. l. omnia priuilegia, & quod ibi no. Bar. C. de epif. & cle. Quid autẽ si principaliter læduntur psonæ, & in consequentia ecclesia? uide quod no. Ioan. And. in c. ueniens, de transac.

¶ An contra præscriptionem. xl. annorum cõpetat ecclesie restitutio, uide glo. in uer. Lapsum tepis, in si. quæ uidetur dubitare, & potius inclinat in partem negatiuam, remittens ad capitulum, auditis, de præscrip. ubi plenè no. & uide quod ibi dixi.

¶ An teneat restitutio indulta post quadrienniũ, uide glo. in uerbo, Finiri, quæ uidetur dubitare, & inclinare in partem negatiuam; & tene gl. menti: quia nescio simi lem in iure canonico.

¶ Quando tempus. De II ¶ Quando tempus dicatur cõtinuum, & quando utile, uide bo nam glo. in uerbo. Continuum, & adde glo. iuris ciuilibus super rubrica. ff. de diuer. & tempo. præscrip. quæ dicit, quòd regulariter omnia tempora sunt cõtinua, nisi inueniatur in l. contrarium cautum. & facit quod not. Ioan. Anto. in c. super eo, de appella. dic, ad hoc ut tempus utile currat, tria sunt necessaria, uidelicet quòd habeat experiendi

potestatem per se; uel alium. Item quòd habeat facultatem conueniendi reum per se, uel alium respondentem. Item quòd ius reddendi copiam, ut not. glo. in l. j. ff. de diuer. & tempo. præscrip. & in §. rursus, in situ. de act.

¶ Si ecclesia non probauit in peremptorio, propter quod sententia fuit contra eam lata, quando incipit currere quadriennium restitutionis petendæ, an a fine termini, an a die sententiæ, uide glo. in uerbo à tempore læsionis, cui plus uidetur placere, quòd à tempore sententiæ, quàm à fine termini.

De iudiciis. Rubrica.

Vdum.] Etiam per primam citationem cõfirmatur iudicium, & perpetuatur & prouenitur iurisdicatio *

uide glo. in clem. j. in * Iurisdicatio. Et an ad uerbo, Citationes. Itẽ perpetuandam iurisdictionem sit necessaria citatio, uide per dominum Felis. in c. re latum, de of. dele. v. ibi etiam per eundem an ad perpetuandam iurisdictionem sufficit quilibet actus ante citationem.

¶ Quod hæc uerba, quocunq; psona, & c. in dispositione etiã odiosa posita includunt quælibet personam, cuiuscunq; sit status, dignitatis, uel præminentie ecclesiasticæ, uel mundanæ etiam si imperiali, uel regali præfulgeat dignitate, uide tex. in d. cle. j. iuncta glo. in uer. Quibuscũque, iuncta glo.

¶ Papa potest citare ex certa scientia hoicem quantum remouit, cõ sit Vicarius illius, cuius est terra & plenitudo eius, tex. iuncta gl. in uerbo, nndeconq; in d. cle. j. Et q. plus est probatur ibidẽ, q. potest citare taliter etiã p edictum ad instar edictorũ in albo prætoris propositorum: de æquitate tñ hoc regulariter facere non debet, ut d. cle. coniungendo principium, cum uer. quia uerum.

¶ Dies iouis septimanæ sanctæ, & dies ascensionis cõputantur inter dies solennes, uide tex. iuncta glo. in uerbo, solennes, in d. cle. j.

¶ Index inferior Papa regulariter non potest citare p edictũ, * Per edictum. De hac uide glo. iuncto tex. in uerbo, Papa, in eadem cle. ¶ Per generale mandatum de citando a Papa factum non potest commissarius citare per edictum: sed requiritur q. Papa specialiter & ex certa sciẽtia hoc mādẽt, uide glo. iuncto tex. in d. cle. j. in uerbo, specialiter.

¶ Quod illud dñ fieri ex certa scientia, quod non fit per ignorantiam, uel per errorem. ex quo singulariter inferatur non esse necessè, ut hæc clausula exprimat in dispositione. satis est enim, q. appareat de certa scientia disponentis, quod claris tenet Inno. in ca. præsentis, quod hodie incipit, statutum, de rescr. lib. vj. uide glo. Abb. Panor. Clemen.

L iij in

in hac clem.j. in uerbo, ex certa scientia; & tene istam menti, & latius dixi in clem. & si principalis, de rescrip. ubi uide.

8 De iure communi citatio debet fieri personaliter, uel ad domum, & requirendi sunt amici, uide gl. in cle. uerbo, ex certa scientia, in fi. & intellige, ut primò fiat personaliter, si fieri potest, ut no. in c. causam, que, de do. lo. & contu. & in l. iij. §. ait, ff. de dam. inf. & an necessariò requirendi sunt amici, quia persona haberi non potest, sunt opiniones, de quo dic ut plenius dixi in d. c. causam, ubi uide in lect.

9 In dispositione principis mandare, & iubere parificancur, uide glo. in uerbo, mandante, in eadem clementina prima.

10 Ecclesia maior appellatur ecclesia matrix in loco, licet non sit cathedralis exèplum in oppido, seu villa, uide glo. iuncto text. in uer. maioris, & in clem. j. de senten. excommu.

11 Quod quædam modum citatio personalis, constituit uerum contumacem, ita citatio per edictum in casibus huiusmodi cle. j. uide gl. in uer. personaliter.

12 Quod dictio, præsertim, etiam in constitutione odiosa & restringibili fiat pro maximè, & non pro tantum, uide hic te x. iuncta glo. in uer. restringimus, & tene menti.

13 Quod etiam contra impediendam, ne citari possit, uel contra eum ad domicilium tute adiri nõ possit, non debet fieri citatio per edictum, nisi Papa ex certa scientia committens citationis modum estimet talem impedire, uel eius domicilium tute adiri non posse, hoc apertè uoluit gl. relata ad tex. in dicta clem. j. in uerbo, non possunt. Sed aduerte, quia meo iudicio multum in contrarium facit tex. in cap. qm̄ frequenter, §. porrò, iuncta glo. in uer. siue q̄ impedit, ut lite non contestata, ubi uidetur probari, q̄ contra se occultantem uel impediendam, ne citatio ad eum peruenire possit, potest quilibet iudex procedere, citatione per edictum facta, & facit quod no. in c. ad petitionem, de accus.

14 Item uidetur dicendum de illo, propter cuius metum, uel potentiam citari non potest ad locum domicilij, arg. in clem. causam. §. uerum, de elect. lib. 6. adde bonum tex. in clem. j. de foro comp. post principium, ergo uidetur, q̄ ista clem. temperata, ut hodie habetur, nihil noui inducat. potest dici, q̄ ista clem. loquitur de citatione in curia Romana per edictum de homine quãtũcũque remoto, ut in casibus hic expressis, Papa ex certa scientia mandante, habeat talis citatio uim citationis personalis: alij autem iudices sine licentia Papæ nõ possunt ita à remotis citare, sed procedere, prout no. in iuribus alleg. pro contrariis.

15 **D**ispensio. Reor hospitalis dicitur habere officium, unde appellacione officiorum uenit hospitalia, * uide bonam glo. in uer. beneficiis, in principio in dicta clementina dispensio.

* Veniunt hospitalia. Hospitalia, quod laicis confertur, uel etiã clericis gubernadum committitur, non tamen in beneficium, non dicitur titulus totaliter laicalis, sed ecclesiasticus, & ei accedunt spiritualia, nec p̄t uendi ueditione si

tur hic ita largè. nam officium, & canonicatus ponuntur hic in tex. ut diuersa; & tamen canonicus habet maiorem potestatem, q̄ monachus: quare puto, q̄ hic capiat officium, prout diffinitur per Archid. in c. j. de consue. lib. 6. uidelicet q̄ est administratio rerum ecclesiasticarum sine iurisdictione; & ponitur hoc ultimũ, ut differat à dignitate. exèplum in officio sacristæ, uel custodis, & similis. sed si ageretur de monachatu ecclesiæ cathedralis, potest tunc in eo hæc decret. habere locum: quia talis monachus potest appellari canonicus, ut est ex tex. no. iuncta gl. in c. ij. §. di. fin. equitatem tñ habet dictum huiusmodi glo. ut sicut cum agitur de iure canonicatus obseruatur ista cle. ita cum agitur de iure monachatus consimili ratione.

16 Appellacione canonicatus uenit canonicatus, etiam regularis, uide glo. præall. in uer. beneficiis, in dicta clem. dispensio.

17 Cum agitur de ecclesia, ut de proprietate, non est quæstio illa beneficialis; & ideo appellacione causa beneficialis non uenit talis causa: secus, si fieret mentio de causa ecclesiarum. est enim causa ecclesiæ, licet non sit beneficialis, uide glo. præall. in uer. beneficiis, uide gl. præal. in uer. benef. eius.

18 Non dicitur causa beneficialis, cum agitur ad remotionem à beneficio propter crimen: secus, si agitur ad remotionem: quia negatur fœdus matrimonij spiritualis, uide glo. præal. in uer. beneficiis. ego ad hoc allego tex. optimum in simili. c. j. ut lite non contestata.

19 Quod dispositio cle. dispensio, est correctiua & exorbitans, ideo non est extendenda, uide gl. in uer. decimis, in fine, quæ notabiliter facit ad id, quod supra dixi, ut ad monachum non extendatur.

20 Causa dicitur decimialis non solum, cum agitur contra obligatum ad solutionem decimarum. Sed etiam cum agitur inter duas ecclesias super ipsarum decimarum proprietate, uide glo. præall. in uer. decimis, quam not. ex qua inferitur, q̄ in utroque casu sit locus provisioni huius cle.

21 Potest generalis excommunicatio fieri contra non soluentes decimas fructuum prædictorum, quæ habentur in parochia; & postea non soluentes potest ecclesia petere denunciari, uide bonam glo. in uerbo, præmoniti. & est hæc bona practica ad euitandum litigia; & contra pertinaces potest inuocari auxilium brachij secularis, ut no. glo. seq. quæ incipit coeceri; & est bonus tex. in c. postulati, alleg. in ea.

22 Quæstio dicitur usuraria, cum actor deducit illam ut usurariam, licet reus neget: secus, si actor simpliciter petit debitum, & reus dicat illud usurarium, & fiat in meris terminis exceptionis. si autem excipit & petit contractum declarari usurarium, dicitur tunc quæstio usuraria, & habet locum ista cle. dispensio, uide gl. in uer. usuris, & not. eam, quia facit ad cognoscendum generaliter qualitatem iudicis cum est contentio inter actorem, & reum.

monia, not. Feder. in tracta. permu. q̄ 2. Pau. dicit, q̄ hospitalale non est officium ecclesiasticum. quod appareret quia laicis conceditur, ut refert d. Card. in cle. quia contingit, uer. ut autem, in vno no. de re. lido.

* Canonicatus. Canonici ecclesiæ cathedralis habent præeminentiam, & maiorem super alios clericos ciuitatis & diocesis, et dicuntur pars corporis ecclesiæ & episcopi, quia episcopus est caput, & ipsi membra. Et esse canonicum ecclesiæ cathedralis magnus honor est. no. Ro. c. 136

An coram

10 An coram iudice seculari possint usuræ repeti, an uerò coram ecclesiastico duntaxat, uide gl. in uerbo, usuris, quæ ponit opiniones, & uidetur tandem inclinare, quòd coram iudice ecclesiastico tantum. tu uerò uide quod plenissime dixi in cap. cum sit * generale, de fo. comp.

* Cap. cum sit. Vbi post alios uide do. Fel. eleganter hanc quæst. tractantem incipientem in 3. colum. post princ. in uerbo, respectu usura. ubi ponit consequenter fœd declarationes ualde uiri super natura fori ecclesiastici, quas non omittas uidere.

11 Non solum cum agitur quæstio usuraria principaliter, sed et si petitur relaxari iuramentum de eis soluendis, procedi potest simpliciter & de plano & c. & no. gl. in uerbo, Tangentibus.

12 In casibus hic expressis est in iudicis facultate seruare iudiciorum ordinem, uel non, etiam partibus, in uerbo, Valeat.

13 Ex qua not. q̄ quando datur in aliquo iudici facultas, non tenetur iudex illam exercere partium petitione, sed ad beneplacitum suum, uide quæ dixi in cap. exceptio, ne, de excep.

14 Vbiq; dubitatur, an cõstitutio ista locum habeat, consulitur iudici, ut seruet ordinem iudicium: quia hæc pars tutior est, uide gl. in uerbo, Valeat.

15 Constitutio seu dispositio faciens mentionem de futuris & præsentibus, non extenditur ad pendentia per appellacionem, no. gl. si hoc uerum, nisi constitutio seu dispositio duret modum procedendi tantum. tunc enim, etiam si non fieret mentio de præsentibus, nihilominus constitutio de sui natura respiceret pendentia quo ad fienda, ut not. hic eadem glo. si. & idem not. in c. licet canon, de elec. lib. 6.

De foro competenti. Rubr.

Vauis.] Inferiores episcopi de suis sedibus expulsi nequeunt exercere iurisdictionem contentiosam eis competet in alienis diocesis. Quod est dicere q̄ ista cle. j. non habet locum in inferioribus prælatis, cum ponat indulgentiam episcopis concessam, no. hic gl. in uerbo, episcopis.

16 **E**lectus in episcopum & confirmatus, licet nondum consecratus, gaudet priuilegio * huius cle. notanter ponit hic gl. in uer. episcopis.

* Gaudet priuilegio. Adde, quod electus et confirmatus licet nõ consecratus habet legitimum administrationem ratione cuius excoicare iudicare suspendere potest. & per Ro. in cõs. 472. tam ante consecrationem nõ uocatur episcopus.

17 Ex qua singulariter no. q̄ priuilegium concessum episcopo, uidetur indultum etiam electis & confirmatis. aduerte quia priuilegium concessum in Pontificibus non uidetur indultum electis & confirmatis. adhuc. n. ante consecrationem nõ possunt dici pontifices, seu episcopi, ut in cap. de tua, de his quæ fi. à præla. & clarius in c. inter corporalia, de transla. præla. sed concordãdo potest dici, quòd aut sumus, in casu, in quo eadem prorsus est ratio in electis confirmatis, quæ est in consecratis, & tunc dispositio etiam priuilegiata loquens de episcopis, seu pontificibus habet locum in electis & confirmatis tantum hic, & ut uide-

tur tex. bonus in c. inter corporalia, in 2. col. de transla. præla. datur enim hic ista indulgentia in fauorem episcopalis iurisdictionis, quæ ita competit electis & confirmatis, sicut consecratis, arg. in c. transmissam, de ele. secus, ubi non concurrunt prorsus eadem ratio, puta quia ad decorem dignitatis episcopalis aliquid indulgetur episcopis, certè non extèditur istud priuilegium ad electos & confirmatos tantum, cum ipsi nondum habeant dignitatem episcopalem. d. c. 2. de transla. præla. & sic loquitur gl. contraria, & hoc no.

18 Quæquam noie partis * con- * Nomine partis. Appellacione partis in- pellatione partis in- do additur hoc uerbum, aliqua, uel ligitur & compre- tunc uerificatur in qualibet particula, & restringitur eius significatum per illud uerbum adiectũ; ad hoc uide bonam glo. in uerbo, Aut earum parte & tene illam menti.

19 Exemptus locus dicitur esse in diocesi episcopi, & pars ipsius, uide tu ad hoc bonum tex. cum ibi notatis in c. grauem, de off. ord. & sic uidetur, quòd si conceditur episcopo priuilegium, ut aliquid possit in diocesi sua facere, q̄ illud poterit explicare in loco exempto suæ diocesis, uide hic rex. iuncta gl. in uer. aut earum parte, post princ. Exempti sunt quo ad aliqua subditi ordinariarum locorum, in quibus degunt, uide gl. præall. super uer. aut earum parte, in fine, & uide, multos casus, in quibus exempti sunt subditi ordinariis in cle. 2. de pœnit. & remis. in fine, iuncta gl. & per gl. in cle. 2. de sepul. in uer. instante. Et uide text. in d. cle. 2. de pœni. & re. & de testa. c. j. de sta. reg. c. 2. de relig. do. c. 2. de iure patr. c. j. quandoque non punit, sed iuris pœnã publicat, ut cle. i. de priuileg. q̄; non punit, sed absoluit, de sepul. cap. i. quandoque circa loca dat solum iurisdictionem, de supplen. neg. præla. c. uno, de sepul. cap. 2. generalis datur iurisdictione contra eos, de sepul. cap. i. lib. 6.

20 In expulsione episcopi de propria sede iniuria irrogatur ecclesiæ suæ, quam potest ipsemet hac ratione iudicare, uide tex. singularem hic in uer. ne iniuria; iuncta gl. in uer. ecclesiis.

21 Episcopi non possunt reddere ius, nisi in locis insignibus, in quibus scilicet possit haberi peritorum copia; & intelligo, quando causa talis est, quæ ad sui discussionem peritis iuris indigeat; ad hoc facit op. in arg. iste text. post princ. in uerbo, locis insignibus. nam si talem locum debent eligere in aliena diocesi, fortius hoc debent facere in propria: & pro hoc glo. in cap. cum episcopus, in uerbo, loco, de off. ord. lib. 6. ubi glo. supplet honesto, s. non enim est honestum tractare causas arduas in locis non insignibus. & hoc singulariter nota ad limitationem dicti. c. cum episcopus, & ad extensionem. c. statutum, in princ. de rescrip. lib. 6. & facit gl. in uerbo, moram traxerint.

22 Priuilegium concessum expulsis, seu spoliatis habet locum non solum in his, qui realiter, dum possident, fuerunt expulsi, sed etiam in illis, qui ueniens ad propria loca non admittuntur, uide hic glo. in uerbo, Expulsores, & quod not. glo. in c. olim, primo de restit. spol.

23 In causis arduis non cogitur quis procuratorem constituere, etiam si conueniatur occasione suæ culpæ, etiam contra ecclesiam & episcopum commissæ; uide tex. iuncta gl. in uerbo, Fautoribus, quam notabis. Abb. Panor. Clement. LI iij. ¶ Uide

* Die feriata. Citatio potest comitti & decerni in die feriata, dum tamen fiat ad diem non feriatam. Ratio est, quia tale decretum non est actus iudicialis, sed potest fieri in domo & parte non nocata. Excutio autem ipsius citationis non est dubium, quia potest fieri die feriata: quia fit per nuncium, non per iudicem, ut per Rom. in consi. 367.

10 ¶ Vide hic casum specialem, in quo fit citatio die feriata, etiam dum populus convenit ad diuinam, & uide glo. in uerbo, Festius. & ratio specialitatis ponitur in litera ista, ut scilicet facilius talis citatio, quæ fit per edictum, possit peruenire ad notitiam citati. Ex hoc posset dici idem dicendum, ubicunque expediret talem citationem fieri etiam in aliis causis, & pro hoc uide glo. in clemen. cau. fami, in fine de electio. in uerbo, solemniter uolumus; & adde hic glo. quæ hic sequitur super uerbo, ad diuinam.

11 ¶ Non potest episcopus de iure communi regulariter exercere iurisdictionem in aliena diocesi inter suos subditos in uerbo, In indulgemus, & idem no. gl. in c. ut litigantes, de offi. ord. lib. 6. quod no.

¶ Etiam laici. An autem solutio census, brauiorum, & ceterorum similibus probet subjectionem, uide per do. Fel. in cap. Bertoldus, de re iudi. col. xxij. in me. in uer. unde traditiones.

12 ¶ Appellatione subditorum episcopi ueniunt nedum clerici, sed etiam laici. * sunt enim subditi quo ad spectantia ad forum ecclesiasticum, uide hic text. iuncta glo. in uerbo, Subditos. Ego allego tibi textum satis apertum in cap. irrefragabili, in principio de offi. ord. & not. quod hoc procedit etiam in dispositione exorbitati, & per consequens restringibili, qualis est ista dispositio, ut not. glo. statim allegata.

13 ¶ An autem in casu huius clemen. primæ possit episcopus cognoscere in aliena diocesi extraneo agente contra subditum suum, glo. hic præalleg. in uerbo, subditos, concludit quod non: quia tex. dat indulgentiam cognoscendi inter subditos; & sic oportet quod ambo sint subditi.

14 ¶ Ex qua glo. not. quod actor extraneus litigando coram alieno iudice per illum actum litigij non efficitur subditus, hoc mihi placet: sed principale dictum est satis durum, cum ratio dispensij propter defectum iustitiæ hic alleg. pariter militet contra extraneos, qui uolunt conuenire subditos expulsi, sicut contra ipsos subditos: litera tamen ad corticem facit pro gl.

15 ¶ Appellatione subditorum non ueniunt illi, qui sortiantur forum ratione delicti, uel contractus, sed subditi ratione domicilij, uide glo. notabilem in uerbo, subditis, in fine: largè tamen dicuntur omnes subditi, de quo uide bo. glo. in cap. nuper, de senten. excommu. & est quinta in ordine. & facit tex. iuncta glo. in cap. a nobis, el primo, eodem tit. in materia ergo restringibili appellatione subditorum non ueniunt hi, quæ sortiantur forum ratione delicti, uel contractus, ut hic fecus in materia non restringibili, ut in d. c. a nobis, & hoc no.

16 ¶ Quâquam iurisdictione sumatur quandoque ut genus, quandoque ut species iuxta plenè not. per Bar. in l. imperium, ff. de iurisd. om. iud. attamen quando adicitur uerbo, omnimoda, sumitur ut genus, ut comprehendat sub se omnem speciem iurisdictionis, ut merum & mi-

xtum imperium, & simplicem iurisdictionem, & tam ecclesiasticam, quam secularem; uide hic bonam gl. in uer. omnimodam.

17 ¶ Appellatione diocesanorum* ueniunt omnes habentes iurisdictionem episcopalem, uel quasi in loco illo, uide gl. in uerbo, Diocesanis, in prin. Et no. illam singulariter, quatenus dicit, uel quasi. uult enim per illum in uer. & sequētia, quod non solum ueniunt episcopi, sed etiam inferiores habentes in illo loco iurisdictionem quasi episcopalem, i. competentem episcopis, dūmodo habeant illam in illo loco, exclusis episcopis, ut singulariter uult hic glo. q̄ nescio alibi. Nam in aliis locis uoluit gl. ut solum uenirent ep̄i, ut no. in cle. j. de in. patr. in uer. diocesanis, & in cle. j. de ui. & ho. cle. sed limita illas gl. n. istam, habentes ergo iurisdictionem quasi episcopalem in loco, exclusis ep̄is, possunt dici diocesani illorum locorum, & no. singulariter, quæ etiam possunt ordinarij ut not. gl. in c. ordinarij, de offi. ord. lib. 6. & alia gl. superius all.

* Appellatione diocesanorum. Adde quod appellatione diocesis comprehenditur ciuitas in constitutionibus statutis & priuilegiis secus in rescriptis, ut per Innocent. & Hostien. in cap. j. de offic. ordm. no. glo. in c. j. de re. perm. lib. 6. & per Anto. in cap. Rodolphus, de rescript.

18 ¶ Vicarius ep̄i ex generali officialatu nō potest dare extraneo licentiam exercendi iurisdictionem etiam inter subditos ipsius uolentis exercere, uide gl. in uer. diocesanis. non ergo potest vicarius, quæ ep̄s; uide in his, quæ non consistunt in iustitia ministranda, sed potius in gratia impendenda, ad eundem ep̄m, & non vicarium. & fa. quod no. in c. si ep̄s, in j. gl. de pœ. & remis. lib. 6. & hoc intellige, cum ep̄s est in diocesi, uel circa illam. si autem est longè absens, sentit illa gl. quæ potest haberi recursus ad vicarium; quod ego intelligo in casu huius. c. fecus puto, ubi mera gratia est facienda, arg. optimū. c. fia. de offi. vica. lib. 6. & in c. statutum, de præben. eod. lib.

19 ¶ Vbiq; quis habet petere alicuius licentiam in aliquo actu, & non tenetur eam consequi, sed solummodo petere, si non potest habere præsentiam illius, potest procedere absque requisitione licentiæ.

20 ¶ Et dicitur non posse habere præsentiam, si est longè absens, uide gl. præal. in uer. diocesanis. & optimè facit per locum à simili. c. vnicum in fin. ne se. u. a. lib. 6. & faciunt hæc ad ea, quæ habentur in c. licet, de regula.

21 ¶ Episcopus delinquens in diocesi alterius episcopi potest per episcopum diocesanum puniri, uide hic glo. in uer. procedant.

22 ¶ Idem dic ratione consimili, ut occasione contractus, uel rei possit episcopus diocesanus exercere iurisdictionem in alium episcopum, & uide ad hoc quod dixi in c. sanè, de foro compet.

De causa poss. & propr. Rub.

Ausa. ¶ Appellatione causæ beneficiæ comprehenditur quælibet quæstio, siue sit de beneficio maiori, siue minori, dummodo agatur de beneficio respectu tituli: scilicet, si agatur de ecclesia ut de proprietate, uide hic glo. super uer. beneficiæ, & quod no. in cle. dispendiosam, supra de iud.

¶ In cā appellationis iudicialis, uel extraiudicialis, siue sit appellatum ante sententiam, uel post, non licet regit suspendere

* Suspendere petitorij. Vide latius hic per do. mi. Card. de hoc tract. Et autem per nouem oppositiones incipientem in j. col. in fi. uers. opponitur, quod cum causa deuoluatur.

suspendere petitorium, * & intendere possessorium, etiam si sit causa beneficiæ; fallit cum causa beneficiæ per appellationem deuoluitur ad Papam, ut hic. hoc no. luit gl. hic in uer. per apponem.

3 ¶ An in causa principali possit actor suspendere possessorium, & intentare petitorium, sicut potest de conuerso, uide gl. hic in uer. spoliatis, quæ tamè aperte non firmat. uidetur tamen inclinare, quod hoc non liceat de quo latius no. in cap. pastoralis, de causa poss. & proprie.

4 ¶ An agens possessorio recuperandæ in causa beneficiæ teneatur probare titulum, seu iustificare possessionem ex titulo, uide hic gl. fin. quæ quotidie allegatur, aperte tamen non firmat aliquam partium: uidetur tamen magis inclinare, quod licet non teneatur strictè probare titulum, debet tamen iustificare possessionem ex titulo, de quo uide tu quod latè dixi in c. in literis, de rest. spol.

De dolo & contumacia. Rub.

1 ¶ Ante. ¶ Si is, qui appellauit ante sententiam, appellet iterum à sententia diffinitiuâ contra se lata, non per hoc renunciat appellationi prius interpositæ, uide hic gl. si per uer. Appellare.

2 ¶ Sed dices ad quid ualet appellatio secundo interposita à diffinitiuâ: quia si pronuncietur, quod fuit bene appellatum ante sententiam, reuocabitur sententia diffinitiuâ per modum nullitatis, uel attentati, ut in c. non solum, de ap. lib. 6. Et si apparere potest, quod male fuerit appellatum, apparet illum primo contumacem fuisse; & sic nil reuocabitur. solummodo dic, ut no. in gl. magna prope fi. in uer. sed fm hoc.

3 ¶ Ex cuius solutione bene notabis, quod iterum appellat à diffinitiuâ non cogit prosequi primam interpositam ante sententiam: sed potest prosequi secundam. potest esse multum utile prosequi potius secundam, quæ primam. fortè n. fuit interposita ad iudicem magis gratam appellanti. Itè potest esse, quod tunc prosecutionis secundæ est lapsus tempus primæ prosecutionis &c. ut in gl. conclude ergo, quod est in optione appellantis etiâ à diffinitiuâ prosequi primam, uel secundam, nisi si alio impedimento canonico excludatur, ut hic in fi. literæ. & si prosecutione secundam excipiat de nullitate primæ & p̄ q̄ns de contumacia post appellationem, poterit replicare appellans de iusta appellatione, de qua iudex incidenter cognoscat ad effectum, an sit admittenda secundam, uel non, ut in fi. gl. magnæ, quam no.

4 ¶ No. ex gl. magna in prin. quattuor modos, per quos quælibet appellatio ab interlocutoria dicitur manifeste friuola, & quilibet illorum modorum excludit à facultate de nouo appellandi, & not. singulariter quartum modum: quia nescio alibi, nisi hic, uidelicet quod si iudex, ad quem pronunciat causam expressam in appellatione fore falsam, & non appellat dicitur appellans manifestè contumax, nisi contumax, quasi tacèdo uideat acquiescisse illi pronunciationi; & intelligo, quia iudex pronunciauit hoc in præsentia appellatis. nã si ad hoc illi citauit, nō tenet cōparere, ar. in c. si à iudice, de ap. lib. 6.

5 ¶ Secundo no. principaliter ex gl. magna, quæ dicit uerum

contumax, sicut euidens & manifestus. in hoc. n. ponit gl. ista multas opin. tandem approbat opinionem magis cōem, ut uerum contumax dicatur, quæ citatio apprehendit, nisi doceat de legitimo impedimento; & idè dicit in fi. gl. in citato à iure, ut talis et dicit uerum contumax, nisi

¶ An in causa principali possit actor suspendere possessorium, & intentare petitorium, sicut potest de conuerso, uide gl. hic in uer. spoliatis, quæ tamè aperte non firmat. uidetur tamen inclinare, quod hoc non liceat de quo latius no. in cap. pastoralis, de causa poss. & proprie.

¶ Euidens seu manifestus contumax est, qui nuncio citanti nã dicit se nolle uenire: sed an hoc sufficiat dicere extra iudicium, uide tex. singulare iuncta gl. in c. uenera bilibus. s. secus, de sen. exc. lib. 6.

¶ Fictus uerò contumax, quæ citatio nō apprehendit, utputa quia fuit citatus ad domum, nec cōparuit in termino præfixo, quod limitat gl. nisi iudicialiter probari possit, quod citatio ad eius notitiam peruenit. tunc n. satis potest dici uerum contumax, nisi probet de legitimo impedimento, quæ no. & satis placet.

¶ Tertio ex eadè gl. magna not. quod uerum contumax* in non ueniens non appellat, fortius nec euidens seu manifestus: fictus autem modo prædicto appellat.

¶ Not. tñ hic noui & singulare dictū gl. quæ iudex, à quo, & iudex, ad quæ, debent se habere, cū contumax præsentis appellat. Nã iudex, à quo, si scit illū euidens uel uerū contumacè, appellationi non deferret: sed in cā, uel executione procedet. Iudex uerò, ad quæ, appellationem recipiet, & prius de hac iudiciali cognoscat an potuerit appellare: & si cā cognita inuenit illū manifestū, uel euidens contumacè, uel uerū siue non inuentū, qui tñ postea citatum se nouit, nec apparet ipsius iustum impedimentum, pronunciat appellationem non deuoluere, & in appellationis cā nō procedet, si uerò apparebit de prioro, pronunciat appellationem deuoluere. Sed aduerte diligenter, quia gl. ista expressè non respondet ad contrarium, quod formauit de isto tex. in prin. sui. Nam cum tex. iste requirat appellationem debere esse manifestè friuolam, ut appellationem secundam excludat, apparet, quod contumacia debet esse manifesta ad exclusionem appellationis, non autem uidetur sufficere uera. Sed dic saluando conclusionè gl. supra factam, quod text. loquitur non in nuda contumacia in non ueniendo, sed in illa, quæ surgit ex appellationis interpositione. Nam potest esse, quod appellatio in se non sit omnino iusta: & tamen posset aliquod probabile dubium appellantis excusare à contumacia, ut sentit gl. prope finem. Item potest dici, quod quando est manifestè friuola, nullo modo admittitur appellatio nec per iudicem, à quo, nec per iudicem, ad quæ; & sic intelligatur text. sed si non est manifestè friuola, iudex illam admittet ad effectum, scilicet cognoscendi, si oppositum fuerit, an fuerit uerum contumax, uel non, utputa quia non habuit iustam causam appellandi, nec aliqua probabilis causa illum à contumacia excusat uel dic, quod quis recedit à iudice per appellationem, & appellatio in ueritate non tenet

tenet, aut habuit probabilem causam appellandi: & illa excusat a uera contumacia, & per consequens admittitur ad appellandum, arg. in cap. sacro, de sententia excommunicatione, aut non habuit probabilem causam appellandi; & tunc sua appellatio non potest esse manifeste friuola, & habet tunc locum finis huius text. & ideo rex. iste requirit, quod sit manifeste friuola, & solutio forte melior; & ratio diuersitatis est, quia appellatio consistit in actu positio, non sic contumacia, quae resultat in non comparendo: quia consistit in actu neglectio.

10 ¶ Ultimo no. quia ex glo. ista magna post principiu, quare contumax in non parendo appellat: secus in contumace in non ueniendo, & dic ut in ea, & ex his habes summam & notatam istam glo. quae difficilis solet reputari.

Vt lite pendente nil innouetur. Rubrica.

SI duobus.] Per solam electionem factam ad ecclesiam uacantem non definit ecclesia vacare, * sed per confirmationem subsequens tam sic. Ex quo inferitur, quod si electus non confirmatus moritur in curia ecclesia, in qua facta est electio, non uacat

* Vacare. Notatur per Immo. in c. inter dilectos, de excess. prelati. in qua facta est electio, non uacat in curia: secus, si ibi moriatur electus confirmatus, uide glo. in uerbo, Collato, in prin.

† Ex quo inferitur. Vide super hoc Do. Car. hic in iij. col. in prin. uer. vi. quarto.

quo stet per eum, quo minus illam habeat, ut in c. licet episcopus, de preben. lib. vj. & c. commissaria, de elec. eo. li. & per consequens non possunt uacare in curia, ubi fuit facta tantum collatio, uel prouisio, quod procedit in opinionem glo. etiam si procurator suus, exite eo in curia apprehendisset possessionem in partibus. uacant enim extra curiam, ubi apprehenditur possessio, cum fingatur esse, ubi est procurator suus: secus, si amicus, uel negotiorum gestor apprehendisset illam possessionem. tunc. n. uacarent in curia, in qua iste habuit illud ratum: quia tunc fingitur possessionem apprehendere hanc omnia uoluit glo. praal. in uerbo, Collato.

* Beneficia electi. De hoc uide hic per do. Car. in iij. col. uer. octavo quarto.

cant priora beneficia; sed requiritur quod apprehendatur possessio, de qua dicendum, ut habet in c. cum in cunctis, de cle. s. cum uero, sed si consecrationis tempore habebat possessionem, tunc illico uacant in curia, in qua fuit consecratus, uide hic glo. in uerbo, collato, prope fi. & tene eam menti: quia male seruatur.

4 ¶ Et dic, non dicitur consecratus consentire, licet sciat Papam illa sua priora beneficia contulisse, et si fuisset prius

in actu collationis per ea, quae no. Io. An. in regula, is q. tacet, in Mercurio. & quia in praedictis libris tacens non habet pro consentiente, ut no. Inno. in c. in Genesi, de elec. & glo. in regula, is qui tacet praal. Item quia uidetur tacuisse ob reuerentiam Papae, ad hoc quod legitur, & no. in l. j. s. quae oneranda. ff. quarum rerum ac. non da.

¶ Beneficium resignatum in curia per procuratorem uacat in curia: quia ibi fingitur mori quo ad illud beneficium ubi fit renunciatio, uide glo. praal. in uerbo, collato.

1 ¶ **C**um lite pendente.] Innouata lite pendente post citationem, de qua hic, reuocanda sunt in pristinum statum sine libello & contestatione litis ex puro & merito iudicis officio: secus, ubi quis praetendit se spoliatum lite non pendente; tunc ad consequendam restitutionem offertur libellus, & lis contestatur, & in hoc differunt, uide hic glo. primam. & diuersitatis ratio potest esse: quia in priori casu laeditur non solum pars, sed iudex contemnitur in secundo uero tantum pars. ideo in priori casu magis exuberat iudicis officium.

2 ¶ Non dicitur possessor aliquid innouare, si lite pendente utitur sua possessione prius: sed bene heret innouatio, si ipse possessor priuaretur possessione sua, uel alienaret res

litigiosa, uel super causa impetraret priuilegium tacita litis pendente, uide glo. super uerbo, Innouari.

3 ¶ Pendencia litis incipit, prout habetur hic in text. definit autem per sententiam, a qua non est appellatum, uel aliter, ut legitur & not. in c. j. de lit. contest. lib. vj. uide hic glo. in uerbo, Postq.

4 ¶ Competens seu idoneus iudex dicitur qui habet in causa iurisdictionem cum exercitio, dato quod illa iurisdictione possit exceptione elidi, siue exceptio contingat personam, siue iurisdictionem. ualeat enim utroque casu processus, si non excipitur merito ante exceptionem dicitur competens, seu idoneus, & in hoc no. glo. istam singularem: quia potest facere ad multa, cum saepe fiat mentio de iudice competenti.

5 ¶ Per solam causae commissionem, licet non sit secuta citatio, priuilegia & rescripta impediuntur, uide hic in uerbo, Citatio.

6 ¶ Quamquam quo ad iurisdictionem perpetuandam sufficiat citatione emanasse a iudice, licet non peruenerit ad partem tamen quo ad inducendum litem pendenti oportet, quod puenierit ad partem, ut hic, uide glo. Et ad partem.

7 ¶ No. bonum consilium gl. ultima, ut ad inducendum litem pendenti inserat in citatione copia libelli, ut pars citata possit plene instrui, super quibus sit iudicio uenienda.

De sequestratione possess. & fruc. Rubrica.

AD compescendas.] Si fertur sententia in possessionem, non tamen pro petitore: quia non agit de censu beneficii esse suum, uel sibi debitum, sed ad alium effectum, puta ad priuationem; non est locus sequestrationi, de qua hic, uide glo. in uerbo, Contra possessorem enim haec dispositio restringenda ad terminos literarum.

Tex.

* In sententia diffinitiva, sententia autem appellatio quae continetur, uide per do. Felin. in Rubric. de re iud. colum. v. uer. scias autem.

2 ¶ **T**ext. iste locum habet in sententia diffinitiva, non autem in interlocutoria.

3 ¶ Dicitur autem diffinitiva, quae principaliter quaestionem diffinit. interlocutoria est, quae inter principium & finem causae fertur super his, quae incidunt, uel emergunt; & no. bene istas diffinitiones, quas ponit hic glo. j. in uerbo, Diffinitiva, quae quotidie solet al legari.

4 ¶ Ad hoc ut sit locus dispositioni huius cle. oportet, quod sententia sit lata contra possessorem, & pro petitore super beneficio: si autem fertur super alia quaestione personali, uel reali, secus est, puta quia dicit petitor beneficium esse obligatum ad annuum censum, uel rectorem ad aliquod seruitium teneri, uel quid simile, uide hic glo. in uerbo, beneficium.

5 ¶ Etiam cum agitur possessorio. fertur sententia diffinitiva, est tex. hic apertus & quotidie allegatur, maxime iuncta gl. super uerbo, Possessorio.

6 ¶ Sententia lata per auditores curiae dicitur lata apud sedem apostolicam, & ab auditoribus curiae appellatur. sed ad Papam, de his est tex. hic iuncta gl. in uerbo, Promulgata. Et intelligo de auditoribus quibuscumque deputatis per Papam in causa illa. Nam si ferretur sententia per Papam, non esset locus huic constitutioni: quia non feret sequestratio, sed ipsa sententia mandaretur executioni, cum a sententia Papae non appelletur, ut in ca. cuncta per mundum. g. q. 3. & satis est, quod una sententia feratur in curia, licet primo fuerit sententiatum in partibus ut no. hic in eadem gl. praal.

* Auditoribus. An autem auditores. Nota: habent iurisdictionem ordinariam, uide per do. Felin. in Rubric. de rescrip. colum. iij. in cap. nonnulli. io. colum. uer. fallit quarto, de rescrip.

7 No. hic tex. iuncta glo. in uerbo. Beneficium, casum singularem, quem nescio alibi ita clarum, in quo sequestrantur nedum fructus beneficii, sed ipsum beneficium, & iura beneficii & beneficiati exercet sequester, etiam si beneficium sit curatum, ut hic.

8 ¶ Et pondera gl. in eo, quod dicit, sequestrum possidere, & tamen loquitur iste tex. in sequestratione necessaria, quae fit per iudicem auctoritate iuris, contra nota in cap. i. de sequestra. & cap. examinata, de iudi. & dic ut ibi.

9 ¶ Vbiunque requiritur, quod aliquid fuerit possessum seu habitum triennio, oportet quod totum triennium sit consummatum, non autem sufficit annum tertium fuisse inchoatum, uel maiori parte illius tertij anni fuisse istud possessum, uel habitum, hoc uoluit gl. hic in uerbo, triennio, quam no. quia facit ad multa, quod ubi requiritur annorum etiam numerus oportet totum tempus requisitum esse completum, nec annus ultimus inchoatus habetur pro completo, & uide quod not. archi. in ca. si annum, de iudi. lib. 6. & quod nota, glossa. in cle. generalem supra de ara. & qua. & quod ibi dixi, & in l. ad rem publicam. ff. de mu. & ho. & glossa. in c. cum in cunctis, de elec. in glo. in uerbo, Exegerit.

10 ¶ Post litem motam super re possessa non dicitur possessor pacifice possidere. motio ergo litis facit definire pacificam possessionem uide hic glo. in uerbo, Antea. & adde ad materiam tex. iuncta glo. notabili, uer. Pacificam, in c. commissam, de ele. li. 6.

11 Equum est in casu huius cle. sequestrare beneficium, apud illum qui est in ordine quem beneficium ipsum requirit, ita dicit glo. hic in uerbo. Idoneam. Pau. putat, quod imo necessarium est per litteram istam, quae dicit, quod sequester debet habere plenam & debitam curam; & hoc puto uerius; & idem puto dicendum, ubi cunctis beneficii apud aliquem sequestratur, & pro hoc allego in simili bo. tex. in c. ex ratione, de ara. & qua. in uerbo. & clericis idoneus.

12 ¶ Habens custodiam alicuius beneficii potest, si sibi specificate a iure, uel a superiore non interdictum, conuertere redditus super extantes in emptionem praedictorum beneficii, uel alias in ipsius utilitatem, uide glo. super uerbo. Restitutum, in casu autem huius cle. non potest, quia hic limitatur potestas.

13 ¶ Dispositio continens uerba generalia, & excommunicationis sententiam comprehendit etiam in episcopo, licet de eis non fiat mentio specialis, uide glossa. super uerbo. Si quis. & id no. in c. cura periculo sum, de sen. exco.

14 ¶ Satis est habenti rem sequestratam, quod restituat ipsos fructus, si extant, uel ipsorum estimationem, si non extant: hoc uoluit hic glo. in uerbo. Fructibus, quod indubie procedit, quando fructus non poterant conseruari: quia tunc illos uendere debet, & precium apud se retinere, ut in l. quemadmodum, alias litibus. C. de agri. & cen. lib. i. si autem poterat conseruari, non uideretur, quod sit licitum sequestro illos uendere; de qui tamen dic, ut no. in l. praal.

15 ¶ An per uerba, nullatenus absoluatur, impediatur ualiditas ab solutionis per ordinarium factae, uide hic glo. in uerbo. Nullatenus.

16 ¶ Vbiunque tollitur exceptio nullitatis aduersus sententiam, non uidetur illa sublata, per quam negatur iurisdictione asserti iudicis, oportet ergo quod constet de sententia, ubi allegatur, & per consequens de iurisdictione proferentis. Et ex qua constat de iurisdictione & pronuntiatione, alia nullitas opponi non potest, uide hic glo. singularem, quae quotidie allegatur in uerbo. Non obstantem in contrarium tamen facit glo. in clem. i. de re iud. & uide quod ibi dicam.

* Verba narrativa. Verba narrativa, licet probent contra narrantem, non tamen probant contra alium, no. Ro. conf. 270. Sed nec contra narrantem probant plene, quando incidenter ob aliud, & non per se principaliter dicta sunt, ut no. per d. Ant. de success. ab inte. c. cum dilectus, & uide per eundem in c. post cessionem, uer. 7. casus. Et an uerba narrativa Papae in literis suis scripta faciant plenam probationem, uide per Lapu plenem all. 7

De Probationib. Rub.

Iteris.] Verbis narratiuis alicuius contra Papam non creditur regulariter etiam si narrans sit legatus, & de referuatione per eum facta uelit si dem facere, uide glo. in uerbo, Reseruare, & dic ut plene no. in c. post cessionem, de prob. & in c. super his, de fide instru.

2 ¶ Circa uerba narrativa rescriptorum papalium an & quando

& quando faciant fidem & quam distingue, ut colligitur ex glo. fecisse narramus, quod aut super illis non fundatur intentio Papæ, & tunc non probant, & habet tunc locum. c. si Papa, de priuile. li. 6. & patet exemplum; ibi in glo. 2. aut fundatur, ut puta, quia Papa confert beneficium, quod dicitur collationi prius reseruasse, vel in curia uacasse per mortem beneficiati & tunc aut illa uerba narratiua sunt super facto alieno, & faciunt fidem, sed admittitur probatio in contrarium, exemplum secundo loco supra positum. poterit enim quis probare illum beneficiatum decessisse extra curiam. nam in facto alieno de facili Papa posset errare aut sunt de facto proprio, ut in primo exemplo; & tunc faciunt ad eod fidem, quod non admittitur probatio in contrarium secundum glo. & communem intellectum; & hoc per illa uerba, fidem plenariam & c. posita in tex. & in hoc not. singulariter istum tex. iuncta glo. quod hæc uerba, uolumus fidem plenariam adhiberi, important, ut non admittatur probatio in contrarium. Et limita hoc uerbum secundum glo. & non admittatur probatio in contrarium, talis scilicet quæ faceret Papam mentiri: secus, si adiuuaret probantem stante narratione Papæ, exemplum Papa dicit beneficium certum contulisse per renunciationem factam in manibus suis, alius uult probare, quod beneficium non pertinebat ad renunciantem. per hoc enim non perimitur narratio, Papæ, cum utrunque esse possit. Ego limitarem secundum & tertium membrum ad ea, quæ consistunt in plena dispensatione Papæ, ut in exemplis narratis in litera, & in similibus. & forte non sine ministerio dixit tex. uel alia similia. secus puto in alijs enim si Papa donat uni comitatum alicuius, dicens illum libere resignasse, dicemus talia uerba narratiua facere plenam fidem? certe dicerem quod non, maxime in præiudicium laici non suppositi suæ iurisdictioni. faciunt no. per Inno. in c. inquisitionis, de sen. excomm. Item quia de iure diuino non fit fides de aliquo minori testimonio duorum. 2. q. 4. §. j. Et idem putaré, ubi Papa per sua uerba narratiua uellet quem suo iure priuare, quem priuare non posset, nisi probata culpa, exemplum in priuatione uafalli, ut in cap. uno de feu. sine cul. non amit. col. 10. cum si.

De testibus. Rubr.

- 1 **I** Vm Iudæi.] Christiani producti in testes Iudæos possunt per exceptionem criminis a testimonio repellitur quia scilicet Iudæi sint, non tamen debet legitima exceptio eis subtrahi, uide gl. in hac cle. j. in uer. Christianos.
- 2 Iudæi non compefcuntur regulariter per ecclesiam, sed per iudices seculares, in casibus tamen de eis iudicat ecclesia, uide hic gloss. in uer. principium. & casus in quibus ecclesia iudicat de Iudæis colligit glo. in c. Iudæi. 2. de Iudæ. & uide tum quod no. Inn. in c. quod super his de uoto, uide gl. j. de re iudi.
- 3 Non possunt principes priuilegiare Iudæos, uel Saracenos in his, quæ sunt opprobriosa fidei. uide tex. hic iuncta gl. præal. in uer. principium, in fi.
- 4 Exhortatio est quoddam consilium, unde regulatur ad instar consilij.
- 5 Consilium autem reuerentiæ obligat: secus in consilio perfectionis; uide hic glo. in uer. exhortamur, & glo. plenior in c. ad aures, de æta. & qua. Et dic, quod po-

test dici consilium reuerentiæ, quando materia ex se est necessitatiua, ideo illi est obediendum * uel princeps uti uerbo consultiuo propter reuerentiam illius, cui scribit; & sic dupliciter potest sic appellari. Consilium perfectionis est, quando materia de se non necessitat, sed disponit, & intendit hominem, cui consultiuit, inducere ad maiorem, perfectionem, ut magis mereatur.

V Estibus.] Publicatio attestacionum impedit testes super eisdem uel directe contrarijs produci, quando receptio illorum testium, seu depositio tenuit: alias secus, uide hic tex. iuncta gl. in uer. Si attestacionum * publicatio. Si attestacionum. uide hic latins per do. in uer. j. col. j. opposicione.

Indirectam contrarietatem sed probare per testes, publicatione aliorum testium non obstante, si opponitur falsitas cum corruptione, uide gl. præalle. in uer. directe, & rationem uide per no. in c. fraternitatis, eo. ti. ubi explicatur plenius materia huius cle.

Parte aduersa consentiente cessat dispositio huius clem. not. gloss. in uer. si. producere, quam no. quia ne scio glo. alibi.

Super uerbis capitulis nullo modo probabilibus, uel probatis aliter, quam per testes, puta per instrumenta, licet producere testes in causa appellationis, quibus casibus non habet locum hæc cle. sed procedit l. p. hanc C. de temp. ap. uide hic glo. pen.

De iureiurando. Rub.

R Omani.] Papa est Christi Vicarius, & si alicubi reperitur, quod est Petri vicarius, illa est impropria locutio. uel exponitur. i. gerit uicariam, quam gessit Petrus. uicarius enim non datur uicarium, de offi. uica. clericos, hoc uoluit gl. hic in uer. uicarium.

Differentia inter apes apis, & apes apicis, uide hic glo. in uer. a. *Discordia. Secundum Cicero. libr. 4. Tuscu. questionum. discordia est quedam uoluntatum segregatio, qua uoluntas unius fertur in unum & uoluntas alterius fertur in aliud.

Discordia * significat diuersitatem cordium, glo. hic in uerbo, discordia.

Ad Papam spectat reformare pacem inter Christianos. Item & ad alios prælatos. gloss. hic in uerbo pace.

Quod tabellio debet esse rogatus * de consecratione instrumenti, tex. hic iuncta gloss. in uer. requisisti, & uide quod not. in cap. i. de fi. instru.

Dispositio facta per uerbum, quiscquam, includit et Romanum potestatem, uide hic tex. iuncta glo. in uer. cuique.

*Est obediendum. Vnde de proverb. 1. 18. audi consilium & suscipe disciplinam. & pro uerb. 3. 2. cap. astutus omnia agit cum consilio.

*Rogatus. De quo uide per d. Fely. in d. c. i. de fid. instr. col. x. in prim. in uer. si requiritur, quod notarius, ubi de hoc plenus tractat.

Formam

De exceptio. Rubrica.

X communicationis.] Excommunicationis exceptio opponi potest dilatoriæ, & peremptoriæ. primo casu potest opponi in qualibet parte litis tam contra actorem, quam eius procuratorem, seu iudicem, non obstante lapsu termini præfixi ad proponendum oēs exceptiones dilatorias, & declinatorias, hoc uoluit tex. iuncta glo. in uer. dilatorie.

Quod procedit, ut possit opponi in qualibet parte litis, etiam si fuisset præfixus specificè terminus ad excommunicationem proponendam; & hoc uoluit no. glo. pe. hic in fi. quam tenebis menti, peremptoriæ non potest opponi, cum proponitur ad litem pertimentiam, puta contra petentem beneficium oppono, quod tpe collationis, uel electionis suæ erat excoicatus, & sic non ualuit collatio, uel electio; & hoc casu non habet locum iste tex. quia non opponitur talis exceptio inter dilatorias, sed opponitur loco & tempore peremptoriarum.

An autem * possit præfigi terminus ad proponendum oēs peremptorias, uide glo. hic in uer. dilatorias. uide tu glo. in cle. sæpè, de uer. sig. in uer. partes. quarit, an iudex possit statuere terminum peremptorium ad exhibendum oia, quibus partes sunt in iudicio usuræ, & dic ut ibi, & uide quod no. doc. in c. cum dilectus, de fide instr. ubi plenè scripti.

Terminus præfixus ad proponendum dilatorias intelligitur peremptorius, licet non exprimat, uide glo. in uerbo, peremptorio, quã no. & facit. l. si. ff. de ferijs.

De re iudicata. Rubrica.

T calumnijs.] Etiam in causa criminali huius cle. j. ut fiat executio ante quam agatur de nullitate sententiarum, & uide hic no. glo. in uer. quãuis. sed intellige secundum Pau. hic in tali causa criminali, cuius executio potest postmodum retractari, puta quia cõdenatio fuit pecuniaria; secus, si non posset retractari: quia tunc debet prius discuti de nullitate: alias frustra postea discuteretur, quod est de mente huius tex. in uer. donec iuncta glo. super eodem uer.

Non hêt locum dispositio huius cle. nisi tres sint ferant sup eodẽ articulo, & successine uide hic gl. in uer. tres placet mihi, quod dicit de eodẽ articulo: quia si sup diuersis articulis, cessat rõ caluniæ, su p qua se fundat iste tex. sed quatenus requirit, quod successine fuerint latæ, nõ placet tex. nisi solũ requir, ut tres sint sint 3 aliquem latæ uidelicet alia pars habuit aliquam intermediam pro se tñ ex quo tres habuit contra se, hoc sufficit ad hoc, ut sit locus huic dispositioni.

Dispositio primæ partis huius cle. locum habet, & si tres sint fuerint interlocutoria, cum tex. iste in prima parte loquatur simpliciter de sententijs, & nõ adijcit, diffinitiujs, sicut facit in §. similiter; hoc uoluit glo. hic in uerb. sententias.

Ex qua singulariter no. quod uerbum, sententia uerificatur tam in diffinitiuã, quã interlocutoria, cuius contrarium no. glo. in c. cum olim, de testi. uide quod ibi dixi. Item

Formam, secundum quã constituendi sunt nuncios Romanorum regis petentis approbationem & coronationem ab ecclesia, seu a Papa, uide hic in uer. dictus nanc; Henricus, iuncta glo. in uer. exponendi.

Differentia inter diadema, coronam, & sertum, uide glo. hic in uer. diadema.

Non est necessaria personæ examinatio, cum de ea plena habeatur noticia: secus, si habetur non plena, sed aliqualis noticia. tunc enim non debet sine examinatione promoueri, uide tex. hic iuncta glo. in uer. aliqualem.

Liber pontificalis est approbatus ab ecclesia, uide hic glo. in uer. pontificali.

Electus in imperatorem non debet appellari ex sola electione Imperator, etiam si sit approbatus ab ecclesia, & eius electio recepta: sed assumit nomen Imperatoris post coronationem, & consecrationem, quas recipit a Papa, uel ab alio de eius madata, uide de hoc in uer. ego Henricus, iuncta glo. in uer. futurus.

Differentiam inter pactum, & pollicitationem, uide hic per glo. in uer. polliceor, & est tex. in l. ij. que gl. allega. Cum Papa alium Papam ducit in testem, uide hic glo. in uer. Bonifacius.

Pro multiplici significato huius uerbi, antidotum, uide hic tex. iunct. glo. in uer. antidotum.

Licet Imperator præstet fidelitatis iuramentum Romano pontifici, non per hoc sequitur, quod subditi Imperatoris sint de temporali dominio ecclesiæ, uide hic text. iuncta glo. in uer. existere.

Quod Imperator * coronatur triplici corona, de qua aut materia, & a quibus, & in quibus locis, uide glo. in uer. ueftigijs.

An electus in imperatorem nõ dum coronatus possit concedere priuilegia, seu aliter exercere iura imperij, uide glo. hic in uer. re ges Romanos. & inter cætera not. singl. illam glo. quatenus dicit, quod de antiqua consuetudine approbata per tolerantiam Papæ habet, singl. illam glo. quatenus dicit, quod de antiqua consuetudine approbata per tolerantiam Papæ habet, uide glo. in uer. ueftigijs.

quod electis duobus in discordia uterque administrat ut rex, & omnem imperij iurisdictionem exercet, donec per Papam alterius electio fuerit approbata, uel reprobata. fortius ergo dicendum posse administrare ex sola elect. onc.

An donatio facta per Constantinum ecclesiæ Romanæ ualuerit, & an possit per successorem reuocari, uide glo. in uer. Constantinum, quæ tandem concludit per hunc tex. & c. fundamenta, de elec. lib. vj. eam tenuisse & irreuocabilem esse.

Ante coronationem rex Romanorum non utitur bulla, sed sigillo: sed post coronationem utitur bulla, & quandoque aurea, uide tex. hic iuncta glo. pe. quæ incipit aurea.

Archius est librorum, seu scripturarum locus, & deriuatur ab arca, uide glo. si. hic, & alibi iste locus appellatur gazophylatium, ut in c. cum causam iuncta glo. j. de proba.

Ultimò collige ex tex. & glo. j. formam trium iuramentorum, quæ Papæ præstat Imperator. primum tempore suæ approbationis. Secundum, cum ingreditur in Italiam in ipso ingressu. Tertium tempore coronationis.

Item motuum glo. possit impugnari per l. qui filiabus. ff. de leg. j. ubi habetur, qd si in aliqua parte testamenti est facta commemoratio de posthumis tunc appellatio ne filiarum ueniunt etiã posthumæ, ita dicamus hic, qd cum in §. similiter. specificè faciat mentionem de diffinitiuis, nec apparet ratio, quare magis regratur, quod sint diffinitiuæ in ii. rñ. q. i. primo; intelligamus ergo primum responsum et in diffinitiuis, maxime cum uerba sint capiendâ in potiori significatu, ut in §. quotiens, in ff. de iur. na. gen. & ci. & facit quod not. glo. r. q. i. placuit; cogita tamen. Vel potest dici saluando gl. dist. c. cū olim, & ista, qd in odiosis habeat locum illa glo. sed in aliis procedit glo. ista.

¶ Vbi tamen subest eadem ratio in diffinitiuâ, & interlocutoria, Habens tres snias contra se, non pot agere de nullitate ipsarum ante, qd dicta sententiæ executio ni mandentur, etiam si uictor petat executionem illarum potest ergo uictor ante executionem repellere agerem de nullitate per uiam exceptionis. uolens ergo agere de sententiarum nullitate ante executionem factam offerat se ultro executioni, & sententijs pareat, quantum in se est, uide gl. in uer. admittatur, quam no.

¶ Post executionem trium sententiarum pot uictus agere de nullitate illarum: & si in causa nullitatis obtinebit, reuocabitur executio; hoc uoluit glo. in uer. donec, quam no.

¶ Ex qua infertur, qd etiam in civili non debet fieri executio ante, quam agatur de nullitate, si talis executio esset irretractabilis, cum frustra postea ageretur, qd est contra mentem huius ti.

¶ Etiam si desit executio in minima parte eius, quod pronuntiatum est, non potest agi de nullitate in casu huius cle. uide glo. in uer. plenarie. Ex qua infertur, quod non refarcitis expensis, super quibus facta est etiam condemnatio, non debet admitti uolens agere.

¶ Nota qd iste §. similiter, non habet locum, nisi quando tres sententiæ successiue contra aliquem late fuerunt, hoc uoluit glo. in uer. fuerit, & idem dixit glo. supra al. quo ad primum responsum. sed ego non uideo, quare hoc glo. requirat, cum tex. de hoc nullam mentionem faciat. unde puto sufficere, ut supra qd tres sententiæ late fuerint contra aliquem, licet aliquo medio tempore fuerit lata pro uicto, & hoc ratione præsumptæ calumnix, ut in prin. literæ.

¶ Tex. iste in uer. similiter, procedit, etiam si appellatio interposita ab aliqua interlocutoriarum sit finita in fauorem ipsius uolentis nunc agere de nullitate, ut ga fuit pronuntiatum bene per eum appellatum, tamẽ istam pronuntiationem reportauit diffinitiuam per eundem iudicem contra se, & sic cum aliis sententijs habet tres diffinitiuas contra se, hoc uoluit glo. hic in uer. pẽdere, mouetur ad hoc dicendũ per tex. in primo responso, ubi remouetur exceptio nullitatis ad finem impediendi executionem sententiæ. at iste in casu prædicto allegat nullitatem, quia ex quo fuit pronuntiatum eum bene appellasse, constat iudicem, a quo fuit appellatũ, diffinitiuam ferre non potuisse.

¶ Et no. singulariter hanc rationẽ glo. per hanc enim sentit aperte, qd ubi remouetur exceptio nullitatis, vř remota et illa, p quã negatur iudicis iurisdictio, qd vř § glo. in cle. una. s. de sequest. poss. & fruc. & id multi tenent in hoc illa glo. & istam nõ admittunt, ut no. hic, & in d. cle. unica. possit iudicio meo dici, qd de æqtate gl. ista sustineri posset, ut dicamus, qd ubi tres snie late sunt

sup eodẽ articulo § aliquẽ, tũc nulla nullitatis exceptio admittitur, et si resultat iurisdictio defectus, & hoc pp præsumptionẽ, q resultat ex trium sniarũ platione, sup qd præsumptione tex. iste fundatur; & hoc casu procedat tex. iuncta glo. præal. Sed ubi unica snia lata tollit nullitatis exceptione, non intelligit de illa, q resultat ex iurisdictiois defectu, quo casu pcedat glo. 3. r. a, sed de rigore pcedit glo. 3. r. a. indistincte, ista repro bata p rone, quam ponit illa glo. quia non pot dici snia illa, q lata est a iudice non suo, sed iste tex. fundat se sup prolatione trium sniarum, q in casu nro nõ cõcurrũt, ex quo is, qui tulit unã ex illis, nõ habebat iurisdictio nem, ergo cessat dispositio huius tex. Nam, ut dicit Bar. in l. j. ff. quod vi aut clã, ubicunq; statutum fundat se sup aliqua qualitate, pot semper opponi exceptio, per quã remouetur illa qualitas, & dixi plenẽ in c. item cū quis de rest. spo. & facit tex. iuncta gl. in c. notificasti. 3. q. v. quod docung; statutum remoueat oẽm exceptionem, ut in d. l. j. no. Præterea text. ita remouet exceptionem in casu illius cle. unica, sicut in casu istius. sicut ergo ibi admittitur nullitatis exceptio respectu iudicis, ita & in casu isto debet admitti. Item facit notabiẽ dictũ Bald. in l. una. C. ne liceat in una, eademq; causa, ubi dicit quod exceptio nullitatis notoriæ bene admittitur in casu huius cle. quia tunc cessat præsumptio calumnix, super qua iste tex. se fundat, ut patet in prin. ita dicendum quando notorie constat unam ex illis sententijs non tenuisse, ut est in casu nostro, qñ tempore petitiæ executio nis reperitur pronuntiatum pro uicto in causa appellationis ab interlocutoria. Et si diceres, nonne & qñ appellatio ab illorum iudicem altero pẽdet, & de hoc op ponitur disceptatur de nullitate ex iurisdictiois defectu: quia si appellatio fuerit legitima, constat ilico fuisse iurisdictioem iudicis suspensam, & an fuerit, uel nõ, pendet ex futuro euentu, ut in c. non solum, iuncto. c. si a iudice, de appell. lib. vj. & tamen hoc casu non obstat talis oppositio ad impediendum executionem, ut in hoc tex. ij. respon. Respondeo, qd licet contrarium uideatur gere, pot tñ sic rñderi, qd glo. in cle. una, de seque. loquitur, qñ negatur prorsus proferentẽ habuisse iurisdictio nem: sed in casu huius §. si r, non negabatur, immo dẽ, qd erat iudex, sed qd fuerat a sua interlocutoria, seu gra uamine appellatum, & per illam partem negatur appellationem fuisse legitimam, & ex quo iudex appellationi non detulit, sed ad ulteriora processit, præsumitur magis pro iudice, qd p parte, ar. in c. nisi, de præben. & cad audientiam, de præscript. iõ talis oppositio pendet ap pellationis non enuat præsumptionem trium sententiarum, maxime cum sententiã diffinitiuã illius a cuius interlocutoria uidetur appellatũ, concordat aliorum iudicum sententijs: si scus autem qñ tpe oppositiois fuit pronuntiatum pro appellante: quia tunc cessat ois præsumptio, & constat de iurisdictiois defectu, & per qñs de nullitate unius, & hoc no. pro hoc facit quod not. hic in glo. penul. quam uide.

¶ Astoralis. J Quod regulariter ecclesia non compellit iudæos, uide hic glo. iuncto text. in uerbo. Christiani, & notatum fuit in cle. supra de testi. Quod dictio, in quandoque ponitur pro ualde, ut in uigilare, idest ualde uigilare, glo. in uerbo, Inuigilare.

¶ Utile consilium est, ut in facto notorio iudex procedens declaret prius illud factum esse notorium, sicut fecit hic Imperator, ut non possit refricari in dubium de ualiditate processus, uide glo. hic in uer. Declarato, & facit

* C. tua facit ad hoc, qua hic dicuntur, ea que no. per Felyn. in c. cum olim, in viij. colum. circa princ. in uer. hac et his similia, de re iudicata. & facit ad materiam, quod no. Inn. in c. tua, in ff. de coha. ele. 3 In mense Septembris Sol ingreditur signum libræ, & sic appellatur: quia tunc dies, & noctes æquatur glo. in uer. Libramini, & ponit etiam illa glossi. quid sit librare, & hoc sit pro iuuenibus, ut sciãt allegare gl. ad sciendum æquinoctium.

¶ Ex causa in sententia inserta facile deprehenditur ipsius sententiæ iniquitas, ideo datur consilium, ut causa in sententia non exprimat, uide gl. in uer. Causis, iũcto tex.

¶ Si citatio fit ad locum notoriẽ non tutum, non solum potest exceptione non opposita appellari, sed etiam sine appellatione talis citatio non arctat citatum, & sic non est opus appellare, uide hic tex. iuncta gl. notabili in uer. notorio, & tene illam mentẽ.

¶ No arctat citatum. An autem talis notorietas sufficiat absque eo, quod excipitur de loco non tuto, per dom. Anto. de coha. cle. & multe. c. ne fra. xxxv. colum. uer. secundum. Et uide glo. pe. in cl. appellanti, de appe. & plenius per Anto. in ca. ex parte. j. de appella. Adde, quod si locus non est tutus ratione delicti ipsius citati, tenetur citatus comparere alias delictum remanet impunitum ut no. Bal. C. de epi. & cle. cap. omnis, uisim. colum. ita debent limitari iura dicentia, quod citatus ad locum non tutum non tenetur comparere.

¶ Admodum ponitur pro ualde uide glo. in uer. admodum.

¶ Consistorium dicitur a consisto consistis, uide glo. in uer. consistorij.

¶ Si captiuus ad poenam, uel periculum mortis relaxatur cū iuramento suo de redeundo ad carcerẽ certatidẽ, si mors erat iniuriõsa redire non tenetur, alias tenetur, glossi. est singularis hic in uer. per uolentiã, & tene semper menti, & probat iure, quod iuramentum non est iurandum, si sine periculo mortis seruari non potest. 2. q. 2. §. si. no. in c. si uero, de iureiur. & an sit peccatũ fugere carcerem hostis, uide glossi. in c. iugentium, j. di. & de materia uide quod plenius no. Bal. in l. adoptio. C. de adoptio.

¶ Quis potest se offerre ad mortem per iniusticiam inferendam ex multæ patientiæ merito, sicut fecit Ambrosius, uide glo. in uer. offerre, & idem fecit beatus Thomas de Aquino.

¶ Tus commune fundat intentionem imperatoris in toto orbe, sicut intentionem episcoporum in eorum diocesis, glo. in uer. Districtum.

¶ An remissio criminosa ad locum delicti fiat ex urbanitate, an ex necessitate. Item an petens talem remissionem possit animaduertere in iudicem, si non remittit, & an iudex, sub quo degit, tenetur illum remittere sine aliqua causã cognitione, uide de his tribus questionibus bo. glo. hic, in uerbo, de more, quæ quotidie allegatur.

¶ Et circa primam questionem uidetur tenere, quod talis remissio fit ex necessitate, ubi delictum fuit graue.

¶ In secunda uerò concludit, quod nolens remittere debet puniri per iudicem suum, non autem per petentem remissionem, nisi sit alias iudex suus. In tertia uide tur inclinare in partem, ut remissionem præcedat aliquis cognitio, ne remissus sine causã legitima infametur, tu uide ad materiam plenẽ per Cal. in c. j. de rapto.

& ibidem per alios, dixi plene in c. h. de fo. comp. ¶ Differentiam inter homoligium, & uasallaticum seu fidelitatem uide hic in uer. Homoligius. ubi gl. concludit, quod homoligium fit imperatori, uel regi nullius alterius fidelitate salua, & præstans iuramentum dicitur homoligius, quasi ligatus, uel legalitatem seruans. Vasallaticum, uel fidelitas fit seruata saltem imperatoris fidelitate, seu auctoritate, & ideo concludit glo. quod quis non potest esse ligus duorum: sed bene potest esse ligus unius, & uasallus alterius, ut hic in text. de isto ligio habet, uel uasallus plurium, ut in li. seu. in lc. imperialem, & no. hanc gl.

¶ No. quod ratione originis quis sortitur forum, facit tex. hic iuncta glossi. in uer. originem: tu tamen de origine propria, quam paterna, uel auita, uide per Bar. in l. assumptio. ff. ad municip.

¶ Non ualeat sententia, ex cuius tenore deprehenditur euident iniquitas, uide hic bo. gl. in uer. non heat, & uide quod plene dixi in c. quoniam, de proba.

¶ Potest imperator absolueret ratione criminis omnes uasallos a fidelitate, qua tenentur criminoso, ut hic si habet iurisdictioem in causa, uide glossi. super ueris. fidelitate.

¶ Quod per donationem uel confiscationem iudicis secularis non perdit quis inspatronatus, hoc ar. colligit hic glo. in uer. subiecta, uide latius per glossi. in cap. filijs. xvj. q. v. j. & in ca. satis peruersum. l. vj. dist. & distingue, ut ibi.

De appellationibus. Rub.

¶ In iudicibus * J Dispositio huius element. primo. locum habet, siue iudices, a quibus est appellandum: sint ordinarij, siue delegati, siue ad causas, siue executores ad gratias, siue sint arbitri iuris, uide glo. j. huius clem.

¶ Item siue sit appellandum in iudicio, siue a sententia, siue a grauamine, uide hic glossi. ij.

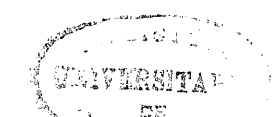
¶ Licet quis possit appellare a pluribus iudicibus separatim iuxta formam hic contentam, tamẽ cum appellat non debet ab uno, sed ab omnibus appellare: quia ex quo omnes pariter procedunt, non potest vnus solus grauare, uide glo. in uer. simul, prope fi. Si autem vnus solus ex pluribus processit, tunc ab illo solo poterit appellari, ut habetur in eadem glo.

¶ In præsentia iudicis est appellandum, & si sint plures & non possunt haberi omnes, uel maior pars, etiam separatim, tunc præmissa protesta tione appellatur coram illis, uel illo, qui haberi potest. Et si nemo haberi potest, appellatur coram iudice, ad quem, si eius præsentia haberi potest. 2. q. 6. biduum, alias coram honestis personis, uide hic glossi. in uer. si. coram, iuncta glossi. in uer. si. maiori.

¶ Tam appellatio, quam apostolorum petitio potest separatim coram iudicibus fieri, uide glo. hic in uer. appellare.

¶ Ex qua no. qd qualitas in fine posita concernit oia præcedentia, de quo no. per Bar. in l. prætor ff. ui. bo. rap.

¶ Appellatio

7 ¶ Appellatio non est necessaria interponenda in praesentia appellati, sed sibi ignoranti est postea intimatio fienda: secus, si fecit appellatum fuisse, uide hic text. iuncta gl. in uer. ignoranti.

8 ¶ Sed an ista intimatio sit fienda, quando talis est appellatio, quae ipso facto deuoluit causam, ut appellatus ire teneatur, nisi citetur, uide hic per doct. & in clem. causam, de ele. & communiter tenetur, quod non in contrarium tamen facit, quod no. hic gl. si. quae uidetur sentire hoc ultimum, cogita.

9 ¶ Licet coram pluribus iudicibus possit separatim appellari, ipsi tamen iudices dicunt postea conuenire ad deferendum, uel non, seu ad praefixionem termini, glo. hic in uerbo praefixiones.

¶ Vamuis. J. Tempus. xxx. dierum ad Apostolos petendum, & tradendum a iure praefixum currit a tempore sententiae uel ab eo tempore, quo incipit currere decendum appellationis interponendae. i. a tempore sententiae latae, uide hic gl. 3. & plenius p. gl. & lo. An. in nouella. c. ab eo. c. ti.

¶ Verbum, decernimus inducitur ius nouum, * uide glo. in uer. decernimus, & no. in c. decernimus, de iudi. ubi aliqui scripserunt contrarium: sed primum ibi tenui.

¶ Apostoli, qui peruntur in causa appellationis, interdum uocantur epistolae, interdum dimissoriae & quid sint apostoli, unde dicatur, & de quadruplici ipsorum specie, & eorum formis, uide in Spe. eo. ti. quarta parte, uer. sequitur, & glo. in c. cordi, e. ti. l. 6. uerbo, petat apostolos, & uide gl. hic in uerbo, apostoli.

¶ Et dantur apostoli, ut instruat iudex ad quem, ut dicit hic gl. in uer. nec petat.

¶ An appellans, qui semel petijt apostolos, & denuo in termino sibi per iudicem praefixo petijt, teneatur iterum & tertio comparere, & petere, si iudex praefixit secunda uice alium terminum infra tamen terminum iuris, uide bo. gl. hic in uer. uidetur, quae uidetur determinare, quod ultra secundam uicem non tenetur appellas pro hac causa comparere, dicit tamen tutius, ut iterum in termino prorogato compareat, ex quo est infra terminum iuris.

¶ No. bene glo. in uer. infra dictum, ex qua habes, quod si terminus certus praefigitur ad recipiendum apostolos seu ad comparandum, uel aliquid in iudicio faciendum non potest terminus preueniri Sed si terminus praefigitur sub hac incertitudine, scilicet intra terminum iuris, seu intra terminum. xx. dierum, satis est, quod intra terminum id fiat quandocunque, dum tamen congruo loco & tempore.

¶ Et no. ex eadem glo. aliud esse, si iudex ad recipiendum apostolos statuatur terminum iuris, aliud, si dicat intra terminum iuris. nam primo casu non potest comparere ante ultimum diem termini iuris, in secundo uero quicunque, modo tamen praedicto.

¶ Cuius expensis sunt apostoli tradendi, an appellantis, an iudicis, uide bonam gl. in uer. oblatos, quae uidetur uelle, quod de mente iuris est, ut ipsorum dario sit gratuita: sed contrarium dicit seruari, ut scilicet debetur expensis appellantis, quod dicit aequitatem habere, saltem in delegatis.

¶ Dicit etiam incidenter, quod actor debet suis expensis offerre libellum reo, de quo uide latius p. glo. in cle. saepe infra de uerbo. sig. in uerbo, pronuntiatio; & credo et super alio uerbo, ibi quaeras. dixi in c. j. de libel. obla.

¶ Si iudex, a quo instanter petitur apostoli per appellantem, nihil respondet, non tenetur amplius appellans coram iudice comparere, quem admodum contingit, quando respondisset daturum nullo termino assignato, uide tex. cum gl. in uer. aut si.

¶ Si iudex dicit se uelle apostolos dare intra terminum iuris, intra quem postea appellans comparuit, & petijt, non tamen iudex illico dare tenetur: sed potest tenere impeditum appellantem per totum terminum iuris, uide hic tex. iuncta glo. in uer. uel infra.

¶ No. ex tex. iuncta glo. ultima quattuor casus contra appellantem, & quinque contra iudicem in materia petitionis, & exhibitionis apostolorum pena uerbo contrarium facientis appellantis est, quia uidetur suae appellationi renunciaisse, in iudice uero nullitas processus, & dicit ut in glo.

¶ Sicut. J. Dies, in qua interponitur appellatio, non computatur in termino anni ad prosequendum & finiendum praefixionem termini, gl. hic in uerbo, A die.

¶ Ex qua etiam nota, quod dictio, a. coniuuncta numero dierum excludit illam diem, cui adiungitur exemplum hic in litera, a tali die & c. si. e. no. in c. statutu, de pra. li. 6.

¶ A futuro grauamine appellat extra iudicium duntaxat; & tunc tempus anni currit non a die interpositionis ipsius, sed a die illati grauaminis, uide tex. hic iuncta glo. a futuro.

¶ Et nota singulariter duo ex hac litera. Primum, quod si currit annus in appellatione iudiciali, & ex causa bini, ita in extraiudiciali. Item quod tempus anni datur ad prosequendum & finiendum in utraque appellatione. Et quod cessante impedimento utraque appellatio per lapsum anni remanet deserta.

¶ Et circa impedimentum uide hic gl. pen. & dicit latius ut no. in c. ex ratione, de appella.

¶ Vamdiu J. Possunt appellans, & appellatus conuenire, ut tempore mortalitatis, seu alterius pestis imminens non currant tempora appellationi praefixa, uide tex. hic iuncta gl. in uer. uel alias.

¶ Ex qua gl. singulariter no. quod cessante conuentione mortalitas, uel alia pestis non excusat a comparitione iudiciali, & prosecutione appellationis; & per quos citatus ad locum mortalitatis tenetur comparere, si uult euitare contumaciam. Primum sentit Bar. in l. de aetate. ff. ad Tre. ubi uide, & latius tetigi post gl. in c. cum dilectus, de do. & contu. ubi de hoc.

¶ Tacitus consensus appellantis & appellati non sufficit, ut appellationis prosequendae tempora non currant ut puta si ad domicilium redeant, requiritur. n. expressus consensus, ut hic in tex. iuncta gl. in uer. expresse.

¶ In matrimonio spuali, & carnali, & in alijs causis, quae celeritatem desiderant, potest iudex supplere, ut procedatur in ea appellationis, non obstante partium dispositione in primum, uide hic gl. in uer. imminere, quae no. qua tenus generaliter dicit de causis celeritatem & c.

* Suis expensis. Idem tenet do. Pe. Ferris in sua practica, in tit. de for. libelli in actione reali in j. glo. columnis iij. uer. si. quid ergo, si pars.

* Dicitio, a. Vide Oledra. consi. xlis. incipiente, consuevit dubitari, uide Bald. in l. post duos. C. de ad. wo. diuerso, iudi.

Appellans

¶ Appellanti. J. Appellans in interlocutoria, uel grauiamine non potest causas nominatim in appellatione non expressas prosequi, et si sint notorie, & not. singulariter hoc ultimum, & rationem gl. dum dicit rationem esse, quia notorietas non releuat ab onere proponendi * licet releuat ab onere probandi, ut dicitur hic in gl. in uer. alias.

¶ Onere proponendi. Notorium quando releuet ab onere allegandi, uide late per do. Fel. in c. cum ordinari, & col. de rescrip. uer. ad gl. in cle. appellanti, ubi sunt. 7. declarationes ualde solemnes & nouae ad illud uulgare dictum, quod notorium non releuet ab onere proponendi, licet releuat ab onere probandi.

¶ Ex qua no. quod habens causam seu exceptionem quantumcumque notoriam, teneat illam exprimere, si uult ex illa iuari, licet illa sic proposita probare non teneat: quia notoria non indigent probatione: hoc intelligo in eo, qui est praesens in iudicio, sicut contingit in appellante, sed absens citatus, cui notorie competit exceptio declinatoria, uel alia parte, non teneat comparere, nec a se proponere, si non uult, quia talis tanquam citatio temeraria non habet arctare citatum, exemplum patet in citato ad locum notorie non tutum, ut dixi post gl. in cle. pastoral. s. tit. pxi. & uide quod no. Inn. i. c. 2. de dilata. facti. l. no. u. ff. de iudi. sed quod est praesens, & non proponit, uel illi tacite renunciare: sed absens non comparere uel illa tacite proponere; & i hoc cogita.

¶ Licet appellatio ab interlocutoria non possit iustificari nisi ex causis notatim deductis in ipsa appellatione: Secus tamen est in appellatione a diffinitiuia, illa non potest iustificari ex nouis causis, uide hic gl. in uer. nec processus, quam no. tu canonista: sed tex. est expressus de hoc ult. in l. scio. ff. e. facit quod legit & no. j. c. cum Ioannes, * de fid. instru.

¶ Duo requiruntur ad apponem ab interlocutoria iustificandam, uidelicet quod grauamen praesens apponem, ut hic, & quod grauamen fuerit expressum in appellatione, ut hic in 2. raso, uide gl. in uer. Ex nouis.

¶ Appellatione. J. Appellatio, quae a principio non tenuit, ut puta quia interposita tertio, uel post 10. dies, non conualescit, licet appellans & appellatus simul ipse quantur ipsam, uel appellatus tamen uide gl. hic in uerbo, deserta. id est, si post renunciationem fiat per eos prosecutio.

¶ Quare non ualet sententia lata a iudice appellationis utroque, scilicet appellante, & appellato prosequente, si appellatio erat deserta, uide gl. magna prope medium, quae reddit rationem hanc, uidelicet lapsus temporis prosecutionis fiendae ratificat sententiam, & facit perinde, ac si non fuisset appellatus, sententia ergo postea lata, quae reperitur a suo iudice lata, merito non ualet; & uide circa hoc, quod dixi, in c. quoniam, de proba.

¶ Nunquid post appellationis desertionem per negligentiam appellantis possit appellatus prosequi perendo pronunciarum male appellatum, & sententiam transiisse in rem iudicatam, facit tex. in arg. quod sic, in quantum dicit appellatum prosequi. haec sententia nihilominus non minus censetur transiisse in rem iudicatam; & uide hic glo. magnam in uerbo, sit huius ratio, quae hoc sentit. uidetur tamen in fine dubitare, nunquid illa duo simul accumulari possint: mihi tamen plus placet, quod non possit: sed satis est, quod pronuncietur super desertionem, & transiit in rem iudicatam.

¶ Sententia nulla, a qua tamen fuit appellatum, non transit in rem iudicatam, licet appellatio deseratur, uide glo. fin.

¶ Vm a repulsione. Si iudex exceptionem non recipit, uel ad ulteriora litis procedit, uidetur illam repellere ita, quod appellationi locus est, uide gl. secundam. Ex cuius fine etiam collige, quod sententia lata super peremptoria non est diffinitiuia, sed interlocutoria: dicit tamen illa gl. in fi. quod sententia lata super peremptoria, quae obstat, habet uim diffinitiuam, quam notadice tamen quod non est necesse sic pronunciarum, cum pronunciarum fit super principali, ut in c. j. de or. cog.

¶ Per uerba generalia constitutionis, qua praecipitur ordinariis locorum, ut in aliquo procedant clericos, non uidetur data praesens super exceptos, nisi de eis fiat specialis mentio, uide gl. in uer. Clericos.

¶ Constitutio emanans super certis criminibus poenam pro illis inferens non habet locum cum alijs delictis et grauioribus, uide etiam grauioribus. gl. super uer. macellarioribus; & potest esse ratio, quia constitutio comprehendit quosque cetera delicta. quia homines sunt praepiores ad illa committenda. 3. q. 2. admodum nere, & c. lator. & l. aut facta, in fi. de poenis.

¶ Unde dicitur taberna, unde carnifices, & unde macellarij, uide gl. hic in uer. tabernariorum, & uer. macellariorum, & uer. carnificum.

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

¶ Iocesanus. J. Appellatione dioecesanorum non ueniunt inferiores ordinarij, licet in loco iurisdictionem habeant, sed tamen episcopi, uide gl. j. in fin. Aduerte, quia in primum uidetur gl. in cle. unica, de fo. comp. quae ibi notat; & saluando istam potest dici dupliciter. Primum, quod ista gl. procedit in habentibus ordinariam, non tamen episcopalem, secus in habentibus quasi episcopalem; quod casu procedit illa gl. & facit quod no. gl. in cle. j. de rebus eccle. no. alie. in uer. proprij. Vel sic aut in loco sint ordinarij inferiores episcopales habentes quasi episcopalem iurisdictionem in ipso loco, exclusis episcopis, & habeat locum gl. contraria, quae ita loquitur. aut habet, sed non exclusis episcopis, quia concurrunt cum eis in iurisdictionis exercitio. & procedat gl. ista: quia ex quo est in loco significatu; & haec uobis placet. Nec obstat ratio huius gl. quod hic sit ius nouum. nam & tex. in d. cle. unica, de foro compe. ponit ius nouum, & est priuilegiatum, quod plus est et in alterius praedictum. Item tenendo contrarium remaneret in loco illo excessus incorrecti, quod non est dicendum, cum publicae utilitatis sit & c. de sen. excom. ut fama, & haec no.

¶ Per uerba generalia constitutionis, qua praecipitur ordinariis locorum, ut in aliquo procedant clericos, non uidetur data praesens super exceptos, nisi de eis fiat specialis mentio, uide gl. in uer. Clericos.

¶ Constitutio emanans super certis criminibus poenam pro illis inferens non habet locum cum alijs delictis et grauioribus, uide etiam grauioribus. gl. super uer. macellarioribus; & potest esse ratio, quia constitutio comprehendit quosque cetera delicta. quia homines sunt praepiores ad illa committenda. 3. q. 2. admodum nere, & c. lator. & l. aut facta, in fi. de poenis.

¶ Unde dicitur taberna, unde carnifices, & unde macellarij, uide gl. hic in uer. tabernariorum, & uer. macellariorum, & uer. carnificum.

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

¶ Vbi quod constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. Abb. Panor. Clement. M m tuncio

tutio, glo. hic in uer. publice & personaliter, prae-
posito etiam q illis cessantibus non esset prorsus pec-
catum: constitutio tñ illa cessat. Constitutio puniens
facientem certum quid personaliter, non habet locum
in eo, qui per alium facit, licet in faciente per alium
non cesset peccatum, uide gl. hic notabilem in uer. pu-
blice & personaliter.

6 Ex qua collige, q qui per alium facit per se face-
re uidetur, etiam ad incurrendam poenam, ut in c. mu-
licres, de sen. exc. hoc uerum nisi constitutio requirat,
q personaliter fiat.

7 No. q ad incurrendam poenam huius constitutio-
nis non sufficit, q admonitio fiat in genere: sed oportet,
q specificè nominibus delinquentium expressis fiat
monitio, de qua uide gl. in uer. nominatum.

8 Ex qua primo collige ar. optimum q cum ordinari-
us intendit procedere contra clericos incedentes sine
habitu, uel cum armis ad priuationem privilegij cler-
icalis, nisi resistant, non debet clericos monere gene-
raliter, sed specialiter ipsorum nominibus expressis,
& tene menti.

9 Secundo no. quid importat uerbum nominatum, & ui-
de per Inn. in c. Lateranensi, de praeben.

10 Vbiq; ad poenam incurrendam iura exigunt, ut
aliquis tertio, seu tribus edictis moneatur, non sufficit
unum peremptorium, uide hic gl. notabile super uer.
tertio, & sic est casus, in quo unum peremptorium nõ
aequualet tribus edictis, & uide quod no. in c. ex tue, de
cle. non residen. ubi dixi latius.

* Clericorum. Appella-
tione clericorum ue-
niunt omnes persone
ecclesiasticae, que gau-
dent privilegio capo-
nis, si quis sualente,
et omnes qui sunt de
familia clericorum,
etiam clerici prima-
torum tantum. Quid
de coingatis, uide per
do. Ant. in c. cum non
ab homine, de in. uer.
quero. qui. Et an ap-
pellatione clericorum
comprehendatur pres-
byter, uide per d. An.
de coh. cle. et mu. c.
nestra, uer. Not. quod
materia etiam. Item
privilegio clericorum
gaudent conuersi, ut
per gl. in c. non dubio
de sen. excõ. Item an
appellatione clericorum
ueniat Car. uide Ar-
chi. et alios in c. me-
mo, de elec. b. 6.

Q Voniã.] Appellatione
clericorum ueniunt cle-
rici etiam primæ tonsuræ tantum,
quãquam materia sit poenal. uide
hic gl. in uer. clericus.

Licet uestes rubræ & uirides
sint clericis prohibita, in eis ta-
men non habet locum ista consti-
tutio, sed in uestibus hic expres-
sis tñ, uide gl. in uer. partita, in fi.

Indefinita æquipollet uniuersali
sãt et in poenalibus, & eadẽ rõ est
in oibus genere comprehensis, ui-
de gl. in c. tex. in uer. beneficiõ.

Vbi poena imponitur coipso,
non est necessaria monitio, neq;
sententia ad poenam illam incur-
rendam, uide gl. in uer. coipso.

Si suspensus à beneficiõ suõ
rũ fructibus, suspensione non ser-
uat fructus recipiendo, nõ p hoc
incurrit priuatione beneficiõrum
suorũ, aut irregularitate, fructus
tã sic perceptos restituere tenet,
uide gl. in uer. suspensus. Cui aut
sint tales fructus restituendi seu
cui accrescãt tpe suspensionis bñfi-
ciati, dic. ut in ea gl. quam not. &
tene menti.

6 Ex causa potest esse aut legatus imponere poenam
inhabilitationis ad beneficia tam clerico, quam laico
in perpetuũ, & ad tps, uide gl. in uer. Inhabilis, quã no.

7 Constitutus in minoribus, secularibus uestibus utes
sũ tonsura, non incurrit hãc priuationis poenã priui-
legij clericalis, licet præcesserit q eũ monitio, uide hic

tex. iuncta gl. in uer. Et tonsuram. Ego fateor, q 3 talẽ
in minoribus constitutus non est huic constitutioni lo-
cus: sed an ep̃s possit ex suo officio 3 talem procedere
ad reassumptione habitus sub poena perditionis priui-
legij clericalis, uide tex. cum ibi notatis in c. contingit.
2. de senten. excom.

8 De tonsura, clerica, & corona qualiter sunt diuersa,
& qd significet, bonã gl. in uer. & tonsurã, post principiu.

9 Et in ea gl. habes, q conuersi non portant clericã
ex parte superiori: sed tonsuram sic ex parte inferiori
usq; ad aures.

10 Item q monachi debent portare maiorem cleri-
cam, quã clericis seculares.

11 De religioso portante habitum sub habitu cleri-
corũ seculariũ an incurrat apostasiã, uide gl. i uer. Ex-
trinfecit, uide tu plenius per Io. de Lig. in c. Deus qui,
eod. tit. ubi dixi.

12 Pro signato isule, & pilei uide hic gl. su p uer. isulã.
13 Ora sine aspiratione designat finẽ, uel extremitate
rerũ, præcipue regionũ, & uestiũ. cũ aspiratione uerò
designat tps, ut hora tertiã, uide gl. in uerbo, Oram.

14 Vestis superior clericorũ debet esse talaris. i. usq;
ad talos longa, uide gl. in uer. uideatur, quam not. in
eo, quod dicit, superior, non ergo debet esse ita bre-
uis, ut uestibus inferior uideatur, ut hic.

15 Monachus administratione carens elemosinam fa-
cere non pot, nisi sit in studio, uel pergrinatione de
licentia abbatis: tunc. n. moderatam elemosinam fa-
cere pot, uide hic bonam gl. in uer. conuertendũ, & quod
no. gl. 1. 2. q. 1. non dicatis. Poena in aliqua constitutio-
ne apposta nõ intelligit repetita in fi. q. addit ad con-
stitutione præcedentem, etiam si eodem tempore fiat
adiectio, uide glo. singularẽ hic in uer. functioni: sed in
contrarium allego tibi gl. Ber. in cap. de multa, in fi. de
praeben. in uerbo, in eadẽ, & uide quod ibi scripsi.

De praebend. & digni. Rubr.

SI dignitate.] Valet p-
uisio facta de dignita-
te, uel bñficio motu
pprio, licet de cura
illi annexa nulla fiat
mẽtio, uide gl. in ista cle. j. in uer.
Mādamus, iuncto tex. i uer. illi. alte-
ri. Sed aduerte tu diligẽter, quia
tex. quẽ all. gl. hic, nõ probat. nã
cle. si Romanus, loquit, cũ non sit
mẽtio de cura bñficii prius habi-
ti: nõ aut loquit de beneficio nũc
motu pprio cessõ. nã de cura bñ-
ficii quẽlla vř, q oĩno sit habenda
mẽtio: qã non est de intẽtione Pa-
pæ puidere de bñficio curato, nĩ
si de cura fiat spãlis mẽtio, ut p-
baẽ in c. cũ in illis, de pben. lib. vj.
2. Motus aut pprius nõ firmat
q intẽtionẽ scribetis, nec supplet
qualitates intrinsecas bñficii, de
quo uide omnino in cap. si motu
pprio, eod. tit. lib. 6. ubi Io. An.
si bene recolo uidetur sentire q-
rium eius, qd hic sentit in gl. ista.
Gratia

* Qualitates intrinse-
cas. Adde, quod si
Papa motu proprio
prouidit alicui de be-
neficio, qui non ha-
bebat aetatem tempo-
re data, sed eam ha-
bet tempore uacatio-
nis beneficii, nihilomi-
nus debet sibi be-
neficiũ: quia mo-
tus proprius exclu-
dit subreptionem, ut
c. si motu proprio, de
praeben. lib. 6. et cle.
si Romani. eod. tit.
am satis est, quod
habeat aetatem tem-
pore uacationis, ut
si eo tempore, de re-
scrip. lib. 6. no. do. ab
ba. post Io. An. in c. di-
lectus, lo. 2. de pra-
ben. in 3. col.

3 Gratia facta de beneficio, de cura mentione non ha-
bita, non extenditur ad curatum, licet in fine addatur
illa clausula, q animarum cura, si illi imminet, nulla-
tenus negligatur; uide hic gl. in uer. dispensantes. & per
hoc declarat istum tex. procedere etiam in casu, in quo
non fit dispensatio super pluribus retinendis, sed sim-
pliciter fit gratia de beneficio obtinendo; quod no. &
pro hoc facit ratio posita in fine huius cle. quã pariter
militat in utroque casu.

4 An impetrans gratiam ad beneficium curatum, uel
non, teneatur facere mentionem nedum de beneficio,
quod obtinet, sed etiam de cura illi annexa. Et aduerte
ad unum calum indubitabilem. habenda est etiam men-
tio curæ beneficii, quod nouiter impetratur: quia Papa
non intendit prouidere de beneficio curato, nisi de cura
illi annexa mentionem faciat, ut in c. cum in illis, eod.
tit. lib. 6. sed dubium est, an de qualitatibus beneficii ha-
biti sit facienda mentio, ut de cura, ordine illi annexo,
& quantitate reddituum; & profectõ iste tex. in primõ re-
sponso multum strictẽ facit, ut de cura sit facienda mẽ-
tio. gl. hic in uer. uel alteri, multum latẽ hoc disputat
ponendo tres lecturas ad istum tex.

5 Prima est, q de illis mentionem facere non tenetur,
& hãc firmat in fi. & no. hoc singulariter. & ad istam tex.
respondet, q non ualet dispensatio, ut utrũque possit re-
tinere: sed si uult dimittere primum, & tenere secun-
dum, potest. & fortius hoc procedit in gl. quando nul-
lam dispensationem impetrauit, sed solum impetrauit
beneficium curatum, faciens mentionem de beneficio,
quod obtinebatur, non tamen de cura illi annexa. Se-
cunda lectura est, ut hoc nouum inducat hãc clemẽ. ut
etiam qualitas curæ imminens, quod habet impetrans
exprimenda sit in impetratione.

6 Tertia lectura q aut quis simpliciter impetrat be-
neficiũ; & non tenetur facere de cura beneficii habiti
mentionem, aut impetrat etiam dispensationem, ut pri-
mum possit cum secundo impetrato obtinere; & tunc
mixtura dispensationis, & gratiæ prouisionis in eadem
litera concessarum uitiat utranque: hoc tamen non pla-
cet glo. per regulam, utile per inutile, de reg. iur. lib. 6.
ego allego textum singularem in c. si eo tẽpore, de re-
scr. lib. 6. ubi probatur, q si in eadem litera continetur
duplex gratia, in quarum altera sit comissa surreptio,
non uitiatur utraq; gratia per hanc mixturam: sed tan-
tum illa surreptitia; & no. singulariter hoc dictum glo.
Et circa principale dictum uide, quod plenẽ scripsi in c.
ad aures, de rescrip. ubi plenẽ scripsi, an & quã sit fienda
mẽtio de qualitatibus beneficiõrum habitorum, & ob-
tinendorum, & multum facit ille textus, ut etiã illo iu-
re debeat impetrator exprimere nomen dignitatis.

7 Si necessaria ad utilitatem gratiæ non ponantur in
confessione ipsius gratiæ, sed in executione ipsius ad
cõseruationem indẽnitatis beneficii, per talem expres-
sionem non ualidatur gratia, licet ponantur illa uerba
in litera gratiæ, uide hic textum, quem nescio alibi in
primo responso, in fine, & clarius in secundo responso,
in fine, iuncta gl. in uer. clara.

8 Dispositio huius clementiæ loquentis de dignita-
tibus habet locum etiam in beneficiis, quibus prouide-
tur per electionem; & idem quo ad capitulum, cum in
illis, de praebendis, lib. 6. est dicendum; uide glo. in uer-
bo, de dignitate.

9 Verbum generale adiectum alicui speciei, licet illã
speciem ampliẽt, aliam tñ speciem non includit, maxi-

me in materia restringibili: exõplum patet hic in textu
in uerbo, quãuis dispositionem. Nam istud uerbum, di-
spositio, non includit electionem, licet sit ei adiectum
illud uerbum generale, quamuis &c. & uide hic glo.
sam, in uerbo, quamuis.

10 Et no. ex eadem glo. q regulariter in iure indefi-
nita æquipollet uniuersali.

11 An si mandetur prouideri simpliciter de dignitate,
uacante, uel uacatura, ueniat dignitas, cui prouidetur p
electionem, uide gl. præal. in uerbo, quãuis, quã uide-
tur dubitare: declinat tñ in partem affirmatiuam, quã
no. & pro ea facit. c. dilectus, de offi. lega.

12 An si mandatur alicui prouideri de dignitate, in aliqua eccle-
sia, & ibidem nõ est, nisi una & prin-
cipalis dignitas, ntrum illa debea-
tur, uide hic glo. not. in uerbo, in-
certa, quã arguit, & ponit opinio-
nes cõtrarias, & uidetur in fine in-
clinare in partem negatiuam, aperte tñ non firmat.

13 Si mandatur alicui prouideri de aliquo beneficio
in ecclesia, & ibi non sit, nisi unicum, de illo prouideri
non poterit: quia illud relatiuum, aliquo, supponit di-
uersitatem beneficiorum; & sic non potest uerificari in
loco, ubi est tantum unicum beneficium; uide hic bo-
nam glo. in uerbo, incerta, quam no. quia facit ad mul-
ta ratione sui.

14 Er literas.] Sicut non ueniunt hospitalia in literis
directis super prouisione clericorum, ita nec in li-
teris confectis super reservatione fructuum beneficio-
rum, uide hic tex. iuncta gl. in uer. super prouisione. &
rationem literæ & huius gl. uide hic per gl. in uer. elem-
osynariis: quia i. cum loca ista sint deputata ad certũ
usum, ad alium usum sine licentia Papæ conuerti non
debet, infra de reli. do. cle. ij. non ergo ueniunt sub li-
teris beneficalibus. Et idem dic. de fabricis eadem ra-
tione in gl. proxime alleg. in fi. sui.

15 Motus proprius non ampliãt
gratiam, uel uim uerborum, li-
cet excludat surreptionem eius,
pro quo scribitur; uide gl. no. hic
in uer. directas, per quã rationem
gl. hic concludit tex. istum habere
locum, & si motu proprio literæ
emanasset; quod bene no. & uide
q de efficacia motus proprii not.
Io. An. in c. si motu proprio, eo. ti.
lib. 6. & qd dicam, j. e. si Romanus.

16 Multa monasteria habent officia hospitaliorum, ut
elemosynarij &c. quæ non ueniunt sub literis benefi-
ciorum; uide glo. in uer. elemosynariis.

17 Ecclesiæ decimæ, & alia iura spiritalia possunt ac-
cedere hospitalibus religiosis, i. auctoritate ep̃i adifica-
tis; ita, q uenient iure accessõrij, & ipsa hospitalia sunt
principalia. & tales ecclesiæ non debent in titulum con-
ferri, sed sequuntur naturam hospitalium: secus aut, si
hospitalia ipsi ecclesiis quia tunc ecclesiæ sunt princi-
pales, & disponuntur, sicut alix ecclesiæ & hospitalia ue-
niunt iure accessõrij. Si uerò hospitalia & ecclesiæ sunt
annexa; ita, q neutrum est principale, habet adhuc locũ
ista cle. ut talis ecclesia non cõprehendatur in literis be-
neficiorum. Idem, si nescitur, qd sit principale: qã impe-
trans debet fundare intẽtionem suã, uide de oibus istis
tex. hic iuncta glo. not. in uer. ecclesiã, quam not.
Abb. Panor. Clemen. M m ij Verbu

* Verbum, decernimus. 5 De hoc uerbo dictum est supra cle. quibus, de appella. ubi uide postea.

tionem, non ueniunt in literis beneficiorum, nisi de hospitalibus fiat specialis mentio, uide hic bonam glo. in uer. prouideri.

6 Legatus etiam de latere non confert hospitale in titulum, etiam si habet ecclesiam annexam: nec etiam conferre potest ecclesiam spectantem ad præsentationem laici patroni. Papa autem utriusque conferre potest, dum tamen hoc exprimat; uide hic tex. in fi. iuncta gl. in uer. apostolicis, quam bene no.

7 Et aduerte, quia non sufficit mentio generalis, ut patet de quibuscunque beneficiis, dignitatibus, officiis &c. uide hic glo. fin.

8 Nec sufficit probare intentionem Papæ, quod uoluit de talibus hospitalibus prouidere, per testes, uel aliam præbationem: sed oportet, quod in literis apostolicis de hoc fiat mentio, uide hic tex. iuncta gl. in uer. Literis, quæ colligit in hoc casum specialem, in quo ad probandum intentionem Papæ, etiam in gratia facta requiritur litera. non autem sufficiunt testimonia.

* Requiritur litera. Vide per do. Alex. in l. contrahitur. ff. de piguo. et per do. Felyn. in rubr. de constit. col. iij. in fi. et in c. ex diu. in fi. de simo.

1 Si plures. Si habenti plura beneficia curata etiam ad quod non extenditur dispensatio, non ualet collatio illius ultimi, & priora nihilominus uacant ipso facto, nec secundum beneficij adipiscitur possessionem: secus, si per eum stetit, quo minus possessionem consequeretur. tunc etiam non uacant priora, nec obstat. c. licet episcopus, eo. tit. lib. 6. & c. comissa, de elec. eo. lib. ubi paria iudicantur, quod quis recipiat possessionem secundum, uel per eum stet, quo minus eam consequatur. illa enim procedunt, quando tenet collatio ultimi: secus, ubi non tenuit: quia humanitas iustæ poenitudinis non est deneganda. forte enim poenitet, ideo cessat à perceptione possessionis; & uide de prædictis gl. hic in uer. uacare, maxime in fine. & eam not.

2 Et inducitur nullitas collationis secundum per c. ordinarij, in fi. de offi. ord. lib. 6. & fortius dic collationem secundum esse nullam, si prouisus iniuste tenebat plura curata, cum tunc sit inhabilis ad aliud beneficium consequendum, ut in d. de c. ordinarij, in fi. & hodie clarius per extraneam, execrabilis, de qua hic in gl. fi.

3 Et quod supra dictum est de pluribus beneficiis curatis, idem dic in habente plures dignitates, uel personatus, uel alterum cum altero, cum eadem sit ratio; uide hic glo. in uerbo, dignitates.

* Dignitates, uel personatus. Et quid sit dignitas, personatus officium, beneficium simplex, uide hic per do. Cardin. in ij. col. ante me. uerfi. quæro, quid est dignitas.

4 Dispensatio super duobus beneficiis curatis specificè in dispositione comprehensis non extenditur ad unum ex illis, & ad aliud, quod postea consequitur: imò eo ipso,

quod adipiscitur aliud consimile, uacant omnia priora; uide hic tex. iuncta gl. magna. Si autem dispensatio sit generaliter, ut possit tenere duo beneficia incompossibilia, intelligitur de duobus, quæ alias canonicè conferuntur. uide glo. hic præall. & tex. sing. in c. non potest, de præben. lib. 6.

5 Quod in casu, quo per ademptionem secundum non uacat primum curatum, puta quia consequitur quis beneficium simplex, etiam si ei est annexa ecclesia curata, ut in c. super, eod. tit. lib. 6. uel in casu. c. si tibi concessio, eod. tit. & li. nec etiam, uacant plura priora beneficia curata, quæ obtinebit prouisus ex dispensatione, uide hic tex. iuncta gl. in uer. sicur.

6 Si Romanus. Motus proprius ualidat gratiam contra uicium surreptionis: aliam autem inhabilitatem illius, pro quo scribitur, non tollit, nisi aliud exprimat, & si illa inhabilitas surgat ex detractione plurimum beneficiorum in compassibilem, uide de hoc glo. notabilem, in uerbo, Validam, quam tene mentis; & maxime in eo, quod postea dicit satis esse illi dare, quod certum operetur effectum, scilicet de quo supra, nec in alium operabitur præter intentionem scribentis. Et adde hic aliam glo. quæ habetur supra eodem clementina secunda, in uerbo, directas, quæ dicit, quod motus proprius non ampliat gratiam, uel uim uerborum, licet excludat surreptionem, & de hoc plenius per Ioan. Andr. in cap. si motu proprio, eodem titulo lib. 6. & Ioan. Calder. in cap. nota, de rescript. & per do. de Ro. in eorum decisionibus. dic tamen, quod gratia motu proprio facta recipit in dubio pinguiorem interpretationem, quod si fuisset ad instantiam alterius facta, ut est tex. singularis in c. si pluribus, eodem tit. lib. 6.

7 Gratia, seu collatio beneficij motu proprio facta alicui beneficiis obrinendi non inducit dispensationem, ut simul illa retinere possit, si alias de iure retinere non poterat, sed solum surreptionem excludit; uide hic tex. iuncta glo. fin. quemadmodum nec illorum beneficiorum mentio dispensationem inducit, ut est tex. not. in c. non potest, de præben. lib. 6.

8 Si de beneficio. Negligentia executoris in non conferendo beneficium etiam post sex menses à tempore uacationis non obstat ei, quominus possit de nouo conferre; & sic tempus semestris præfixum alij ordinariis ad conferendum non currit executori, uide hic glo. notabilem in uerbo, Episcopi, quod limita, ut in ea not.

9 Si mandatur executori, ut prouideat de beneficio spectante ad collationem certi episcopi, non potest executor de illo prouidere, quod prouisionis tempore deuolutum est ad alterius collationem licet tempore datæ pertineret ad collationem illius episcopi; uide hic glo. in uerbo, Existit.

10 An si mandatur prouideri de beneficio spectante ad collationem episcopi, possit prouideri de beneficio, cuius electio

* Validat gratiam. Motus proprius an sit, met, uel ampliat gratiam ultra præsumptam intentionem concedentis, uide per do. Felyn. in c. ad aures, v. col. uerfi. Sed difficultissimum, de rescript. et ibi multa bona de effectu huius clause.

* Non currit executori. Vide latius hic per do. Cardin. in ij. col. uer. Quarto quarto, et no. domi. Feder. in tractatu permata, quæst. 29.

electio est deuoluta ad ipsum episcopum per negligentiam inferioris: institutio uero seu confirmatio spectat ad eum iure proprio, uide hic glo. in uerbo, Capituli, quæ uidetur dubitare, quia electio non includebatur in literis per cle. primam supra eo. & in hanc partem uidetur inclinare. Ego dubito, quia tempore prouisionis spectat ad collationem episcopi, cum possit ipse episcopus procedere per uiam collationis, licet diuerso iure electio & confirmatio ad ipsum pertineat, ut no. c. ut circa, de elec. lib. vj. sed cogita circa hoc.

11 Executor a Papa deputatus potest prouidere de beneficio ad ipsum Papam deuoluto ex negligentia illius, in præiudicium cuius Papa mandabat prouisionem fieri: secus, si fuit deuolutio facta ex alterius negligentia. Item prouidere non potest executor de beneficio spectante ad collationem Papæ cessante de uoluntate, ut sunt beneficia in curia uacantia, uide hic glo. bo. iuncto tex. in uerbo. Siue ad nos.

12 Item no. ex eadem glo. legatus Papæ potest prouidere de beneficiis deuolutis ad Papam: in illis tamè executor Papæ præfertur ipsi legato propter speciale mandatum quo ad ea, quæ competunt ipsi executori, quod not.

13 Licet in beneficialibus fiat alias stricta interpretatio, ut in c. quanuis, de præben. lib. vj. tamè contra ipsum concedentem fit larga, uide hic bo. glo. in uerbo. Siue ad nos, prope finem.

14 Executor prouidet de beneficiis deuolutis ad Papam per negligentiam illius, in cuius præiudicium scribitur, si originaliter beneficium spectabat ad illius collationem: secus, si per negligentiam sui inferioris ad ipsum erat deuolutum, & finaliter ad Papam; hoc uoluit glo. in uerbo, Episcopi. Ego autem dubito, an hoc dictum sit uerum, cum satis sit, quod saltem tempore datæ spectaret ad illius, in cuius præiudicium scribitur, collationem, licet per alterius negligentiam, argu. eius, quod hic not. super gl. existit; cogita.

15 Si iuxta. Si mandatur prouideri per rescriptum Papæ alicui de dignitate habente præbendam annexam, uide bo. glo. in hac cle. in uer. Mandati, quæ uidetur in hoc dubitare, & primo dicit quod egeret declaratione. In fi. uero sentit, quod debeat sed loquitur, cum mandatur prouidere de dignitate alias habente præbendam à capitulo.

16 Quid aut si mandatur prouideri illi de dignitate, quæ nullam habet præbendam? glo. non aperit. sed idè ego puto cadere ratione. nec in præcedenti casu possit prouideri de tali dignitate, si in rescripto saltè per uiam accessorij non comprehenderet præbendam annexam; ad idem etiam facit c. super eo. tit. lib. vj.

17 Si hinc canonicatus, & ius ad præbendam primo uacantem, & ad dignitatem, quam duceret acceptandam, præbendam, quæ sine dignitate uacauit, noluit protestans, quod hoc faciebat, quia oēs dignitates ecclesiæ præbendas habet annexas, & totum simul consequi uolebat; satis esset iusta causa ad negligentiam excludendam, uide hic glo. in uer. Acceptandam, quam no. pro limitatione. c. si clericus, eo. ti. lib. vj.

18 Expectans præbendam ex gratia apostolica, non po-

test acceptare præbendam dignitati annexam: quia dignitas, quæ est principalis, non est debita: secus, si expectat dignitatem. tunc enim potest illam acceptare, licet præbenda sit ei annexa, uide tex. hic, iuncta glo. in uerfi. annexa, & no. ipsius rationem.

19 Per ademptionem præbende in eadem ecclesia uacat ipso iure prima, etiam si secunda sit annexa dignitati, quam alias legitime adipiscitur; text. singularis est hic iuncta glo. penulti.

20 Non potest episcopus dispensare, ut quis habeat duos canonicatus in eadem ecclesia, licet possit dispensare in canonica, & personatu, uel officio, uide hic glo. fin. & plenè in c. literas, de concess. præben. ego dixi plenissime in c. cum iandudum, de præben.

De concess. præben. Rubr.

21 Vm ej, quem. Creditur relationibus examinatum per superiores deputatorum sup promouendi sufficientia, & fit ista examinatio in forma pauperum; quomodo legant, cantent, & cõstruant, uide hic glo. in uerbo, Reputamus. Vtile consilium est, ut executor deputatus ad prouidendum sub conditione, si reperiet illud esse uitæ laudabilem &c. supersufficientiam pronunciet: uel quot facta mentione de illa inhibeat, uel saltem suam potestatem in finem: alias non facile conditionem extare constabit, uide glo. in uer. Extet.

22 Dispositio conditionalis cum clausula decreti affectiua per uerba de præsentis, puta decernentes ex nunc &c. non operatur effectum suum, nisi post conditionis euentum.

23 Et illa uerba, ex nunc, exponuntur cum suppletione, uidelicet ex nunc, ut ualeat ex tunc, uide text. hic iuncta glo. in uer. ex nunc.

24 Decretum Papæ afficiens, seu affectiuum, uel irritatiuum afficit & ignorantem, uide tex. hic iuncta glo. in uer. Attentari.

25 An habens gratiam ad beneficium obtinendum conditionalem præferatur secundo impetranti pure, uel sub conditione, cuius gratia fuit prius purificata per conditionis euentum, maxime si ipsa secunda impetratio fit in forma gratiæ, uide bo. glo. hic in uer. executorem, quæ hoc examinat, & uidetur satis dubitare. tandem concludendo dicit æquum fore, quod si conditio primi impetrantis extitit ante collationem factam secundo, debet præferri ipse primus impetrans secundo impetranti, siue habeat formam gratiæ, siue pauperum, siue sua gratia sit pura, siue sub conditione, quæ prius extitit, quod conditio primi. & per hac conclusionem optime facit tex. hic in uer. anteq̄ existit &c. & hoc dicit uerum, quod conditio primi dependet ex rei existentia, uel ex uoluntate ipsius, cuius facta est gratia; & in istis casibus procedat iste text. secus autem, si conditio gratiæ primi dependet ex alterius arbitrio. tunc non præferatur secunda pure impetrans ex quo sua gratia præcessit existentiam conditionis primæ alteri factæ per c. si pro te, de rescript. lib. vj. ubi bonus text. isto enim casu gratia illa prima est multum tenus, & nihil ualeat, alio, ex cuius arbitrio pendet, recusante, dicto. c. si pro te. & hæc nota. uide tamen in hoc ultimo casu tex. in dicto. c. si pro te. loquitur. n. quando secundus impetrans fuerat receptus in canonicum ante, quâ gratia primi esset purificata per conditionis existentiam. Abb. Panor. Clement. M m iij. c. iij.

tiam: sed dubium mihi facit, quid si re existente integra purificetur gratia primi, quae pendeat ex alieno arbitrio, an debeat praeferrri secundus, qui pure obtinuit gratiam. pendente conditione primi impetrantis pondera tex. dicti c. si pro te.

6. ¶ Si pendente duabus gratiis in eadem ecclesia sit per consimili beneficio, quarum prima est sub conditione nondum purificata, sed in forma huius cle. in prima parte: secunda uero est purificata, & talis, quae afficit manus ordinarij, ipse ordinarius beneficium uacans contulit tertio. demum extante conditione primi, executor secundi illud beneficium contulit eidem secundo postquam collationem executor primi contulit primo, quaeritur, cuius sit dictum beneficium? uide gl. praell. in uerbo, executorum, in uer. sed singas, quae concludit quod est primi impetrantis. Nam si collatio ordinarij fuerit impedita per gratiam secundi, quae erat pura & affectiua, collatio secundi non ualuit, quia fuit facta postquam gratia primi fuit purificata, & sic contra hunc tex. in uerbo, antequam extet, a contrario sensu, & per consequens primus est potior, qui uincit ordinarium non ex persona sua, cum tunc sua gratia non esset purificata, sed ex persona secundi.

* Verbum censemus. 7. ¶ Verbum, censemus, * ex se uideat inducere ius nouum. Si tamen ratio constitutionis ex antiqua non causat tunc ius nouum, nec omnino resistit etymologia uocabuli: quia enim deriuato res ponitur pro iussu, deliberatione, a estimatione, & prolatione sententiae; uide hic bonam gl. in uer. Censemus.

8. Ex qua etiam not. quod quando constitutionis ratio, est antiqua, extenditur tunc constitutio etiam ad praeterita, quod bene no.

9. ¶ An habens gratiam expectatiuam cum beneficio acceptandi intra mensem &c. possit beneficium uacans acceptare post mensem, uide hic plene per gl. super uerbo, Intra mensem, in uer. sed quaeritur, quae tandem dicit se credere, & si clausula reservationis, & potestas executoris adiungitur beneficio uacato, quod acceptabit impetrans intra mensem, ut ponitur hic in tex. & in forma hodie in curia Romana solita, quae non possit per expectantem acceptari, uel ei tale beneficium uigore illius gratiae conferri. Secus, si reservatio est diuisa a spacio temporis, ut puta si dicatur beneficium, quod in tali loco uacauerit, quod duxeris acceptandum, tibi conferendum collationi nostrae praesentibus reseruamus, Inhibentes, ne intra mensem possit, quam tibi de uacatione consiterit, aliquis de illo presumat quacumque auctoritate disponere, &c. uel per similia uerba, quod no. & uide latius hic in gl. hae omnia uidetur gl. limitare, nisi Papa prouiderit de canonicatu, & circa praebendam dedisset beneficium acceptandi intra mensem, tunc licet reservatio & executoris potestas adiungatur praebendae intra mensem acceptandae, & hac ratione non possit executor prouidere post mensem: quia tamen canonicus est, poterit executor ex ui canonicatus, si nullus ibidem expectat etiam post mensem illi impetranti & canonico de illa praebenda prouidere. nec ob. c. si clericus, de praeben. lib. 6. ubi in tali casu data negligentia recurrit ad ordinarium: quia ibi expirauerat in totum potestas executoris, cum esset retractata ad primam uacaturam: sed in terminis nostris durat saltem quo ad aliam uacaturam, quam intra mensem acceptabit. quare ratione canonicatus poterit nunc executor conferre illam uacantem, nulli du-

bium. cogita tamen, quia passus est satis dubius.

10. ¶ Habens gratiam, ut sibi prouideatur de beneficio, quod intra mensem a uacationis notitia duxerit acceptandum, non potest acceptare beneficium uacaturum, sed uacans duntaxat. nam illa uerba a uacationis notitia non patiuntur, quod uacaturum acceptet: secus, quod sit gratia, ut ei prouideatur de beneficio, quod duxerit acceptandum. tunc non potest acceptare primum incertum, quod uacabit, uel ulterius, de quo tamen dicendum, ut habet in c. ne captanda, de concess. praeben. lib. 6. & uide de utroque dicto gl. hic in uer. Notitia.

11. ¶ Ex qua etiam not. quod habens gratiam in primam formam acceptare beneficium uacans, etiam si uacabat tempore gratiae: quia id uacabit, quod uacans reperitur, unde illud uerbum potest ad utroque tempus, praesens & futurum adaptari, quod bene no.

12. ¶ Habens gratiam, ut prouideatur sibi cum beneficio acceptandi, potest acceptare sine executoris praesentia, uide bo gl. hic in uerbo, Executorem. consultus tamen est. ut fiat in praesentia executoris, ut sic euitetur opin. contraria, de qua in fine huius gl.

13. ¶ Habens gratiam cum beneficio acceptandi potest acceptationis actum per procuratorem explicare, qui quidem procurator petendo beneficium sibi conferri per executorem, uel illud ab executore recipiendo uideat illud satis acceptare, sicut hic disponitur in ipso principio uide hic bonam gl. in uerbo, Praesentia.

14. ¶ Si locus beneficii caret habitatoribus, debet attendi notitia uacationis apud locum uiciniorum, uide hic glo. in uer. loco, quam no. in si. materia. Satis tamen est, quod uacationis notitia sit in ecclesia, ubi est beneficium, licet non sit in illo loco ecclesiae, puta in oppido, seu castro, in quo consistit illa ecclesia; sicut uoluit hic gl. in uerbo, Vel ecclesia, quod intelligo, quando ecclesia habet habitatores per statim dicta.

15. ¶ Terminis mensis, qui hodie communiter praefiguntur habentibus gratiam expectatiuam, currit etiam illis, qui non sunt in culpa, ut puta quia erant ita distantes a loco beneficii, quod uerisimiliter uacationis notitiam habere non potuerint, alias secus, ut satis colligitur hic in fine literae iuncta gl. pe. coniungendo principium cum fine. Et hoc est speciale hic secundum glo. ut talis rigor obseruetur per rationem, quae in litera exprimitur. Secus autem est in aliis casibus, in quibus requiritur notitia alicuius facti. non enim imputatur ei, cui non fuit in culpa, & uide latius per glo. praell. quam bene notabis.

De rebus ecclesiae non alienandis. Rubrica.

Monasteriorum.] Constitutio quandoque quo ad penam duntaxat dicitur noui iuris editoria, uide gloss. in uerbo, Prohibemus. ex qua infertur, quod licet materia constitutionis sit antiqua, tamen ex quo poena de nouo additur, non debet ad praeterita extendi; facit ad not. supra in proemio, & in cap. de consi. & c. si. eo. tit.

Constitutio edita contra religiosos etiam in materia concernente pariter clericos seculares, non extenditur,

* Non extenditur. Adde quod lex, sine consensu etiam poenali & odiosa, si duo parificat, quod & uero extremorum disponitur, idem in alio dicitur, si uisio censetur, no. do. Ant. de prob. c. dilecti, xii. q. col. uer. No. etiam quod in praenotibus facit. Lut. tantum. §. ff. de ser. cor. et l. j. de leg. j. & qd. ibi no. Bar. ubi dicit, quod quando una res adequatur alteri, omnia iura, quae comperant rei, ad quam fit adequatio, compeunt etiam rei adaequatae, uide omnino Ant. in cle. j. de offi. vicar. ult. col. in glo. super uer. curata, & super uer. sacerdotium.

renditur* ad ipsos clericos seculares, glo. notabilis est in uerbo, Religiosus, sed uide gl. contrariam in cle. j. de rescrip. & quod ibi dixi. huic tamen glo. concordat gl. in cle. j. de sup. neg. praela. & in cle. j. de deci. in gl. j. in fi. de priuil. ¶ An constitutio edita contra religiosos includat religiosos translatos ad ecclesias seculares, uide hic gl. in uer. cuius in fine, quae uideatur uelle, quod non, quando ex tenore constitutionis potest comprehendendi, quod iuriflor uoluerit consilere monasterio, seu administrationi religioso, sicut colligitur hic in principio: secus puto, ubi constitutionis ca. concernit ad personas religiosorum, quocumque se uertant, & ad hoc uide glo. in cle. j. de deci. inspicitur ergo constitutionis ca., & si non est expressa, coniecturetur naturalis ratio ipsius constitutionis iuxta no. per Cyn. in l. non dubium. C. de legi.

¶ Reditus differant a fructibus, uide hic gl. iuncto tex. in uerbo, Reditus, & quod no. in c. pastoralis, de deci.

¶ Nota hic gl. in uerbo, Possessiones, quae tex. exponit, id est certas, uel omnes.

¶ Ex qua iuncto tex. singulariter no. quod licet constitutio penaliter sit restringenda, & indefinita equipollet uniuersali, praesertim ad poenam euitandam: tamen quod surgit absonus intellectus, seu constitutio reddetur parui effectus, indefinita non equipollet uniuersali etiam quo ad poenam uitandam, ut hic singulariter probatur in tex. in uer. possessiones, iuncta gl. in n. tex. intelligeretur generaliter in alienante possessiones, i. oes possessiones monasterij, raro, aut nunquam haec constitutio haberet effectum; & hanc puto rationem, quare glo. exposuit, id est certas, uel omnes; & hoc est notandum.

¶ Concessio facta alicui ad eius uitam duratura potest dici perpetua, uide hic glo. in uer. ad eius: sed declara, ut habes glo. pleniorum * 10. q. 2. perpetua.

* Glo. pleniorum. Quae glo. dicit perpetuum accipi quatuor modis perpetuum, i. usque ad 30. ann. uel perpetuum. i. quoad uiuit, uel perpetuo, i. quoad uiuit, uel per pensio, uel perpetuum, i. usque ad tertiam generationem.

¶ Et ex hoc etiam not. quod praelati inferiores habentes ecclesias, seu subditos pleno iure subiectos, possunt illis exercere omnia iura episcopalia, quae tamen sunt iurisdictionis, & non ordinis episcopalis: quia illa non possunt acquiri non habenti illum ordinem episcopalem, ut in c. quanto, de consue. & uide primum, quod plene dixi in c. significasti, de foro compe.

¶ Item no. quod prius praelatus exemptorum est Papa, & intellige de exemptis, immediate Papae subiectis.

¶ Item quod abbates immediate episcopis subiecti non alienant sine consensu & auctoritate ipsorum, de quo uide tex. in cap. abbatibus. 12. q. 2. & in cap. in uenditionibus. 17. quaest. 4.

¶ Poena simpliciter apposta, etiam si sit suspensionis ab officio, intelligitur perpetua, uide gl. hic in uer. poena; & dic ut plene no. in c. ex l. iteris, de consi.

¶ Prohibitus alienare, obligare, uel uendere, potest locare, & hoc uerum ad modicum tempus, licet Accurs. dixerit, quod Modicum tempus. Idem potest locare ad cetum, seu mille annos, quod iure non probatur; uide hic tex. iuncta glo. not. in uerbo, locationes.

¶ Potest praelatus ad tempus modicum locare, uel fructus uedere sine sui superioris, uel proprii capituli auctoritate, & consensu; uide hic tex. in fine iuncta glo. no. in uer. modicum.

¶ Modicum tempus dicitur infra decennium; uide hic bonam gl. in uerbo, modicum, & tene eam menti cum allegationibus suis.

[Vna.] Licet abbates habeant ecclesias pleno iure subiectas: illas tamen uiri, uel vnam alteri subiectere non possunt. haec enim sunt episcopalia, & sic per solum episcopum explicanda; uide hic gl. no. in uer. episcopum. ego de hoc dubito per ea, quae no. per gl. in cle. supra proxi. in uer. proprii, & quod ibi dixi.

¶ An autem in inferiori episcopo possit praescribi haec facultas ueniendi, uide per glo. in cle. ne in agro, de statu regu. §. ad haec.

¶ Vna ecclesia non potest alteri uiri seu subiecti, uel loco religioso* donari per episcopum sine sui capituli consensu, & talis consensus est per episcopum imperscriptibilis, uide hic tex. in fi. iuncta glo. notabili super uer. consentiente. Et idem dicitur quo ad facultatem alienandi bona ecclesiae suae eadem ratione, & satis sentiunt hic gl. in fi.

¶ Et dic, quod omnia graui debet cum consensu capituli per episcopum expediri, ut no. Inn. in c. edoceri, de rescrip.

¶ Licet ecclesia possit alteri per episcopum uiri etiam rectori ipsius ecclesiae non aduocato, ut hic tamen sine consensu illius praelati, cui illa ecclesia subiecta, uiri fieri non potest, uide gl. bonam super uer. rector. Et diuinitatis ratio inter rectorem & praelatum potest sumi ex his, quae habentur in gl. super uer. uocatus. Nam rectori nullum facit iudicium uiri: quia sortitur effectum post mortem ipsius, ut in c. consulationib. de don. sed praelato superiori generaret praerudicium saltem in potestate prouidendi.

¶ Sicut ecclesia inferior uacans uiri potest alteri per episcopum defensore aliter non dato; sic & ecclesia cathedralis uacans potest per Papam alteri episcopatu uiri, 16. q. 1. & temporis; uide hic glo. in uer. uacabat.

¶ Quae etiam inciditur tractat, an sicut unio, ita & dissolutio unionis fieri possit sede uacante, & sentit quod sic qui ad ecclesiam inferiorem, sed quo ad episcopalem dubitat per c. j. ne se. uac. & uidetur concludere quo ad illam quod non. Ego idem dicerem quo ad ecclesiam inferiorem quo ad ecclesiam sibi unitam, ut illa ab ea dissolui non possit ea uacante, defensore non dato: quia talis dissolutio pertinet ad alienationem, quod fieri non potest, defensore non dato, ut in c. j. e. ti. lib. 6. sed ubi duae ecclesiae essent unite Abb. Panor. Clemen. M m iij prin

principaliter, posset procedere opinio huius gl. quia tunc ex nulla parte sequitur alienatio.

8 Quare etiam potest vna ecclesia uacans alteri vniri etiam defensore non dato, & non sic ipsius aliqua bona alienari, uide hic gl. seq. in uer. defensor.

9 An ecclesia uacante possit eps cum capitulo aliqua statueret in præiudicium ipsius ecclesiæ uacantis, ita ut rector futurus teneatur illa obseruare, uide hic gl. præalleg. in uer. defensor, quæ refert opiniones; & uidetur tãdem inclinare qd sic, ad tempus tamen, & ex causa, sed non quo ad perpetuum præiudicium, supple defensore non dato, quasi sit quædam species alienationis iurium ipsius ecclesiæ, quod not.

10 Sicut non potest episcopus ecclesiam vnire mensuræ suæ, uel capituli, ita fortius non potest illam vnire mensuræ cõmunis: quia tunc uterq; disponeret & auctorizaret in facto proprio, uide hic gl. in uer. mensuræ suæ.

11 Non potest laicus donare decimam antiquam, quã habet in feudum, episcopo loci: quia auctorizaret in facto proprio: sed capitulo donare potest cum auctoritate episcopi: quia hoc casu non requiritur consensus capituli, & sic non auctorizat in facto proprio; uide hic glo præalleg. in uer. mensuræ suæ.

12 Dignitas non confirmata per Papam potest de ecclesia cathedrali tolli per epm & capitulum, si bona nõ sunt illi cõmunia: sed, si sunt cõmunia, dictum fuit Hosti. ut refert hic gl. in uer. mensuræ: sed gl. non firmat. dictu de hac materia, ut no. in c. cõ accersissent, de consi.

13 In casibus, in quibus in alienatione rei ecclesiasticæ non sufficit auctoritas episcopi etiam cum sui capituli consensu, ut puta quia ambo, uel aliter auctorizaret in facto proprio, debet ad ualiditatem alienationis recurrere ad Papam, non autem ad archiepiscopum: quia non est iste de casibus, in quibus archiepiscopus impedit se in diocesis suorũ suffraganeorũ; uide hic gl. no. in uer. mensuræ, in fi. & tene eam menti.

14 Quare ecclesia potest vniri præbendæ canonici etiã ecclesiæ cathedralis per episcopum cum consensu capituli, & non ipsi capitulo, uide hic gl. in uer. Ipsi, in fi. que reddit rationem: quia in secũdo casu capitulum auctorizaret in facto proprio, nõ autem sic in priori.

15 Et no. ex hac ratione, qd capitulum consentiendo alienationi dicitur auctorizare.

16 An episcopus abundans possit aliqua de bonis suæ mensuræ donare ipsi capitulo, uide hic glo. in uer. ecclesiam, quæ notabiliter concludit qd sic: quia non est proprie alienatio, cum remaneat in dominio ecclesiæ: ita, qd etiam iuramentum de non alienando non obstaret tali donationi; quod sing. no. dicit tamen tutius, ut fiat cum superioris auctoritate.

17 Dispositio damnans consuetudinem extenditur ad præterita: quia consuetudo notat tempus præcedens; uide hic gl. no. in uer. decernimus.

18 Constitutio damnans consuetudinem per uerba generalia, puta quãuis consuetudinem &c. uidetur damnare omnem consuetudinem etiam illam, cuius initij non est memoria, uide hic glo. in quã no. Item dic uerbis similibus, puta consuetudinem quãtõcũque tempore obseruatam &c. uide tex. iuncta gl. in uer. quãtõcũque, de consue. lib. 6. Ex quo uñ secus dicendum, si smp̄r damnatur consuetudo, ut nõ intelligat de illa tanti tẽporis, cuius initij

* Constitutio dãnans. Vide hic per do. Card. in S. quod si episcopus, in ij. col. uer. octauo quæro.

memoria non existit; sic in simili dicimus in p̄scriptio- ne, qd damnata p̄scriptio non intelligitur damnata omnis p̄scriptio, ut in c. j. de p̄scrip. lib. 6.

De rerum permutatione. Rubr.

Beneficia permutata conferri. * cessat enim hoc casu rō huius literæ; uide hic tex. iuncta gl. in uerbo, Vt tribus, quam nota.

2 Hospitalia & alia loca similia illis casibus in quibus beneficia conferuntur, possunt cum aliis beneficiis permutare, & alia loca, qd sic conferuntur, ueniunt appellatione beneficiorum: secus, ubi non conferuntur in titulum, tunc non possunt cum beneficiis pmutari, nec ueniunt appellatione beneficiorũ, uide hic tex. iuncta gl. in uer. beneficia. Et no. finem gl. quatenus dicit, qd beneficium non potest permutari nisi cum alio beneficio; ergo.

3 Licetum est ex cã permutationis renuntianti in renunciationis actu exprimere, qd renunciat permutationis cã: & dato qd hoc non exprimat, satis est ad gaudendum hoc beneficio huius clem. qd constat ex coniecturis, uel prius actis, uide glo. in uerbo, ex causa, & nota.

4 Inter uolentes sua beneficia permutare potest licite præcedere permutationis tractatus: permutatio tamen expeditur superioris officio, uide tex. iuncta glo. notabili in uer. uolentibus.

5 Permutare seu permutantibus auctoritatem præstare pertinet ad epm dũtaxat, licet beneficiorũ collatio, uel electio pertineat ad inferiores: ipsi tamẽ inferiores, quorum est conferre, * uel eligere, habent consentire; uide hic bonã

6 Capitulum sede uacante permutationi auctoritatem præstare potest, & hoc nisi in illis beneficiis, quorũ collatio, seu præsentatio, uel electio pertinet ad solum epm: quã cũ in illis non succedat caplm directẽ, ut in c. vno, ne se. ua. lib. 6. ergo nec indirectẽ per uiam pmutatio- nis se impedire potest, uide glo. præalleg. in uerbo, conferantur, quam bene not.

7 In præiudicium renunciantium permutationis causa non ualeat collatio alteri facta, nec electio, seu præsentatio, uide glo. prox. alleg.

De testa. & ult. uoluntatib. Rubr.

Religiosis. No. ex gl. j. huius cle. j. in uer. Deputatis, qd constat concernit præterita negotia quo ad actus gerendos in futurũ, & hoc qnã actus futuri sunt separabiles ab actibus de præterito. si autem non sunt separabiles, non regulantur ab ea constitutione, sed relinquuntur dispositioni antiqui iuris; quod no. singulariter.

Etiã

* Codicillaris. De hoc 2 Etiam uoluntas codicillaris * per do. Card. hic in dñ ultima uoluntas, uide hic gl. in 3. not.

3 Tex. iste locũ sibi uendicat in religiosis claustralibus dũtaxat, uide hic gl. in uer. Qd utique, & idem no. gl. in c. fi. e. tit. lib. 6. quasi uelit gl. dicere, qd ad religiosis non claustrales, quales sunt religiosi, qui præfecti sunt ecclesiis secularibus tanq̄ seculares, locũ nõ habet cõstitutio ista. isti. n. non sunt claustrales, cũ nullã amplius habeant cõtionem cum monasterio. i. 6. qd. i. ne pro cuiuslibet & uide bo. gl. j. de sta. mo. cle. j. §. ad hæc, in uer. ad claustrũ. in istis. n. sic pfectis non habet locum ratio literæ illius. c. fi. nec istius, cum non sub sint abbatibus.

4 Ex quo nota, qd constitutio loquens de religiosis, nõ comprehendit religiosis ecclesiis secularibus perfectos: de quo tamen uide, quod dixi in cle. j. de rebus eccle. non alie.

5 Et in istis, in quibus non uendicat sibi locum hæc constitutio, habet locum finis glo. 2. ut. f. reddant rationem Papæ legato, uel suo superiori. non. n. compelluntur reddere rationem ordinariis locorum, si exẽpti sunt, cum ipsorum exemptioni non derogetur per istã constitutionem ratione prædictã.

6 Non sufficit tacita superioris licentia in casibus, in quibus tenetur subditus petere licentiam & obtinere, uide gl. in uerbo, Obrenta.

7 Superior, * qui dedit licentiam religioso suscipiendi executionis officii, potest illã reuocare etiam re non integra, uide hic bonã gl. in uerbo, obtenta, quam bene notabis in similibus quæstionibus.

8 No. ex gl. in uerbo, Tales, qd constitutio loquens de religiosis exemptis in præiudicium exemptionis, non habet locum in clericis secularibus, licet in utriq; eadem reperitur ratio. Idẽ ego puto, si constitutio non ueniat in præiudicium exemptionis, sed alias sit restringibilis; facit quod dixi post glo. in cle. j. de rebus eccle. non alie. & in cle. j. de rescri.

9 Ex his inferit glo. ista, qd ista constitutio non habet locum in clericis secularibus exemptis; & dic qd in eis seruabitur finis glo. 2. præalleg. ut isti reddant rationem Papæ, aut legato, aut eorum superiori, & loquitur hic contra gl. de exemptis: quia in clericis secularibus non exemptis nõ est dubium, quin teneantur reddere rationem locorum ordinariis, cum illis sub sint. i. 1. q. 1. de persona.

10 Ratio ista, de qua in tex. non solum reddenda est episcopis locorum, sed etiam ordinariis inferioribus habentibus iurisdictionem episcopalem in illis locis, cum textus hic faciat mentionem de ordinariis, & non de diocesanis, uide hic glo. uerbo, Locorum ordinariis.

11 An executor testamentarius teneatur reddere rationem, si testator eum liberauit ab onere rationis reddendæ, glo. hic in uerbo, Reddere rationem remittit ad not. * in capitulo Ioannes, eodem titulo in antiquis.

12 Executor testamentarius, de quo hic, tenetur reddere ratio-

* Remittit ad no. uide per do. Card. in 1. q. ubi hunc articulum expedit.

nem ordinario loci etiam non petenti, uide hic glo. in uer. Exigere.

13 Si constitutio mandat imponi pœnam debitam, & illa non reperitur in iure expressa, uenit imponenda pœna arbitraria, uide tex. hic iuncta gl. in uer. Debita. Ex quo nota, quod pœna est arbitraria, ubi in iure expressa non est.

ex l. 1. q. de capla tunc

De sepulturis. Rubr.

Os. Verba generalia constitutionis ecclesiasticæ in materia sibi subiecta comprehendunt clericos, & laicos, & etiam mulieres, uide gl. in hac cle. j. in fi. primæ gl.

2 Pro pluralitate clauium no. tex. hic iuncta gl. 2.

3 Non est locus pœnis cle. si excommunicati, usurarum, uel interdicti sepeliuntur in campis, uide gl. hic in uer. cœmeterij. * Excommunicatis tñ cœmeterij. Quid cae non debet etiam post mortem cõmunicari: alias communicans incidit in excommunicationem, uide gl. singularem, in cap. ad hæc, de priuile. facit text. in cap. à nobis. 2. de senten. excom. & uide quod no. per doct. in d. c. ad hæc, & ad ibi notata remittit hic glo. in uerbo, publice, in fine.

4 Quãquam tempore interdicti possint celebrari diuina alta uoce in quatuor festis anni, de quibus in cap. fina. de senten. excom. lib. 6. non tamen licet in illis mortuos in cœmeterio sepelire, uel sacramenta alias interdicta administrare, uide bonam glossam in uerbo, à iure.

5 Excommunicati minori in illa decedentes non debent in ecclesia, uel cœmeterio sepeliri: si tamen de facto sepeliantur, non est locus pœnis huius clementinæ uide gloss. hic in uerbo, excommunicatos, & nota eam.

6 Publicitas * excommunicati. Publicitas. Vide per tionis potest dici dupliciter. Primo respectu notorietatis iuris, ut quia iudex aliquem excommunicauit in baco præsentibus officialibus suis, & partibus, uel altera contumaciter absente, & hoc casu procedat gloss. in cap. exemptionem, de excep. Secundo, respectu notorietatis facti; ut puta quod fuit lata præsentibus tot hominibus, qui sufficiunt ad notorium facti inducendũ, licet postea non intercesserit denunciatio, & isto modo capitur hic secundum glo. notabilem in uerbo, Publice, & hoc tenet glo. ex mente iuris. non enim est uerisimile; quod ius uoluerit punire probabiliter ignorantem, quod posset contingere, si caperetur hic publicitas modo primo; & hoc singulariter nota ad alias materias, & iura facientia mentionem de publico excommunicato, ut si ius consideret publicitatem, seu contrarietatem ad præsumendam scientiam aliorum, tunc sumatur secundo modo alias primo modo, puta quia statutum dicit, qd publicè excommunicatus perferuerans in excõicatione per sex menses, sit ipso facto priuatus oibus beneficiis suis. satis. n. dicitur publicè excõicatus, ex quo in iudicio: quia publicitas hic non requirit in odium aliorum, sed ipsius pfereratis in excõicatione; & sic reduco ad concordiam istas duas gl. præalleg. & tene bene menti eas sic concordatas.

7 Publicitas * excommunicati. Publicitas. Vide per tionis potest dici dupliciter. Primo respectu notorietatis iuris, ut quia iudex aliquem excommunicauit in baco præsentibus officialibus suis, & partibus, uel altera contumaciter absente, & hoc casu procedat gloss. in cap. exemptionem, de excep. Secundo, respectu notorietatis facti; ut puta quod fuit lata præsentibus tot hominibus, qui sufficiunt ad notorium facti inducendũ, licet postea non intercesserit denunciatio, & isto modo capitur hic secundum glo. notabilem in uerbo, Publice, & hoc tenet glo. ex mente iuris. non enim est uerisimile; quod ius uoluerit punire probabiliter ignorantem, quod posset contingere, si caperetur hic publicitas modo primo; & hoc singulariter nota ad alias materias, & iura facientia mentionem de publico excommunicato, ut si ius consideret publicitatem, seu contrarietatem ad præsumendam scientiam aliorum, tunc sumatur secundo modo alias primo modo, puta quia statutum dicit, qd publicè excommunicatus perferuerans in excõicatione per sex menses, sit ipso facto priuatus oibus beneficiis suis. satis. n. dicitur publicè excõicatus, ex quo in iudicio: quia publicitas hic non requirit in odium aliorum, sed ipsius pfereratis in excõicatione; & sic reduco ad concordiam istas duas gl. præalleg. & tene bene menti eas sic concordatas.

8 An executor testamentarius teneatur reddere rationem, si testator eum liberauit ab onere rationis reddendæ, glo. hic in uerbo, Reddere rationem remittit ad not. * in capitulo Ioannes, eodem titulo in antiquis.

9 Executor testamentarius, de quo hic, tenetur reddere ratio-

10 Executor testamentarius, de quo hic, tenetur reddere ratio-

11 Executor testamentarius, de quo hic, tenetur reddere ratio-

12 Executor testamentarius, de quo hic, tenetur reddere ratio-

* Interdictus

7 Interdictus non nominatim potest in cœmeterio sepeliri, dummodo locus interdictus non sit, ita uidetur hic ex tex. colligere glo. hic super uer. Nominatim. sed certe & iudicio meo hoc non colligitur ex isto tex. sed solum colligitur, quia non nominatim interdicto non est locus huic pœnæ: non tñ sequitur, q̄ licite possit in cœmeterio sepeliri simile in excoicato non publice, in quo non est locus huic pœnæ, & tñ licite non sepelitur, ut. 5. dixi. q̄ autem licite non sepeliatur in cœmeterio, si constat, q̄ sit interdictus, licet non nominatim, facit tex. in. c. is cui, de sen. excom. lib. vj. Qui autem dicantur nominatim interdicti, uide per doct. in c. in Lateranensi, de præben.

8 Usurarij manifesti non debent sepeliri in cœmeterio, nisi in uita mandauerint usuras restitui, & cautio saltem per eorū hæredes post mortem de illis restituendis præstetur, nec sufficit hæredum cautio nisi in uita sua mandauerint usuras restitui, uide in glo. in uer. Manifestos. nec p. r. pœnam huius cle. sublata censetur prouisio pœnalis c. quia in omnibus de usu. sed concurrunt, ut dicit finis glo. præal. Ad incurrendam pœnam huius cle. requiritur scia sepelientis: secus, si ignorabat illum excoicatum usurarium & c. uide tex. iuncta gl. in uer. Scienter.

10 Quoniam iste tex. excommunicat sepelientes in cœmeterijs tempore interdicti in casibus a iure ad permisis, uel excommunicatos publice, uel nominatim interdictos, uel usurarios manifestos, dubitatur, an istam pœnã incurrant hi duntaxat, qui aliorum cadauera humo seu tumulo conuolunt, cum isti dicantur proprie sepelire. An uero etiam portantes ad sepulchrum, qui tamen non sepelunt. Item comitantes funus. Item fodientes, fabricantes, uel aperientes sepulchrum. Item prælati, clerici, uel ministri ecclesiarum, in quarum cœmeterijs sepeluntur, qui id non phibent, uel patiuntur. Item quid de his clericis, uel laicis, qui portant cruces, cæcos, & similia? glo. hic in uerbo, sepelire, multum dubitat, & non immerito: uidetur tamen in fine uelle, q̄ absurdum esset dicere primos duntaxat ligari, cum possit esse hæc constitutio ludibrio, cum talis traditio nudæ sepulturæ possit fieri per uilem hominẽ, qui non curaret de excommunicatione: non tamen aperit, an oēs prædicti ligentur, cum periculosum sit ex unius hominis sepultura tot homines ligari. sed dicit, q̄ ista magis indigent principis declaratione, quam glossantis opinione. Ego puto, q̄ clerici facientes officium sepulturæ satis ligentur. Nam tales dicuntur tradere sepulturæ in materia nostra etiam quæ ad pœnam incurrendam, ut probari uidetur in c. quia in omnibus, inf. de usu. ubi dicitur, quod qui tradiderit manifestum usurarium ecclesiasticæ sepulturæ ab officij sui maneat executione suspensus. certum est enim, q̄ illa pœna suspensionis ab officio est proportionalis ipsius clericis. tantum & non illis laicis uilibus qui solent corpus tumulare. Et puto, quod omnes auctorizantes, & cooperantes ad sepulchram incidant in pœnam

11 An sepelientes unum hominem, in quo concurrunt omnes istæ qualitates, de quibus in tex. ut quia est publicè excommunicatus, nominatim interdictus, & manifestus usurarius, & tempore interdicti incurrat unam: excommunicationem tantum, an quadruplicem cum quilibet istarum qualitatum concurrentis in uno sufficiat ad pœnam incurrendam, uide hic glo. in uerbo, Subiacere, quæ remittit ad notata in quæstione Gualterij, & hodie est super regula, delictum, de re. iur. lib. vj. in nouella, & uide tu in simili quæstione glo. in c. uirginibus, 27. q. 1. & per Bal. in l. ij. ff. de priua. deli. & in l. tenatus, de accusa.

12 An sepelientes publicè excommunicatos, uel nominatim interdictos, uel manifestos usurarios, seu quocunque tempore interdicti teneantur satisfacere illis, quibus usuræ erant restituendæ, seu illis, ad quorum instantiam fuerunt excommunicati, uel latum erat interdictum & c. uide gl. hic in uerbo, Eis quibus, quæ in principio sentit q̄ sic. & no. glo. quæ satis placet. c. quia in omnibus, in fine de usu. & c. quancq̄, eo. titu. lib. vi. in §. cæterum, uer. ipse tamen. Item tenentur ipsi sepelientes ad satisfaciendum his clericis, quibus uolentiam inuulerant in actu sepulture, ut in eadem gl. subijcitur, hæc probantur. per tex. istum generaliter disponentem super satisfactione iniuriæ.

13 An manifesti usurarij, uel excommunicati, seu interdicti sepulti in cœmeterio debeant exhumari, glo. præal. in uerbo, eis quibus, propè medium q̄ sic, si eorū ossa possunt ab alijs discerni: quod no. cõtra usurarios, & pondera bene finem huius cle. tollit enim priuilegia exemptionis omnia circa concernentia materiam hic contentam. Quid autem de sepultis tempore interdicti, qui tamen non erant interdicti? glo. præalle. uidetur dubitare cõcludit tamen, q̄ saltem post relaxatum interdictum non debet exhumari, similis glo. est in c. si ciuitas, de sen. excom. lib. vi.

14 An pœnitens, qui sepultus non fuit in cœmeterio propter interdictum loci, debeat relaxato interdicto in cœmeterio sepeliri, glo. 5. præal. scilicet in uerbo, eis quibus, concludit q̄ sic: quia cessat causa & c. Et an licite ab eo mortuaria recipiantur, concludit etiam q̄ sic. de quo dicit, ut plenius habetur in glof.

15 Etiam priuilegiati cõtra decre. primam de priu. lib. vj. subijciuntur loci ordinario quoad quattuor casus hic contentos, uide glo. in uer. Priuilegio; optimè probat rex. in uerbo, nullo & c. Quod etiam uerba generalia & derogatoria sufficiunt ad derogationem priuilegiorum, * uide de text. hic iuncta glo. quam not. & uide alium rex. in cle. prox. in uer. nos etenim, ubi bonus tex. posset tñ priuilegiũ hère talia uerba derogatoria, ut opus foret in derogatione facere maiorem expressionẽ de quo uide qd̄ scripsi i c. c. instantia, de cens. & per Fe. in opere consiliorum suorum.

16 Vdum.] Quod non expedit priuilegiatis exemptis fieri concilia generalia, quia sæpe per illa derogatur eorum priuilegijs, uide hic glo. in uerbo, Instante, quæ etiam colligit multas

* Derogationem priuilegiorum. Dicit Bar. in l. i. §. legatis inf. ff. de iudi. quod per hanc clausulam, non obstante aliquo priuilegio, intelligitur de priuilegio in corpore iuris non clauso quod tollit priuilegiũ speciale nou iuris cõmunis, & Paul. de Cast. in l. i. ff. de legi.

17 Cathedra est nomen Græcum, & de significato ipsius, ac et de folio, & tribunali, & sede, uide hic glof. in uerbo, Cathedram.

18 Alueus dicitur uenter fluuiorum, & ponitur hic pro curia Romana. Item dicitur uas factum ad modum aluei fluuij, uide hic tex. iuncta gl. in uerbo, Alueum.

19 Torrens dicitur fluuius, uel aqua ueniens cum impetu & c. uide gl. in uer. Torrens; uide tu tex. in l. j. in principio. ff. de flumi. pu. ubi dicitur, q̄ fluminum quædam sunt pœnitentiæ, quædã torrentia. perenne est, quod semper fluit: torrens, quod hyeme, non semper. Et subijcit ibi tex. q̄ si flumen perenne aliqua æstate exaruit, non ideo minus perenne est. Et ita per contrarium dicendũ est in torrente, ut ibi dicit gl. & hæc ultima no.

20 Habens ad multa intendere, ad id, quod grauius est, debet manum apponere, uide hic tex. iuncta glo. in uer. Instantius.

21 Vepres dicuntur spinæ, quæ lacerant carnes & uestes uide hic gl. in uerbo, Vepribus.

22 An fractus dicuntur uix plenæ diuerticulis, circumfractibus, & ruinis; sic dicitur, quia undique frangunt, uide hic gl. in uerbo, an fractibus.

23 Antistites solent dici episcopi, quasi ante alios stantes, uide hic gl. in uerbo, antistites.

24 Abstine te a lite, & minus peccata Ecclesiastici. hic & uide hic glo. in uerbo, actibus, & pulchrum tex. hic contra dissensiones, & scandala in uer. scimus & n. contra quærentes uindictam, & linguam dolosam, uide plenè & pulche in d. c. 28. Ecclesiastici.

25 De zizania uide glo. hic in uerbo zizaniæ. est. n. herba peruersa, scilicet folium; & quandoque ponitur pro sorte omnium segetum.

26 Periculum * dicitur a pereo, peris, uide glo. in uerbo, periculis.

27 Prælati appellantur habentes iurisdictionem, siue de iure cõmunis, siue ex cõsuetudine, uide hic gl. in uerbo, prælati, iuncto tex. & gl. in uerbo, superior.

28 Appellatione prælatorum non comprehenduntur rectores ecclesiarum, siue curati, uide hic tex. iuncta glof. in uerbo, prælati, quod est uerum strictè: secus largo sumpto uocabulo, uide tex. in ca. tua de elec.

29 Vicarius exercens uices sui superioris, debet gaudere prærogatiua ipsius superioris, uide hic tex. iuncta glo. in uerbo, prælati, in fine, quam not. sed uide hic per docto.

30 Studium generale constitutum ex priuilegio, uel cõsuetudine tanti temporis, de cuius initio non est memoria, uide hic glof. notata in uerbo, generalibus, & teneant menti.

31 De iure cõi fratribus non cõpetit facultas prædicandi, sed solũ prælati, & curati, istis aut fratribus dat hic ista ptas ex spali priuilegio & in certis locis ideo qlibet locus est eis interdictus, qui non reperit eis permiffus uide hic bonã glo. in uerbo, ecclesijs, in fine.

32 Vicarij. De multiplici in fine. gnerie uicariorum uide

17 Les dati ab ep̄o in casu licito possunt dare licentiam fratribus prædicandi in ecclesijs, in quibus sunt uicarij, uide hic glo. in uerbo, sacerdotibus.

18 Ex qua etiã no. quod cura spectat ad uicarios. Item quod in pertinentibus ad curam id possunt isti uicarij, quod ipsi principales rectores.

19 Quamquam fratres isti mendicantes non habeant loca certa, in diæcesi, possunt tamen ad illam deputare certos fratres pro audiendis ibidem confessionibus, seruando tamen quod hic dicitur in tex. uide hic tex. iuncta gl. in uerbo non habentur.

20 No. ex. tex. in §. statumimus, iuncta glo. in uerbo, custodes, quod priores conuentuales prædicatorum, & guardiani minorum non possunt etiam optionem facere apud prælatos pro fratribus eligendis, ut licet eis confessiones audire & c. sed hoc pertinet ad prælatos eorum maiores, de quibus in præalleg. §. statumimus. & no. illũ text. pro diuersitate nominatim prælatorum inter prædicatores, & minores.

21 Item aduerte, quod licet uicarij priorum prouincialium, & custodes possint se conferre ad præsentiam prælatorum pro obtinenda licentia pro fratribus eligendis non tamen possunt ipsi fratres ipsos eligere: sed electio pertinet ad magistrum, seu generalem prouincialem, & ministros, & intelligo, quod quilibet illorum possit in ordine suo; ad hoc gl. in uerbo, ministri, iuncto tex.

22 Prius debet sacerdos audire confessionem, secundo imponere pœnitentiam, tertio absolutionem facere, nec debet istum ordinem perturbare, ut sic absolutionem præcedat cordis cõtritio, oris confessio, & operis satisfactio saltem affectu; uide hic tex. iuncta gl. in uerbo, audire.

23 Ex cuius sine nota, q̄ ante peractam pœnitentiam, in iunctam tamen, fieri potest absolutio. Et per cõsequens infertur, quod instante causa potest sacerdos ante peractam pœnitentiam sibi iniunctam celebrare, debet tamen propositum habere peragendi post celebrationem; quod uidetur tenere Innoc. in c. omnis, de pœni. & remis. & per gl. in c. de his. l. dist.

24 Quid autem, si sacerdos non seruat ordinem i principio positum, ut puta quia absoluit ante iniunctam pœnitentiam? uide hic per do. & tenent plerique, q̄ iste ordo non sit de substantia.

25 Nota ex §. statumimus, in uer. ac deinde iuncta glo. in uer. probatas, sex qualitates requiruntur in fratribus deputatis ad confessiones audiendas. debent enim esse sufficiens idonei, uix probatæ, discreti modeste atque peritæ. Et si tales non sũt, possunt p̄ platos non ad mitti, & alij debent subrogari: sed si sine cã prælati nolent admittere, succedit Papæ licentia, ut hic in tex. in uer. quod si forte, & clarius per glo. in uer. Quenquam, & in uerbo, subrogari, & no. quod non requiritur in hoc per prælatum causæ cognitio, ut hic in gloss. in uerbo, nollent.

26 Quid autem, si prælatus petita licentia, expresse ipsam non dat, nec denegat, sed negligit, uel maliciose differt? uide hic bonam glo. in uerbo, recusauerit, quæ concludit, quod trinam monitionem, uel requisitionem habebit

de per do. Fel. in c. potestati. colum. j. de reſcri ubi pulchre per eum numerantur diuersi uicarij.

Nota quis sit seruandus ordo in confessionibus.

Sex qualitates requiruntur in fratribus deputatis ad confessiones audiendas.

- * *Privilegium istud. An autem habens da- re licentiam, uideat- ur. eam dare geren- do actum cum illo, cui erat danda licen- tia ante illum actum uide per do. Fel. in c. cum nuncius, in fi. de testi. ubi pulchre per- cum.*
- 27 *bebit locum priuilegium istud* eis concessum, in uer. si uero.*
- 28 *¶ Et nota singulariter hanc glo. ad multa similia & maxime ad pro- bandum, quod quando inferior ha- bet conuincere superiorem de ne- gligentia, non sufficit unica requisi- tio, sed requiritur tertia, allegat. c. j. de sup. ne. praela. quod bene fa- cit, & nota pro intellectu & exten- sione illius. c. secus dic, quado pars requirit partem, & fortius, si supe- rior minorem, uide bonam gl. quæ sic debet intelligi, in cle. j. de hære. in uerbo, requisierunt iuncta gl. & tex. in c. si episcopus. r. 8. di*
- 29 *¶ Vbi quæ requiritur personarum præsentatio, de- bet fieri corporaliter, & non per literas, seu procurato- rem: quia præfens dicitur, qd præbetur sensibus corpo- ris; & ideo isti fratres electi pro confessionibus audien- dis debent corporaliter præsentari prælati locorum, de quo uide hic tex. iuncta gl. notabili in uerbo præsen- tari, & tene eam menti.*
- 30 *¶ Ex quo infero, quod ecclesiæ patronus debet insti- tuendum corporaliter præsentare per procuratoré suū, uel per literas, ut est tex. notabilis in c. ea nescitur, de his, quæ fi. a. præ. & in cle. j. de excef. præla. in uer. & iudi- cibus. & ubi etiam clare hoc ultimum probatur: quia præ- sentari, est institutionem petere in c. uno, de iure patro- natus, l. 6. & c. ul. e. ti. in antiquis.*
- 31 *¶ Quod licet prædicare, & confessiones audire sint de cura animarum, non propter hoc dicitur isti fratres cu- rati, seu habere animarum curam, ratio, quia ipsi non sunt astricti ad executionem, uel exercitium istorum a- ctuum, nec fideles sunt astricti, ut in his ad eos recurrat hoc singulariter uoluit hic gl. in uerbo, impendant. Ex qua no. plura.*
- 32 *¶ Primum quod etiam p exercitium aliquorum actuū pertinentium ad curam dicitur quis habere curam ani- marum, dummodo iste talis ex necessitate habeat illos actus exercere, & alij de necessitate habeant ad eum recurrere. alias secus. facit ad illam quæstionem, an eccle- sia habens solum fontem ad baptizandum, dicatur habe- re curam animarum, de quo uide, qd no. in clem. unica, de baptri.*
- 33 *¶ Secundò no. quod isti fratres non tenentur prædica- re, nec confessiones audire, si nolunt. Idem puto ad ter- tium hic eis concessum. s. quo ad sepulturam, ut nō tenean- tur admittre aliquem ad sepulturam, cum text. hic eos non astringat, sed det facultatem, ut probatur hic in uer. huiusmodi, & in uerbo, ualeant, & no. quicquid po- testati committitur, iuris necessitati subijcitur. l. nō quic- quid. ff. de iudi. & c. consuluit. ff. de of. deleg. & l. sepe. ff. de offi. præsi.*
- 34 *¶ Si aliquis ex fratribus non electus ad hoc officium confessiones audiendi se ingerit bona fide talis confes- sus absolutus est quo ad Deum. Et idem in eo, qui fuit confessus electo ad certam ciuitatem, uel diocesi, ex- tra quam consistit tempore confessionis, uide hic bonam gl. in uerbo, audire, & tene menti.*
- 35 *¶ Item puto, qd isti sic electi ad certam ciuitatem, & diocesi. non ualent etiam illic consistentes absoluere ho- mines curati illorum locorum, cum isti fratres non reci- piant maiorem potestatem, quam habeant curati, ut p-*

- batur hic in uer. prohibemus per hōe, quia isti petunt li- centiam à prælati locorum, qui non habent in tales pe- regrinos regularitèr potestatem, etiam respectu pecca- torum commissorum in ipsorum diocesi, ut est glo. sin- gularis. r. 6. q. 1. placuit, hæc tamè sanè intelligas, s. m. qd no. glo. singularis in cle. j. de priui. & per Inno. & alios in c. omnis, de peni. & remis.
- 36 *¶ Quia numerus istorum fratrum uolentium audire confessiones debet taxari s. m. quantitatem cleri, & po- puli illius loci, ut hic in uer. numerus, ex quo glo. hic in uerbo, exigit, notanter colligit numerum præfidentium debere secundum subiectorum quantitatem ubi depu- tari contingit, quid si ep̄s loci contendit cum fratri- bus super numero, quia episcopus dicit sufficere mino- rem numerum? gl. hic præla. in uerbo, exigit concludit episcopus debere recipere numerum, de quo sibi uide- tur, de reliquis dicit recurrendum ad arbitrium boni vi- ri, id est iudicis, ar. in l. continuus. ff. de uerbo obl. sed gl. non declarat quis erit iste iudex. ego puto, quod pote- runt fratres adire metropolititanum, qui est iudex ip̄sus episcopi, arg. bonum in c. nullus, cum ibi no. de iure pa. uel cōi consensu poterunt eligere arbitros, ar. r. 1. q. 1. si clericus.*
- 37 *¶ Et nota diligenter quod supra dixi de uniuersitate cleri & populi, qd secundum ipsorum paucitatem, uel mul- titudinem fratres constituantur ex hoc enim tex. inferi mani festè, quod etiam clerici possunt istis fratribus con- fiteri, quod nota.*
- 38 *¶ Quod licentiam concessam istis fratribus super con- fessionibus audiendis non potest episcopus sine cā reuo- care, uide gl. super uerb. concessit.*
- 39 *¶ Quod episcopus potest ex causa omnes fratres sibi presentatos pro confessionibus audiendis refutare, pu- ta quia omnes presentati sunt indigni, nō habentes quæ- litates hic requisitas, de quibus supra hoc uoluit gl. in uerbo, quemquam. Et ex rōne gl. nota qd dictio, quicquā tanquam indefinita æquipollet, vniuersali, uide ad ma- teriam quod nota. Barto. in l. hoc articulo. ff. de hære. i. nstitut.*
- 40 *¶ An religiosi ualeant istis fratribus sic deputatis con- fiteri peccata sua, uide hic gl. no. in uer. uolentium, quæ sub dubio, forte, dicit qd tales hic non includuntur, qui s. m. suorum ordinum statuta suis prælati confiteri de- bent aliqui doc. hic tenent prium; ideo uideas hic no. aliqui dicit tu- * Verbum, libere. Ver- bum, libere multipli- cem habet significa- tionem significat eili- bere. i. sine dispensa- tione, ut per gloss. & car. in cle. si. de eta. et qual. uel libere, i. sine contradictione, sine iuris impedimento, cardi. ubi supra & in c. j. de sup. ne. præla. li. 6. & ibi arc. & in c. cum archiepi copus de offi. ordi. lib. 6. & in c. 1. de regu. lib. 6. ubi etiam per Gem. & per Alex. and. in l. si mibi, & Titio, col. antep. de uerb. oblig.*
- 41 *¶ An istis fratribus sic electis & deputatis possint clerici, uel laici confiteri sine suorum sacerdotum parochialium licentia, glo. not. hic in uer. libere, colligitur qd sic per uerbum istud, libere.*
- 42 *¶ Ex quo no. quod istud uerbum libere, * importat, ut non exigatur alte-*

- alterius licentia, ut no. in c. de multa, de præben. & in c. licet episcopus, eodem ti. li. vj. aliqui hic contra; satis mi- hi placet dictum glo. cum isti fratres in hoc æquiparen- tur curatis, ut in præalle. uer. per huiusmodi.
- 43 *¶ Nunquid confessus istis fratribus deputatis ad actū confessionis teneatur etiam proprio sacerdoti confite- ri? glo. hic in uer. impartiri, concludit qd non, & no. glo. quæ satis mihi placet, & eam sequitur Pau.*
- 44 *¶ An in casibus episcopo referuatis, de quibus no. in c. si episcopus, de peni. q. r. emis. lib. vj. & plenius per Host. in sum. eo. tit. §. cui confitendum, possint isti fratres absol- uere sibi confitentes, uide hic glo. in uer. concessa, quæ concludit, qd non per istum tex. in præalleg. uerbo, per huiusmodi; quia non habent potestatem maiorem, quam habeant curati. Sed eadem glo. refricat in dubium, an possit episcopus de nouo. s. post hanc ele. referuare sibi aliquos casus, in quibus non possint illi fratres absolu- ere; & uidetur tandem concludere qd sic: quia decurtādo potestatem curatorum sibi subiectorum per cōsequens decurtatur istorum potestas, quæ commensuratur ad il- lam; & uide tu omnino ad materiam, quod not. maxi- me per Bald. in l. omnia priuilegia. C. de episcop. & de. & tenementi istam glo. ad similes quæstiones in ratione sui.*
- 45 *¶ Possunt episcopi & superiores concedere istis fra- tribus ex speciali gratia casus sibi referuatos a iure, uel ab homine, hoc uoluit tex. in uer. nisi forsā, & clarius glo. in uer. prælati.*
- 46 *¶ Ecclesiæ populum non habentes non habent de iu- re communi sepulturam. unde isti fratres hoc habent ex priuilegio speciali, uide hic glo. in uer. sepulturam quam not.*
- 47 *¶ Quarta debetur rectori parochiæ nō solum de his, quæ directè relinquuntur fratribus à parochiano. alte- rius in ipsorum ecclesia sepulsi, sed etiam si detur eis aliquid ab executore dato, seu deputato ad certā sum- mam suo arbitrio distribuendam: uel si sibi aliquid fuit legatum distribuendum, & ipse distribuit in eisdem fra- tres, hoc uoluit hic glo. in uer. obuentionibus, & nota suam rationem, tu etiam uideas bonum tex. cum ibi no. in l. unū ex familia. ff. de lega. ij. ubi parit, qd illud, quod fit ab executore, factum uidetur ab ipso defuncto, qui il- lum deputauit.*
- 48 *¶ Et ex hoc & ex ratione glo. collige, qd ex collatis p executorem sic generaliter deputatum ad aliquos usus priuilegiatos non debetur quarta, ac si ipse testator reliquisset, de quibus in c. fin. de testamen. illud e. si non habet locum quo ad istos fratres, ut infra patebit. Idem dicit præalle. glo. quod in primo casu si testator man- dat executori, ut ipse det, seu aliquid permittat ipsis fratribus.*
- 49 *¶ Illa dicuntur funeralia, quæ cum funere deferuntur uide hic glo. in uerbo, funeralibus. Idem secundum doc. hic quo ad effectum, ut debeat quarta de his, quæ occasione funeris obueniunt per istum tex. in uer. uerū, qui generaliter loquitur. De candelis, quæ dantur ipsis fratribus ad manus, & derelictis pro missis dicēdis debe- tur quarta præbytero parochiali, uide glo. in uerbo, su- neralibus, post principium.*
- 50 *¶ Constitutio est ueteris iuris correctoria, cum de- beat quarta uigore eius etiam de relictis priuilegia- tis contra c. si. de testa. ideo est restringenda, & ad alios, quam prædicatores & minores nō extendenda, uide hic glo. in uerbo, de iure.*
- 51 *¶ Si testator legatum soluit in uita, nihilominus debet quarta, * uide hic glo. in uer. datis, & satis hoc probat tex. in uerbo, nec non. S. uerum, col. ij. uer- quero in eo, quod di- cit.*
- 52 *¶ Quamquam testator petat se- peliri in ecclesia fratrum cum ipso- rum habitu, nihilominus debetur quarta. Idem si transiret in ægritudine constitutus, de qua decederet, uide glo. in uer. decesserit.*
- 53 *¶ An ex relicto facto singularibus fratribus, seu eis dato in infirmitate, de qua decessit testator, debeat quarta ecclesiæ parochiali; & intellige, ut sit dubium, de relicto facto singularibus fratribus ad ipsorum com- moditates, puta emptiones librorum, uel uestium, ui- de hic glo. nota. in uer. indirecte, quæ concludit, quod sic, * quia in * Quod sic. uide hic effectū acquiritur conuenti, si- per do. Car. in §. ue- cut per monachum monasterio; & ram, in col. ii. uer. sic. nota bene rationem glo. & maior decimoquinto que- ad hoc est dubitatio, quando reli- cio fieret a consanguineis ipso- rum fratrum, maxime parentibus, de qua quæstione ui- de hic satis late per Ioan. de l. & per Oldra in suis alle. & Fede. de Sene. in suis cōsiliis, & satis facit tex. iste pro opinione glo. quam uidetur sequi Ioan. de Lig. de Fe- de. licet Oldra. contra.*
- 54 *¶ Prædicatores & minores ad quartam relictorum per illos, qui apud eos sepulti non sunt, minime tenen- tur, nisi in fraudem alibi sepultura electa fuerit, quod ex coniecturis poterit indicari, uide glo. & tene eam menti in uerbo, quartam; puto etiam quod de relictis & donatis per alibi sepultos, uel sepeliendos, occasio- ne tamen in ecclesia eorum sepulorum, forte paren- tum, filiorum, uel consanguineorum, debeat quarta: quia omnia ista proueniunt occasione sepulturæ ob quam debetur hæc quarta, ut satis colligitur hic in uer- uerum, & in c. j. eod. tit. in antiquis tex. tamen iste in di- cto uer. uerum, uidetur resistere, ideo diligenter cogi- ta: primum tamen habet æquitatem, & uide not. hic per docto.*
- 55 *¶ Rectores ecclesiarum parochialium possunt quartā relictorum fratribus uendicare, & inhibere hæredibus, uel per fideicommissum grauatis, ne illa fratribus sol- uant, maxime cum habent eos suspectos; hoc ita uoluit glo. notabilis in uer. largiri, quam no.*
- 56 *¶ Quarta debita ecclesiæ parochiali adeo integre de- betur, ut dimnui non debeat p obuentiones, quas ha- buit parochialis sacerdos in missa funeris dicta apud suam ecclesiam ante, quā funus portetur ad fratres hæc est opinio Io. mo. hic, qui etiam dixit, funus prius por- tandum ad ecclesiam parochia- lem, * ut ibi dicatur missa, & reci- * Ecclesiam parochia- lem. hæc consuetudo seruat in urbe Lug- dunum. & est multū diligenter. laudabilis talis con- suetudo.*
- 57 *¶ Licet fratres possint ad quartā exhibendam ecclesiæ parochiali coerceri: propter exemptionē tñ non possunt per ordinarios locorum compelli, de quo clerus satis conqueritur, uide glo. in uer. coerceri, quam nota.*
- 58 *¶ Valet priuilegium, uel gratia apostolica, de qua cō- stat, licet scriptura sup ea confecta non sit, uide hic glo. singularem*

singularem super uerbo, & satis probatur in tex. in uer. nos aduertendum tamen, quia glo. loquitur de gratia, de qua constat tex. tamen hic non utitur istis uerbis. unde dico, qd gratia in se ualet, licet de ea non constet, nisi forte ipsi, cui facta, ad hoc uide per Bald. in l. humanum. C. de legi. sed dubium est, nunquid possit illa uti in aliorum prauidicio, non facta de illa fide, praefertim per scripturam; & certum est, qd fides fienda est: quia alias non credit assenti, ut in c. cum in iure, de of. fi. deleg. sed dubium est, an possit aliter probari, quam per literas apostolicas, de quo uide quod not. Archi. in proemio sexti, & in d. l. humanum per Bald. & per dnos de Rota in suis decisionibus numero. cccxxxij. & uide quod dixi in clemen. ij. de rescrip. & tene semper meati istum tex. iuncta glo. ut in conscientia satis fit tutus, qui habuit gratiam a Papa, licet scriptura inde facta non sit. Idem dic de statuto Papae, ut singulariter probatur per. c. j. de renun. lib. xi. & uide per Ioan. An. in regula, nemo ad impossibile, de regu. iur. li. vi. in Mercu.

8 Licet hic tollatur pactum, non tamen intelligitur sublatum sententia confirmatum; & idem dic in similibus, quod no. uide glo. in uer. pacta.

9 Ex cuius sine no. q. noua lex non extenditur ad causam pendentem, uel decisam, etiam si ad praeterita referatur.

De decimis. Rubrica.

Religiosi.] Clementina ista disponens contra religiosos non uendat sibi locum in clericis secularibus, * uel laicis, licet similia, seu talia hic expressa committat; hoc Glo. uoluit prima hic. Ex qua no. q. dispositio concepta contra religiosos non het locum in clericis secularibus, uel laicis excedentibus contra illam dispositionem. In religioso autem tractato ad ecclesiam secularem dicitur hae glo. dispositione locum habere, quod bene no. uide tamen in hoc, quod dixi in cle. j. de reb. ecclie. non alie. & in cle. j. de rescrip.

2 Constitutio edita contra religiosos includit etiam foemmas religiosas, uide hic glo. in uer. quicumq; intellige in materia eis proportionabili: quia masculinum &c. uide glo. in clemen. attendentes. j. de statu re.

3 Constitutio concernens fauore ecclesiarum no. extenditur ad priuatas personas * idem ius, quod ecclesiae, praetendentes, uide hic glo. in uer. ecclesijs.

* Priuatas personas. Adde quod priuilegium concessum personae facilius reuocatur, quam concessum ecclesiae, uel loco, tex. est in c. ul. in fi. de rescrip. lib. vi.

5 Familiares religiosorum tenentur ad decimas etiam animalium, licet ipsi religiosi, quibus ipsi seruiunt, sint a praestatione decimarum exempti, nisi ipsi familiares sint plene oblatis, ut puta, quia donauerunt se, & sua monasterio, uide hic tex. maxime in fi. iuncta glo. in uer. familiarium.

6 Verbum, grex, stricte sumptum differt ab armen-

to, * quod est maiorum animalium, * Ab armento, uide per Bart. in l. fi. de mili. uaste, libro. xij. ubi idem tenet quod hic idem tenet do. Ioan. de pla. in d. l. fi. alle. hanc glo. super uer. gregibus.

7 Et cui debeantur decimae de fructu gregis, glo. remittit ad nota. ta. xij. q. j. §. ij. & c. ad apostolicam, de deci.

8 An priuilegiati super decimis non soluendis de nutrimentis animalium admittentes aliena animalia suis debeant perdere priuilegium & in suis, uide hic glo. in uer. immutentium, quae uidetur tenere qd non; quam no. ad similes quaestiones.

9 Sicut priuilegium de decimis laborum non soluendis non extenditur ad terras, quae alijs excolendae traduntur, ita priuilegium de nutrimentis animalium non extenditur ad animalia, quae traduntur alijs nutrienda; uide hic tex. iuncta glo. in uerbo, tenenda; & intellige, qn tenentur per alios non tamen expensis ipsorum priuilegiatorum. nam si ipsorum expensis, ipsi uiderentur illa nutrire; ad hoc quod le. & no. in c. ex parte, & c. di. lecti, de deci. & c. licet & de hoc uide quod hic no. in gl. sequenti in uerbo; excolendas, quae satis bene tractat istum articulum, concludens, qd tunc dicuntur isti priuilegiati suis sumptibus, colere cum pro cultura tradunt, dato qd nihil ex praedio proueniat; secus, si sunt coloni censuales, uel partiarij, quia isti submitunt se fortunae.

10 An coloni censuales, uel partiarij priuilegiatorum simpliciter super decimis non soluendis teneantur ad decimas, uide bo. glo. praefalle. in uer. excolendas, quae concludit ponderanda uerba priuilegij. Si enim priuilegiu eximit eorum terras ab hoc onere, tunc coloni colentes illas participant illi priuilegio. Si uero eximit personas, tunc licet illi de sua parte non soluant, coloni tñ no. exempti de sua soluent, quod bene nota ad similia.

11 Religiosi decimas non soluentes non incurrunt poenas hic contentas; in quibus autem casibus procedunt poenae hic statutae uide bonam glo. in uer. prohiberint.

12 Vbi cunq; requiritur requisitio contra parem, uel inferiorem ad conuincendum eius contumacia sufficit unica, hoc colligitur hic ex tex. iunct. glo. in uer. factam uide quod latius dixi. s. de sepul. cle. dudum.

13 An constitutio, * uel dispositio suspendens simpliciter quem ab officio, debeat intelligi de officio a diuinis, an uero de temporali, puta quae est sacrista, camerarius, &c. uide hic bo. glo. in uer. officijs quae no. & uide hic latius per doc.

14 Suspensus, donec satisfecerit, no. indiget absolutione, itercedete satisfactione: requirit tñ declaratio super satisfactione: nec in sic excōi. caro. det. n. idistincte absolui, uide gl. i. uer. donec, qd sp. mēti tenebis.

15 Dispositio pcepta certo casu p priuilegiatis apposita clausula i sine dispōis, uidelicet priuilegijs no. obstantibus quibusq; &c. no. tollit indifferenter priuilegia quo ad oia; sed solum quo ad ea, qd p dicitur dispōis obuiare possēt. hoc uoluit gl. hic in uer. quibusq; Non

16 Non dicitur quis plene oblatus, nisi donauerit se & sua ecclesiae, & cum effectu, i. cum non sit appositum aliquod pactum, uel conditio, quae habeat ipsius oblationem tenere in suspenso, uide hic tex. in fi. iuncta gloss. pen. & ul. & de his oblati tam monasterio, quam ecclesiae seculari uide bonam & no. glo. in c. ut lex continetur. xxvij. q. j.

1 Beneficiorum.] Decimae beneficiorum. i. fructuum ipsorum beneficiorum non debentur indistincte & sepe per ipsi Papae: sed ipsas solet Papa imponere sibi, uel alijs soluendas ex causa, & ad tempus, uide hic glo. j. in prin. & gl. in uer. tempus.

2 Circa istam decimam beneficiorum gl. j. hic quaerit de quinque quaestionibus.

3 Prima, an includantur hospitalia an huiusmodi loca pia.

4 Secundo quid de fabricis ecclesiarum.

5 Tertio de his, qui habent prioratus, grangias, pensiones.

6 Quarto de quotidianis distributionibus, & de minutis oblationibus.

7 Quinto de capellanis, & beneficijs altarium; & dicitur de eis, ut hic in preal. gl. habetur.

8 Potest Papa istas decimas ad tempus ex causa cuius concedere ut principi, uel alteri, & in regno Francia saepe casus iste praestatur, uide hic glo. in uer. cuius.

9 Dispositio huius cle. habet locum, cum Papa simpliciter imponit huiusmodi decimas sibi, uel alijs soluendas, ut tunc debeatur secundum taxationem decimae in illis partibus consuetam & ad monetam currentem sed si aliquid certum exprimat Papa in concessione, illud seruari, uide hic gl. iuncto tex. in uerbo, simpliciter.

10 Vbi beneficia sunt taxata in communi estimatione prouentuum, fiet solutio decimae secundum illam estimationem in prouentibus consecutam nisi taxatum sit beneficium in centum, soluat x. licet plus colligat, quam beneficium, uel minus ubi autem nulla est taxatio, tunc taxatione decimae plus, uel minus soluit beneficiatus, secundum qd plus uel minus singulis annis recipit, soluendo. s. ueram decimam omnium redditu beneficij; uide hic gl. in uerbo, taxationem.

11 Et aduerte quia hoc casu debet deduci expensa facta pro fructibus percipiendis, & sine quibus fructus haberi non poterant, licet secus sit in communibus decimis, quas quisque soluere debet ex praedijs suis, ut in causis sint homines, e. ci. & hic uoluit notanter haec gloss. supra aliqua uide.

12 Si Papa * mandat alicui prouideri de beneficio usque ad certam summam certae monetae secundum taxationem decimae, habet locum, quod hic dicitur, ut inspicatur illarum partium consecutum in taxatione decimae id est ut prouideatur de beneficio illius ualoris expressi secundum taxationem decimae, quae solet esse in partibus, licet plus, uel minus singulis annis in ueritate percipiatur debet. n. attendi estimatione, quae habetur in communi; hoc uoluit glo. hic in uerbo, consuetam.

13 Sed aduerte, quia glo. loquitur, quando Papa in rescripto se restringit ad certam summam secundum taxationem decimae quid si simpliciter mandat alicui prouideri de beneficio usque ad certam summam, an debeatur attendi uerus ualor, i. quod in ueritate singulis an-

nis percipitur, an uero communis taxatio ibi solita; certe si quaestio ista referatur ad tex. idem erit dicendum, etiam cum simpliciter scribitur; quia in tex. non fit mentio de aliqua taxatione: sed loquitur, cum simpliciter fit concessio decimae; & tamen deciditur eam deberi secundum estimationem solitam; in beneficio tamen in titulum concessio forte aliud esset dicendum, cum debeat fieri stricta interpretatio, ut in c. quauis, de praeb. li. 6. & ideo deberet attendi uerus ualor; & hanc quaestionem, si bene reminiscor, expresse tangunt domini de Rota, & credo retigisse in c. ad aures, de rescrip.

14 Quid autem, si mandat conferri beneficium certae summae ad certam monetam, & illa moneta non currit in illis partibus; uide hic glo. in uer. consuetam, prope fi. quae notabiliter dicit, quod fiet comparatio monetae ibi currentis ad illam, quae in literis exprimitur, iuxta pondus & consuetudinem cambij, quae communiter esse solet, & non iuxta casualem charistiam, uel ueritatem, quae propter causam acciderent, quae uerba diligenter no. ad similes quaestiones.

15 Solutio decimae beneficiorum det fieri non in ipsis rebus, sed in pecunia numerata, uide gl. in uerbo, moneta, in c. de tex.

16 Si plures monetae currunt in loco, potest beneficiatus soluere decimam, de qua moneta uult, dummodo illa communiter currat. Electio ergo est soluentis, uide bo. glo. in uer. currentem, & ualet ad alias quaestiones, & uide glo. fi. in c. ij. de male. & de materia plene per Bar. in l. creditor. ff. de solu. & in c. olim, de cens. & in c. quanto, de iureiu.

17 Quamquam libri, calices, & alia ornamenta diuinis officijs deputata capi non possint pro solutione decimae alij tamen libri, atque iocalia alijs usibus deputata capi poterunt & distrahi, uide tex. a contrario iuncta glo. in uer. deputata.

18 An non soluentes decimam beneficiorum, prout tenentur, possint constringi per secularem potestatem, uide gl. fi. hic, nisi contemnat censuram ecclesiasticam.

De regu. & transf. ad re. Rub.

Vprofessores.] Dispositio huius cle. habet locum etiam in illis, qui fecerunt professionem infra xv. annum suae aetatis, uel alias infra probationis annum in monasterio mendicantium, & postea intrauerunt ordinem non mendicantium, cum litera ista loquatur indistincte in principio sui, de quo uide hic per glo. j. post principiu. Constitutio istius cle. j. locum habet et in feminis ordinum mendicantium, si transferint ad non mendicantes, uide hic gl. in uer. quoslibet.

2 Si mendicans transit ad alium ordinem mendicantem, uel non mendicans transit ad mendicantem, seu non mendicantem, non habet locum haec constitutio. solum ergo habet locum, in uno de quattuor casibus, scilicet cum mendicans transit ad ordinem non mendicantium, uide hic text. iuncta gloss. in uerbo, non mendicantium.

3 Si quis de ordine mendicantium transfuit ante hanc constitutionem ad ordinem non mendicantium, licet ibi obtineret tempore huiusmodi constitutionis prioratum, uel aliquam administrationem; non tamen habere debuit post hanc constitutionem uocem in capitulo; nisi for-

te fuisset in illo ordine principalis praelatus; hoc uoluit glossi. secundum unum intellectum in clemen. j. prael. in uerbo inibi.

4 ¶ An is, qui de ordine mendicantium transiit post hanc constitutionem ad ordinem non mendicantium, potest habere aliqua officia ibidem, quae non sunt subiecta ecclesiasticae regulae, sed consistunt in facto, ut officium aconomatus &c. uide glo. super uerbo, officia, in principio, quae uidetur dubitare. nam de primis officijs non est dubium, quod ad illa etiam extra monasterium assumi non possit, ut in §. prioratus, & no. quod procedit iste tex. etiam si auctoritate sedis apostolicae transiit, ut patet in tex.

5 Transiens de ordine mendicantium ad ordinem non mendicantium non potest assumi ad officium et praedicationis, uide hic gl. notabilem in uerbo, officia.

6 ¶ Et nota ex ipsius ratione, quod praedicare est officium curae. competit. n. de iure communi solis curatis, de quo uide tex. cum gl. in cle. dudum, * de sepul.

* In cle. dudum. Quibus competat officium praedicandi, uide plene per do. Card. in cle. dudum. §. ab olim in ij. uers. sexto quae ro, quibus liceat, ubi plene uidebis.

8 ¶ Decretum irritans non operatur effectum suum indistincte. illa enim cadunt in decretum, quae sunt retractabilia. sunt enim quaedam de officio curae, quae non possunt cadere in decretum, quia non sunt retractabilia, ut baptizare, eucharistiam dare, & his similia. Item est in his, quae consistunt in facto, & nequeunt non fuisse, sicut praedicare, castaldia, & similia, uide gl. in uerbo, irritum & tene menti.

9 Licet constitutio concilij, seu Papae cum approbatione concilij aliquid inhibeat cum clausula, quouis priuilegio non obstante, non tamen per hoc ligatur potestas Papae uel successoris, quominus possit concedere priuilegium in contrarium, uide hic gl. notabilem in uerbo, priuilegio, quam singulariter nota.

10 ¶ Ex qua habes, quod Papa etiam cum concilio non potest imponere legem Papae, & uidetur probari in c. cum in cunctis, iuncto. c. innotuit, de elec. quod tamen limita, ut no. Spe. in ti. de le. sub rubrica de dispen. in §. tunc breuiter, prope fi.

11 ¶ Os qui. An & quando assumptio, uel delatio habitus inducat professionem tacitam, uide hic plenissime per glo. 2. ex qua collige aliquas conclusiones: quia propter causarum uarietatem uidetur inueniri habitus intricata.

* Per glo. uide hic plenius per do. Card. in j. et ij. questione. 2. ¶ Prima conclusio, delatio habitus patenter distincti, ut in colore, scissura, uel forma quanto cuncte tempore non inducit professionem; hoc probatur hic in fi. literae, iuncta gloss. sed maxime in fi.

3 Secunda conclusio, delatio habitus indistinctissimi per modum, de quo in c. j. eo. ti. li. 6. ut quia non solum professi & nouitij illo utuntur, sed etiam gerentes uitam communem cum eis, non inducit professionem in eo, qui in pupillari aetate illum assumpsit, quanto cuncte tempore deferatur, ut probatur in d. c. j. e. ti. li. 6. nec hodie cor-

rigitur per istum tex. ut no. hic gl. super uerbo, portauerit; secus autem in eo, qui illum assumpsit in pubertate. inducit. n. in eo tacitam professionem post annum, ut probatur in d. c. j. qui uero.

4 ¶ Tertia conclusio, delatio habitus extra religionem quanto cuncte tempore non inducit professionem, hoc uoluit tacite iste tex. in uer. In aliqua religione &c. ar. sumpto per contrarium, & expressius tenet hic gl. in uer. in aliqua, quam singulariter notabis, & facit. ca. ut clerici, de reg.

5 ¶ Quarta conclusio, delatio habitus indistincti, ut est ille, quo utuntur pariter nouitij & conuersi, inducit ultra annum post pubertatem professionem tacitam, ut in c. j. e. ti. li. 6.

6 ¶ Quinta conclusio, delatio habitus distincti latentes, puta per benedictionem inducit per annum professionem in illo monasterio, in quo habitus fuit delatus: haec conclusio probatur singulariter per istum tex.

7 ¶ Assumptio habitus professorum inducit professionem in genere, si datur perseverantia tridui, de quo tamen dicendum, ut habetur in c. constitutionum, eo. ti. li. 6. in fi. etiam si talis habitus latenter distinguatur ab habitu professorum, ut probatur in d. c. j. in fi. nec in hoc ille tex. mutatur per istum tex. quia loquitur in alio casu, ad quem litera ista restringitur, ut no. hic in glo. magna, in uerbo, hodie uero, quo ad hunc casum &c. Et ex praedictis, & ex glo. ista magna, in uer. ex his, no. triplicem habitum nouitiorum distinctum indistinctum, & indistinctissimum hoc dupliciter, ut supra dixi, & patet hic in tex.

8 ¶ Ad professionem faciendam tacite, uel expresse requiritur pubertas ita, quod masculus debet esse. 14. annorum femina uero. xij. nec sufficit ad istum effectum, quod prudentia, uel malicia suppleat aetatem, hoc uoluit hic gl. in uerbo, aetate, quam no.

9 ¶ Ex qua habes unam differentiam inter professionem, & matrimonium carnale, nam in illo malicia supplet aetatem, ut in c. puberes, de despon. impu.

10 ¶ Tex. iste locum habet etiam in fratribus mendicantibus, uide hic gl. in uer. religione.

11 ¶ Annus, per quem causatur tacita professio cum delatione habitus nouitiorum indistincte, uel latenter distincte, debet esse completus, uide hic gloss. in uers. Per annum.

12 ¶ Ex quo no. quod ista dictio, per denotat, perfectionem anni, facit l. urbana. §. pernoctare, ff. de uer. fi.

13 ¶ Per delationem habitus nouitiorum tempore annali inducitur tacita professio, dummodo post discretionis annos, quis talem habitum portauerit. nec habet obstare, quod illum assumpsit ante pubertatem, uide hic gloss. in uers. portauerit, & uide text. in cap. j. cod. titu. lib. 6.

De statu monachorum. Rub.

M in agro.] Nigredo habitus monachorum in signum mortificationis carnis, & uiciorum fuit inuentus, sed utinam hodie deficientibus meritis non significet meritorum & uirtutum obscuracionem, uide hic glo. in uer. sacro.

¶ Constitutio istius cle. habet locum in monachis nigris duntaxat, saluo, quod no. infra in §. sane, & §. quia uero, cu. §. se. Et potuit esse ratio: quia alij monachi coloris tenent corpus caput maius, ut Cisterciens. Calmadu-

lenfis. & his similes quo capite carent nigri monachi, aduerte, quia in trium facit tex. post prin. ibi nigri, brunni, uel albi coloris &c. & sic aperte uidetur comprehendere monachos etiam albos, & facit quod. j. no. in gl. in uer. albo cogita. uel dic sequendo gl. q. tex. loquitur non de ipso habitu, sed ueste proxima ipsi habitui, ut est tunica, quasi innuat, quod monachi nigri debent portare uestem proximam habitui de nigro, brunno, uel albo colore, ut colligi uidetur ex principio iuncto, uer. status. uel loquitur de superiori ueste proxima habitui, scapulari, & tunc stat primum dictum, & pro hoc dicto optime facit hic tex. in uer. sit etiam, qui clare loquitur de superiori ueste.

¶ Lectisternium componitur a lecto, & sterno, & ponitur pro lecto strato, & parato, & omni ipsius paramento, uide hic in uer. lectisterniis.

¶ Vestis superior, monachorum habitui proxima debet esse nigri, brunni, uel albi coloris iuxta morem apud eos seruari solitum in religione, qua degunt. Et dicitur habitus flocus, cuculla, uel scapulare.

¶ Et no. cum isti tres colores permittantur hic, alij omnes uidentur prohibiti, quod multi non ponderant. quod ergo dicit regula, quod de colore causentur monachi, non intendit, quod omnibus coloribus possint uti, sed quod non sententur inter colores permittos, dicendo quod, iste sanctior & pulchrior, uel melior; hoc uoluit hic tex. post prin. in uer. statuimus, iuncta gl. in uer. habitui, & in uer. albi. Et no. ex tex. & glo. quod si alij omnes colores praeter istos tres prohibentur monachis in ueste habitui proxima, fortius uidentur prohibiti quo ad ipsum habitum principalem & hoc aperte sentit praell. gl. in uer. albi.

¶ Regio regionis dicitur a regio, regis, & est patria, quam rex regit; & habet diminutiuum, regicula quasi parua regio: uide hic gl. in uerbo regione.

¶ Pugnum dicitur clausa manus compunctione digitorum, & dicitur pugno. qui. n. uult pugnare, stringit pugnum. hoc ponit gl. in uerbo pugnum.

¶ Monachi non debent portare unum uel duos butonos, seu plures in ueste proxima habitui, ut hic in uer. Sic etiam ipsa uestis &c. iuncta gl. in uer. quomodo libet. Et aduerte quia respectu uestis superioris hoc est cuculla, uel floci hoc est indubitatum: sed quo ad tunicam potest dubitari. sed idem puto dicendum, cum illa portet frequenter sub scapulari, & sic est habitui proxima. Et arguendo a speciali uidetur, quod in alijs uestimentis inferioribus non sit eis prohibitorum portare butonos.

¶ Appellatione cendati uenit omne sericum, uide hic gl. in uer. cendatum.

¶ Et no. ex illa gl. iuncto tex. in uerbo, in uestibus, quod nil de sericis debent monachi portare in uestibus profoderaturis.

¶ Quod monasterium dicitur habere certum numerum monachorum, quoniam talem numerum habet inclusio etiam praelato, uide hic tex. in uerbo, rursus, iuncta gl. in uerbo, duodecim monachorum, quod no. quia facit ad multa.

¶ Septem dicitur a sepio, sepi & idem est quod clausura, uide gl. in uerbo sepio.

¶ Consuetudo excusat monachos, si meliori panno utuntur in uno monasterio, seu in una puincia, quod i alia uide tex. in uerbo, rursus, iuncta gl. notabilem in uerbo, consuetudo, quae gl. intelligo, dimodum nimum non excedatur in qualitate panni regularis modesta, arg. huius tex. post principium ante uer. sit etiam.

14 ¶ In monasterio, in quo fuerit congregatio. 12. monachorum, aut supra, abbas, prior, uel alius praesides intra septa monasterij portare debet flocum. In alijs autem monasterijs, ubi non est tanta congregatio, in cucullam. Cum uero abbates, priores, aut alij praesidentes, & monachos extra monasteria proficisci contigerit, flocum cucullam, aut cappam clausam habeant, & subtus cappam, si eam portauerunt, cucullam deferant, aut si maluerint, scapulare. & aduerte, quia licet sub cappa sit portandum saltem scapulare, sub flocis, uel cuculla non quasi illa sint habitus, sed non cappa.

15 ¶ Et dicitur cappa a capite, siue a capio, capis: quia totum capit hominem: non tamen habet caputium appensum, sicut cuculla, uel flocus: ideo portatur sub illa a scapulare: rotundelli tamen, qui nunc sunt in usu, non sunt proprie cappae. haec uoluit tex. iste in uerbo, rursus, quam sequitur, iuncta gl. notabilem in uerbo, cappam, quam not. haec procedunt regulariter. Sed cum ad seruendum in diuinis officijs, albis, uel sacris uestibus induentur, aut cum occupabuntur in operibus, uti eis liceat scapulari, ut hic in uer. sequenti qui incipit. Cum autem ad seruendum, & uide gl. in uerbo, albis.

16 ¶ Ex quo tex. not. quod secundum dispositionem huius cle. monachi non possunt uti scapulari sine cappa, nisi cum induuntur ad seruendum in diuinis officijs albis, aut uestibus sacris, seu cum occupantur in operibus, seu debent portare uestes, prout. §. dictum est

17 ¶ Et aduerte, quia no. cucullae uenit habitus longius & amplas manichas non habens: no. uero floci intelligitur habitus habens longas & amplas manichas, ut hic habetur in uer. uerum. de cappa non habetur hic propria significatio: gl. tamen supra alle. ponit eam ut distincta a rotundello, & non declarat differentiam. puto quod de mente glo. fuerit, quod rotundellus dicitur mantellus longus, apertus tamen ante, sicut multi solent uti hodie: cappa uero est mantellus rotundus cooperiens totum hominem non apertus, sic utuntur hodie Praelati.

18 ¶ Licet fideles non ardentur regulariter ad confitendum, & ad corpus Christi sumendum, nisi singulis annis, monachi tamen tenentur singulis mensibus, prout hic in uer. sane, continetur, de quo etiam in uerbo, singulis.

19 ¶ Et an hic comprehendat etiam alios monachos, non nigros, gl. praell. uidetur dubitare: uidetur tamen concludere honestum esse, quod sic.

20 ¶ Appellatione nouitiorum ueniunt non solum nouitij, non professi, sed etiam professi nouiter recepti, non bene instructi in obseruantia regulari, seu diuinis officijs, hoc uoluit hic gl. in uerbo nouitijs, & istis nouitijs debet deputari fidelis instructor &c. ut hic in uer. nouitijs.

21 ¶ Nota differentiam inter uenationem, & aucupationem, uenatio fit ad bestias, & aucupatio ad aues; idem aucupator, auium captor, uide hic tex. in §. porro, iuncta gl. in uer. uenationibus.

22 ¶ Canes ad custodiam possunt licite tenere intra monasterij septa: secus de canibus, & auibus uenaticis, &c. uide tex. in d. §. porro, iuncta gl. in uer. uenaticos.

23 ¶ Not. quod religiosi non debent intendere personalitate uenationi, uel aucupationi, et si in his habeant redditus uide tex. in d. §. porro, in uer. personale, quae no. maxime in fi. sui, ubi habetur quid dicendum in clericis secularibus.

- 24. ¶ Monasterio uacante, uel alias abbate, suspenso beneficiorum collatio ad abbatem pertinens non deuoluit ad priorem claustralem, & capitulum monasterij, sed debet obseruari, qđ habet in c. uno, ne sc. ua. lib. 6. unde casus hic contentus est specialis ad alios casus nō extendendus, uide hic bonam gl. in uer. si quis aut, in fi. in uer. ut præmittitur, quam no. bene.
- 25. ¶ Iustus & bonis obseruantia regularis est suaue iugū, quibus est claustrum, quasi aqua piscibus. 16. qđ. 1. placuit. 2. Aliis est carcer, de sent. exc. ut famæ, & ad utrūque. 2. 3. dist. de his no. uide hic tex. in §. quia uerō, iuncta gl. in uerbo, suau.
- 26. ¶ Et dicitur iugum à iungo, iungis, & sic solet uocari instrumentum, quo boues iunguntur, ut not. hic in gl. sequenti in uerbo, iugo.
- 27. ¶ Constitutio ista in §. qua uerō, ligat monachos cuiuscūq; habitus, & canonicos regulares ne accedant ad curiam principum secularium absq; speciali prelatorum suorum licentia &c. Nec mirum, cū liget etiam canonicos regulares, hoc uoluit hic gl. in uerbo, canonici. Et hoc specialiter dixit gl. hic, quia. s. uoluit constitutionem istam non extendi regulariter nisi ad monachos nigros propter uerba posita in principio, sed dicit, ut supra dixi latius.
- 28. ¶ Monachi administrationē habentes possunt impune ire ad curiam principum, cum saepe eos ire oporteat pp. causas suarū administrationum, uide hic tex. iuncta gl. in uer. non habentes, duodecim abusiones claustrij, & 12. abusiones scđi, uide no. hic p. gl. i. uer. curias, & no. illā.
- 29. ¶ Monachi cuiuscūq; habitus, & canonici regulares intrantes curiā principū aīo dānificandi monasterium, aut prelatum, incidunt ipso facto in suā excoicationis, siue habuerint à prelato licentiam eundē, si uerō. Itē siue dānificauerint, siue non. sufficit. n. a. s. cum accessu, uide hic tex. iuncta gl. in uer. ipso facto.
- 30. ¶ Monachi tenentes arma intra septa monasterij sine licentia abbatum suorum, sunt ipso facto excomunicati, tex. unicus est hic in §. qua uerō prefate quoque. Et nota. qđ punit tenentes. Si ergo monachi ueniūt de foris ad claustrum cum armis nō aīo tenendi in claustrō, nō ligant, nec et ex simplici delatione; hoc uoluit hic gl. in uer. tenentes.
- * Appellatione armorum. Quid contineatur appellatione armorum uide hic per do. Car. in §. prefate 5. quest.
- 31. ¶ Quid uenit appone armorū * tā in cōi, qđ strictē, uide hic glo. in uerbo, arma, quam nota præcipue quo ad duo. Primō, quatenus dicit, qđ strictē arma dicuntur, qbus defendimur, tela quibus impugnamus, inlti. de publi. §. itē lex. Cornelia. Secundo in eo, quod dicit, qđ licet armorum appellatio fustes & lapides comprehendat, & oē quod manu & arcu mittit, ut in pđicto. §. item lex: putat tā gl. qđ auctor non sic latē hoc intellexit, sed solum maiora, ut loricas, clypeos, lanceas &c.
- 32. ¶ Ex qua singulariter no. qđ armorum appellatio nō capitur hic large indifferenter, sed sūm subiectam materiam restringitur ad maiora &c.
- 33. ¶ Quoties dispositio loquitur simpliciter de monachis, habet locum in omnibus tam nigris, qđ albis & reliquis, uide hic textum in §. ad hęc iuncta gl. in uer. monachi, quam not. Ideo concludit, qđ iste §. ad hęc, habet locum in omnibus monachis, ut non habitent singuli in admī nistratiōibus, seu prioratibus, &c. ut in text.

- 34. ¶ Non est necesse, ut prior habeat in prioratu duos socios, si reditus non sufficiunt, sed satis est, qđ habeat unum, uide hic glo. in §. ad hęc, in uerbo, duobus. Si autem non sufficiunt priori & socio, prouidebitur, ut in litera habetur.
- 35. ¶ Prioratus non sufficiens priori & socio, poterit uniri per ordinarium loci officij monasterij, ad quod prius, puta elemosynariæ sacrificiæ, cellariæ, & similib. uide hic tex. notabile in §. ad hęc, iuncta gl. in uer. officij, & dicit, ut latius in tex. continetur, & in gl. in uerbo, assensu, ubi habetur, an debeat interuenire consensus abbatij, & capituli ecclesiæ cathedralis.
- 36. ¶ Quod abbates nō possunt propria auctoritate unire ecclesias, etiam pleno iure sibi subiectas, gl. est hic singularis in uerbo, ordinarij. Ego dubito eo casu, quo essent pleno iure subiectæ. nam tunc potest in illis exercere episcopalia iurisdictionalia, ut not. glo. singulis in clej. de rebus eccles. non alienan. & facit quod plene dixi in c. significasti, de fo. comp. in lectura.
- 37. ¶ An abbates possint præscribere potestatem uniuersi ecclesiarum, seu beneficia sibi subiecta, seu spectantia ad collationē suā, uide hic gl. in uerbo, ordinarj, post principium, quæ ponit opinionem; & finaliter concludit, & bene qđ sic: quia hoc est dignitatis & iurisdictionis, non aut ordinis; ad hoc. c. accedentibus, de excess. præla. & qđ ibi no. in gl. & in c. litteras, de res. spo. requirit tñ titulus, cum sit contra ius, nisi sit tanti temporis, de cuius initio &c. ut in glo. quam not.
- 38. ¶ Iura dicentia, qđ monachi nō debent singulariter habitare in capellis, sed debet ad minus habere quilibet unum socium, cum quo possit aliquā stabilitatē claustrij seruare, debet intelligi in monachis claustralibus, qđ possunt ad libitū abbatij ad claustrū reuocari: secus aut in monachis, seu canonicis ppetuō institutis ad aliquā ecclesiā curatam: qđ cum tales nullā habeant amplius cum monasterio cōiōnē. 16. qđ. 1. ne pro cuiuslibet, non tenetur talis habere socium sui ordinis, nec abbas illi socium dare tenetur, ex quo nō est amplius sub eius cura; uide hic gl. glossam notabilem in uerbo, ad claustrum, quam tenementi: quia quotidie est in practica.
- 39. ¶ Clericus secularis habens ecclesiam, debet habere seruitorem, puta clericum in minoribus, qui eum adiuuet in diuinis, non aut tenetur habere socium, sicut monachus claustralis. uñ talis locus sufficere poterit psbytero, & seruitori, qui non sufficiat duobus monachis, uide hic bonam gl. in uerbo, seruitutis, iuncto tex.
- 40. ¶ Prioratū conuentalē non pōt monachus obtinere, nisi. 35. annum attigerit. & dicit conuentalis, in quo sint plures collegiales, non ut singuli, ut est hic tex. in §. ceterum, iuncta glo. in uerbo, conuentuales. Prioratum aut non conuentalē, habentem tñ curam aīarū, si cura ipsa nō p se, sed p psbyterū secularē exerceat, potest monachus habere post, qđ peregerit. 20. annum, & non prius. Sed si cura exerceri debeat per priorem debet attigisse. 25. annum; de hoc est tex. hic in §.

- in §. ceterum, iuncta gl. no. in uer. & si, dicit tamen prædicta gl. qđ licet ita conditionaliter uideatur loqui tex. non tamen uidetur de mente, ut claustralis exerceat curam per se. c. j. de ca. mo. dictu hoc dictum procedere mero iure cōmuni inspecto: tñ ex consuetudine potest claustralis curam per se exercere, ut notatur uolunt hic doct. & dixi in d. c. j. de cap. mo.
- * Conuentalis. Adde an prioratus sit dignitas: & dicitur qđ sic, ut in c. nisi, de præben. & no. gl. in cap. quibus, de uer. sig. & obtinet primum gradum dignitatis, quid sit per electionē, & non habet super se abbatem, ut not. Archid. de præben. in c. licet, lib. 6. prædicta intelliguntur in prioratu conuentali: secus in claustrali: quia illa est dignitas, ut in c. de. & si principalis, de res. spo. & hoc no. per do. Ant.
- 41. ¶ Quid autem si prioratus non est conuentalis, nec habet curā animarum: tex. aut glo. non aperit hic: sed tu dic, ut plenē scripsi in c. super ordinata, de præbē. quāquā. c. licet canon, de elec. lib. 6. locum non habeat in ecclesiis collegiatis, & assumptis ad ipsarum regimen, ut eodem tit. statutum, lib. 6.
- 42. ¶ In prioribus tamen conuentalibus & religiosis, & ipsorum prioribus locū habet, ut probatur hic in §. ad hęc, & uide glo. in uerbo, istos. priuatur. n. ipso facto prior etiam ecclesiæ conuentalis, qui non facit se intra annum in sacerdotem promoueri, ut hic.
- 43. ¶ Non professus ordinem monachalem non potest præfici alicui prioratū regulari, seu administrationi alicuius monasterij. Et professus profectus non debet stare in monasterio principali, sed in ipso prioratu, seu administratione teneri facere residentiam, quacumque cōsuetudine non obstante, nisi studio rum, uel alias rōnabili causa ab huiusmodi residentia excusetur; tex. est hic singularis in §. sanē prioratus.
- 44. ¶ Et nota ex illo, qđ nēdum simplex monachus potest de sui abbatij licentia ad studium se cōferre, ut in c. ij. ne cler. uel mo. lib. 6. sed etiam prior, qui alias tenetur ad residentiam ut hic, & idem dicit de abbate. A quo aut abbas debeat habere licentiam, uide per Io. And. in d. c. ij. & in §. ad ampliacionem, hic ppe finem, ubi ponit, qđ locum habet in quibuslibet monachis; & hoc ppter uer. quilibet, in tex. positum. hoc uoluit gl. in uer. quilibet. Tenetur ergo quilibet monachorum se facere, promoueri ad omnes sacros ordines ad monitionem sui abbatij &c. ut in litera. Et profectō mihi satis placet, ut iste tex. in totum sibi uendicat locum in omnibus monachis cuiuscumque habitus: tum quia eadem est ratio in omnibus, nec uerba bene ponderata resistunt: tum quia non uideo, quare in parte habeat locum in omnibus, & in parte non. Et facit quod no. glo. in clej. de res. spo. & quod ibi dixi.
- 45. ¶ Si monachus ultra iuris debitū à superiore suo grauarur, potest ex legitima cā ad superiorem superioris supplicare, uel appellare ad instar serui supplicatis contra dominum, C. de præci. impe. off. l. j. de appel. de priorē; hoc uoluit gl. in uer. legitima.
- 46. ¶ Si abbas non constituit magistrum in monasterio, ut monachos instruat in primitiuis sciētij, legitima causa non subsistente, debet ep̄s illum ad hoc cogere, uel ipse illum constituere; hoc uoluit gl. hic in uer. facultates.
- 47. ¶ Ex qua nota, qđ abbate negligente explere officium suum, debet ep̄s supplere modo prædicto. & facit quod legitur & notatur in c. quanto, de offi. ordin. & de hoc dicit, ut ibi generaliter legitur, & notatur.

- 1. ¶ Attendentes. Celebris dicitur à celo, & ponitur pro sancto, pro solenni, pro festiuis, pro frequentato, uide glo. hic in uer. celebri.
- 2. ¶ Singula monialium monasteria debent singulis annis per ordinarios uisitari, non exēpta, propria. exēpta uerō quæ sedi Apostolicæ immediate subsunt auctoritate Apostolica: exēpta uerō alia per eos, quibus subsunt, tex. est hic sing. iuncta gl. in uer. ordinariis.
- 3. ¶ Et impediētes ipsos uisitatores, nisi moniti resipiscant, ex cōmunicationis sententiam ipso facto incurrūt, ut hic in fine singulariter probatur.
- 4. ¶ Monasteriorum dux sunt species. Aliqua sunt ita exēpta, qđ non recognoscunt superiorem, nisi Papam. Aliqua sunt exēpta, quia sunt de ordine exēptorum, sicut monasteria ordinum Cisterciensium, Camaldulensium, & similia. Ista ultima non uisitat nec corrigit ordinarij loci, sed abbas, uel prior, cui subsunt: priora uerō, quæ immediate subsunt Papæ, uisitantur auctoritate Apostolica per ordinarium loci, & sic ordinarij loci in hoc est delegatus Papæ per illa uerba, auctoritate Apostolica; hoc uoluit tex. hic iuncta gl. in uer. alia, & iuncto tex. in c. cum aliquibus, de res. spo. lib. 6.
- 5. ¶ Sed dubium est, quid si monasteria monialium subsunt alijs monasterijs monialium? dubium facit, quia maior prælata non potest exire claustram, ut in c. vnico, eo. tit. lib. 6. & per consequens non debet posse per se uisitare, & sic loci ordinarij debet supplere. Arch. hoc tractat in d. c. vnico, & tenet, qđ illa maior prælata per se uisitare non potest: sed cum sit iuste impedita, uisitabit per alium, 10. qđ. 1. episcopum; facit de offi. ord. si episcopus, lib. 6. & sūm hoc cessabit ibi officium ordinarij secundum glo. hic præalleg. in uerbo, alia, prope medium.
- 6. ¶ Quō intelligitur, qđ annis singulis monasteria uisitentur, an sufficit, qđ in fine vnus anni, in principio secundi? uide hic glo. in uer. annis singulis, quæ remittit ad no. in c. in singulis, in prin. de sta. reg.
- 7. ¶ An monasteria possint uisitari pluries, qđ semel in anno, uide hic gl. in uer. annis singulis, quæ dicit qđ sic per no. in c. mandamus, de offi. archid. & in c. cum uenerabilis, de cens. & hoc dicit indubitatim, in non exemptis. Idem tamen putat in exemptis, cum hæc litera huic nō contradicat; & hoc nota.
- 8. ¶ Peccant prælati non uisitantes monasteria monialium singulis annis, cū eis hoc præcipiatur hic per uerbum, debeant, quod importat necessitatem, licet aliquā sapiat honestatem, sed illud est speciale, & sic intelligit c. j. de despō. impu. Ex hoc singulariter no. istam gl. quæ quotidie solet allegari, qđ uerbum, debet, ex proprio significato importat necessitatem, & idem Bar. in l. creditores, C. de pign. ubi plenius per eum.
- 9. ¶ Capitula, super quibus inquirunt uisitatores monasteriorum, formauit Guil. in Spe. de inquis. §. nunc tractemus, uer. licet autem, ad quem remittit hic gl. in uer. impendant, ubi uide.
- 10. ¶ Quā appellatione monialium includitur abbatissa, gl. hic in uer. moniales, alle. c. si. de sumo. ubi appellatione monachorum includit abbas: sed dicit, ut ibi plenius no.
- 11. ¶ An moniales* possint nutrire comā, an uerō teneatur sibi crines præcidere, uide hic bonā gl. in uer. Et cornutis, quæ primo per copu- Abb. Panor. Clemen. Nn ij lam

* An moniales. Adde quod si monialis filios procreauit, committit tria crimina, scilicet incestū, adulterium, et sacrilegiū, ut habetur 27. qđ. 1. cap. hi qui, & c. uirginibus.

- 20 ¶ **Quomodo** autem dicatur in titulum conferri, uide glo. hic in uer. committatur.
- 21 ¶ **An ista hospitalia** committantur rectoribus in perpetuum, ideo ad uitam ipsorum rectorum, an uero ad tempus, scilicet quandiu placuerit committenti, uide hic bonam glo. in uerbo committatur, quæ ponit opiniones. nam quidam, ut Inno. q. ad tempus ad instar tutorum & curatorum, & ideo prohibetur hic, ne conferantur in beneficium: quia beneficia de sui natura sunt perpetua. 5. dist. præcepta. Glossator dicit, quod hanc lecuram non recipit consuetudo, & quod hodie, sicut olim instituuntur perpetui rectores in talibus locis, uide hic per Io. de Lig. qui dicit, q. ex causis leuibus possunt tales remoueri, & latius per eum hic.
- 22 ¶ **Rectores hospitalium** ad instar tutorum, & curatorum inrumentum præstare, & de locorum ipsorum bonis* inuentaria conficere, & his, quibus subsunt loca huiusmodi, uel deputandis ab eis, annis singulis de administratione sua tenentur reddere rationem, ut est tex. hic not. in uer. ut autem, in fi.
- 23 ¶ **Qualia autem iuramenta** præstent tutores, & curatores, uide hic in uer. Tutorum.
- 24 ¶ **An rectores hospitalium** teneantur satisfacere, uide per gl. hic in uer. iuramentum, quæ concludit, q. non ad instar tutorum, qui ex inquisitione dantur. Et si tales essent suspecti, non debent eis hospitalia conferri, ut hic in tex. & glo. præalleg.
- 25 ¶ **Non solum** de bonis mobilibus, sed etiam immobilibus debet inuentarium confici, uide in Specu. de instrum. edic. §. fin. ad quam glo. hic se remittit, in uerbo, inuentaria.
- 26 ¶ **An isti rectores hospitalium*** teneant reddere rationem etiam non petitam, uide hic bonam gl. in uer. annis singulis, quæ concludit satis esse, q. requisiti rationem reddant, quam glo. bene no. iuncto tex. ad similes quæstiones, cū quis arctatur per statutum reddere annis singulis rationem. Et aduerte, quia hanc rationem non tenentur reddere orphanis seu pauperibus, sed ordinariis, quibus subsunt, ut in tex. & in gl. in uer. reddere.
- 27 ¶ **Prouisio facta clericis secularibus** de hospitalibus in beneficium duobus casibus hic exceptis est ipso iure nulla. Item si sit non in beneficium personis non habentibus qualitates hic in tex. contentas, quas supra reuli, ad hoc uide tex. hic in uer. ut autem, iuncta gl. in uer. attentatum, & hæc no.
- 28 ¶ **Quod hic cauetur** de suppletionem ordinario, & q. hospitalia non conferantur in titulum, de iuramento præstando rectoribus, & ratione reddenda, & inuentario conficendo, locum non habet in hospitalibus militarum ordinari, & aliorum religiosorum: debet tamē in eis obseruari, quod hic dicitur in §. præmissa; uide hic gl. in uer. præmissa.
- 29 ¶ **Hospitalia**, quæ consueuerunt ab antiquo habere altare, uel altaria, & cœmeterium, uel presbyteros cele-

brantes, & sacramenta ecclesiastica pauperibus ministrantes, defendi debent & cōseruari in illa antiqua consuetudine: cessante autem antiqua consuetudine, tunc hospitalia & ipsorum familia & pauperes inibi degentes sunt de parochia ecclesiæ, in qua sita sunt; ita, q. parochiales rectores de iure cōmuni ministrabunt sacra, uide hic tex. no. in fi. iuncta gl. in uer. parochiales.

30 ¶ **An hospitale possit erigi, & edificari sine auctoritate** epi, uide hic bonam gl. in uerbo, altare, quæ concludit, q. ad hoc ut sit religiosum & perpetuum, requiritur auctoritas epi, præsertim ut habeat altare, uel altaria, & cœmeterium, & aliquod ius parochiale. Si. n. intercessit epi auctoritas, tunc cum sit religiosum, ut in c. ad hæc, & in c. quia, de reli. do. poterit concedi per eum altare, cœmeterium, & ius parochiale, arg. in c. ij. §. de præben. in cle. de iure autem cōi ista non competunt hospitali.

31 ¶ **Si autem non intercessit auctoritas epi**, non est religiosum nec perpetuum, sed est in libera facultate edificantis. potest. n. quilibet domum suam, uel partem domus ad hospitalitatem pauperum disponere, & pœnitere* quãdōcūq. *Et pœnitere. De hoc que; & uide de hoc notabiliter per Innocen. in c. inter dilectos, de donatio. & facit cap. vnicuique fidelium, de consecratione distinctione prima.

De iure patronatus. Rubr.

V constitutio.] Appellatione dicecesanorū in materia noua non ueniunt inferiores prelati, licet habeant ordinariam; uide hic gl. in uer. dicecesanis, quæ quotidie solet alleg. similis gl. est in cle. j. de ui. & ho. cle. sed tu limita omnino, ut dixi in cle. j. de fo. comp. si aliquid per l. uia aut mortuum sub certa forma, siue clausula decreti irritantis mandatur alias habenti potestate, transgressio præcepti non uitiat actum: secus, si sit non habenti potestatem: sed ex nouo mandato illam recipit; ita singulariter uoluit hic gl. in uerbo, inhihentes.

2 ¶ **Et primum distinctionis membrum probatur** in c. dilectus. ij. de præben. & cap. si soli, de concessio. præben. lib. 6.

3 ¶ **Secundum probatur** in d. c. si soli, & c. cum dilectis, de rescrip. & cap. uenerabili, de offi. deleg. hoc uerum, nisi prohibitio habeat perpetuam prohibitionis cām, ut in l. nō dubium, C. de legi. & 10. dist. uides; & hoc uoluit præalleg. gl. in fi. sui, quam no. multum, & de hoc ultimo uide quod not. glo. in c. rua, de spon. duo.

4 ¶ **Dispositio clementi**. istius locum non habet in quibuslibet religiosi, & clericis habentibus ius presentandi duntaxat: quia rector non partem, sed omnes prouentus haberet: sed locum obtinet in habentibus presentationem vnā cum domino temporalium, ut in §. sanē, satis innuitur, & hoc uoluit glossa, in uerbo, ius presentandi.

5 ¶ **Perditio electionis alicuius potest dici pœna illi**, q. talem optionem perdit, hoc innuit iste tex. iuncta glo. in uer. in pœnam; & hoc no. habes enim vnum modum, per quem dispositio potest dici pœnalis. Item dic in reiteratione actus in odium agentis inducta, ut est tex. iuncta gl. in c. cognoscentes, de consili. & in c. decet, de immu. eccle. lib. 6.

Vbicunq;

- 6 ¶ **Vbicunq;** super aliquo actu oneratur per superiorē conscientia commissarij, * nō pōt de iusticia, uel iniusticia actus referri sibi qō; & si appellaret, nō tenetur cōmissarius appellationi deferre, ut est gl. notabilis in uerbo, Oneramus. & idem not. gl. in c. statutum. §. affessorē, de rescrip. lib. 6. unum tñ singulariter addit gl. hic; q. licet appellatio isto casu non deferat, seu deuoluat causam ad superiorē, nec suspendat potestatem commissarij, ex quo suæ cōscientiæ relicum est, superior tamen, ad quem est appellatum, emendabit, quod male factū est, ar. c. pastoralis, de elec. & sic appellatio non est omnino frustratoria hoc casu; & habes modum singularē impugnandi processum iniustum illius, cuius conscientiæ negocium commissum fuit; & nescio alibi istam gl.
- 7 ¶ **Lures.**] Eū, qui ad dotē ecclesiæ aliquid posuit, ita patronū effici uidet, * sicut illū, q. plus contulit, ita dicit gl. magna hic, principaliter posuit gl. notabilis, 63. dist. c. j. puto tamē, q. pinguior sit uox illius, qui plus contulit, sicut in simili dicit gl. in pluribus hæredibus unius patroni ex inæqualibus partibus, ut pinguior sit illius uox, qui plus habet in hæreditate, quod no.
- 8 ¶ **Hæres unius patroni** habens unam uocem habebit unam uocem. si autem est hæres duorum habentium duas uoces, habebit duas uoces, & sic de similibus, uide hic per gl. magnam, iuncto tex.
- 9 ¶ **An patronus habeat presentare clericū**, sicut presentat rectorem, uide hic gl. in uer. rectoris, quæ sentit q. sic, licet dicat de hoc esse opiniones in c. postulasti, eo. tit. ubi uide.
- 10 ¶ **Plures patroni possunt inter se libere conuenire** de presentando rectorem alternis uicibus, ut est hic tex. singularis.
- 11 ¶ **Et p hoc uerbum, libere, positum in tex. arguit**, hic gl. notabilis, in uerbo, libere, quod hoc fieri poterit sine superioris auctoritate. Itē uice uacat ecclesiæ tpe cōuentionis, siue nō. Et hæc nota pro intellectu huius uerbi, libere, ut excludat alterius assensum & solenitates. idē no. in c. licet epi, de præb. lib. 6. & in c. de multa, eo. ti.
- 12 ¶ **Patroni plurium ecclesiarum inter se possunt illa iura diuidere**, vt, si unus sit patronus i una, alius in alia, licet secus sit in patronatu libertorum. talis. n. patronatus inter patronos diuidi non pōt. licet alimētorum pflationes diuidere possint. ff. fam. erc. l. quidam, & de adm. e. le. l. iij. Et hoc idē, q. fortius est ius patronatus libertorū, q. ecclesiarū. Vnde illud nō alienatur, istud sic: illud trāsit in suos et non hæredes. ff. de iu. pa. filij, istud nō. hæc notanter uoluit hic gl. præal. in uer. libere, & uide qd notat de prædictis in c. j. & c. cū fm, de iure patri. Et pro priori dicto facit: quia sicut permutat patronatus cum patronatu, vt no. in d. c. cū fm, ita pars patronatus unius ecclesiæ, cum parte, quam habet com patronus in alia, ut quod iuris est de toto & c. & hoc uoluit præalleg. gl. in fi. quam no. Et pro his omnibus facit iste tex. in secunda parte.

- 7 ¶ **Et aduerte**, quia in pmutatione nō requiritur consensus epi, licet secus sit in donatione siēda in seculari psona, & p hoc. c. j. c. xi. lib. 6. & uide hic bonam glo. in uerbo, relicti, quā no. & satis facit iste tex. in argumentū in secunda parte iuncta gl. in uerbo, libere.
- 8 ¶ **Patronus pōt hodie pntare. nedū plures successiue** sed et simul: optio tñ eligendi unū ex illis datur epi, nec pōt patronus magis instare pro uno, q. pro alio, ut de tex. singularē, iuncta gl. in uer. Presentare, & hoc intellige in patrono laico, uel in clerico presentate iure patrimonij: secus, si presentatur ratione ecclesiæ. tunc. n. non admittitur in eo talis uariatio, uide hic gl. præal. in fi. iuncto tex. in c. cum autem, c. ci.
- 9 ¶ **Potest patronus plures presentare alternatiue**, licet electio alternatiue fieri non possit, ut in c. 2. de elec. lib. 6. uide gl. hic in uer. presentare.
- 10 ¶ **Dictio, plures licet ad minus comprehendat duos**, ut in regula, pluralis, de cura, lib. 6. pōt tamen comprehendere, quocūque, in quibus sit eadem ratio, ut notanter hic dicit gl. in uer. plures, tam in prin. c. q. in fine. de ditione plurium uide bonum tex. in c. Christiano. 3. 4. distin. comprehendit enim ex proprio significato ultra duos & c. dic ut ibi.

De censu. procura. & exa. Rubr.

V m sit.] Constitutio noua loquēs de religiosis nō uēdicat sibi locū i aliis, supple, licet sit eadē rō: * q. ats nō foret dubiū, uide hic gl. in uer. religiosi, quam nota: sed uide tu gl. & qd ibi dixi in cle. j. de rescrip.

2 ¶ **Qui ex parte tenetur ad iura epalia**, tenetur et ad procuratoriam, uide hic tex. in ar. iuncta gl. in uer. epalia: sed uide tex. in c. conuerente, de off. ord.

3 ¶ **No. q. conciliū Viennen.** in quo fuerunt editæ plurimæ ex istis clemētis, non durauit nisi per sex menses, & parum ultra; uide hic gl. in uer. impostorum.

4 ¶ **Potest Papa priuilegiū ecclesiis concessum tollere**, seu decurtare, ut hic in fi. iuncta glo. fin. uide tamen, quod legitur & not. in c. nulli, de senten. excom.

5 ¶ **Ad nostrum.] Non ualet cōpositio**, per quam tollitur procuratio debita uisitati. sicut. n. uisitatio per compositionem tolli non potest, ita nec ipsa procuratio uisitati annexa, arg. in c. cum ex officij, de rescrip. Sed cōpositio facta super modo procurandi uel numero procurandorum bene ualet, & hoc modo potest intelligi tex. iste. hoc uoluit gl. notabilis hic super uerbo, compositiones, quam no.

6 ¶ **Boni pastoris est tondere pecus**, nō de glubere, hoc rescripsit quidam sapientis simus iherus, suadentibus præsidibus prouincias onerari tributo, uide hic glo. supradictam. In contrarium tamen facit tex. iuncta gl. in ca pitulo constitutionem, de regula libro 6. glossa tamen in clementina ne in agro, de statu regula. facit pro & contra.

* *Italicorum proverbio.* 3 **¶** Pro Italicorum proverbio* uide hic glo. in uer. gratiose, quæ dicit non respiciendum dentem equi donati, & facit quod in simili habetur in l. ad res donatas, ff. de ædificatio. li. edicto.

4 **¶** Appellatione fragmentorum non ueniunt ea, quæ integra remanserunt in mensa. dicta enim fragmenta à frango, frangis, & sic comprehendit ea, quæ fracta sunt, uide hic bonam glo. in uerbo, fragmenta.

5 **¶** Prælati procuracionem recipiens ex debito potest pauperibus erogare fragmenta, quæ in mensa propria, & familiarium suorum colliguntur. Si autem procurator gratiosè, quia non declinat ad locum pro uisitacionis officio exercendo, est dubium, nunquid hoc idè possit glo. tamen sub dubio, fortè, uideur tenere, quod id sit, quod in præcedenti casu, quasi fragmenta ipsa uideantur esse largita; hoc uoluit glo. notabilis hic super uerbo, fragmenta. Ex quo uidetur idem dicendum in priuatis familiariter & gratiosè receptis ex identitate rationis. Sed ego dubito tam in prælati, quæ in priuatis: quia recipiens gratiosè ad prandium uidetur uelle solum sponare, quod recepti consumere possunt per se; Non autem omnia, quæ apponunt ante eos, cum plura soleant causa honoris apponi, quæ sint necessaria ad comestionem. vnde dicitur uidetur, quod inuitatus seu gratiosè receptus possit dare pauperibus fragmenta, quæ supersunt, cum uxor, quæ uidetur domina domus, non possit dare elemosynam de rebus mariti, inuito marito, ut no. hic in c. admonere. 3. q. 2.

6 **¶** Prælati.] Verbum, iubeo, est præceptiuum, & obli-gat ex præcepto, uide glo. hic in uerbo, iubeamus. Et per consequens infertur, quod prælati non obseruantes huius clementinæ dispositionem peccant mortaliter ut in c. quod dicitur. 1. q. 1. iuncto cap. ij. de ma. io. & obediens.

7 **¶** Etiam laici soluere non debent uectigalia pro rebus quas ad usum proprium deferunt, ut l. vniuersi, C. de uectig. & comi. & uide glo. in uerbo, propriis: dic tamen, quod in fauorem laicorum non sunt pœnæ hic adiectæ, & in c. quaquam, de cens. lib. 6. prodita, sed in fauorem clericorum, & ecclesiarum tantum, ut hic, & in d. c. quaquam, & multos alios casus, in quibus uectigalia non soluantur, uide per not. in l. iij. ff. de publi. ad quam glo. hic se remittit.

8 **¶** Ecclesia & clerici tenentur soluere uectigalia pro rebus, quas deferunt seu deferri faciunt causa negotiandi, uidetur hic tex. à contrario, & in c. quaquam de cen. si. lib. 6. & bonâ glo. hic in uerbo, non negotiandi; uide tamen per Fed. de Sen. in opere consiliorum suorum.

9 **¶** Si inter clericum deferentem propria, uel ecclesie, & leuatorem pedagij est contentio, ut quia iste negat eum clericum, uel dicit res deferri negotiacionis causa, quia graue esset iudicem semper adire pro fide huius rei faciendâ, debet huius contentio committi iuramento deferentium, uel suorum nunciatorum, si qualitas personarum non dissuadeat, uel nisi de contrario fides habeatur in prout; facit. c. de iure iur. & quod me. cau. c. ult. & quod ad personam uidetur sufficere, si sit in habitu, & tonsura clericali, per decret. si iudex, de sent. excom. lib. 6. hoc uult glo. not. hic in uer. Non negotiandi. Ex prædictis nota singulariter casum in quo ita-

tur iuramento partis absque alia probatione, & hoc propter difficultatem probandi.

10 **¶** Recipientes uectigalia à clericis sponte soluentibus non incidunt in pœnas, de quibus hic in cap. quaquam, eodem tit. lib. 6. per tex. ibi, exigunt, uel extorquent; & hoc uoluit hic glo. in uerbo, extorquent.

11 **¶** Quod forsan tota Italia interdicta est, quia in ipsis ciuitatibus exigunt uectigalia à clericis, & ecclesiis contra dispositionem istius cle. & d. c. quaquam, eodem tit. 6. hoc uoluit glo. hic in uerbo, interdicti, quam singulariter not.

12 **¶** Et per consequens etiam infero, quod omnes clerici palam celebrantes in dictis ciuitatibus sic interdictis sunt irregulares per c. is qui, de sent. excom. lib. 6.

13 **¶** Non debet iudex quem declarare incidisse in pœnam constitutionis, illo prius non uocaco, ut scilicet habeat facultatem se defendendi, si uellet negare se in pœnam incidisse, uide hic tex. iuncta glo. in uer. confiterit, & consimilis glo. est in clem. ij. de pœnis, in uer. confiterit. & scias, quod licet alias à pœna. l. licitum non sit appellare, ut in cap. quia de appell. tamen à sententia iudicis declarante quem incidisse in pœnam legis appellari potest: quia illa est sententia hominis, & non legis, ut dicit glo. no. in c. cupientes, §. q. si per 20. de elec. lib. 6. Et quod requiratur declaratio ante, quod fiat legis executio, est tex. not. in c. cum fm leges, de hære. lib. 6. & per Bar. in l. euis delatorem, ff. de iur. fis. hæc puto uera, nisi constare possit iudici, saltem præsumptione legitima illum incidisse in pœnam; ut puta quia citatus sub pœna, ut compareat certa die, non comparuit. nam præsumitur contumax; & ilicò poterit iudex eo non comparente in termino declarare illum contumacem, & pœna contumaciæ afficere absque alia citatione, licet ipse possit se defendendo allegare causam probabilem, quare comparere non potuit. hæc probantur in c. certum. 1. q. 3. & in c. j. de iud. & c. querelam, de procu. & optime facit quod not. Bar. in l. si finita, §. Iulianus, ff. de dâ. inf. ubi dicit non ualuisse punitionem contumaciæ per iudicem factam: quia in actis non constabat illum fuisse citatum, cum nuncius nondum fecisset relationem. Nâ dicitur contumax uerus, qui apprehensus per citationem in termino præfixo non comparuit, ut notat in cle. vnica, de dolo & contu. in glo. ubi plenè dixi.

14 **¶** Et ex quo in actis non apparet de comparitione, præsumitur non facta iuxta ea, quæ leguntur & not. in c. quoniam contra, de proba.

15 **¶** Et id, quod constat ex actis, dicitur notorium, ut in cap. cum olim, de uerb. sign. facit. l. penul. C. de senten. quæ sine certa quantitate facit ad prædicta. cap. olim, de re iud. cum ibi not. & quod not. Bar. in l. j. ff. si cerpet. & hæc not.

16 **¶** Etiam non conquerente eo, qui exactus soluit uectigal, potest superior uocato exactore procedere ad declarationem pœnarum hic contentarum, uide glo. hic in uer. confiterit.

17 **¶** Vbicunq; quis tenetur aliquid restituere, non sufficit cauere de restituendo, uide hic glo. in uer. restituere.

* *A clericis. Clerici enim non tenentur sol uere uectigal, ut hic, & habetur Esd. li. i. c. 7. uer. uobis; notum facimus de uis uersis Sacerdotibus, & Leuitis, cantori bus, & ianitoribus, nathineis, & ministris domus Dei hu ius, ut uectigal, & tributum, & annonas non habeatis potestatem imponendi super eos.*

De celebratione missarum. Rubr.

1 **¶** Rau.] Quod clerici beneficiati non obligantur ad horas canonicas, arg. hic in uer. ecclesiarum ministri, & uide hic glo. in uer. ministri; quod intellige de constitutis in minoribus ordinibus, de quo plenè. §. in c. j. de celeb. miss.

2 **¶** Missa non est de septem horis canonicis, quæ ex necessitate per clericos psalli, seu dici debent quolibet die, ut in c. j. cum ibi no. de cele. miss. quod patet ex eo, quia et episcopi de honestate inuitantur ad illas dicendas, uel audiendas, de priuic. c. fi. lib. 6. hoc ponit glo. hic in uer. canonicas, quam singulariter no. præsertim ad intellectum præall. c. fi. ut de honestate, non aut de necessitate teneatur episcopus quolibet die missam audire, uel dicere, & p. q. n. non peccat episcopus quolibet die missam non audiendo; ad hoc quod habet. 4. dist. §. hæc & si legibus, & per Inn. in c. j. de uita & ho. cle. nisi ex contemptu hoc faceret; ad glo. not. in c. q. aut. 10. dist. quæ dicit non seruare. l. ex consilio loquente non peccare, nisi hoc facit ex contemptu, quod no. fortius ergo idem dicendum in prælati inferioribus, ut non peccent missam non audiendo quolibet die.

3 **¶** Et quaquam missa non sit de horis canonicis: solet tamen pro missis, ut pro horis canonicis distributiones infici tui, ut no. in præal. gl. hic alle. j. de reli. & ue. san. cle. j.

4 **¶** Secundum Pythagoram duorum temporum cura habenda est, scilicet mane, & uespere in eorum, quæ acturi sumus, & eorum quæ gessimus, no. hic gl. præall. in uer. canonicas, in fine.

5 **¶** De omni uerbo ociofo reddituri sumus in die iudicij rationem, uide hic glo. in uer. uana, tex. est no. Hiero. in c. pen. 22. q. ult. quem uide, quia etiam pulchra alia dicit.

6 **¶** Rationabilis causa exeundi chorum ante finem officij est, si spiritus esset nimis fatigatus, & recreationis causa.

7 **¶** Item si infirmitas, uel iusta occupatio superueniret, uide hic tex. iuncta glo. in uer. rationabili, quam no. iuncto tex. & uide latius no. in c. dolentes, c. ti.

8 **¶** Etiam laici missas audientes ante finem & benedictionem sacerdotis exire non debent, de cõse. dist. 1. missas, no. hic glo. in uer. exeundo; quod intellige, quæ ex precepto missa audire, ut puta diebus dominicis, uel solèmbus & ita loquitur dicti. c. missas, c. si seq. alias secus: quia cum tunc omitendo non peccat, fortius idè dicendum, si exit ante finem, ut no. in c. q. 10. dist. Seneca ad Lucillu epistola. 18. festiuis maxime diebus animo imperandum est, ut tunc à uoluptatibus solus abstineat, cum in illis ois turba procubnerit, uide hic glo. in uer. uigiliis.

9 **¶** Chorea dicitur à choro: quia chorizantes in suis ludicris cãtilenis, & saltibus, quodammodo tenent chorum, uide hic glo. in uer. choreas.

10 **¶** Vasa, uestimenta, & cetera ornamenta ad diuinum cultum necessaria non debent esse nimis uilis precij, seu æstimationis, sed decetia pœsatis ecclesiarum facultatibus, uide hic tex. in §. in multis, iuncta glo. i. uer. indecètib.

11 **¶** De iurisdictione minorum prælatorum diocessani non

se intromittit, nisi in casu negligentie, & sic non cõcurrat cum illis, uide hic bonu tex. in §. ne igitur, iuncta glo. no. in uer. inualefcãt, quâ diligenter no. & uide quod no. in c. quanto, & c. ut ab ecclesiis, de off. ord.

12 **¶** In ecclesiis cathedralibus & collegiatis debet debitis horis pulsari, & psalli horæ canonicæ. In aliis autem ecclesiis non collegiatis debet conuenienter & debite celebrari officium diuinum diurnum pariter & nocturnum, quasi dicere uelit, quod in ecclesiis non est opus, quod officium cantetur, sed quod debite alias dicatur; uide ad præd. hic tex. in uer. ne igitur, iuncta glo. in uer. in aliis.

13 **¶** Ignun.] Appellatione pontificum non ueniunt electi in episcopi & confirmati, nisi et sint consecrati, et in concessione priuilegiarum, uide hic tex. iuncta glo. no. in uer. Pontificum prium uide et sentire in cle. de fo. comp. in uer. episcopi dicit concordando, ut dixi.

14 **¶** Religiosi domestici, commensales cardinalium, & episcoporum licet ualeant ipsis cardinalibus, & episcopis in diuinis officiis se coaptare, non tamen in aliis intellige contra eorum regulam, uide hic text. iuncta glo. in uer. officiis.

15 **¶** Religiosus prælatus ecclesie secularis debet illam regere sicut officium clericale, non autem monachale, & sic coapat se in diuinis officiis illi ecclesie, ad quam translatus est; uide hic bonam glo. in uer. licite, quæ allegat multas alias concordantias. & optime pro hoc dicto facit ratio. cap. illa. 12. dist. ad quilibet ecclesiam accesseris, eius consuetudinem serua, si non uis esse cuiquam scandalum, nec quenquam tibi, ut ibi latius habetur.

16 **¶** Clericus domesticus commensalis alicuius prælati non potest in diuinis officiis se illi coaptare; fallit fauore cardinalium, & episcoporum, cum ex speciali indulgentia hoc illis concedatur: secus ergo de iure communi, ut hic in fi. literæ iuncta glo. in uer. indulgemus. priuilegium autem uni concessum non debet ad alias personas trahi, ut in c. sanæ, de priuile. & c. petistri. 7. q. 1.

De baptif. & eius effectu. Rubr.

1 **¶** Prælati.] Aula dicitur sala, uel spaciosum habitaculū cõiter quatuor habens alas, uide hic glo. in uer. aulis, quod no. ad statuta.

2 **¶** Quis dicitur princeps? maximè in priuilegio principibus tributo, & vnde dicitur, uide hic glo. no. & satis plenam in uer. regnum, quæ in effectu dicit quatuor. primò, quod potest sumi largè, & tunc ponitur pro quolibet habete dñu, seu dñatione populi, & sic quilibet habet aliquam baroniã potest dici princeps, & phat hoc ex etymologia uocabuli. dñ. n. princeps à præ & capio, quasi primum capiēs locū, seu dignitatē, ut probat in fi. in c. quauis, de uer. sig. ubi dñ, quod largè sicut etymologiam uocabuli quilibet, qui præest, potest dici prepositus, &c. ut ibi.

3 **¶** Hinc est quod Deus appellatur princeps. Esaiæ 9. ubi Deus

* *Dicatur princeps. De principibus & regibus sic ait Aug. lib. 3. ad Chryso. in hoc seruiunt reges do. si in regno sua bona subeat & mala prohibeant non solum quæ petiunt ad societatem humanam, sed quæ ad religionem diuinam.*

Deus fortis, pater futuri seculi, princeps pacis. Interdum angelus de se dicitur Iosue p. ego sum princeps exercitus; interdum Papa, de consecratione distinctione j. corpora. Interdum episcopi, de ma. & obe. si quis uel alii iudices ecclesiastici. xvij. q. iij. diffiniuit. Item Imperator de re iudi. ad apostolicam, in prin. Item alius principans populo, de ma. & obe. omnes principes. Item apes & grues dicuntur habere principem. 7. q. 1. in apibus. Secundo principaliter potest sumi stricte, prout est principatus quaedam dignitas secularis; sic uocata ut principatus Archaitae Salerni, & Tarenti, & his si. & sic sumitur in c. fundamenta. §. ut ergo, de elec. lib. vj. loquens enim de Imperatore, rege & principe submitit de marchione, duce, comite, barone, uel alio nobili potentatu per quod uidetur ex ordine literae, q. princeps maior sit predictis marchione, duce, & similibus. & no. ex hac parte glo. q. ualeat ar. ab ordine literae, q. primo nominatus censeatur dignior, & uide aliam bonam glo. in c. quorundam, de elec. lib. vi. & ex illa litera sumpto hoc ar. potest notari, q. marchio sit dignior duce, cum nominetur ante duces. sed tu uide tex. in li. feu. in ti. quis dicatur dux, marchio, comes, capitaneus, uel uasallus; ibi tam in rubro, quam in nigro praepositur marchioni dux, & ibi habetur qui dicantur tales, & per glo. in d. c. fundamenta, in uerbo, marchio, & uide etiam ibi glo. in uer. princeps; & in hoc cogita.

Redeo ad glo. istam, quae tertio principaliter dicit, q. potest sumi principatus nec ita large, nec ita stricte, ut supra pro notabili potentatu, merito comparando regiae dignitati; facit praerog. decre. fundamenta, in fi. & hoc modo putat glo. nostra capi. in isto tex. quasi dicat non esse uerisimile, q. capiatur hic ita large, ut ueniat quilibet habens aliquam baroniam, cum nimis laxaretur haec litera, nec uidetur de ipsius intentione, cu post reges submitit de principibus; unde uerisimile est, q. uoluit comprehendere magnos principes regibus fore aequiparandos. nec etiam est uerisimile, q. uoluerit stricte intelligere, ut solum comprehendat habentes dignitatem principatus, ut sic excludantur alij magni duces, marchiones, & comites, qui merito ex magno potentatu possunt principibus aequiparari habuit ergo tex. respectum ad magnum potentatum; & ex his habes hanc glo. declaratam usque ad uer. tyrannos. Ex qua singulariter no. q. in privilegio contra ius concessio. non capiuntur uerba ita stricte, ut capi possunt, sed debet ex probabilibus coniecturis considerari tacita mens disponentis; & idem ego puto in statutis & similibus dispositionibus, ar. huius literae iuncta glof. quam singulariter nota.

Quarto hic glo. quaerit, an principes tyranni includantur in dispositione huius ele. & singulariter dicit, q. non; quia tales non merentur dici principes nam, ut habetur Isaia. xij. principes ea, quae sunt digna principe, cogitat, ut ait Grego. tyrannus est, qui in republica non iure principatur. Et philosophus. v. politicorum, cum princeps tendat ad bonum commune, tyrannus ad proprium. ergo non est princeps, & haec singulariter not. quia faciunt ad multa. & plenissime de tyranno uide p. Bar. in tractatu de tyranno. Quanquam appellatione liberorum ueniant filij, nepotes,

* Nepotes. Adde quod appellatione liberorum in contractibus non ueniunt nepotes

& descendentes ab eis, ut l. liberorum. ff. de uer. sig. appellatione tñ filioru regulariter nō cōprehendunt nepotes, ita no. dicit hic glo.

in uer. liberis; alleg. insi. qui da. tu. pos. in fi. & no. in hoc ultimo gl. & idē no. glo. iuris ciuili in l. filij. ff. de uer. sig. sed de materia uide tu latius p. Bar. in l. liberoru, pal. dicit tñ glo. praerale. q. casualiter cōprehendunt nepotes, intelligendo tā descendentes ex filiis masculis. ff. de sena. l. liberos, & de pœnis c. ubicunq; lib. vi. quod no. An aut appellatione filiorum ueniant filij seu nepotes ex filiis naturales, nō legitimi, glo. praerale. disputat; & tandem uidetur per iura allegata pro & contra ponere hanc theoriam, q. quo ad parentum reuerentiam bene habetur ratio naturalium tantum: sed quo ad commodum liberorum, uel honores non per. l. cum legitime, & quod ibi no. ff. de sta. ho. & no. bene hanc glo. & uide ad materiam, quod no. Bar. in l. puinciales. ff. de uer. sig. & l. f. c. de indiuidui. & quod dixi in c. fi. de pœnis.

quia in his sit stricte interpretatio contra contrahentem, ut per Bar. in l. liberorum. ff. de uer. sig. in. iij. col. ante fi. uer. quero quid. Et uide oīno per Alexan. in d. l. liberoru, & in l. quod dicitur, de uer. ob. in uli. charta.

De reli. & uenera. sanct. Rub.

S I dominum.] Vrbano pa. iij. natione Gallicus regnum Siciliae contra Manfredū contulit Carolo fratri regis Franciae, ut patet in chronicis, ita no. hic glo. in uer. Vrbano. & dic. quod potuit hoc ex iusta causa facere, cum sit de patrimonio beati Petri, ut in c. ad apostolicam. de reg. iur. lib. vj.

* Multa in sacramenta corporis, & sanguinis Christi mirabilia denotantur.

* Primò. n. denotatur mirabilis pductio: quia de celo nobis productum est, & ad uocem sacerdotis aperiuuntur caeli & c. de conse. di. ij. quod est sanguis.

* Secundò notatur mirabilis duplicatio: quia quotidie conficitur, nec consumitur, de conse. di. ij. in Christo semel, & c. qui manducant. ij.

* Tertio denotatur mirabilis ministratio: quia quo ad effectum ita per malos, sicut p bonos ministratur. i. q. i. inter catholicam, & c. sequen. usque ad §. sed obicitur, de conse. distin. ij. utrum.

* Ministratur. Unde August. in lib. de doctrina christiana, in tra catholicam ecclesiam in ministerium corporis et sanguinis domini, nil a bono maius, a malo minus perficitur sacerdote. Itē Greg. & herede. i. q. i. c. non nocet. Nō nocet malicia episcopi neque ad baptismum infantis, neque ad ecclesiae consecrationem. Quia batisma a Deo datur, non ab homine uenit. Sic & eucharistia, & oīa, quaecunq; in alari ponuntur, nō ab hoīe, sed a Deo sanctificationem accipiunt.

* Quarto notatur mirabilis confortatio: quia fultit animae nostrae substantiam, & quotidie accipiendus est iste panis, ut quotidie proficit, de conse. distin. ij. non iste panis, & qui de eo manducatur in aeternum non deficit, ea distinctio. Christus panis, & qui contemnit uel negligit hunc panem sumere, debilitatur, & cadit a uirtutibus, de conse. distin. ij. si quod & c. si quis intrat.

* Quintò denotatur mirabilis mundicia: quia nisi digne, & a dignis sumatur, propinat mortis iudicium, de. consecra. distin. ij. qui scelerate, & c. timorem, & cum bucella, quam Christus dedit Iudae, introiuit diabolus in eum

eum, de consecra. distin. secunda. esca.

* Sexto no. mirabilis translatio. quia etiam prece iniusti fit transubstantiatio, uirtute. s. uerbi, non merito sacerdotis. j. q. j. cum scriptura.

* Septimo no. mirabilis transmissio: quia transmittitur etiam ad defunctos non summe malos, nec summe bonos. 1. 2. q. 2. non aestimemus, & c. animae. quaedam alia miranda ex subsequenti collige. haec post theologos ponit hic no. glo. in uer. mirabile, quae etiam ponit figuras horum mirabilium. narrat Seneca lib. 1. de beneficijs, quod cum Socrati ceteri discipuli pulchra offerrent dona, Eschires pauper eius discipulus seipsum solum obtulit dicens, ceteri autem pauca dederunt, quia meliora retinuerunt & c. ut ibi pulchre habetur, & uide hic glof. in uer. datore; & facit ad propositum huius text. in uerbo, singularis, & admiranda liberalitas, ubi donator uenit in donum, & datum est idem positus cum datore, quam larga & prodiga largitas, cum tribuit quis seipsum & c. quem text. no.

* Quod idem opus meritorium laudabilius est in uouente, * uel p festo. quam in alio, ita secundum theologos dicit glo. no. hic in uer. seipsum.

* Ex quo inferitur, quod is, qui nouit ieiunare puta die ueneris magis meretur, quam is, qui i tali die ieiunat sine uoto. Item quod profusus seruando continentia m laudabilior est, quam is, qui illam sine uoto seruat, & sic de similibus. Et hac conclusionem glo. post theologos probat triplici modo. Primò sic uouere est opus laetitia, quae praecipua uirtus est inter morales, opus autē nobilioris uirtutis est melius & magis meritorium. laetitia autē est cultus, & seruitus, quae soli Deo debetur, de conse. di. 3. uenerabilis.

* Secundò probatur sic. uouens non solum quo ad adum, sed etiam quo ad potestatem subijci se Deo, ut de cetero aliud agere non possit, ergo plus lat, & per consequens magis meretur, probatur per similitudine, qui dat fructum & arborem magis dat, quam qui dat solum fructum. Tertio confirmatur sic per uotum immobiliter uoluntas firmatur in bonum Ad perfectionem autē uirtutis pertinet aliquid agere ex uoluntate firmata in bono, ut patet per philosophum. 2. et. ii. Et August. Felix necessitas, quae ad maiora compellit; ergo magis meritorium; & haec no. Olim antiqui non habuerunt, nisi. x. menses usque ad tempus Iulij Caesaris, & Numa Pompiliij hic mensis Nouembris sic fuit dictus, quia erat nonus mensis inchoando à Marcio, ut inchoabant antiqui, demum distinctio & correctio annorum facta fuit, & secundum cursum solis redeuntis in fine anni ad eundem punctum additi fuerunt duo menses in principio anni, s. Ianuarius, & Februarius, & propter horas sex, quae superant, oportuit singulis quattuor annis ad diem bifextilem, de quo dicendum, ut no. in c. q. i. fuit, de uer. sig. & tunc temporis Iulius uocabatur Quintilis, & Augustus, Sextilis, qui postea à Iulio & Augusto denominati fuerunt uel propter ipsorum ortum, uel propter rem prospere gestam. haec glof. no. hic in uer. Certam diem, quam bene no.

* Nullum animal ita odorem hominis sentit, sicut an-

ser. unde Isidorus * etymologiaru, * unde Isidorus. Hanc Gallorum ascensus in capitolio anferis clangore deprehensus est, & sic Romani dij debent cedere anferibus, a quibus fuerunt defensi, ne ab hostibus caperentur. Italici tamen in festo omnium sanctorum anferes deuorant propter festum, uide hic glof. in uer. omnium sanctorum.

* Si quis afferit habuisse ex releuatione diuina aliquid sibi non creditur, nisi aliter probet, ad hoc. c. cum ex inuncto, de haereti. uide glof. hic in uer. reuelatum, inuncto text.

* Impropriè feria sumitur pro festo, cum omnem diem uocemus feriam uel a fando: quia qualibet die fabatur Deus. Gen. 1. uel quia singulis diebus fari possumus in diuinis, uel humanis, simile de uerbo. signifi. capi. forus, uide hic glof. in uer. Feriam, & quod not. super rub. de ferijs.

* Pentecostes dicitur à pente, quod est quinque, & coste, decem: quia quinque decies dies sunt inter festum resurrectionis, & pentecostes, uide hic in uer. pentecostes.

* Hymni sunt cantica laudis, sicut throni cantica lamentationis, uide hic gl. in uer. hymnos, & per Io. An. in c. non minus, de immu. ec.

* Tubilare idem est, quod cantare uoce quadam confusa praegaudio. unde dicunt quidam, quod iubilus est gaudium, quod uerbis explicari non potest, nec tamen penitus reticere, uide hic gl. in uer. iubilet, & de uerbo. plaudere, uide hic gl. in uerbo, plaudat, quod idem est, quod manus iungere.

* Circa orationem uideas hic gl. sing. & plenam, quae materiam per modum summam tractat ponendo. x. quaestiones. Prima, quid sit oratio * secunda, unde dicatur, tertia, quae sit eius diuisio, quarta qualiter sit porrigenda, quinta, a quo sexta, ad quae septima, ad quid octaua, qualiter, nona, ubi decima quis sit eius effectus. Et per ordinem poteris hic uidere formaliter in glof. Colligam tamen quaedam dicta, quae mihi inter cetera notanda uidebantur.

* Et primo no. ex ea post theologos, quod sancti orationes nostras cognoscunt: quia unusquisque beatus tantum in essentia Dei uidet, quantum perfectio beatitudinis requirit hoc autem requiritur ad perfectionem beatitudinis, ut homo habeat, quicquid uelit, nec uelit aliquid inordinatum. sed recta uoluntate qualibet cognoscere si uult, quae ad eum pertinent; ergo & sancti, cum eis nulla reuerentia deest, hoc uolunt. oportet ergo, quod uota hominum orationes, & defensiones in uerbo cognoscant. nam ad eorum gloriam pertinet, quod auxilium agentibus praebant ad salutem. sic enim Dei cooperatores efficiuntur & si dicatur solus deus est cognitor cordium, de symo. tua, in ficum concordantijs: sed oratio consistit in corde. ergo & c. Respondetur, quod cordium cogitationes solus deus nouit per se ipsum; sed alij tantum cognoscere possunt, quantum eis reuelatur, non alio modo. fatendum ergo, quod orationes, quas ad sanctos uerbo, uel corde dirigimus Deo, manifestè cognoscunt

* Oratio. Qualis debet esse oratio ostendit beatus Ambrosius. li. de officijs, inquiens. Sit oratio pura simplex, dilucida, atque manifesta, plena grauitatis, & ponderis, non affectata elegantia, sed non intermissa grauita.

scunt. hæc gl. præal. sub q. 4. & uide ad materiã tex. Aug. in c. fatendum. 13. q. 2. qui generaliter tractat, an mortui sciant, quæ sunt in hoc seculo.

21 ¶ An exaudiat Deus peccatores orantes, aliqui quod sic. j. q. j. ipsi in contrarium faciunt. c. si quis inquit, uerfi. ad hæc omnia & c. sacrosancta, ea q. Solu. dicit gloss. præal. post Thomam sub quinta quaestione, quod si peccator petit aliquid, in quantum peccator. i. secundum desiderium peccati, non auditur a deo ex misericordia, sed quæ que à Deo exauditur ad uindictam, ut permittatur magis irruere in peccatum. unde secundum Aug. deus quædam negat propicius, quæ concedit iratus: sed si peccatoris oratio pcedit ex desiderio bonæ naturæ Deus exaudit, non quasi ex iusticia, quia talis non meretur, sed ex pura misericordia, si tamen alia in oratione concurrunt, de quibus infra & in dictis gloss. & sub septima quaestione.

22 ¶ Ex his concludi cautum & expediens, ut semper eligas sacerdotem meliorem & sanctiorem, quia oratio porrigenda est per bene dispositum, contritum, & poenitentem. nam si is qui displicet, ad intercedendum mittitur & c. 3. q. 7. iudicet, & cap. in grauibus, & 48. distin. 5. j. ubi etiam no. an orationes malorum profint his, pro quibus orant, uide etiam quid habetur j. quaestione. j. ipsi sacerdotes.

23 ¶ An liceat in oratione aliquid petere in specie, & nunquid liceat petere temporalia. Ad primum, licet Valerius. li. 7. c. 2. referat quod oratem quasi quoddam humanæ sapientiæ terrestris oraculum, nihil ultra petendum à dijs immortalibus arbitrari, quam ut bona tribuerent; tamen, ut inquit gloss. præal. in 6. q. patet ex oratione dominica, quod etiã aliquid determinatiuè petere possumus. unde Aug. ad Probam dicit, quod deum id licet orare, quod licet desiderare, dicens quod oratio dominica ostendit etiam temporalia a Deo peti posse, dicit, panem nostrum quotidianum & c. unde tenent theologo, quod temporalia à Deo orando petere possumus, non ut constituamus in illis spem, sed ut fiant adminicula beatitudinis consequendæ, ut reseruat ad sustentationem uitæ corporalis exerceadæ ad actus uirtuosos, facit. j. q. 3. si quis obiecerit, & hæc no.

24 ¶ Modus orandi requirit humilitatem corporis, cordis deuotionem, attentionem, & breuiloquium. de primo ecclesiastici xxv. oratio humilitatis penetrat nubes, de secundo ait Aug. quid prodest strepitus laborum, si mutum est cor de tertio patet, de conse. di. v. nunquam, in prin. & Cyprianus nil aliud cogitet aliquis, quam id solum, quod precatur, de conse. di. j. qui autem. & dicit Greg. illam orationem Deus non audit, cui ille, quæ orat, non attendit. dicunt tamen Theologi hoc intelligendum, quando attentio nullo modo orationi coniungitur, non enim requiritur, quod attentio semper maneat in oratione per actus essentiam. unde psal. 22. Cor meum dereliquit me satis est enim, quod maneat per uirtutem, quod est, quando cum bona intentione quis ad orationem accedit, si in prosecutione mens ad aliud rapiatur semper enim primæ intentionis uirtus pmanet nisi tanta sit uagatio, quod attentio omnino depercat, & hoc not. quæ uide hic latius per gloss. in 7. q. de quarto habetur Matth. 6. Cum oraueritis, nolite multum loqui & c. facit, de consecra. dist. v. medio criter. Nec tamen putet secundum gl. breuiloquium esse de necessitate orationis. Nam oratio non solum secundum suam causam quæ est desiderium charitatis, sed etiam in seipsa potest

diuturna. nam & de Christo legimus, quod pernoctauit orando, Lucæ. 6.

25 ¶ Item dicitur, quod prolixius orauit Lucæ. 22. Item dicitur Lucæ xxvij. in prin. Oportet semper orare, & non deficere, & Semper orare. Unde facit 77. di. nosse, ubi, orationibus pnoctanter infertimus, sed quia, ut dicit Aug. ad Probam, multum loqui in orando est rem necessariam superfluis agere uerbis, cum plerumque hoc negotium plus gemitibus, quam sermonibus agatur, ideo monemur ad breuiloquium nam, ut dicunt sancti, frequens esse debet, & breuis oratio, ne immorantibus uobis aliud cordi uestro ingerat inimicus, & hoc not. bene.

26 ¶ Videtur quibusdam, quod oratio debeat fieri ad orientem, sed enim Deus sit ubique, ad omnem partem possumus eum orare, æque tamen oramus & sacrificium missæ facimus uersus orientem. de hoc 11. di. ecclesiasticum; & uide de hoc articulo bonum tex. & hic per gl. præal. sub. 11. q.

27 ¶ De orationis effectu uide plura hic per glo. præal. in ult. q. quæ inter cætera dicit, quod orationis effectum sumus in Italia nuper experti. quando enim cū uersibus illis, Exurgat Deus & c. Cepit ecclesia orare, pempti, & exterminati sunt quasi subito, qui censura ecclesiastica, & armis bellicis iam dudum domari non poterant. bene facit. xxxij. dist. c. ul. ubi dicitur, quod oratio Moysæ populum uincebat. uincebatur, cum dimittebat & imperator Theodosius senior suis orationibus miraculosam uictoriam contra Eugenium & Arbogestam obtinuit, quorum exercitus iacula uehementissimus uetus extorquebat in ipsos, & iacula partis Theodosij cū maiori fortitudine ultra mensuram humani ictus impingebat in illos, & longe latius, dic ut habetur in præal. ult. q. & in remissionibus in ea contentis & inter alia no. unum dictum Ber. in lib. meditationum. Ex duobus unum indubitanter sperare debemus, aut dabit nobis, quod petimus, aut quod nouit esse nobis uilius. Item no. dictum Hero. super Matth. 17. ubi. f. hoc genus demoniorum non eiicitur, nisi in oratione, & ieiunio, ubi sic dicit. Non sanat oculum, quod sanat calcaneum, ieiunio sanatur pestes corporis, oratione uero sanantur pestes mentis.

28 ¶ No. gl. hic in uer. confessis. nam in eo, quod text. dat indulgentias uerè poenitentibus, & confessis, diffidendo quod aliquis sit uere poenitens & confessus, dicit hæc uerba, quis est hic, & laudabimus eum; & c. ecclesiastici 26. has ergo remissiones, quibus pauci participant, amare interpretari non dect, nec expedit, ut dixi, de pœni. & re. quod autem.

29 ¶ Ad hoc, ut quis gaudeat indulgentijs in isto text. concessis, non sufficit interesse horis extra ecclesiam, etiam si dicantur in priuato oratorio, cum text. bis faciat mentionem de ecclesia, uide hic gl. prope. finem in uerbo, ecclesia.

De immu-

De immunita. eccle. Rub.

* Papa potest. Quam potestate habeat Papa, uide in spe. de dispens. S. nunc breuiter & c. S. sunt quoq; & c. ubi Bald. in addi. & c. Bal. in l. rescripta. C. de pract. impe. of. feren.

Voniam.] Papa potest suã, uel sui prædecessoris constitutionem reuocare, & illam habere pro infecta, ut est hic tex. in uerbo; nos, & per hunc tex. putat hic glo. in uerbo, Pro infectis, quæ reputatur singularis, quod excommunicatus ex uiribus constitutionis reuocatur, quæ habita est pro infecta, prout hic contigit, absolutione non indiget.

¶ Ex hoc etiã dicit pendendum, quanta est Papæ potestas circa illa, quæ sunt simpliciter de iure positio: quia illa reuocare potest, ut ex tunc, & tene semper menti istam glo.

De confan. & affini. Rub.

Os, qui.] Monialis, religiosus, & clericus in sacris impunè cõtrahunt matrimonia, si cum Papæ dispensatione hoc faciunt, & euitant cõ culpam, uide hic glo. j. in fi. sed illam intellige, ut not. in c. cum ad monasterium, de ita. regu. per docto. & per Ioan. And. in reg. semel deo dedicatum, in Mercuria.

1 ¶ Ignorantia iuris non excusat, quominus attentans factum damnatum, & prohibitum sub excommunicatione nis pœna, incidat in ipsam excommunicationem, ar. regu. ignorantiam, de reg. iur. lib. vj. & hoc uoluit glo. hic in uer. sciẽter; & hoc puto uerum nisi sit ius dubium, de quo et iuris periti merito dubitent, ar. in l. regu. ff. de iur. & fac. igno. iuncto. c. ij. de consti. lib. vj.

2 ¶ Si constitutio excõicat, seu aliter punit contrahentes matrimonium, uel quid simile, & unus contrahentium scienter contrahent, reliquis uero existẽtib; in ignorantia probabili solus sciens incidit in excommunicationem, seu pœnam. xxxiiij. q. ij. in lectum; firmat glo. hic in uer. scienter, post prin.

3 ¶ Si constitutio punit scienter contrahentem, non ligat eum, qui ignoranter contraxit, licet post factũ certificatus pmanerit in contractu, uide hic glo. no. in uer. scienter, in uer. sed quid si contraxerit; concordat glo. no. in c. de cõreuit, de hære. lib. vj. in fi.

4 ¶ Contrahentes matrimonium per metum in uirum. constantẽ cadentem in casibus hic phibitis nõ incidunt in excõicationem. quia matrimonium est nullum ex defectu consensus per. c. cum locum, de spon. hoc uoluit in effectu. glo. hic super uer. matrimonialiter, quam singulariter nota. quia clare uult, quod matrimonium per metum contractum sit ipso iure nullum, & uide quod plenius dixi in d. c. cum locum.

5 ¶ Secundo singulariter ex eadem not. quod ex tali matrimonio per metum contracto non oritur publicè honestatis iusticia; allega. c. unicum, de spon. lib. vi. quasi deficiat hoc casu consensus, & hic habet locum ille textus.

6 ¶ Item collige subtiliter tertium, quod ubi ius imponit pœnam ipso facto contra exercentem aliquid, quod de iure tenere potest, non habet locum pœna, si actus aliquo facto non tenuit.

7 ¶ Prohibito inter aliquos matrimonio uidentur pro

hibita et sponsalia per l. oratio. ff. de spon. pœna tamen appposita contrahenti matrimonio non extenditur ad contrahentem sponsalia: quia pœna non debet extendi, hoc uoluit singulariter glo. hic in uer. matrimonialiter post sui medium, & facit quod in fi. no. Ioan. And. in c. dispensia, de rescrip. lib. vj. sed in contrarium facit glo. no. in c. j. de postu. præla. in fi. & uide quod ibi dixi; & hæc tene menti in materia extensionis.

8 ¶ Appellatione religiosorum etiam in materia pœnali ueniunt omnes tacite & expresse professi religionem * aliquam approbatam, etiam si non obligat illi religioni in specie, sed religioni in genere; exemplum in c. non solum, & c. seq. de regu. lib. vj. hoc no. uoluit glo. hic in uer. religiosus, quam no. & uide quod dixi in cle. j. de re. domi.

* Professi religionem an autem constitutio uniuersalis de religiosis extendatur ad illos, ubi est eadem ratio de facto, uide per do. Fels. in c. accedentes, col. ij. ante me. uerfi. ad de ta. men.

9 ¶ An communicans alicui in eo actu, pro quo excommunicatione tunc incurrit, incidat cum illo in excommunicationem, uide hic glo. in uer. & moniales, quæ primò per istum tex. arguit quod non: quia primò excommunicat contrahentem matrimonium cum moniali, & postea excommunicat specificè ipsam monialem cõtrahentem. ergo non incurrat excommunicationem contrahendo cum illo, qui incurrit excommunicationem propter contractum matrimonium: de hoc tamen glo. remittit ad notata in c. contingit. t. de senten. excom. ubi de hoc satis plene. Secundo dicit quod uolens tenere contrarium, posset ad tex. istum respondere, quod uoluit punire, seu excommunicare monialem eo casu, quo contrahens cum ea non foret excommunicatus; puta quia ignorabat illam esse monialem. dic tamen, quod hic nimis tex. restringit dictũ de q̃stione principali, ut no. in d. c. cõtingit, & tex. iste satis bene facit pro dicto priori.

10 ¶ An pœna appposita uni ex correlatiuis uideatur appposita alteri, licet de altero nihil dicat in constitutione, * seu dispositione, glo. hic non tangit: sed iudicio meo iste tex. plurimum facit, quod non. Nam si contrarium esset uerum, non fuisset necessitas specificè excõicare ipsas moniales satis. n. erat excõicasse phentes cū eis. sed in triũ facit tex. i. l. una. C. de cupressis, lib. x. & qd̃ ibi no. p. Bar. & p. eundẽ in l. ij. seu fi. C. de indi. ta. uidu. ubi firmat istud triũ. vñ p. tex. illius. l. unice dicit, quod si statutũ punit uidentẽ granũ in ciuitate, vñ punire et emptorem: quia isti sunt correlatiui. non. n. pot. esse uenditor sine emptore. Ad istũ tex. posset rñderi, quod hic exp̃ssit de monialib; cã dubitationis tollẽde, cū istud dictũ non sit sine dubio, & ea quæ dubitationis cã dicunt iuris dispositionem nõ immutant. l. qui mutuum. ff. mã.

* In constitutione. An autem constitutio respiciat certum finem, liget cõtrahentem quando non obuiatur fini, uide per do. Fels. in c. quoniam, in vi. col. uer. ult. nota, de proba.

De magistris. Rub.

Inter sollicitudines.] Perpetui est infinitum huius uerbi, perpetui, & ponitur pro diu tolerare, uel ualde pati. quando autem coniungitur cum uerbo, cura, ponitur pro perpetua, continua, & assidua & c. uide hic gl. in uer. ppetui. Mediante

- 2 **Mediante gratia dei cognoscit homo, quid agendū uitandumve sit, si adiuuat ad bonum faciendum, de conse. dist. iiii. gratia, & in tribus ultimis capitulis eiusdem dist. & præsertim uidetur ultra glo. hic bo. tex. cum glo. in d. c. ubi colligitur, q̄ per liberū arbitrium * nemo potest saluari: sed oportet, q̄ gratia dei infundatur; & scias, q̄ circa istam gratiam duplex reperitur opinio. Nam quidā dicunt, q̄ hæc gratia est duplex uidelicet operans, & cooperans. 3 **Prima præparat hominis uoluntatem, ut uelit bonum.****
- 4 **Secunda adiuuat, ne illa uoluntas ad bonum frustretur. alii uero dicunt, q̄ una est gratia operans & cooperans, sed per diuersos effectus distinguitur in uerbo gratia enim, quæ parat hominis uoluntatem ad bonum cum non sit ociosa, ut augeatur & aucta perficiatur, coadiuuat, ne frustra uelit, sed producat ad opus similis altercatio est inter legistas, an sint duæ possessiones differentes specie, an una tm̄ diuersificata per accidentia, de qua satis per glo. & Bar. in l. j. ff. de acqui. pos. & Di. in regula, sine possessione, de re. iur. lib. vj. hæc in effectu uoluit glo. in uer. cooperante, & uide de hac gratia, quod not. Ioan. And. in c. gratia, de commo. & hæc no.**
- 5 **Admodum idem est, quod ualde, ut hic, iuncta glo. uerfi. admodum, & concor. cle. Romani, uer. non itaque de iure iur.**
- 6 **Bononia dicitur, quasi bona super omnia, uel bonorum noticia nimis amabilis, hoc uoluit glo. hic in uer. Bononiensis; & uide ad idem, qd̄ no. gl. iuris ciuili in l. unica. C. de prof. qui in urbe constan. lib. xij.**
- 7 **Et subiungit glo. hic, q̄ Bononia habuit studium a Theodosio Imperatore currentibus annis cccclij. unde studium Bononiense est longe uetustius, q̄ studium Romanæ curiæ, quod habuit priuilegium tempore Innoc. iij. ut in decre. ij. de priuileg. lib. vj.**
- 8 **Iudæi non habent specialem linguam in uulgari. euanauit enim ipsorum lingua uulgaris. uide glo. in uer. Hebraicè.**
- 1 **Uim sit nimis.] Nota, q̄ doctoratus, & magistratus ponuntur hic in tex. ut diuersa. & dicunt quidā, ut refert hic glo. in uer. doctoratus, q̄ doctores * de iure cano. uel ciuili dicuntur in theologia aut dicuntur magistri, & idem in artibus. & dicit hic glo. præalle. q̄ hoc apud Italicos recipitur: sed ultra montani communiter uocant magistros, nec secundum gl. debet alii cui hæc denominatio fore molesta, cū Christus sic a discipulis uocari uoluit, Ioan. iij. quod ipse acceptabat, Ioan. xij. dicens. Vos uocatis me magister & dñe, & benedicitis, sum etenim. 2 **Et dicitur magister, quasi maior in statione, sicut minister quasi minor ibidem, dicitur hic glo. ad Host. in summ. eo. tit. §. j. uide tu de hoc ulti. tex. in l. quibus præcipua, de uer. signi. ubi probatur maxime iuncta glo. q̄ hoc uerbum, magister, conuenit etiam omnibus cuiuslibet disciplinæ præceptoribus, & ibi latius.****
- 3 **Doctoratus honorem quis sine peccato in qualibet**

- scientia, si sit dignus, postulat quia per hoc petit oportunitatem communicandi, quod habet; quod est laudabile, & ad charitatem pertinens; facit. vij. q. j. in scripturis. indigno autem est peccatum presumptionis, de quo per archi. xlvij. dist. §. j. & hoc ponit hic glo. no. in uer. honorem.
- 4 **Et no. ex hoc & ex tex. q̄ doctoratus est honor, & sic per doctoratum consequitur quis honorem; merito debet inter alios honorari; facit quod legit & no. in l. ad personas egregias. ff. de iure iur. & pondera, q̄ non appellatur dignitas, de quo uidetur Bar. dubitasse; & plenè per eum: in l. ex eo. ff. de testa. mi. aliqd̄ in procemio. C. & in l. fi. C. de iud. uide tex. in c. quanto, de magist. & quod ibi dixi.**
- 5 **Insignia doctoratus. * apud alii * Insignia doctoratus, quos sunt cathedra, & biretum; apud alios uerò liber, anulus, osculum, supple & biretum; uide hic tex. iuncta glo. in uer. insignia. dicit tamen q̄ ista insignia non sunt de substantia doctoratus; ad hoc l. magistros, & in l. sic ut C. de professio. & medi. lib. x. sed sicut calcaria deaurata, & ensis dari solent militibus in signum militiæ, ita prædicta doctoribus in signum doctoratus.**
- 6 **Cancellarius enim loco principis tribuit hodie doctoratus honorem solo uerbo post examinationem factam per doctores, qui sunt testes peritiæ illius, non aut iudices, seu superiores, ut no. per Bar. in procemio. ff. facit dicta. l. magistros. & uide ad materiam quod plenè scripsi in c. proposuisti, de proba.**
- 7 **Sicut quandoque imperfectum scientiæ supplet perfectio charitatis, de i. enun. nisi. §. pro defectu, sic quandoque imperfectum scientiæ supplet perfectio expensarum, uide hic glo. in uer. excedunt; & arbitrò, quod gl. loquatur hoc de re iure notando quosdam scholasticos minus eruditos petentes hunc honorem, qui cum largitate sumptuum conantur supplere, & tegere defectu literaturæ.**
- 8 **Non debet quis in suo doctoratu, uel magistratu ultra quingentas libras Bononensium paruorum expendere, quæ faciunt ducentos & quingenta Florenos de camera; & hoc plerique nobiles excedunt: sed caueant a periurio, cum iurent non excedere summam hic taxatam. s. trium millium Turonensium argenteorum, qui faciunt secundum monctam nostram summam prædictā, de quo uide glo. hic in uer. argenteorum.**
- 9 **Dicit tñ, q̄ expensæ priuati examinis in summa prædicta non includuntur, ut no. glo. in uer. doctoratum.**
- 10 **Ex qua iuncto tex. no. q̄ appellatione doctoratus non comprehenditur examen priuatum, etiam tãquam pars doctoratus, quod no. quia facit ad statuta mentionem faciendā de doctoratu unde, si statuto cauetur, ut quis, puta rector, debeat gratis doctorari, non includitur examen; facit quod de hac materia no. Bar. in l. luna. C. de athletis, lib. x.**
- 11 **Si casu aliquo cancellarius studij incidit in suspensionis pœnam ad sex menses: quia non detulit iuramentū, put hic cauetur, & durante semestri iterum incidit in eandē pœnam, s̄m semestri incipit currere inmediate a tpe secundi excessus; non aut expectabitur finis primi semestris; hoc uoluit no. glo. hic in uer. sequentes, quam no. quia facit ad multas similes quæstiones, & plenius de hoc no. per Ioan. And. in c. cum in cunctis, de elect. Aduerte,**

- 12 **Aduerte, hæc quæstio satis procedit in casu, quo doctoratus collatio tenuit secunda uice: quia tunc indubitanter incidit in pœnam sed dubium est, quid si non tenuit, puta quia fuit habita a notorie suspensio, ut infra subicietur, nunquid incidat iterum in pœnam, ex quo actus fuit nullus, quia uerum est dicere, quod non contulit doctoratum & facit gl. no. in cle. una supra de consan. & affi. quod no. sic ut non incidunt in pœnam contrahentes matrimonium per metum cum consanguinea & c. qui matrimonium non tenuit; cogita bene.**
- 13 **An cancellario suspensio a collatione doctoratus * teneat ipsa doctoratus collatio, uide hic gloss. in uer. sequenti, quæ concludendo distinguit, quod aut suspensio est occulta; & tenet ar. in c. ad probandū, de re iudi. aut est publica; & tunc secus, ut in d. c. ad probandum. non. n. in hoc imprimatur character, merito inducitur ex toto nullitas uigore suspensionis; & sic oportebit, q̄ ite: um talis doctoretur.**
- 14 **Et nota bene, quod per doctoratum non imprimatur character, est enim secundū glo. præalle. quædam auctorizatio, & declaratio, quæ declarat illum dignum ad officium doctrinæ, & dat auctoritatem, ut doceat. quæ uerba no. diligenter. habes enim ex his diffinitionem doctoratus; & puto quod non imprimatur character. s. stricte & proprie, sicut per collationem ordinum, sed largo modo potest dici, quod imprimatur instar militis armatæ militiæ, ut probatur de milite, in c. quod quidam. r. q. r. prope finem; & doctores sunt quasi milites. l. aduocati. C. de aduo. d. iur. iu.**
- 15 **Quis habet conferre honorem doctoratus, seu magistrerij, uide hic bonam glo. f. q. quæ dicit, quod aliqui conferunt auctoritate apostolica. ponit exemplum in archidiacono Bononien. aliquid de consuetudine, & no. hoc dictum, quod ius conferendi doctoratum potest consuetudine quæri; simile nota. in cle. dudum, de sepul. per gl. in uerbo, generalibus, quæ dicit, quod studium generale potest ex consuetudine haberi. & no. singulariter illam glo. & istam, & intelligo de consuetudine tanti temporis de cuius initio memoria non exiit, cum istud sit de seruitutibus, & ad talia iura præscribenda requiritur præfatum tempus, ut in c. super quibusdam, de uerb. sig. & facit, quod no. gl. prox. all. in d. cle. dudum.**
- 16 **Item & tertio dicit ista gl. secundum Hostien. quod aliqui conferunt doctoratum * de iure communi, ut episcopus cū capitulo; allegat c. quia, de magi. dicit tamen ista glo. quod illud. c. parum facit, maxime ponderata decretali. ij. c. ti. & sic tacite sentit gl. quod istud non competit episcopo de iure communi, licet hoc non firmet: ego tamen firmo per text. in l. magistros. C. de prof. & me. li. r. & fatit quod no. Bar. in l. c. de atletis, li. r. & in dicta. l. magistros, & per eundem Bar. in proemio. ff. ueris.**
- 17 **Ad quem deuoluitur potestas doctorandi, suspensio uel mortuo eo, ad quem hæc potestas in loco illo pertinet?**

- 18 **Solutio, dicit præall. gl. f. hic q̄ si hæc potestas competebat ex priuilegio apostolico, tunc potestas deuoluitur ad Papam, ar. c. quia diuersitatem, de concess. præb. ego allego quod in simili legitur & no. in c. uerū, de fo. compe. & uidendum est, quod ibi dixi.**
 - 19 **Et idem est secundum glo. ubi archidiaconus, uel alius conferret de consuetudine, uel de iure, quia superior suppleret secundum glossam allegatam c. 2. r. responsio, eo. ti. Aduerte quia hæc glo. non clare loquitur, nam dum primo dicit idem esse, cum ex consuetudine & c. uidetur sentire, quod potestas etiam hoc casu deuoluitur ad Papam, sicut dixerat in præcedenti casu. sed cū postea allegat. c. 2. eo. ti. sentit, quod quilibet superior suspensio, etiam episcopus, posset succedere. ego puto, q̄ si ista potestas competit soli principi, quod semper deuoluitur ad principem, siue inferiori competat ex priuilegio, siue de consuetudine, nisi aliud habeat priuilegium, argu. in ca. irrefragabili. §. ceterum, & quod ibi no. de offi. ordi. & in c. r. de supplen. negl. præla. lib. 6. & quod ibi no.**
 - 20 **An suspensio officiali illius, ad quem spectat dare licentiam, seu doctoratum, sit suspensio ipse principalis, cum deliquerit ipse officialis in ipso officio exercendo, ut in casu huius cle. gl. f. præal. in. f. sui dicit, q̄ non, nisi ipse principalis ratum illud factum damnatum habuisset, ar. c. si compromissarius, de ele. li. 6.**
 - 21 **Ex qua no. quod ex delicto commissio per uicarium seu commissarium in officio commissio non uenit punieq̄ dus principalis committens, nisi delictum ratum haberit, uide ad idem glo. in c. hoc etiam. 2. q. 6. & in l. 3. ff. qd̄ quisque iu. limita tamen materiam secundum nota. per Barto. in l. j. * ff. de pub. & dixi in ca. 2. de resti. tu. spo.**
- * l. j. §. familie uide ibi Pau. de Cast. quid in familia potestatis, & quid in familia alicuius priuati. Et quid in contractibus familie an dominus teneatur, uide ibidem per dom. Pau. de Cast.*
- De Iudæis, & Saracenis. Rubr.**
- E**dit Saraceni Christianis subiecti quando que habitant seorsum a Christianis quando que uero permixtim. Dicuntur autem habitare seorsum cum totam unam terram, seu uillā tenet sub principe Christiano, uel habent unam extremitatem terræ, uel parochiæ permixti uero dicuntur habitare cū in qualibet parte ciuitatis cohabitant Christianis, & quodlibet istorum fertur esse in Aragonia, & diuersis terris Hispaniæ; de hoc est tex. hic iuncta gloss. in uerbo, seorsum, & in uerbo, permixtim.
- 2. **Ex quibus nota, quod Saraceni non prohibentur permixtim habitare cum Christianis.**
 - 3. **Item nota, quod dicitur quis habitare seorsum, cum habitat unam extremitatem terræ, uel parochiæ p se, & no. p significatione istorū uerborum, seorsum, & permixtim.**
 - 4. **An aut sit licitum cū infidelibus comedere, uide bonam gl. in c. ad mensam. r. q. 3.**
 - 5. **Saraceni habent duo genera sacerdotum. Quidam enim sunt uxorati, & manent in mesquita ita, q̄ quilibet mesquita * habet unum de istis sacerdotibus, & unū ministrum**

** Doctores. De doctoribus inspicitibus dicit Hugo. lib. iij. d. d. scilicet. Multos hoc decipit, quod ante tempus sapientes uideri uolunt, ut iam simulari incipient, quod non sunt, & quod sunt, erubescere & eo longius a sapientia recedunt, qui non esse sapientes, sed putari putant.*

nistrum. Quidam uerò non sunt uxorati, & relinquunt mûdum, & sunt à primis etiam in habitu diuersi, sicut apud nos religiosi distinguuntur à clericis secularibus, uide hic gl. in uer. zabazala.

6 Saraceni non utuntur campanis, eas tamen commendant, sed nolunt habere, ne uideantur imitari Christianos, qui in eis habendis præuenerunt, quælibet tamen mesquita, seu ipsorum templum habet ultra sacerdotè unum ministrum, qui supplet campanarum defectum. nã in quinque horis ascēdit turrim mesquite, & incitat populum alta uoce, obturatis cum digitis auribus, ut uox fortius resonet, ut ueniat ad orationem faciendam in relevationem peccatorum suorum.

7 Item in sua lingua dicit uerba hoc sonantia. Nil aliud posse, nisi Deus, & Machometus eius nūcius, ex quo no. quòd Saraceni non dicunt Deum Machometum, sed Dei nūcium, & de hoc & alijs uerbis, uide hic gl. præal. in uerbo, zabazala. Omnes milites Saraceni portat in scutis suis in eorum lingua hæc uerba, nō est alius uictor nisi Deus.

8 Ex quo nota, quòd Saraceni habent milites, hoc ponit glo. supra proximè alle.

9 In quinque horis diei, uidelicet in aurora, in tertijs, in uesperis, in cōpletorio, & crepusculo noctis Saraceni faciunt certas genuflexiones, sicut de sero facimus ad laudem uirginis; hoc uoluit glo. præal. in uerbo, zabazala. Et quo nota, quòd genibus flexis debemus de sero dicere, Aue Maria &c.

10 Quod nos uocamus basilicam, uel ecclesiam Saraceni uocant mesquitam, Iudæi synagogam, uide hic glo. in uerbo, mesquitam, quam no. pro differentia tamen inter basilicam & ecclesiam stricte sumendo uide tex. cum gl. in c. j. de reli. do.

11 Saraceni intrant mesquitam, seu templum nudis & lotis pedibus, & cum certa deuotione. & fertur ab aliquibus, quòd foeminae ibi non conueniunt cum maribus, uide hic glo. in uerbo, conueniunt.

12 Machometus* fuit nutritus à Machometus. Vide historiam Machometi in chronica D. Antonini Archiepiscopi Florentini in secundo uolumine suarū chronicarum, ubi latius per eum.

quodam clerico nobili Romano, q. cum tēpore Bonifacij Pape III. quēdā perita impetrare non potuisset, apostata uit a fide, & nutritus illum cum quadam columba alba, q. accipiebat grana de aure ipsius ita, q. qñ uolebat Machometus, colūba ponebat in publico os ad aures eius; & sic dicebat, quòd Spiritus sanctus alloquebatur & intruebat illum; & ille postmodum dedit legem Saracenis, uide hic glo. in uerbo, Machometum.

13 Coercere Saracenos spectat ad principes seculares, in quorum dominio sunt. cum enim non sint creaturæ ecclesiæ, illos ecclesia non coerces, de diuor. gaudemus; ita no. dicit hic gl. si. quam no. & de Iudæis uide tex. cum gl. in c. postulasti, de Iudæis, & no bene rationē huius gl.

De Hæreticis. Rubr.

1 Metatorum.] Meta dicitur a metior metiris, & est finis termini, uel agri, uel cuiuscūque rei, uide hic gl. in uerbo, metas.

2 Indago, quasi indagatio, inquisitio, uel inuestigatio, de iureiu. quanto, post principium, uide

hic gloss. in uerbo, indago.

3 Capere, & carcerare differunt inter se. sæpe etenim capitur, qui non carceratur, de sen. ex comm. si clericos, uide hic text. iuncta gloss. in uerbo, capere statutum ergo puniunt carcerantem, non extenditur ad capientem; quod no.

4 Vtrum arrestare personam aliquam, uel eam capere differant, uide hic tex. iuncta glo. in uerbo, capere, quæ uidetur sentire, quòd non. ponit enim ista duo pro uo dum numerat quinque permissa inquisitori, siue episcopo, & e contra, & de arrestatione nullam facit per sententiam, ut patet in gloss. sequentibus. contrarium sentit Stepha. & credit, quòd melius dicit enim, quòd arrestatio fit sine manu iniectione, puta per præceptum, ne domum, uel alium locū exeat, & in hoc differt à captione; & nota bene pro arrestanda psona. practicitur. n. quod tūc in curia Romana.

5 Nota ex tex. & gl. & his, quæ proxime dixi, quinque uel sex permissa inquisitori, siue episcopo, & e contra, & tria prohibita uini sine altero. primum est citare, secundum arrestare, tertium capere, quartum tutæ custodiæ mancipare, quintum ponere incōpedibus, uel manicis ferreis; & in quo differant compedes, & manicæ, uide hic glo. in uerbo, manicis: sextum inquirere contra illos, de quibus pro huiusmodi negotio secundum Deum & iusticiam uiderit expedire.

6 Primum uerò prohibitum alteri sine altero est duro carceri mancipare, qui magis ad penam, quam ad custodiam uideatur.

7 Ex quo singulariter nota, quòd ambo simul possunt condemnare ad durum, seu artum carcerem ad penam luendam. alibi dicit, quod hoc potest fieri ad penitentiam peragenam; ita loquitur tex. in c. quamuis, de penis, li. 6. sed hic dicitur de pena, quod not. quia facit ad multa. Secundum est tormētis subijcere. Tertium ad sententiā contra tales inquisitos procedere.

8 An autem pro eis possit unus sine altero sntiam abolutio fieri, uide hic bonā glo. in uerbo, Contra eos, quam nota, quæ concludit quod sic.

9 Ex qua singulariter nota, quòd si alias iudici inhietur ferre in certo casu sententiam contra aliquem, non intelligitur prohibitus ferre sententiam abolutioariam pro illo. Et intellige, q. ista tria non potest alter sine altero nisi post lapsum octo dierū a tpe requisitionis alterius &c. ut in litera plenius dicitur.

10 An ieiunia, quæ solent induci inquisitis ad ueritatē eruendā sint tormenta, ut sic prohibitus tormentare nequeat talia ieiunia indicere, uide hic bonam glo. in uerbo, tormentis, quæ concludit quod sic; quod probat, primo per l. item apud §. quæstionem. ff. de iniurijs, ubi habetur, quod quæstionis uerbo intelligimus tormenta corporis dolores, & malam mansionem secundo probat per etymologiam uerbi dicitur. n. tormentum, quasi torquens mentem.

11 Ex quo nota. quod ieiunia possunt indici pro tormentis.

12 Ecclesia dicitur uacare quo ad hoc ut capitulum exerceat iurisdictionalia etiam quando sit prouisum de episcopatu, qui nondum habet literas super prouisione: quia prouisus non potest ante extractionem literarum iurisdictionem exercere, ut in extrauaganti Bonifacij, iniunctè, hoc uoluit glo. hic in uerbo, sede uacante, quam no.

13 An capitulum possit uisitare sedē uacante, uide hic gl. not.

14 no. in uer. capitali, quæ ponit opi. contrarias, & tandem seruando opi. distinguit, q. uisitationem generalē ciuitatis, & diœcesis facere nō pōt; & hoc casu procederet opi. Io. no. quæ inter cetera allegat pro hac parte unam notabilem rationem, uidelicet q. capitulum est necessarius, non uoluntarius administrator; ergo non poterit, quod administrationi necessaria non inest hijs; & no. singulariter hæc ratio, quia facit ad multos consimiles casus. nam, ut no. dicit glo. hic, materia ista, ut in quibus capitulum succedit sede uacante, eget in multis articulis declaratione. uisitationem autē specialē, uel inquisitionem p̄ certas personas, uel loca pōt capitulum facere, & procedat hoc casu contraria opi. quia talis uisitatio, seu inquisitio est necessaria; & hoc bene notabis.

15 Vbiq; à iure requiritur requisitio extrajudicialis et in parem, sufficit unica requisitio, uide hic bonā gl. in uer. requisierint, idem, ubi superior habet requirere inferiorē, ut no. glo. in uer. si eps. 18. dist. secus ut, ubi inferior habet requirere superiorē, & eū in mora constituere, ut in c. i. de sup. ne. præl. & uide qd̄ ibi no.

16 Quod licet delegatus inferioris à principe nō possit extraneo committere uices suas, ut in l. iudice. C. de iudi. c. cum cā, de appel. secus tñ uidetur, cum committere uult collegæ in illo officio. ultimum uidetur probare tex. in uer. uerū, & sentit apertè Pau. de Lit. hic amplius uidetur singulariter probare iste tex. q. ista commissio pōt fieri collegæ in officio etiam in causa criminali, de quo uide latius hic per doc. uide tñ glo. hic in uer. per literas, quæ aperte non tangit dubium: uidetur tamen sentire contrarium; sed primum apertè probatur per istum tex.

17 Licet par non habeat in parem p̄tatem, & per consequens ipsum citare non possit; potest tamen eum requirere ad effectum constituendi illum in mora, uide hic gl. præal. in uer. requisierit; uide etiam bonam glo. in c. cum causa, de off. dele. & per Innoc. in c. cum nobis, de elec.

18 Carcer hæreticalis debet habere duos custodes, quorum unum per ep̄m loci: alius uerò per inquisitorem deputandus est, & quilibet eorum debet habere clauem carceris ab alia diuersam, nec possunt eps & inquisitor de uno custode tenendo conuenire, uide hic tex. in §. sanè, iuncta gl. in uerbo, duos, & uide iuramentum formam præstandam per ipsos ministros in d. §. sanè, & no. q. istis custodibus prouidendum est de salario p̄ ipsos iudices, qui eos deputant, ut hic in §. sanè.

19 Electus & deputatus ad custodiam carceris non pōt officium alteri subdelegare, cum sibi mandetur ministerium sine iurisdictione, in quo uidetur electa industria personæ, uide hic tex. iuncta glo. not. in uerbo, subdelegare, in §. sanè, in fin. nisi sibi specialiter permittatur, ut hic.

20 Vbiq; exigitur corporale iuramentum, non sufficit sola præsentia, sed requiritur tactura. An autē sufficit tangere quālibet scripturam, dic q. in iuris, quæ deferuntur à iure, uel à iudice, seu parte, ex necessitate requiritur tactura euangeliorum, ut in c. hortamur. 4. q. 9. c. fin. de iura. calum. in alijs autem sufficit tangere quemlibet librum, seu quamlibet scripturam, ut interpretatur Italia consuetudo. ubi autem simpliciter exigitur iuramentum, & non fit mentio de tactura corporali, satis est iurare sine tactura. uidetur tamen, q. plus obliget inramentum corporale, quam simplex, ar.

21 q. 5. quanto uide ad omnia prædicta aliam bonam gl. hic no. super uerbo, iurabunt, alias tacta, quæ prædicta uoluit in effectu, quam no. semper; & adde ad prædicta aliam bonam gl. in cap. ut circa, de ele. lib. 6. quæ uult, quòd ubi dispositio aliqua pro solennitate actus exigit iuramētum cum tactura, non est illi satisfactum, si fuit præstitum iuramentum sine tactura; uide etiam ad materiam. 2. q. 1. in summa.

22 Prohibitus alicui loqui in secreto sine secretæ psonæ præsentia, nō prohibet illi loqui de nō secretis sine illius præsentia, uide hic glo. in uerbo, Secreto.

23 Constituti in sacris religiosis possunt officium tabellionatus in causa hæresis exercere, uide gl. hic in uer. notarij, & Exercere. An autem allegat tex. apertū, in c. officium. notarius laicus possit instrumenta conficere & ex illo tex. & hac glo. no. in uer. per locum à speciali, q. regulariter religiosi & constituti in sacris nequeunt tabellionatus officium exercere, uide ad materiam, qd̄ no. in c. sicut te, ne cle. uel mo. nachi.

24 Notarius assumptus ad aliquod officium, in quo notariatum exercere debet, non tenetur iurare de illo fideliter exercendo, cum sufficere de beat. primum iuramētum in creatione præstitum, de rescrip. audientia, uide hic tex. per locum à speciali. §. notarij, iuncta gl. in uer. iurabunt.

25 Constitutio militantis ecclesiæ ligat delinquentē, quantūcūq; occultè delinquat, licet de tali nominatum non iudicet, sed habeat eum pro soluto, donec de uinculo conlitterit, uide hic gl. no. in uer. eo ipso.

26 A snia suspensionis à canone promulgata non pōt eps subditum absoluerē, si talis sententia habet certū tps̄ determinatum: secus, si simpliciter fuit lata, nisi superior abolutionem sibi referuasset; & sic idem in suspensione, quod in excoicatione, ubi suspensio non est lata ad certum tempus; uide hic gl. singularem in uerbo, excommunicationis.

27 In mortis articulo pōt inferior absoluerē in casu Papæ reseruato, satisfactione tamen p̄missa, ut hic in si literæ, qd̄ tñ limitata, ut hic no. in gl. & tunc uidelicet si peccator satisfacere pōt, uult cū effectu, & tps̄ satisfaciendi patit: alias sufficit præstare cautionē de satisfaciendo, & no. gl. ista in prin. quæ aperte sentit, q. ubi quæque absolutio reseruata Papæ, debet intelligi, nisi in mortis articulo. ille. n. casus semper excipitur p̄m gl. hic i prin. pro hoc facit: quia in necessitate prodest confiteri etiā laico, ut in c. quam pœnitet, de pe. dist. j. no. gl. in c. pastoralis. §. præterea, de off. ord. & hoc no.

28 Nolentes.] Si in constitutione p̄ponit uerbū, ex nunc, incipit ipsa constitutio ligare à tpe ipsius publicationis, nō expectato duorum mēsu lapsum, q. a s̄ regulariter p̄figunt, qd̄ intellige quo ad hoc, ut p̄ factū non ualeat, aut quo ad hoc, q. p̄ facientes hoc ignorantes obligati ad eul. Ex nunc, prout extitit. p̄ sint, uide hic gl. no. quā sp̄ tenebis mēri, in uer. Extitit, ex qua habes, q. ex quo apparet de mēte principis per uerbum, ex nunc, & consimile, q. uelit suam constitutionem ilicō ligare, actus in contrarium gestus etiam ab ignorante est nullus, & contrafaciens

ilicò obligatur, nisi ad culpã, nisi probabif ignoraue- rit &c. excusatur. n. à culpa, sed actus remanet nullus; & pro hoc facit: quia decretum irritans ligat èt igno- rantes quo ad actus nullitatem, ut in c. dudum, de præ- ben. lib. 6. & in cle. eum qui de concess. præben. & no. ex gl. præall. q. idem est dicere, exnunc, q. deinceps, & uide de dictione, ex nunc, gl. in c. quàm sit, & c. cupientes, in uer. exnunc, de ele. lib. 6.

2. Inquisitores hæreticæ prauitatis debent attigisse. 40. annum, etiam si deputentur per prælatos prouinciales, uel ministros illorum ordinum, quibus deputatio talium à sede apostolica est commissã. idem de deputandis per epm, uel sede uacante per capitulum: uide hic tex. j. responso, iuncta gl. super uer. committi.

3. Quid aut si contrahat, nunquid teneat commissio? uide hic gl. præal. quæ arguit pro & contra: uidetur tñ concludere, q. committentes transgredientes hoc statutum, sunt puniendi, de quo remittit ad gl. in c. generali, de ele. lib. 6. & q. licet hic non apponatur decretum irritans, uidetur tñ, q. si non ualeat commissio: adducit tñ pro & c. de ele. lib. 6. & quod ibi no. in gl. ij. quã uide, & no. singulariter illam gl. & istam ad sciendum generaliter, quando aliquid prohibetur, non appo- sito decreto irritante, an actus in contrarium gestus teneat, & uide ad materiam gl. plenior in regula, quæ contra ius sunt, de re. iu. lib. 6. & 10. dist. uides, & de spon. duo. c. fi.

4. Inquisitor hæreticæ prauitatis pòt nedum citatio- nes, & inuicem prolationes committere, ut habetur in c. ut commissi, de hære. lib. 6. sed èt ad totam causam pòt èt dare generalem commissarium, quem appella- mus vicarium, seu substitutum, ut hic, & c. de. proxima. nec ob dictum. c. ut commissi, quod solum permittit de duobus, quia affirmatiue, non aut negatiue; hoc uoluit gl. hic i. uer. ipsorũ, quã no. singulariter ad tria.

5. Primò quod delegatus principis potest subdelega- re causam etiam criminalem.

6. Secundo, q. delegatus ad uniuersitatem causarum pòt nedum unã causam delegare, sed èt substitutũ ge- neralem ad illam uniuersitatem causarum deputare, retenta sibi potestate reuocandi.

7. Tertio, q. licet constitutio permittat aliqua fieri; non tñ uidetur negare de reliquis, ex quo loquit affir- matiue; quod ego intelligo uerum in materia permis- sua: secus, si materia esset negatiua, per not. in c. 2. de trans. præla. & hic in gl. idem puto, si materia esset in- differens per rationem hic positam. nam ex constitutio- ne permissua non infertur negatiua in aliis; & sic po- test intelligi ista gl. bene no.

8. Licet ep̄s, seu inquisitor hæreticæ prauitatis non ualeat exigere p̄textu officij illicitis modis pecunias pœnas tñ pecuniarias applicandas fisco non prohibet imponere & exigere, ar. in l. illicitas. ff. de off. præsi. & probatur hic satis à Brio, maxime in uer. nec scienter; uide hic gl. in uer. illicitis, & in uer. ecclesiarum.

9. Cum pecunia prohibetur il- licite exigi, uerbũ, pecunia * capif large, prout habetur. l. q. 3. totũ, licet constitutio sit pœnalis, uide hic tex. iuncta gl. in uer. pecunia.

10. Licet bona ecclesiarũ nõ de- beant capi, seu confiscari ob deli- ctũ clericorum, ut hic in tex. bonã tamen propria ipsorum clericorũ

capi & confiscari ex iusta causa, miratione digni, ut nemo nisi diues ho- nore dignus pute- tur.

11. Vbiq; prohibentur capi bo- na ecclesiarum, & non propria cle- ricorum, non possunt capi bona, quæ monachus acq. uifuit intuitu personæ, licet illa acquisierit, dum præf- fer administrationi ecclesiæ secularis: quia illa sunt ec- clesiæ & non personæ acquisita, ut in c. uno. l. 8. q. 1.

12. Ecclesia etiã dī habere fiscum, cui bona cōfiscanda acquiruntur, uide hic tex. optimũ, iuncta gl. in uerbo, ec- clesiæ, & per gl. in c. quia diuersitate, de concess. præbẽ.

13. Licet prælatus inquisitoris, utpota, prouincialis possit ex causa illum ab officio amouere, ut hic patet, iurisdictio tamen inquisitoris non ab ipso prælato, sed à Papa immediatè dependet solus aut actus cōmittedi, uel remouendi pendet penes illum, ut patet in pri- uilegiis officij, ex quo sequitur, q. iste superior, qui po- test amouere, & corrigere amotum, non potest corrige- re, uel alterare facta per illum uirtute officij: sed re- currendum est ad Papam, à quo habetur immediatè iurisdictio; uide hic gl. in uer. amouere; & pro hoc ul- timo uide bonum tex. & quod ibi not. in c. per hoc, de hæreti. lib. 6.

A. D. nostrum. J. Secta per. c. scripta dī à seco, secas, A. uel à sequor, sequeris, & propriè est habitus animorum & propositum in malum circa falsam discipli- nam. inde tales dicuntur secti & diuisi ab unitate fidei & ecclesiæ interdum sumitur in bonam partem. C. de pactis. l. fi. per p. uerò scripta designat clausuram, ut in cle. ne in agro, post prin. de stat. regu. uide hic bonam gl. in uer. septa.

2. Quod Io. A. And. studuit in sacra pagina, non tamen multum, uide hic gl. in uer. i. uidelicet.

3. Nemo in hac uita potest fm legem cōmnam esse impeccabilis, & Brio dicere est hæreticum: secus est fm Dei potentiam absolutam; & hoc priuilegium creditur beatæ uirgini esse traditum: in alio autem seculo per beatificam Dei uisionem efficitur quis impeccabi- lis; & hoc communiter datur beatis, hoc uoluit gl. hic in uer. impeccabilis, tu uide tex. pro primo & secundo dicto in c. 2. de conse. dist. 4. & ibi gl. not. dicit, q. beata uirgo, & Ioã. apostolus miraculo peccare in hac uita non poterant ex speciali priuilegio diuinitus eis concessio.

4. Caritas * quibusdam est p- Charitas. De charita- te ait Apostolus ad Collossen. c. 4. Super omnia charitate ha- bere, quod est uinculum perfectionis.

5. Et quantumque quis efficiat- tur perfectus, non possit perueni- re ad perfectionem Christi, quia nunquam est fienda æquatio finiti ad infinitum, ut hic in tex. iuncta glo. in uer. perfectior.

6. Per nullum perfectionis gradum quis absoluitur à præcepto ieiunij, uel aliis præceptis ecclesiæ. unde sp̄manet obedientia inferiorum ad superiores. quan- tũcũque. n. quis sit perfectus, semper suo superiori obedi- re tenet. hinc Paulus Apostolus, licet pfectissimũs, p ieiunia & corporalia exercitia castigabat corpus suũ, dicens Castigo corpus meũ &c. apostoli aut non ieiunab- ant in p̄sentia Christi: quia cum adhuc essent imbecil- les in corporali p̄sentia Christi, magis erant fo- uendi

uendi dulcedine, q̄ excendi austeritate ieiunij fm Io- an. Chryso. hoc uoluit in effectu glo. hic in uer. Sed quòd ieiunare.

7. Quatumcunque homo in statu huius seculi pfectus sit, debet sem- per orare, * ut diuina uirtute perse- ueraret in illa perfectione, ad quã perseuerantiam propria uirtus nõ sufficit. unde omnibus uiatoribus quatumcũq; perfectis dicere in- cumbit ex Dei præcepto, Matth. 6. Et ne nos inducas in tentationem, & reliqua contenta in oratione do- minica. hoc dicit Augustinus in li- bro de Perseuerantia, & glo. hic in uerbo, orare, & satis inuuit hic tex.

8. Sensualitas est uis an. mæ appe- tens desiderabilia corpori, & in- futans nõciuas & hãc dicitur ani- mam sensitiuam, de qua uide supra de summa trinita. c. j. responso.

9. Ea, quæ uoluntas sibi uendicat, honestè plerunque negamus admittre. dedit nobis multas natura blan- ditias, quas plerũq; uirtus cohibet. & Quid. epistolariũ. Est uirtus placitis abstinuiffe bonis; uide hic glo. in uerbo, placet.

10. Ideo ecclesiã vna dicitur, quia in uniuersali ecclesiã est unum caput supremum, cui oēs de ecclesiã obedire tenentur, s. Papa, & hoc statuente omnium conditore. Ecclesiã enim militã est diuinitus exemplata ab eccle- sia triumphante, ut in auctoritatibus hic in glo. positis. unde sicut in ecclesiã triumphante est vnus Princeps su- premus, cuius obedientiã tota ecclesiã perfectissimè est subiecta, s. Deus, necessariò sequitur, q. toti ecclesiã mi- litanti vnus debet præesse, s. Papa, cuius præceptis om- nes obedire tenentur; & est hoc de necessitate salutis, ut in extrauaganti Bonifacij, vnam sanctam, & for- titius obedire tenentur hi, qui sunt perfecti. 22. q. 2. ne quis. hæc & similia uide per gl. ualde no. in uer. ecclesiã.

11. Et aduerte quia glo. hic dicit Papam esse caput Ec- clesiæ, alibi dicit, q. Christus est caput: Papa autem est vicarius Christi, de quo uide glo. in cle. ne Romani, de elect. in uerbo, non consonam; & illa uerborum strictè su- mendo caput.

12. Item no. glo. præall. ad aliud, q. Papæ tenetur obe- dire tota Ecclesiã militans, & sic non tantum singulares personæ de ecclesiã.

13. No. intellectum ad illam auctoritatem, ubi spiritus Domini, ubi libertas. intelligitur enim de libertate à ser- uitate peccati, non à seruitute, qua uiri quatumcunque perfecti sunt astricti Prælati ecclesiæ, uel secularibus Principibus nam seruitus, qua homo subiicitur homi- ni, ad corpus pertinet, non ad animam, quæ manet libe- ra. licet ergo in hoc seculo per gratiã à defectibus ani- mæ liberemur, non tamen à defectibus corporis, quod patet per epist. ad Rom. 7. Frij ergo Dei per gratiam, licet sint liberi à sp̄iali seru- tute peccati, non tñ à cor- porali, quæ ecclesiasticis seu temporalibus dominis sunt astricti; de his no. uide hic in uer. libertas, uide ad mat- teriam itam per Inn. in c. pastoralis, de offi. ordin.

14. Quod homo mortalem uitam agens etiam per Dei potentiam absolutam non uif posse obtinere oẽm gra- dum perfectionis beatificæ. loquẽdo de beatitudine ac-

cidentalī. Ratio, quia ad illius perfectionis beatitudinẽ pertinet perfecta impassibilitas, & glorificatio, quæ in hoc seculo haberi nõ possunt, & etiam fm legem cõem, qua Deus beatificat hominem, nullus potest eleuari ad Dei essentia uisionem, nisi totaliter moriatur: uel nisi sic abstrahatur à sensibus corporis, quod nesciat, an sit in corpore, uel extra corpus, sicut accidit Paulo. Item per Dei potentiam absolutam & ipsius speciale priuile- gium possit quis finalem beatitudinem cõsequi fm oẽm gradum beatificæ perfectionis, & hoc quantum ad essen- tialẽ beatitudinẽ, quæ consistit in perfecta uisione dñicæ essentia, & fm quosdam in perfecta Dei dilectio- ne, & fruitione.

15. Et ad hoc inducitur illud August. in lib. de uidento Deum ad Paulinum dicentis, q. Moyses ex Dei speciali priuilegio adhuc mortalem uitam agens Deum per es- sentiam uidit, tãquam futurus Iudæorum doctor. unde Numeri 7. palam & non per enigmata uidit Deum, & facie ad faciem locutus est ei. & 7. q. 1. Moyses, ubi de hoc. Et Paulus idem priuilegium habuit, tanquam futurus doctor gentiũ. unde dicit secundò ad Corin. 12. se raptum in paradysum Dei.

16. Ex quo infertur Deum per suam potentiam absolu- tam posse omnem perfectionem beatificæ uisionis purę creaturæ possibilem eidem communicare.

17. Perfecta beatitudo consistit in uidento Deum. per essentiam illam: tñ nulla creatura uidere pòt, nisi Deo hoc faciente. & iõ sine gratia diuina nemo pòt perue- nire ad beatitudinẽ, uide hic gl. in uer. quinto.

18. Duo sunt genera moralium uirtutum, quædam. n. sunt modificatiuæ passionum insurgentium in sensua- litate hominis, uel actionum occurrentium homini, si- cut tẽperantia modificat delectationem in cibis, & for- titudo terrores, & sic de aliis. Et istæ dicuntur purga- toriæ: quia sunt hominum nõdum purgatorum à pas- sionum insulsiõibus, & per consequens non summe perfe- ctorum, sed ad id toto conatu tendentium. aliæ uerò sunt non regulares passiones sensualitatis, sed solum to- nentes animam hominis in Deo, & summa perfectione, ut per temperantiam terrenas concupiscentias ignoreret for titudinẽ passionis nesciat: per prudentiam so- lis diuinis intendat. Et hæ uirtutes dicuntur animi pur- gati: quia sunt solum totaliter purgatorum à passionũ molestiis, quod est solum beatorum, uel paucissimorũ in hac uita perfectorum.

19. Item q. perfectę perfectiones necessarię ad salutem non licentiant à se uirtutes etiam in actu: imò se exercent in actibus

* Peccatum mortale. Adde qualiter oscu- lans uxorem alterius puniatur, uide glo. in l. j. ff. de uar. & extr. aordina. criminis.

20. Mulieris osculum ex causa li- bidoiosa est peccatum mortale, * etiam si natura ad hoc inclinet, & dicere Brio est hæreticũ, uide hic tex. in uer. vij. Et idẽ dicendũ quo ad actum carnalem, ut in eo. uer. fi.

21. Et sic habes expressẽ, q. simplex fornicatio est peccatum mortale, quatumcũq; natura ad illam incli- net, & contrarium dicere est hære- ticum. & uide etiam gl. in uer. vij. & seq. & facit. 3. 2. q. 4. meretrices, & ex præalleg. text. & glo. super uer. septimo.

* Peccatum. Peccatum 22. ¶ No. q. peccatum* mortale dicitur dupliciter. Vno modo sicut suam speciem, ut furtum, adulterium, periurium, & similia, de iureiur. & si Christus, uer. quædã. & hoc modo oscula, tactus, uel amplexus non sunt mortalia, cum possint absque libidine fieri, uel ex consuetudine regionis, uel propter pacem, uel aliam necessariam & rationabile causam. Alio modo dicitur mortale procedens ex inordinata & mala causa, sicut dare elemosynam pauperi, ut inducatur in heresim.

23. ¶ Item no. ex ea gl. q. non solum deliberatus consensus in actu peccati mortalis est mortale, sed etiam in delectatione ei annexam sicut Aug. & alios theologos, & per consequens consensus deliberatus in actu luxurie, & delectationis ei annexæ est mortale.

24. ¶ Ex quo concluditur, q. oscula libidinosæ, amplexus, & tactus, quæ sunt propter huiusmodi delectationem, sunt mortalia; nec mirum, cum illud idem dicatur de libidinoso aspectu. 33. q. 5. nec solo, & c. seq.

25. ¶ Sed non solum per præceptum ecclesiæ, de poenit. & remissio omnis, sed etiam per præceptum Christi omnes, quâcumq; perfecti, tenentur determinato tempore fumere corpus Christi, Io. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis sanguinem, & c. uide hic glo. in uer. octauo.

26. ¶ Ex qua collige, q. etiam laici tenentur de iure diuino fumere corpus Christi. Sed an sufficiat illo iure diuino ipsis laicis fumere spiritualiter, uide tex. cum gl. in c. credere, de consecr. dist. ij. nam potest illa auctoritas Ioan. intelligi de spiritali manducatione, ut August. aperte sentit in d. c. credere, & Hierony. in cap. dupliciter, eadem dist.

27. ¶ Propago propaginis est uitis extensa sub terra. Item alicuius progenies, uel profapia. reperitur etiam propago, propagas, quod respicit producentem, & c. uide hic glo. in uer. propagentur.

De homicidio. Rubr.

I furiosus. ¶ Quâdiu quis laborat furore continuo, uel per interualla, pati potest iniuriâ, sed non facere, & q. per eum sit perinde habetur, ac si casu aliquo accidisset sine factu personæ. nec tenetur Aquilia, si damnum dederit: sed est perinde, ac si quadrupes fecisset, uel regula cecidisset, ff. ad l. Aquil. & si quæcunque. & idem dicendum in infante. & reddit lex rationem: quia alterum excusat innocentia consilij, alterum facti infelicitas. satis enim suo furore punitur, ff. ad l. Pompe. de parri. l. pen. sicut ergo furiosus non testatur, C. qui test. fa. post furiosum, nec religionem profitetur. 17. q. 1.

* Gonsaldus. Vbi uide in glo. super uer. resuauit in medio, quâlibet probatur furor, ad quam glo. remittit etiam hic do. Card. in 3. q.

Gonsaldus, nec matrimonium contrahit, de spon. dilectus, nec baptizatur, de hoc. 1. q. r. ecce, nec baptismum recipit, nisi casu, de baptis. maiores; ita nec occidendo irregularitatem incurrit, ut hic hæc omnia colligit hic glo. j. cum suis allegationibus.

2. ¶ Et aduerte, quia de dormiente nihil dicit extra ca-

sum positum in tex. sed ego puto idem in omnibus prædictis infante, & furioso cum ratione equiparationis hic factæ, ar. l. non possunt, ff. de leg. & c. cum dilecta, de cofir. uti. tum quia dormiens dat operam rei licitæ, & in nulla culpa reperitur, cum iniquitati non consenserit: sed tu cogita, quid si iste erat solitus quiescere, nocere dormiendo, & de hoc erat aduifatus, nunquid erat in culpa in eo, q. non aduifatum fecit ignorantem, qui secum uoluit dormire cogita, quia non uidetur sine culpa, arg. eius, quod dicimus in ebrietate, q. si affidua sit, est peccatum mortale. 25. dist. §. alias ea demum, & in eo, qui debet aduifare transcurrentes per uiam, cum aliquid ex alto iactat. 50. dist. c. j.

¶ Si quis fugiendo, seu clamando potest euitare mortem propriam, non euitat irregularitatem, si suum mutilat, seu occidit aggressorem, uide hic tex. iuncta gl. in uer. non ualens. & sic no. casum, in quo tenetur quis fugere, sed euitandum irregularitatem, quæ contrahitur sepe sine culpa, & ex merito, ut in iudice, 5. 1. dist. c. j. Sed an ad euitandum poenam tenetur fugere, si possit, uariæ fuerunt opin. de quibus in l. j. C. unde ut, & ibi tenet Bar. q. non tenetur fugere, ibi uide, quod dixi in c. olim, el. j. de ressi. spol.

¶ Mutilatio quo ad irregularitatem contrahendam equiparatur homicidio, & est tex. hic iuncta glo. in uer. mutilet, & 55. dist. si euangelica. & dic, q. mutilatio est detruncatio alicuius membri iuxta ea, quæ dixi in c. qui cle. uel uo. & ibi no. quid si membrum est debilitatum, sed non detritatum? & multi concludunt, q. tunc non contrahitur irregularitas. & facit pro hac opin. 1. q. 1. sic ut urgeri, & q. no. Inn. in c. ad audientiam, de ho. ubi no. & dicit, q. in dubio debemus euitare irregularitatem.

¶ Si dubitatur, an quis alium occiderit ad sui defensionem, non debet stari in foro contentioso di-
* Si dubitatur. Vide hic per do. Card. de hoc per do. Card. in 27. q. melius hanc sententiam occurrere iudicari oportet non decidentem.

¶ Occidens aliquem ad defensionem filij, fratris, seu alterius cuiuscunque, etiam pro uita illius saluanda, quæ aliter saluari non potest, efficitur irregularis. euitatur. n. irregularitas solum, quando occidit ad sui defensionem, mortem aliter uitare non ualens; uide hic tex. iuncta glo. in uerbo, suum. euitatur tamen in primo casu excommunicatione: quia non præcedit in illo diabolica suasio, quæ requiritur ad excommunicationem. cap. si quis suadente, incurrendam, sed irregularitas causatur sine culpa etiam ex merito, ut in iudice, & hoc uoluit hic glo. præal. quam no.

¶ Pro defensione propria potest quis etiam sine metu irregularitatis suam aggressorem occidere, uel mutilare, nedom tenendo enssem, seu gladium contra aggressorem, sed etiam uibrando contra illum, uide hic glo. fia. quam tene menti.

De usuris.

De usuris. Rub.

X graui. ¶ Quamquam recipiens pecuniam mutuo sit naturaliter obligatus mutuanti ad reddenda, & sic ad mutuandum aliam similem quantitatem illi mutuanti, non tamen potest hoc deduci in pactum. est enim usura: quia mutuans nullam spem debet habere alicuius lucri, de usu. consuluit. nec ualere statum hoc dictans, etiam si disponeret ut repetens usuras in foro ecclesiastico teneatur tantam quantitatem mutuare ipsi mutuanti, uide hic glo. in uer. onera.

¶ Constitutio iuris antiqui declaratoria non extenditur ad præterita quo ad poenam, quæ de nouo imponitur, sed solum ad futura, uide glo. in uer. de cætero, per docto. in c. cum in eo. ti. & in c. si. de constituto.

¶ Statutum disponens, q. nemo recipiat ultra duos denarios pro libra in mense, non uidetur concedere & permittere, q. in illa uel minori quantitate possit fieri exactio, & per consequens statuentes non incidunt in excōicatione hic cōtentã, uide hic glo. in uer. de cætero.

¶ Ex qua glo. no. singl. q. ex statuto non sumitur ar. ad contrario sensu contra dispositionem iuris communis, de quo uide no. in c. publicato, de elec. in authen. cass. C. de sacrosan. eccle.

¶ Quod per ista uerba, sciam excōicationis incurrat, fert excōicatio incontinenti sine tps interuallo in contrahentes, uide hic glo. in uer. incurrant.

¶ Appellatione codicis uenit quilibet liber, licet sit speciale nomen cuiusdam libri iuris ciuilibis, uide hic glo. in uer. codices.

¶ Qualiter aut petatur rationis editio, uide hic bonam glo. super uer. rationum. ex qua collige hanc distinctionem, q. ut petitur ab eo, qui illas conficit rone publici officij, aut tanquam priuatis primo casu petitur per editum de edendo. l. si quis ex argentarijs. ff. eden. cum materia

¶ Ex qua not. q. prouisio concepta contra usurarios extenditur etiam ad hæredes, si materia est eis pariter proportionabilis. ¶ Si usurarius, uel hæres dicat, se non habere librum, uel perdidisse, suæ assertioni etiam cum iuramento non creditur: sed oportet, q. probet amissionem: hæredi tamen bonæ uitæ fama committante statum cum iuramento, uide hic glo. in uerbo, compellendos, & no. eam, quia facit ad multa similia.

¶ Hæreticus est non solum de articulis fidei, uel sacramentis ecclesiæ male sentiens, de hæreti. ad abolendam, in principio, sed et q. puerum hæt dogma, uel falsas seu nouas opi. gignit, uel seqt. 2. q. 2. inter hæresim; & uide de hoc tex. hic in si. iuncta gl. in uer. hæreticū; q. no. nã dicēs usurã non esse pētū, nō p hoc aliqd simitri sentit q. articulos fidei, uel sacramenta ecclesiæ. sed est q. doctrinã ecclesiæ. eo. ti. c. iij. & c. cū tu, in fi. & tñ iudicat hæreticus, ut hic.

¶ Et gualiter q. dicant hæretici stricte, uel large, uide plenè p glo. in §. quia uero. xxiiij. q. iij.

¶ Iudei afferentes usurã non esse pētū, non ex hoc incidunt in heresim, ut sic possint per ecclesiã puniri: quia heresis sonat in diuisione: sed Iudei nunq. fuerunt in unitate ecclesiæ. nã & ipsi peccant directe in articulis fidei; & tamē quia tolerantur ab ecclesiã, non ex hoc puniuntur. ¶ Ex quo no. q. crimen hæresis non p. p. r. cadit in Iudeos, seu paganos; si tñ talia dogmatizarent inter Christianos, possent per ecclesiã compesci, sicut coercerentur in casibus no. in c. Iudæi, de Iud. hæc uoluit hic gl. præalle. in uerbo, hæreticum, in si. quam no.

¶ iste rex loquatur in casu præcedenti, & sic ponat casum specialem, ut colligitur ex §. cæterum in uerbo, si occulte inuent & dolose & c. quam no.

¶ Libris usurariorum creditor, quatenus faciunt contra eos, non autem pro eis. C. de probat. & l. instrumenta exemplo, & l. rationes; hoc uoluit hic glo. in uerbo, rationum, in fine & per iura, quæ allegat, idē dic in omnibus alijs libris priuatis; uide quod le. & not. in l. procul. ff. de pos. & per Bar. in l. Aurelius. §. idem quæstij. ff. de libe. le.

¶ An usurarius potest præcise compelli ad librum rationum edendum, glo. hic in uerbo, censurã, concludit, q. non uult enim, q. solum possit compelli ipse, uel hæres per censuram ecclesiasticam, non ut uiolenter intretur in domum suã, uel frãgatur eius archa. Ego dubito, an hoc sit uerũ. nã ex quo tenet edere ex æq. tate hic posita, u. q. quibusq; modis a. s. licitis possit fieri cõpulsio, ar. eorũ, q. no. glo. in c. tuã, ut lite non cõte. de censu. ra aut tex. hic fecit mentionē quia excōicatio est microepalis, & nulla in ecclesiã est pœna maior. xv. q. ij. uisus, & in c. corripiantur. nã ubi ecclesiã exercet censuram, sum datur in illa iurisdicctio ecclesiastica iuxta no. in c. cum sit generale, ubi dixi, de foro compe.

¶ Etiam Iudæus si per usuris cõuentus potest ad edendum librum rationũ cõpelli per censurã indirecte, ar. eo. ti. post miserabilem; uide hic glo. palle. super uerbo, censuram, ex quo no. q. ubicunq; materia est proportionabilis tam Christianis, q. Iudæis, licet in dispositione nulla fiat expressa mentio de Iudæis, nihilominus extendit ad Iudæos, licet cõpulsio fieri mandetur per censurã ecclesiasticã; quia quo ad Iudæos exercet indirecte, ut satis not. colligitur, ex hoc tex. iuncta glo. præalle. quod no.

¶ Prouisio ista de libris edendis contra usurarios extenditur etiam ad ipsorum hæredes; uide hic glo. super uerbo, ipsos.

¶ Ex qua not. q. prouisio concepta contra usurarios extenditur etiam ad hæredes, si materia est eis pariter proportionabilis.

¶ Si usurarius, uel hæres dicat, se non habere librum, uel perdidisse, suæ assertioni etiam cum iuramento non creditur: sed oportet, q. probet amissionem: hæredi tamen bonæ uitæ fama committante statum cum iuramento, uide hic glo. in uerbo, compellendos, & no. eam, quia facit ad multa similia.

¶ Hæreticus est non solum de articulis fidei, uel sacramentis ecclesiæ male sentiens, de hæreti. ad abolendam, in principio, sed et q. puerum hæt dogma, uel falsas seu nouas opi. gignit, uel seqt. 2. q. 2. inter hæresim; & uide de hoc tex. hic in si. iuncta gl. in uer. hæreticū; q. no. nã dicēs usurã non esse pētū, nō p hoc aliqd simitri sentit q. articulos fidei, uel sacramenta ecclesiæ. sed est q. doctrinã ecclesiæ. eo. ti. c. iij. & c. cū tu, in fi. & tñ iudicat hæreticus, ut hic.

¶ Et gualiter q. dicant hæretici stricte, uel large, uide plenè p glo. in §. quia uero. xxiiij. q. iij.

¶ Iudei afferentes usurã non esse pētū, non ex hoc incidunt in heresim, ut sic possint per ecclesiã puniri: quia heresis sonat in diuisione: sed Iudei nunq. fuerunt in unitate ecclesiæ. nã & ipsi peccant directe in articulis fidei; & tamē quia tolerantur ab ecclesiã, non ex hoc puniuntur. ¶ Ex quo no. q. crimen hæresis non p. p. r. cadit in Iudæos, seu paganos; si tñ talia dogmatizarent inter Christianos, possent per ecclesiã compesci, sicut coercerentur in casibus no. in c. Iudæi, de Iud. hæc uoluit hic gl. præalle. in uerbo, hæreticum, in si. quam no.

De excessione praelatorum. Rubr.

Requens.] Nota, qd co- stitutio facies mētionē de epis, & superioribus, appellatione superiorū, cōprehēdit archiepos, & patriarchas, hoc uoluit hic gl. in uer. superiores, quā no. Ex qua ego infero duo, quatenus non facit mentionem de cardinalibus. qd aut gl. sentit, qd cardinales nō sint superiores epis, qd clarius uoluit gl. 2. q. 7. quāquā, quā dicit patere p illum tex. qd quilibet eps sit maior presbytero cardinali, de quo tñ dīcendum, ut not. Host. in c. ecclesia. 2. & p alios do c. de ele. aut gl. uoluit, qd in dīspōsitione restringibili cardinales non comprehenduntur sub generalitate uerborū, sed oportet, qd de eis fiat mentio specialis, & hoc uidetur uelle Io. An. post Io. mo. in c. ad succidendas, de schisma. lib. 6. ubi dicunt, qd per uerba quantūcūq; generalia canonis. pōnam irrogantia non includuntur Cardinales, nisi de eis fiat mētio specialis, licet per talia uerba includantur epi. & narrat ibi Io. mo. sic fuisse in facto obtentum: qd maior est rō. in cardinalibus. qd in epis: qd quanto sunt uiciniores Papæ, tanto minus p̄sumitur pōnam inferri ab ipso. & rō fm eū: qd cardinales uerē sunt patricij scripti in diademate principis, in fti. qui. mo. ius pa. po. fol. §. filius. & sunt pars corporis ipsius. 6. q. 1. si quis. C. ad l. Jul. quisquis, & sunt speciales fratres principis, & plus aliis priuilegiati, de off. leg. officij, lib. 6. & c. qd trāslationē in antiquis; & uide quod not. p Io. An. in c. qd periculofum, de sen. exc. lib. 6. & c. qd translationem, in antiquis; & uide qd no. p Io. An. in c. qd periculofum, de sen. exc. lib. 6. Praelati faciētes capi clericos, seu religiosos exēptos in casibus eis à iure non concessis, & sic iniuriōse, sunt excommunicati, arg. de sen. exc. uniuerſitatis. hoc gl. hic & bene intellecta ad tex. istum relata in uer. capiunt; quod no.

* Archiepiscopus. Adde quid possint archiepiscopi, per do. Fel. in c. pastoralis, in prin. de off. ord. et ibi subtiliter per eundem, uerū propter negligentiam episcoporum deuoluatur in iudicium ad archiepiscopum.

* Voluntatem liberā. Hec tamen uerba, pro libito uoluntatis, nō excludunt beneficiū reductionis ad arbitrium boni uiri, si cōtingat enormis laeso ut per Bal. in l. pen.

uo uoluntatis &c. quod not. 4 ¶ No. qd praelati faciētes capi appellantes ab eis debent puniri, ut hic in scō rñso, iuncta gl. in uerbo, mancipati. & dic de materia nō deferētū appellationi, ut plene dixi in c. de priore, de appel. 5 ¶ Non pōt praelatus interdicerē ecclesias exemptas, uide hic gl. in uer. interdicitur. 6 ¶ No. qd eps pōt ab exēptis, eorūq; subditis subsidium charitatituum, moderatum tñ, exigere, ut no. p̄lat hic tex. in §. nonnullis & uide hic in uerbo, in exigēdo, cū seq. & pro hoc facit, qd eps i multis est ordinarius exēptorum, ut no. in cle. j. de fo. comp. & i. cle. 2. de p̄g. & remif. unde propter curā, quam habet de eis, pōt meritō exigere charitatituum subsidium. 7 ¶ Nō pōt praelatus tabellioni inhihere, ne conficiat instrumentū de his, de qbus rogatur, p̄sertim cum notarius teneat ex debito iuramenti, uide hic tex. in uerbo, tabellionis, iuncta gl. in uerbo, conficiat. 8 ¶ Exēpti non tenentur p̄stare ordinariis locorū iura fidelitatis, & obedientiæ, nec ēt in eorū literis, quas ipsi ordinariis fm casuum exigentiam scribunt, obedientiam: ponere in principio salutationis tenent, ut puta dicēdo, salutē, & obedientiam debitā, & deuotā, uel p uerba similia. nō exempti uerō satis est, qd a principio obedientiam promiserunt; de hoc ibi uide tex. in c. cū olim. 2. de priuileg. in fi. de scōdo & tertio, & ēt de primo uide tex. in uer. in causis, iuncta gl. in uer. obediētia quā no. & pro hoc ult. facit tex. in c. Dei, de simo. 9 ¶ No. qd habens ius p̄sentandi ad bñficiū, pōt p̄sentationem per literas facere. non ergo tenetur se p̄sonaliter conferre ad institutionem, uide tex. in p̄lat uer. in causis, iuncta gl. in uerbo, literarum; concordat. c. ca noscitur, de his quæ fi. à p̄la. secus dic p̄sentandi. nam ille debet exhiberi conspectui instituentis: alias non dicitur p̄sentatus, ut instituens possit p̄ferutari de illius idoneitate, de quo uide gl. in cle. dudum, de sepul. ubi dixi. 10 ¶ Ad remotionem illius, quem spreto patrono episcopus instituit, pōt agere p̄sentans, & p̄sentatus, id est patronus habens ius p̄sentandi, & ille, quē ipse p̄onus ad bñficiū legitime p̄sentauit, ut in c. decernimus. 16. q. 7. & de iure patro. ex literis, & de re iud. cum Bertoldus, uide hic gl. in uer. indignas. 11 ¶ Quæ bona dicuntur esse de mēsa praelatorum, * seu capitulorum, uel aliarum dignitatum, seu p̄bendarum, dic quod aut queritur de bonis profanis, aut de beneficiis, seu ecclesiis. primo casu illa bona dicuntur esse de mensa, in quibus ecclesia, seu collegium, uel dignitas, seu p̄benda habet directum & utile dominium. si autem ecclesia habet directum dominium, sed alius utile, sicut sunt feuda, non possunt dici de mensa, cum alius fructus percipiat, & pro tanto illorum ad ecclesiam reuerforū p̄mittitur noua in-

in iij. col. in uer. Item est considerandum, quid faciunt. C. de arb. & in l. iij. uer. Et per hoc apparet. C. de do. promissa, et in l. si. §. sed et si quis j. col. in uer. Itē not. quod illud. C. de leg. ubi dicit, quod clausula, ad beneplacitū, intelligitur, s. arbitrio boni uiri. Adde do. Alex. de Imo. in l. si sic, in prin. in 3. col. i. uer. quid de his uerbis, pro tua uoluntate arbitrio. ff. de le. j. ubi dicit, quod important arbitrium boni uiri per tex. in c. nimis praua, de excess. p̄la.

* Mensa praelatorum. De hoc uide hic per do. Car. in uer. presentatos usque ad uer. abates ubi plene per eum.

De priuilegiis & excess. priuileg.

feudatio, de feu. c. ij. Secundo casu, cum queritur de beneficiis, seu ecclesiis ad mensam spectan. dicendū est, qd illæ, seu illa dicunt de mensa praelati, seu collegij &c. quorum fructus pertinent ad eam ecclesiam, seu collegium, cui facta est annexio ita, qd potest illos cōuertere in proprios usus: hoc tñ intellige cum limitatione, quā ponit Inn. in c. pastoralis, de priuileg. & idem dicendum de dispositione ipsius ecclesie vnitæ, ut illa pertineat ad eam; cui facta est vnio, intantum, qd rectorem, uel p̄petuum vicarium non habeat p̄ter illum, cui facta est annexio. vnde poterit pro libito ponere ibidem vicarium tēporalem, & deponere. vnde talis ecclesia sic vnita non dicitur vnquam uacare, ut probat hic uer. quidā etiam ecclesias, & in cle. j. de sup. neg. p̄la. 12 ¶ Hoc autem ius potest ecclesie in ecclesiam competere altero de tribus modis uel per Papalem cōcessionem, & de hac non dubitatur de priuileg. pastoralis. Item per vnionem sic factam per ep̄m de consensu capituli, ut in cle. si vna, de reb. eccl. non alien. ubi per hoc maxime Inn. qd intellige intercedente titulo, uel tanti temporis interuallo, qd eius initij non sit memoria, cum talis p̄scriptio sit contra ius cōmune, ut in c. j. de p̄scrip. lib. 6. de quo plenē no. in d. c. ut super. Io. And. in Mercu. & intellige, quod dixi de vicario pro libito in tali ecclesia vnita ponendo uel destituendo, quā ecclesia est pleno iure subiecta ei, cui annexitur, etiam si sit curata, ut in d. uer. quidam etiam. s. n. ecclesia spectans ad mensam praelati, uel collegij non est pleno iure subiecta, sed recipit superioris institutionem quo ad regimē ecclesie, uel saltem populi, & tunc debet ibidem poni vicarius p̄petuus institutus per ordinarium loci ad p̄sentationem istius habentis ecclesiam vnitam, ut in c. extirpanda, §. qui uerō, de p̄ben. & idē debet considerari modus & forma cōcessionis, seu incorporationis, nec tñ putes, qd ecclesia, quæ pleno iure est alicui subiecta, propter hoc dicitur esse de mensa illius. licet enim p̄textu talis subiectionis habeat ius instituēdi, & destituēdi, & etiam uisitandi quæ ad tēporalia non potest tñ fructus illius ad sui utilitatem cōuertere, nisi illam habeat in mensam, uel in suos usus cōuertendā, de sup. neg. p̄la. cle. j. de his omnibus uide hic gl. ualde no. super uer. ad mensam, & per Inn. in d. c. ut super, de reb. eccl. non alien. 13 ¶ Appellatione beneficiorum diocesis ueniūt etiam beneficia exēpta in diocesi consentientia. nam licet sint exempta, sunt tñ in diocesi, ut in c. graue, de off. ordi. hæc procedunt etiam in priuilegiis concessis ordinario de percipiendis fructibus primi anni beneficiorum uacantium in sua diocesi. fortius autē comprehenduntur beneficia spectantia ad exemptos alias non exempta, uide hic tex. in §. p̄terea, iuncta gl. in uer. anni. secus quo ad primum casum, si fieret mentio de beneficiis subiectis, ut in ea. glo. p̄all. & uide quod legitur, & no. in c. pro illorum, de p̄ben.

De priuilegiis & excess. priuileg. Rub.

Religiosi.] Clerici seculares administrātes sacramēta, de quibus hic in tex. clericis, uel laicis sine licentia proprij diocesanī, nō incedunt in excommunicationem, sicut religiosi hoc casu inuoluntur; uide hic tex. in cle. j. iuncta gl. 2 ¶ Ex qua no. qd in dispositione penali appellatione re-

ligiosorum non ueniunt clerici seculares, licet dispositionis ratio uideatur prima frōte in utrisq; pariter m̄litare. An autē ueniant religiosi ad ecclesias seculares trāslati, gl. j. hic dicit esse dubium remittens ad not. in cle. j. de deci. & uide quod ibi dixi. 3 ¶ Eucharistia* dicitur ab eu, qd est bonum, & charis, qd est gratia, quasi bona gratia; ita dicit hic gl. in uer. Eucharistia, remittens ad no. in cle. vna de reli. & uen. san. fed tu uide tex. Greg. in c. multi. r. q. 1. prope medium, qd ita, ut s̄ exponit. 4 ¶ Solennizare matrimonium est ipsum matrimonium solēniter benedicere, uide hic glo. in uerbo, solennizare. 5 ¶ Nūquid sit a religioso, seu alio clerico credendum assertioni alterius parochiani, qui dicit se habuisse licentiam a suo sacerdote recipiendi sacramēta, seu certum sacramentum ab ipso religioso, seu clerico, uide hic bonam gl. in uer. non habita, quæ post multa concludit qd sic: quod tñ uidetur ex sui ratione restringere ad sacramentum pōnitentiæ: quia in foro pōnitentiæ est contenti credēdum: quia ibi solum agitur de periculo animæ suæ. vnde non p̄sumitur immemor suæ salutis de homi. significasti. & 1. q. 7. sancimus: secus in sacramēto ordinis, & similibus. & hæc gl. bene no. & maxime quatenus dicit aliud esse in sacramēto ordinis, quia illud confertur non tantum propter se, sed propter alios; id dicitur sacramētum dignitatis. 1. q. 1. §. si cut ergo. & no. hoc ultimum, & uide plenius in c. denique. 4. dist. ubi bonus tex. cum glo. not. quæ dicit per illum tex. qd quilibet ordo ecclesiasticus dicitur dignitas, siue honor; & hoc infert clericos non esse priuatas personas, cum illæ solæ dicant priuatæ personæ, qd non habēt dignitates. 2. q. 1. c. contra pacem; quod est no. 6 ¶ Scholares,* mercenarij, & his similes cēsentur quo ad sacramēta. Cardin. in 16. q. 7. de illa parochia, in qua pro tēpore habitant; hoc uoluit no. gl. hic in uer. parochialis. 7 ¶ Ex qua no. qd quo ad iura parochialia non requirit, qd quis moretur in parochia animo p̄petuo ibi stadi, uel domicilium ibidem constituendi: sed satis est, quod ibidem ad tēpus moretur remotus à sua parochia; qd intelligo, quā tanta est à propria parochia distantia, qd ad illam cōmodē pro sacramentorum susceptione accedere non ualet, argum. optimum in cap. is qui, & c. si de sepul. lib. 6. est tamen ualde tutum, qd accedens ad partes remotas animo non transferendi domicilium, habeat licentiam quo ad sacramēta recipienda à parochiali presbytero; de quo uide, quod no. in cap. omnis, de pōnit. & remif. 8 ¶ Prouisus de ecclesia parochiali licet adhuc presbyter non sit, potest suo parochiano dare licentiam, ut ab alio presbytero sacramēta recipiat. licet ergo ipse nō ualet illa sacramēta ministrare: potest tamen dare licentiam ab aliis recipiendi. & hoc ideo, quia primum est ordinis, quem ipse non habet: secundum est iurisdictionis, quam habet ex prouisione ecclesie, argum. in simili, in c. suffraganeis, de elect. quod no. ad similes quæstiones; hoc uoluit in effectu glo. hic in uer. Presbyteri hanc etiam licentiam potest dare vicarius, seu locum tenens in ecclesia ipsa parochiali, ut in eadem glo. dicitur.

- * Nunquid episcopus. 9 ¶ Nunquid eps ualeat dare licentiam alicui suo subdito recipienda facta, præsertim de quibus hic ab alio, q̄ a suo p̄bytero, uide hic bonâ gl. in uer. presbyteri, quæ uideatur dubitare. p̄p. tex. isti, qui uidetur requirere licentiam p̄sbiteri parochialis in p̄rium facit: quia tota diocesis est ipse ep̄s parochia, ut in c. apostolica, in princ. de dona, & quilibet de diocesi pot̄ pro factis recurrere ad proprium presbyterum, ep̄m, & archipresbyterum ecclesie cathedralis, quæ in hoc censetur vicarius ep̄i, ut in c. ij. de off. archipre. Concludit tñ, q̄ si ecclesia parochialis uacat, tunc sufficit licentia ep̄i. & idem uideatur sentire de archipresbytero ecclesie cathedralis: sed si ecclesia non uacat, tunc ante factum consuluit abstinere, ut ex licentia ep̄i, uel archipresbyteri ciuitatis hoc non fiat licet ab illis talia facta recipi possint, ut s̄. dictum est: sed post factum putat illum excusari a pena, qui hoc fecit de auctoritate ep̄i. idem puto, si de auctoritate archipresbyteri ciuitatis, qui in hoc est uicarius ep̄i, ut s̄. dixi, & no. singulariter prædicta. ante ergo factum tutum est, ut pro licentia habenda recurratur ad proprium presbyterum dumtaxat.
10. ¶ Item no. q̄ uicarius, seu officialis ep̄i non debet se impedire in istis spiritualibus in his. n. censet uicarius ep̄i a iure constitutus archipresbyter ciuitatis: officialis autem ep̄i habet iurisdictionem in foro contentioso, ut in c. licet, de of. vic. lib. 6. quæ no.
11. ¶ Ad hoc ut religiosus ualeat conferre parochiano seu parochiano alterius sacerdotis sacramenta, de quibus in tex. sine metu pœnæ in tex. contentæ cautum est, ut habeatur specialis licentia a presbytero proprio, tã de factis conferendis, q̄ de ipso religioso conferente, & parochiano, qui facta illa sunt percepturi, ut sic illa specialitas referatur ad facta, ad conferentem, & recipientem: attñ post factum non uidetur incidisse in pœnâ hanc, si fuit facta sp̄ialis mentio de parochiano, cum licentia conferendi datur religioso uel de religioso, cum licentia fuit data parochiano, ita no. dicit hic glo. super uer. speciali.
12. ¶ Ex quo bene no. q̄ uerbum generale, quod potest habere multos intellectus, aliter debet interpretari ante factum, & aliter post factum, & post factum debemus recipere illum intellectum, per quem pœna uitatur.
13. ¶ Sed no. ex tex. & glo. q̄ religiosi non prohibentur conferre facta populo monasterio non subdito, dummodo habeant licentiam sp̄alem a sacerdote, cui ille populus est commissus: & pondera q̄ possunt conferre ista tria, de quibus in tex. f. extremam unctionem, eucharistiam, & matrimonia solennizare, i. solenniter benedicere, que solent in publico fieri: puto tñ, q̄ si nolunt omnia licite facere, debet habere licentiam proprii prælati ipsius religiosi, arg. in c. 2. de testa. lib. 6. & 12. q. 1. nolo, & c. non dicatis. si tñ eam non habuerint, non incurrunt pœnam, de qua hic: quia illa est imposita solum ex defectu, licentiæ proprii sacerdotis, & pœna nõ debet excedere casum, de pœ. dist. 1. pœnæ, & in c. statutum, de elect. lib. 6. An autem a religioso possit cum licentia prædicta recipi sacramentum pœnitentiæ, dicit ut in seq. notula dicitur.
14. ¶ Licet sacramenta, de quibus hic, ualeant a religioso etiam curam non habente recipi cum licentia proprii sacerdotis: secus tamen uidetur in sacramento pœnitentiæ. pœnitentia enim non potest recipi etiam cum

licentia proprii sacerdotis a religioso, seu presbytero non habente curam; ita dicit hic glo. super uer. speciali, in fi. alle. no. in c. omnis, de pœni. & re. ubi idem tenet gl. ex quo inferitur, q̄ si datur parochiano facultas eligendi sibi confessorem, q̄ non poterit eligere religiosum, uel presbyterum secularem non habentem animarum curam actu. idem uidetur uelle Pau. de Liaz. hic distinguit tñ, q̄ aut sacerdos proprius committit extraneo sacerdoti, ut audiat confessionem subditi sui; & tunc non est uis, an habeat curam uel non: quia hoc facit non iure proprio, sed tanq̄ delegatus, & sic gerit uices proprii sacerdotis: quia delegatus fungitur uice delegantis, ut in c. sane, de off. dele. & in l. j. ff. de of. eius cui man. est iuris. aut proprius sacerdos dat licentiam parochiano suo, ut possit sibi eligere confessorem, & tunc procedat dictum huius gl. fm. enim: quia tunc cum iste eligendus p̄ parochianum nõ sit delegatus proprii sacerdotis oportet q̄ per uiam prerogationis parochianus se illi subiciat: sed cum ille non habeat per se curam, non pot̄ fieri prerogatio: quia consensus priuatorum non potest eum facere iudicem, qui nulli præest iurisdictioni, ut dicit. c. significasti, de fo. compe. & in l. priuatorum. C. de iur. om. iu. & ita cõter solent transire doc. sed ego nouissime reperi Host. in sum. in tit. de pœ. & re. s. cui tenentem p̄rium dicit. n. ex quo sacerdos habet p̄tatem clauium. hanc. n. p̄tatem ligandi & soluendi recipit in sua ordinatione, ut in s. ecce sufficienter iuncto tex. c. ex auctoritate, & se. 16. q. 1. exercitium autem non habet ex defectu subiectorum. unde ex quo legitime aliquis illi se subicit, potest suam in illum potestatem exercere; & hoc mihi nouissime placuit. nam iura in contrarium alleg. loquuntur de non habente profus iurisdictionem: secus autem in eo, qui habet illam habitu, nec exercitium est interdictum, nisi in subiectorum defectu. ad hoc adduco, quod le. & not. in l. j. ff. de iudi. ubi patet, quod istorum iurisdictione non habentium subditos actu non potest per alios prorogari.

16. ¶ Religiosus exercens sacramentum pœnitentiæ in non subdito, uel baptisimi, uel aliud hic non expressum, non incurrit pœnam excommunicationis hic promulgatam, licet hoc fecerit sine licentia speciali proprii sacerdotis: quia tex. hic apponit pœnam respectu istorum trium, uidelicet eucharistiæ, extremæ unctionis & matrimonij, ad alia ergo sacramenta iste tex. quo ad pœnam in eo contentam extendi non debet hoc ita not. dicit glo. in uer. speciali in fi. sui, quam no. in materia extensionis.

17. ¶ Ex qua notare potes, q̄ constitutio pœnalis concernens certos casus sine causæ expressione nõ debet extendi ad alios casus similes, uel maiores, nam maior deberet esse prohibitio in sacramento pœnitentiæ, uel baptisimi, quam eucharistiæ, uel solennizationis matrimonij. posset tñ dictum gl. in dubium refricari: quia ubi constitutio non habet causam insertam, debemus coniecturare rationem illius, & si non pot̄ naturaliter nisi una reddi, tunc ad illius limites debet constitutio extendi, ut no. Cy. in l. non dubium. C. de legi. sed non potest reddi maior ratio in istis tribus, de quibus in tex. q̄ in aliis, nisi forte uelles dicere q̄ religiosi magis exercebant in istis tribus, q̄ in aliis; ideo fuit in istis ærius prouidendum, ut in simili no. in c. admonere, in s̄. c. lator. 33. q. 2. & uide ad materiam huius extensionis, quod dicam in seq. gl.

Quan-

18. ¶ Quamquam religiosus alterius subditum ab excommunicatione a canone, uel statuti promulgata absoluens incidat in excommunicationem hic promulgatam: secus tñ, si absoluit ab excommunicatione lata ab homine: quia casus iste non est hic in tex. expressus, ar. c. statuti, de elec. lib. 6. ita no. dicit gl. in uer. a canone, qd̄ no. in materia extensionis ad ea, quæ dixi in præce. notula. forte enim in hoc casu isti religiosi non excedebant.
19. ¶ Appellatione sententiæ facta mentione de absolutione uenit sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti etiam in dispositione pœnali, ut hic iuncta gl. in uer. a sententiis; quod nõ. licet ergo nomine sententiæ simpliciter prolata intelligatur de diffinitiuâ, ut no. in c. cũ olim, de test. secus uidetur, cum etiã sit mentio de absolutione, ut hic; & intellige, qd̄ necessaria est absolutio.
20. ¶ No. q̄ religiosus incurrit sniam excommunicationis absolueudo a snia canonis, uel statuti, etiam si absoluat religiosum uel consocium, uide hic tex. iuncta gl. no. super uer. quæquam. Et no. ex ea. gl. q̄ religiosi cõprehenduntur sub uerbis generalibus etiam in materia pœnali.
21. ¶ No. q̄ in casu huius cle. potest loci ordinarius facere religiosum quãtũcũque exemptum denunciari excommunicationem, post q̄ sibi confiterit eum incidisse in excommunicationem, de qua hic; & tñ constare sibi nõ poterit illum incidisse, nisi faciat illum citari, ut no. in cle. j. de pœnis, in uer. confiterit, & in cle. presentium, de consi. & utrobique gl. quare puto, q̄ quo ad hanc denunciationem faciendam poterit ordinarius facere citari: quia concessio cõsequenti uidetur antecedens concessum, ut in c. cum M. de consi. & c. prudentiam, & c. præterea de offi. deleg. uel poterit sibi constare per informationem extraiudicalem, de qua in c. cum contingat, de præscrip.
22. ¶ Peccat grauiter prædicatores religiosi, & puniri debent, prout hic dicitur, qui in eorum prædicationibus ecclesiarum prælati detrahunt; quod intelligit hic gl. no. super uer. detrahant, cum no. iatim detrahunt, aut per circūlocutionem, quæ uicem habet proprii no. s. alias in genere bene licet prædicatori tangere religionum uicem iuxta illud euang. Super cathedram Moysi &c. Caueant tñ, ut etiam in generali locutione linguam referant: quia q̄ inconsiderate loquitur, sentit mala; uide hic gl. no. super uer. detrahant, quam no. bene.
23. ¶ Episcopis competit male ablatorum incertorum dispensatio, uide hic gl. in uer. in aliorum.
24. ¶ Ex qua iuncto tex. no. q̄ subtractio, seu clandestina usurpatio, uel alia non canonica dispositio male ablatorum incertorum uel tendere in eorum præiudiciũ, & uolens pœnitere debet illa ep̄s restituere: de hac tñ materia uide quod nõ. doct. in c. ij. de test. lib. 6.
25. ¶ Nota hic expressum, q̄ religiosi quãtũcũque exempti, & priuilegiati super confessionibus audiendis non ualent absolueri in casibus. sed i. Apostolicæ, uel episcopis reservatis, etiam a simplici peccato, seu culpa. & cõtrafacientes peccant grauissimè, & dicunt puniri, prout hic dicitur, uide hic gl. super uer. absolueri, iuncto tex.
26. ¶ Et aduerte, quia nec religiosum, nec socium possunt in illis casibus referuatis absolueri, quod pbat hic tex. in uer. quãquam, iuncta gl. supra. all. in uer. quemquam.
27. ¶ Quamquam religiosi habeant aliquos cõseruatores, quibus est data potestas trahendi ultra duas dietas cum clausula non obstantibus &c. nõ tamen possunt aliquos conuenire ad plura loca, præsertim multum remota, uide hic tex. iuncta gl. in uer. remota.
28. ¶ Nota quod infirmitas, uel senectus est causa proba-

bilis dispensandi cum aliquo super pœna delicti, uide hic glo. iuncto tex. in uer. necessitate.

29. ¶ Ad hoc, ut interpellatio constituat aliquem in mora, præsertim ad pœnam iuris incurrendam, oportet quod fiat per illum, de cuius interest; uide hic glo. super uerbo, requisisti.

30. ¶ Si suspensionis pœna a iure simpliciter imponitur, in dubio de suspensione ab officio. an autem illa includat suspensionem ab administratione, debet distingui, de quo uide hic bonam glo. in uer. suspensionis, & not. bene hanc glo.

31. ¶ Solus Papa potest concedere generalem priuilegiũ totum orbem respiciens, ut hospitale non curatum ualeat per suos presbyteros familiaribus suis, domesticis personis, & pauperibus in hospitali habitantibus sacramenta conferre. de iure enim hospitale cum suis est sub cura parochialis ecclesie. episcopus autem potest tale priuilegium in sua diocesi ex causa concedere, de rel. do. constitutus, cum ibi notatis. idem dicendum in concessione altaris uaticani, ut no. in c. in his, de priuile. uide de hoc hic glo. super uer. Apostolica.

32. ¶ An possit consuetudine introduci, ut sacerdotes hospitalium possint suis familiaribus, & pauperibus in hospitali degentibus sacramenta ministrare, sicut potest priuilegium hoc inducere, uide hic gl. in uer. ministrare, quæ est finalis; & primò sentit q̄ sic per cle. quia cõtingit, in si. de relig. do. postea sentit contrarium, dicens, q̄ illa cle. hoc non probat, posset ergo priuilegium hoc casu, quod non potest facere consuetudo; & no. hoc ultimum, arg. c. ij. de pœni. & remiss. lib. 6. illud tamen c. loquitur, cum singularis persona uult præscribere, ut possit sibi eligere confessorem; quod fieri non potest, ut ibi. & idem uidetur dicendum, quando presbyter nomine proprio uult præscribere curam animarum, ut no. in c. conquirente, de offi. ord. sed nos loquimur, cum sacerdos hospitalis præscribit nomine hospitalis; & uidetur q̄ possit, de quo uide, quod no. per doc. in d. c. cõquerente, & uidetur casus in c. ex transmissa, de præscrip.

1. ¶ Archiepiscopo, Archiepiscopus transiens, uel declinans ad locum exemptum suæ prouinciæ potest ibidem benedicere populo etiam solenniter per illa uerba, Sit nomen Domini benedictum, & idem in episcopo quo ad loca exempta suæ diocesis; uide hic glo. super uer. benedicat. Et no. ex tex. quinque, quæ potest facere archiepiscopus in locis exemptis suæ prouinciæ, & episcopus in eisdem locis suæ diocesis præter crucis delevationem, quæ non pertinet episcopo. Archiepiscopus celebrans in Pontificalibus in locis exemptis suæ prouinciæ potest uti pallio: quia illud est ornamentũ Pontificale archiepiscopi, dummodo eo utatur diebus sibi concessis, & uide gl. quam no. in uer. Pontificalibus.

2. ¶ An archiep̄s, seu ep̄s possit in Pontificalibus in aliena prouincia, seu diocesi celebrare, uel prædicare, uide hic gl. no. in uer. Pontificalibus, quæ ponit Inn. & Host. opin. contrarias, & tandem concordando distinguit, q̄ aut uniuersaliter Pontificalibus utit sine iurisdictionis exercitio, ut puta missam celebrando; & potest etiam sine licentia diocesani. & idem prædicando, nisi specialiter prohibeat. aut uult uticum iurisdictionis exercitio, ut ordinando, uel chrismando, & non pot̄ sine diocesani licentia. q. 2. per totum. sed cum licentia hoc poterit, sine tñ usu pallij, q̄ uerba diligenter no. Ex quibus habet, an & qñ, & qualiter in locis mendicantium possunt episcopi celebrare, & alia hic posita exerce.

De pœnis.

De poenis. Rub.

I quis suadente. Appellatione pontificis etiam in materia penali comprehenditur episcopus etiam qui renunciauit loco, & non ordini. Sed aduerte, quia glo. uideatur ponderare textum in eo, qd ponit uerbum generale, queuis &c. & sic uidetur, qd tunc ueniat talis pontifex, quando annectitur aliquod uerbum generale, secus uidetur, si simpliciter fit mentio de pontifice. debent enim uerba capi in potiori significato; & sic intelligantur de pontifice, qui non renunciat nec loco, nec ordini; uide glo. hic in uer. quauis pontificem.

Appellatione pontificum non ueniunt electi et confirmati, ex quo non sunt consecrati. adhuc enim non posunt dici pontifices, id est episcopi secundum glo. in uer. quemuis pontificem.

Ex qua no. qd nondum consecrati neque pontifices dici possunt. idem no. glo. in ele. di. gnum, * de ce. mis. contrariu not. glo. in cle. unica, de fo. compe. sed tu distingue, ut ibi dixi.

Clemen. digni. Vbi uide do. Car. in prima regula, et tertia questione, et dixi ibi in secunda questione, quod appellatio pontificum comprehenditur episcopi, et alij superiores.

Mandans episcopum capi, percuti, occidi, uel bani-ri, maleficio non secuto, non incidit ex solo mandato in poenas hic contentas: quia uerba sunt cum effectu intelligenda, nec est uerisimile, qd ex solo mandato tot poenis mandans inuolueretur, ita not. dicit hic glo. in uer. mandauerit, licet in principio senserit contrarium per illa uerba tex. uel hoc mandauerit. sed glo. exponit hic. i. percussiones, captiones, uel bana iam facta. & fm hanc expositionem est singulariter notandum, qd si aliqua dispo- ne puniatur faciens certu delictum, ut illud mandans, debet intelligi de mandato cum effectu, s. delicto secuto, saltem qm poena pro delicto imposita est magna; de quo ego multum dubito: quia saepe puniuntur quis ex solo mandato et delicto non secuto, ut homines arceantur ab illo, ut p- batur in c. pro humani, de homici. lib. vj. licet poena illa sit ista longe grauior, ad idem facit. c. quicumq; de sen. excob. lib. vj. unde forte prima pars huius glo. est uerior, ut ex solo mandato mandans incidat in poenas hic contentas, ut a mandato timore poenae abstinens facile co- p- p- fecat hoc nefandissimum delictum.

Item quia, si litera intelligeretur de mandante, delicto secuto, nulla uel modica esset dubitatio. d. c. mulieres, de sen. excom. lib. vj. Vbi cumq; imponitur poena ratu habenti factum ab alio, debet intelligi, qd illud sit eius contemplatione factum: quia alias non cadit ratihabitio, & uerba debent proprie intelligi; uide hic glo. super uerbo, rata.

Socius. Vide hic do. 7 Cardin. in princip. uer. col. uer. si. undecimo quero, quis proprie.

totum communicantes inuicem luera, & pericula, ut ibidem.

Collega dicitur in officio, unde talis non proprie dicitur socius. comes in itinere, consors in praemio, sodalis in mensa, uel in sede: iuriste tamen non sumunt ita stricte, nec etiam communis usus loquendi: unde etiam in crimine dicimus socium. xxij. q. iij. si ad peccatum.

Item in ecclesia, de off. deleg. cum. R. de senten. excom. ex tenore, in ordine de confessis. c. j. in fi. In uia, de uoto. c. ij. In coniugio. xxij. q. ij. cum societas. In lucro de sepul. c. j.

Item de socio criminis, de quo ad propositum, uide tex. in c. cum secundum leges, de hereticis, lib. vj. ubi appellatur consors: & alibi dicit canon, qd quis tribus modis sociatur malis committendo, fauendo, & non corripiendo. xxij. q. iij. ita plane hic dicitur, qd non caret scrupulo societatis occultae, qui manifesto facinorosi desinit obuiare. xxij. q. iij. qui potest: stricte tamen sic dicitur socius in crimine, qui aliquid cooperatur ad actum percussiois, captionis, uel banni.

Ex quo singulariter no. qd in materia penali & odio fa is dicitur socius criminis, qui cooperatus est ad actum criminis: non autem comprehenditur is, qui tantum fauorem praestitit, uel non corripuit.

Et no. qd quandoque in delinquendo sunt quasi plures socij, quorum nullus est principalior; & tales includuntur sub agentibus. quandoque unus est principalis, alter cooperans; & talis dicitur socius in crimine in materia stricte. & ita capitur hic, ut patet: quia per se text. facit mentionem de agentibus, de socio, & de his, qd dant fauorem, uel consilium, uel scienter defendunt delinquentes, uel dant mandatum, seu ratum habent delictum commissum isti ergo stricte non dicuntur socij, cum ponantur ut diuersa, etiam in materia delicti; ad hoc. l. si. idem codici illius. C. de lega. & de praedictis uide hic bo. glo. in uer. defenauerit in prima parte sui, quam no.

No. ex principio tex. casum, in quo praestans consiliu, uel fauorem ad delictum puniuntur; sicut ipse principaliter committens, uidelicet cum quis praestat consiliu, uel fauorem, ut quis pontifex capiatur, uel iniuriose seu temere percussatur, seu banniatur.

Sed aduerte quia in hac materia penali appellatio praestatis consilium, uel fauorem non comprehenditur, qui nudum consiliu, uel nudum, fauorem praestitit, tex. est no. in c. felix, in prin. iuncto. §. illud, de poenis, lib. vi. & dicitur nudum consilium, uel fauor, quando nil adijcit ad delictum; de quo uide glo. notabi. in dicto. §. illud, & hic in uerbo, defenauerit, circa medium debet talis consulens, uel fauens alias puniri secundum modum culpa. ut in dicto. §. illud, quae singulariter nota, & de fauore, & defensore uide quod dicam in notula sequenti.

Et aduerte, quia licet glo. hic praallega. uideatur uelle, ut simplex consulens, simplex fautor non comprehendatur hic propter uerbum in his positum in principio literae, quod uidetur uelle, quod consilium, uel fauor detur circa delictum committendum; attamen ego puto, quod etiam sine illo uerbo tales nudi consulentes, fauentes non comprehenduntur appellatione consulentis, uel fauentis, licet alias esset puniendi

niendi iuxta modum culpa per ea quae habentur in d. c. felix, in prin. iuncto illo. §. illud.

Appellatione fautoris etiam in materia penali uenit is, qui fauorem praestitit criminoso, necdum ante delictu sed et post, nisi apponat in dispositione aliqd uerbum, p quod appareat, qd tm intendat includere illum, qui praestitit fauorem ad delictum committendum, ut in prin. ibi, aut consilium in his dederit, uel fauorem &c. ita notanter uoluit hic gl. in uer. defenauerit ultra mediu: secus, ut praedixi, si simp- r fit mentio de fauore, seu fauete, ut in c. excommunicamus, §. credentes, de haeret. li. 6. & idē dic in defensore, ut appellatione defensoris in materia delicti alio non adiecto ueniat etiam ille, qui defendit criminosum etiam post delictum.

Aduerte tamen singulariter circa istum defensorem. nam quidam est defensor, id est auctorizator delicti; & talis grauius puniuntur quam agens r. 2. q. 3. qui consentit, & 2. q. 3. qui aliorum quidam est defensor post delictum, ut puta im- pediendo, ne criminosus perueniat ad manus iudicis, uel ne fiat in eū executio, & talis comprehenditur appellatione defensoris in c. felix, de poenis, lib. 6. quando quis defendit criminosum post delictum, ne laedatur a priuato, etiam ab offenso, uel eius consanguineis uolentibus de eo sumere uindictam; & talis defensor non comprehenditur in materia penali appellatione defensoris quia non deliquit tunc illum defendendo, cum illa sit iniuria, ad quam et propulsanda a socio quis tenetur, de sen. excom. dilecto, li. 6. ita notanter dicit hic gl. in uerbo, defenauerit in fi. sui, quam singulariter nota.

Ex quo collige, quod quis debet repellere iniuria inferendam proximo, etiam si ille prius nocuit: quia uindicta non est licita, sed est relinquenda iudici puto tamen, qd si aduersarius uellet illu capere, ut ad iudicem ducatur, quia timetur de fuga, iux. l. nullus. C. de iudae. & no. in l. ait praetor. §. si debitor rem. ff. de his, qd in frau. cre. qd illum tunc defendens incideret in poena: quia ista est illicita defensio. de eo aut, qui defendit in iudicio patrocinando, an ueniat appellatione defensoris, uide qd not. Ioann. And. post Hostien. in ca. proposuit, de cle. ex comm. mi.

No. hic casum in §. a feudis, iuncta glo. in uer. obtinenda, in quo quis redditur inhabilis ad beneficia obtinenda, non tamen priuatur obtentis; & hoc est, quia isti filij puniuntur non ex proprio. sed ex delicto paterno.

Et nota quod inhabilis ad beneficia obtinenda retē tis obtentis non potest de nouo obtinere beneficia etiam per uiam permutationis; ita uult hic gl. no. super uerbo, obtinenda.

Si mandatur aliquis excommunicari candelis accensis, debet suppleri, & extinctis, & pedibus coculcatis, per c. debent. r. q. 3. quia unum ius suppletur per aliud, uide hic in uer. accensis.

Proh dolor, est interiectio dolentis, cum aliquis in dolore loquitur. aliqui dicunt, quod sunt duae partes, & duobus accentibus debent regi.

Nota expositionem illorum uerborum, multis crassantibus &c. id est multis gradientibus, uide gl. cum con cor. hic in uerbo, crassantibus.

No. ex episcopi enim &c. qd non solum Papa, sed etiam omnes episcopi possunt dici sanctissimi, & glo. hic in uerbo; sa * Dicit sanctissimi. Dicit beatus Thomas secunda secunda questione 185. ar. j. quod episcopus est nomen operis, et non dignitatis.

No. ex eodem uer. episcopi enim &c. multa ad commendationem dignitatis episcopalis dicuntur enim episcopi sanctissimi, Christi legati, spirituales patres, fratres & coepiscopi Papae & columnae ecclesiae.

Ex qua no. qd episcopi non debent dici semper filij, cum sint spirituales patres, & columnae ecclesiae dic tñ, qd certo respectu possunt dici filij ecclesiae, & certo respectu etiam patres, sicut Papa, de quo uide bonum tex. in c. quorum uices, lxix. di.

Absolutus in articulo mortis in casibus Papae referuatis, qui tenetur cessante periculo se conspectui Apostolico praesentare, quanto commode poterit, alias incidit in eandem excoicationis sniam, ut hic, & in c. eos, de sen. exc. li. 6. ubi dicitur, quam citius opportunitatem habuerit, tunc dicit oportunitatem habuisse, & commode potuisse, quando cessante impedimento, & modico tempore sibi indulto, quo sibi de necessarijs providere potuit, apostolico sedis conspectui se non praesentauit, ar. in l. ab hostibus. §. si. ff. ex qui. cau. ma. & hoc uoluit glo. hic in uerbo, Commode, in prin. qua no. ad similes questiones, qm quis tenetur aliquid facere, quam citius commode poterit, cessante impedimento debet. n. indulget sibi aliquid temporis ad parandum sibi necessaria etiam impedimento cessante. & de hoc an cessauerit impedimentu, uel ne, & an habuerit competentem terminum adponendum necessaria, uel ne, & p qns an incidit in eandem excommunicationem, uel non iudex habebit arbitrari. non. n. creditur ei, qui dicitur excommunicatus, quia licet in foro animae credatur consenti, ut in c. significasti, de homi. secus in foro iudiciali fm eandē gl. quam in hoc singl'r not. quae et singl'r subiicit, qd iudex non debet denunciare illum incidisse in excommunicationem, nisi eo uocato uiderit per coniecturas illu fuisse morosum, cognitione super hoc praemissa summaria, ut in cle. 2. c. ti. in fi. iuncta gl. in uer. constiterit.

Vbi cumq; pot probabiliter dubitari, an quis in excommunicationem incidit, uel reinciderit, non debet iudex illum denunciare, nisi eo uocato praemissa summaria cognitione sibi constiterit saltem per coniecturas p babiles illum in excommunicationem incidisse, uel reincidisse, uide hic gl. no. in uer. commode, in fi. ad idem uide gloss. in elem. praesenti, de cens. super uer. constiterit & in cle. sequenti in fi. super uerbo, constiterit: secus dicit, si de excommunicatione constat, ut quia ipsemet iudex illum excommunicauit. tunc enim ad denunciationis actum non debet de necessitate uocari, ut in c. pastoralis, de appellatio. quia per denunciationem amplius non ligatur, ut ibi.

Multorum.] Constitutio et poenalis disponens contra obtinentes dnium temporale certis casibus extenditur et ad psonas ecclesiasticas dnium temporale obtinentes

obtinentes. uide gl. hic in uer. Dominium, iuncto tex. qui hoc satis, probare uidetur.

2 ¶ Constitutio pœnalis de clericis disponens non exte ditur ad laicos, licet in eis uideatur eadem rō, uide hic tex. iuncta gl. in uer. Ecclesiasticos; facit cap. si sententia, de sen. excom. li. 6.

3 ¶ Quamquam lex imponat priuationis omnium bene ficiorum obtentorum pœnam, non per hoc ut inhabilita re ad obtinenda, uide hic gl. no. in uer. Obtentis. Idē dic in casu cōuerso inhabilitatus. n. circa obtinēda nō censetur priuatus obtentis, ut in cle. si quis suadente supra. e. iuncta gl. in uer. obtinēda.

4 ¶ Dispositio concepta in odium potestatis secularis nō extenditur ad potestates ecclesiasticas licet illud idē faciat, qd potestate seculari faciente, fuisset locus pœnæ, uide hic tex. iuncta gl. in uer. Seculari.

5 ¶ Secularis capiens clericum, licet non animo sibi iniuriam faciendū, sed ne citatus uadat ad curiam Romanam, incidit in excommunicationem: quia manus sua uia & iniuriosa est sedi apostolicæ, & toti ordini clericali, arg. in ca. contingit. j. de sen. excom. uide hic gl. in uerbo seculari, & idem dic in similibus casibus, ar. præa. c. contingit.

6 ¶ Procurans suam captionem, ne citatus ipse uadat ad curiam Romanam, incidit nō solum in pœnā hic cōtē tā, sed cum de hoc constiterit contra ipsum proceditur tanquam cōtumacem, uide hic gl. in uerbo, procurat quam no. & uidetur probari quasi in similibus terminis in c. quoniam frequenter, post prin. ut lit. non cont. cum l. 2. ff. si quis cau.

7 ¶ Resignatio beneficiorum facta per intrusum in carcere ad istum effectum resignationis consequendum est ipso iure nulla, * etiam quo ad re nunciantem quamquam a resignationem ipsorum prælati recepta, uel rata habita sit, uide hic bonū & sin gu. tex. iuncta gl. in uerbo, nullus, & in uer. receptæ. Et ex eodē tex. & gl. no. per locum a speciali, qd resignatio beneficiorum per metum facta aliter, quam per incarcerationem, nō est ipso iure nulla, licet pos sit peti rescissio propter metum; ad hoc quod legitur, no. in ca. abbas, quod metus causa; facit ad prædicta. l. qui in carcere. ff. eo. ti.

8 ¶ Vbicunque mandat denunciari quis excommuni catus, uel simile, si iudici sic & sic cōstiterit, debet prius pars uocari in processu fiendo, ut iudici cōstet, qd causa rum merita partium assertionē pandunt in c. cū ex literis, de in integ. re. & l. fi. c. si per uim, uel alio mō, uide hic gl. in uer. constiterit. & similis gl. in cle. præsentī, de cens. & ex prædictis, & tex. isto, & d. c. præsentī, no. qd non debet quis denunciari excommunicatus, nisi prius uoce tur, quod intelligo quando pōt in dubiū reuocari, an qs sit excommunicatus; secus, qd clarissime de excōcicatione constat. tūc. n. non est opus, qd uocetur, quia per denū ciationem amplius non ligatur, ar. in c. reprehensibilis, & c. pastoralis, secundo responso, de appel.

¶ Videntes.] Constitutio disponens contra mendicantes non includit alios religiosos non mendican tes, uide hic tex. iuncta glo. in uer. mendicantibus, secus si constitutio disponit contra religiosos in genere, tunc comprehenduntur mendicantes, & non mendicantes, ui de hic glo. in uer. religiosos.

Ex qua etiam no. qd licet comprehendantur religiosi indifferenter, nō tamen includuntur clerici seculares, de quo uide, quod dixi in cle. r. de refcri. & in cle. religio si, de deci.

¶ Religiosi correctio primō spectat ad suum prælatū uide hic tex. iuncta gl. in uer. faciant, & uide de hoc, qd plene no. in c. quanto, de offi. or.

No. multiplices suspensionis species per glo. hic ualde no. & plenam in uer. suspensī. & per illas uarietates potest dici, quod quot sunt actus liciti, tot possunt eē ab illis suspensiones. nil. n. obstat, quin ex aliqua causa possit quis suspendi ab actu alio licito & legitimo in eius pœnam ex illarum similitudine, quæ hic in præfata glo. numerantur, & no. inter ceteras species gl. in eo, quōd dicit, quod suspenditur status canonicarum Alamanie; allegat de ele. c. idemnitatibus. §. penul. lib. 6. & clemen. attendentes. §. illas quoque, de sta. regu. Aduerte quia il la iura non dicunt, quod istarum status sit suspensū, sed solum Papa certis casibus de illis disponens protestatus est, quod per illa decreta erga eas edita non intendat ea rum statum, regulam, seu ordinem approbare, & glo. ibi no. super uer. approbare, in d. cle. attendentes, quod dicit, immō illarum status reprobari uidetur; allegat. cap. perniciosam. 17. q. 2. quā bene no. & bñ facit ille tex in c. perniciosam. No. etiam singulariter ex prædictis iuribus quod ecclesia habet iurisdictionem supra illos, qui ui uunt sub specie quadam religionis, seu clericali, licet eo rum status non sit per ipsam ecclesiam approbatus, imō potius reprobat.

¶ An suspensio ab officio sit per consequentiam suspē sus a beneficio, seu debeat sibi beneficium subtrahi uide hic gl. ualde no. quæ quotidie allegatur in uer. suspensī, ultra me dū, in uer. & quia supra posui, quæ ponit diuer sas opi. & tandem approbat tres ultimas, & dicit eas cō iungendas; aliter non declarat sed mihi ut qd gl. mens sit hæc in cōiungendo illas tres ultimas opi. qd aut quis est a iure suspensus ab officio, & ceteri suspēsus et a benefi cio. hoc ut probari in c. præter 3. di. aut ab hoīe, & tūc aut in sententiā exprimit; & seruo sniam, aut simp̄r sit de officio mētio, & nō apparet de mēte. pferentis, an uolue rit, uel nō cōprehēdere bñficiū, & tūc aut fer̄ suspensio pp crimē, seu aliā grauē cām. & censet suspensus et a benefi cio, de purga. cano. inter. aut fuit suspensus pp infamiam, seu scādālū, uel aliam leuē cām; & tunc talis sus pensio non extenditur ad beneficiū, ar. 2. q. 5. presbyter si. & c. 2. de purga. cano. qd sine magna cā beneficium sub trahi non debet 16. q. 7. inuentum. Si tñ hoc casu suspen sus contemneret suspensionem, seu esset in mora, absolu tionem petendi, dēt eidē beneficium subtrahi, ut in c. cū bonæ, de ætatē, & qualitate; facit c. fi. de elec. & c. unicitū. §. cū uero, ne se. ua. li. 6. & hæc no. Quid aut de excōcica to simp̄r, an debeat sibi redditus ecclesiastici subtrahi, ui de bo. tex. in c. pastoralis, in fi. de appel. & uide omnino, qua ibi dixi in lectura mea post glo.

De poeniten. & remiss. Rubr.

¶ Vm secundum.] Dam natis ad mortem * nō est poenitentia denegā da, nec sacra commu nio, nec tandem eccle siastica sepultura; non tamen sine princi

* Damnatū ad mortem. Querit hic do. Car. qualiter damnatū ad mortē liberentur quo ad corpus & quo ad animam, uide eū hic in prima quæstione.

principis licentia sunt eorum corpora de loco iusticiæ auferenda, uide hic glo. in uerbo, poenitentia; quæ tamē probatur per iura in ea allegata, uide licet per istum tex. & c. fi. xij. q. ij. & l. j. & ij. ff. de cada. pu. princeps ta men debet faciliem se in hac licentia concedenda exhibere, ut in iuribus proxime allegatis: non debet tamen princeps ecclesiastica sacramenta denegare, ut in hac clemen.

1 ¶ Bufionibus.] Nota hic tex. no. in multis prouidē tem contra istos quæstores, qui multa mendaciter proponunt, & in eorum excessibus subijciuntur locorū ordinarijs, eorum priuile. non obstan.

2 ¶ No. qd absolutio a pœna & culpa sic uulgariter di cta est illa plenissima peccatorum remissio, quæ conce ditur cruce signatis pro subsidio ultra marino, de qua plene no. per doc. in cad. deliberandam. de Iudicis; uide hic glo. iuncto tex. in uer. a pœna & culpa, & not. bene cam, in fi. quatenus dicit, qd hanc plenissimam indulgen tiam, seu remissionem solus Papa concedit. ego intelli go, qd glo. intendat excludere alios prælatos inferiores per c. cum ex eo, in fi. de pœ. & remis. non autem concilium uniuersale. nam arbitror, qd concilium uniuersale possit tales remissiones facere, cum repræsenter totam ecclesiam per ea, quæ no. Inno. in c. quid autem, eo. tit. & alibi hunc articulum plenē examinaui, ecclesia enim est illa, quæ principaliter recipit ligandi & soluendi po testatem, ut dicit Hieronymus in c. omnibus, & August. in c. quodcumq; & Cyprianus. in c. loquitur. 24. q. 1. quæ repræsenteratur per sacrum Concilium legitime congre gatam, & omnibus Apostolis simul collectis fuit per Christum dictum, Quæcumque ligaueritis super terrā, erunt ligata in celo, & quæcumque solueritis super ter ram, erunt soluta in celo, Matthæi. xvij. c. adduxi ibi multa alia.

De senten. excom. Rub.

1 ¶ X frequentibus.] Appellatione religiosi si quosumcunq; ueniunt religiosi tam mendicantes, quam non mendicantes. clerici autē seculares minime comprehenduntur, uide hic glo. sup. r. uer. religiosi iuncto tex. sed tu idem dic, si non Ponatur illud uniuersale, quicunque. nam appellatione religiosorum simpliciter ueniunt omnes religiosi tam mendicantes, ut est glo. in cle. cupientes, supra de pœnis, in uer. religiosus, ubi dixi. religiosi enim proprie sunt omnes, quia tria substantialia cuiuslibet religionis profitentur, * ut no. super rubrica; de regula glo. in uer. obedientiam & in cle. j. de reli. do. & glo. in uer. tertio clemen. pe. infra eo. tit.

2 ¶ Appellatione matricis eccle siæ, uenit maior ecclesia, & baptisimalis in loco, licet non sit ca thedralis, quæ idē dicitur ma trix: quia sicut mater generat, sic illa baptizando regenerat; ita uide tur hic text. iuncta glo. in uer. matricem. Sed tu aduerte, quia hoc dictum non est simpliciter uerum, dico, quod ubi sit simpliciter mentio de ecclesia matrice, intelligitur in dubio de ecclesia cathedrali; text. est in c. uenerabilis, de uerbo. signifi. sed ubi non potest ratione alicuius

ad iuncti, uel ratione subiectæ materiæ intelligi de ca thedrali, tunc habet locum, quod hic dicitur in glo. ut illa dicatur matrix ecclesiæ, quæ in loco illo est maior & baptisimalis. si autem in illo loco nulla est prin cipalior, ut puta quia in illa uilla, uel castro omnes ecclesiæ sunt æquales, & quælibet baptizat suos paro chianos, uel ecclesia principalis, & baptisimalis est in alia uilla, tunc nulla in illo loco dicitur esse matrix, nec potest habere tunc locum, quod hic dicitur, ut uoluit glo. ista in fin. quam not. ad multa similia; & se cundum prædicta intelligitur. e. ex. transmissa, de præ scriptio. & de transactio. præterea, & c. j. de præscri tio. cum si.

3 ¶ Habet locum ista clemen. ut religiosi incidant in excommunicationem, si non seruant interdictum, quod uident illius loci matricem ecclesiam obseruare, etiam si illa ecclesia matrix subiat illis religiosi quo ad præ sentationem, uel collationem, uel quoddam sit ipforum uicaria: quia text. iste indistincte loquitur, disponens, quod religiosi tenentur seruire interdictum, quod uident matricem ecclesiam illius loci obseruare, ita debet not. hic glo. in uer. matricem; quod not. quia fa cit ad multa.

4 ¶ Appellatione ecclesiæ matricis, seu cathedralis hic non comprehenduntur episcopus, & clerici, seu capitulum: sed capitulum ecclesiæ pro ipsa materiali eccle sia. si enim obseruatur interdictum in ipsa ecclesia, tenentur religiosi illud obseruare: secus, si non obserua tur, uel aliqui seruant, aliqui non: quia uerum esse dice re, quod in ipsa ecclesia non seruat. & no. hoc ultimū, quod non dicitur ecclesia seruire, si aliqui ser uant, aliqui non; & hoc habet locū quo ad pœnam istius clemen. quæ cum sit odiosa, debet ad proprium casum restringi: sed quo ad pœnam irregularitatis incurrende serua antiqua iura, & de his. j. dicitur; hoc uoluit hic glo. super. d. uer. matricem.

5 ¶ Si ecclesia Metropolis seruat interdictum, non tenentur religiosi, qui non sunt de illa diœcesi, ad illius interdicti obseruantiam uigore istius cle. quia iste tex. loquitur de ecclesia cathedrali, uel matrice illius loci. sed certum est, quod ecclesia Metropolitica nō est cathe dralis, uel matrix, nisi respectu suæ diœcesis, non autem respectu suæ prouincie: sed quælibet est cathedralis respectu totius. ciuitas enim cum diœcesi habet suam cathedralem episcopalem, ut in c. illis. lxxx. distin. hoc uoluit hic præalleg. glo. super uer. matricem, quam no.

6 ¶ Argumentum a contrario sensu cessat, ubi illius argu menti contrarium reperitur in iure, not. hic glo. in uer. obseruare, remittens pro materia ad no. in c. publi cati; de elect. uide per Bart. in l. omnes populi. ff. de ius ti. & iu. & per Bal. in l. conuenticula. C. de sacro. sancta ecclesi. & pro dicto glo. alleg. tex. in c. a nobis. ij. de sen. excommu. aliquid de materia in c. cum apostolica, de his, quæ fia. præla.

7 ¶ Contrariorum eadem est disciplina, ubi uerba, & mens nō resistunt: alias secus, uide hic bo. gl. sup. præal. uer. obseruare. decima colligit hic, qd tex. mandat, ut re ligiosi debeant obseruare interdictū, quod cathedralis seu matricē ecclesiam loci uiderint, obseruare, nunquid si uident illam ecclesiam matricem interdictum nō obser uare, debeant in non obseruando se illi conformare? & dicit glo. no. qd non, quia licet regulariter contrarium eadem sit disciplina, de iure iur. intellecto, hoc est uerum, nisi uerba aut mens resistant. non. n. est uerissimi le,

* Nulla. Vide hic per do mi. Car. in S. sane, in ij. q. & quid si talis resignatio sit iurata? dicit ipse in d. s. in ul. q. 1. de iuramētū uice tortū nō obligare iur. tantē nisi adueniale.

le, qd tex. iste uoluerit, qd clericoru matricis ecclesie ex- cellus det religiosus materia delinquendi, de priui. peti- tis, conformabunt ergo se in causa hic expressio. f. in ob- seruando; quia nullu subest peccatu. non aut in non ob- seruando, ne decur materia uiolandi iustum interdictu. Is dicitur aliquid obseruare, qn abstinet ab illo animo obseruandi: secus, si abstinet no illo animo, uide hic glo. in uer. obseruare, in fi. & facit. l. ij. ff. de condi. & demon. Religiosi tenentur obseruare interdictu, quod matrix ecclesia obseruat, etiam si propter appellationem prius interpositam preterdatur nullum, uel ex alia iusta causa. non enim debent ipsi de illius ualiditate disputa re, sed solum ad obseruantiam illius tenentur, ex quo matrix ecclesia obseruat; uide hic text. iuncta glo. in uer. appellationibus.

8 ¶ Quinquaginta casus, quorum. xvj sunt reseruati Pa- pae qbus qd ipso iure excoicationem incurrit expresse, & duos tacite per constones cle. inductos, uide hic enume- ratos per glo. in uer. excoicationis. Host. aut in summa eo. tit. §. iij. in prin. colligit. xxx. tales casus ueteres; uide. xxxij. editos seu indictos per constitutionem. vj. lib. quos enumerat glo. in c. eos qui, eo. tit. lib. vj. Religiosi non seruantes interdictum, quod uident, seu sciunt ma- tricem ecclesiam obseruare, incedunt in penam excoi- cationis ipso facto per istam constitutionem, & quandoque incedunt et in alias penas editas contra non seruantes interdictum, quandoque in illas, & non istam; quandoq; in nullam incedunt, de quo distingue, ut habetur hic in glo. uer. subiacere. Pro consilio habendo uide multas auctoritates hic in glo. super uer. comprobatur, & tex. in c. de quibus. xx. distin.

1 ¶ Raus. J Appellatione nobi- lium, & dominorum tempo- raliu ueniunt etiam episcopi, & alii ecclesiaru prelati, si alias sunt nobiles, & habent dominium tem- porale etiam in materia poenali, uide hic tex. in prin. iuncta gl. no. super uer. temporales. uide ad ide cle. multorum, de penis, in prin. iuncta glo. in uer. dominium. ubi probatur, qd appellatione habentium dominium tempo- rale ueniunt etiam epi, & alii clerici dominium tempo- rale obtinentes, licet materia sit poenalis, quae no. iura locuentia de locis interdicto suppositis, seu sim- pliciter de interdicto locum sibi uendicant in quoli- bet interdicto, siue sit latum ab homine, siue a iure, uide hic tex. post prin. iuncta glo. in uer. suppositis.

2 ¶ An sciens locum suppositum interdicto ab homine, uel a iure denunciatione prius per iudicem non facta illud seruare teneatur, uide hic tex. iuncta glo. in uer. suppositis, quae hoc dubium profequitur, & concludit quod sic. satis enim est locum esse interdictum, licet non sit publicatum; facit. c. cum non ab homine, & quod ibi no. supra eo. c. cum non desideres. i. respon. in fi. qui. n. sciuit, certiorari non debuit, de reg. iur. cum qui, lib. vj. & idem tenet Archi. in c. is qui, eod. titu. lib. vi. quod uerum intelligit, nisi factum esset occultum vj. q. ij. si ta- tum, & praedicta decre. cum non ab homine.

3 ¶ Et de excommunicato an debeat uitari ante de- nunciationem, idem est dicendum, quod supra de in- terdicto dictum est, uide quod dicam infra post glo. in notula, quae incipit, publice excommunicati expedi- ret tamen secundum glo. per constitutionem prouide-

re, clericos non teneri ad obseruantiam interdictorum latorum a iure, nisi prius fiat illorum declaratio; simi- le de haere. cum secundum lib. vj. & facit cle. praesenti, de cens. quae no. multum. & aduerte, quia hoc ulti- mum hodie statutum fuit in concilio basilienfi in xx. sessione in §. ad euitandum scandala, non solum in in- terdicto, sed etiam in excommunicatione, ut non teneat- tur quis alium euitare in diuinis uel ex praetextu exco- municationis, aut suspensionis, aut interdictum obser- uare, nisi sit facta per iudicem declaratio, nisi constite- rit quem in excommunicatione ita, ut nulla possit regi- uersatione cellerari &c. uide ibi plenius. Non licet soluere indictum nec in capellis, nec in ecclesijs in- signibus; grauius tamen est illud soluere in ecclesijs in- signibus, quam in capellis; uide hic tex. iuncta glo. in uer. capellis.

¶ In uocatione ad licita maior deprehenditur contemp- tus cum sit ipsa uocatio per praconem, quam per cam- panam: quia licet uox praconis paucis quandoque inno- tescat, ut in athen. de liti. §. omnes, & hoc respectu forti- or uideatur uocatio per campanam, qd per praconem: attamen quia praeco loquitur, & edictum ponit ex parte mandantis, ideo maior est contemptus ita no. dicit hic glo. in uer. praconia, quam no. praesertim ad id, quod di- cit fortiosem esse uocationem, quae fit per campanam, per praconem, licet maior contemptus deprehendatur in uoce praconia. & per rationem glo. puto, qd in uoca- tione licita magis contemnit in non ueniendo, qui sicut uocatus uoce praconia, quam per campanam: quia pra- co loquitur ex parte mandantis, quod no.

¶ Publice excommunicati, uel interdicti debent de ecclesijs, dum in ipsis missarum celebrantur solemnia, in- stantibus praesertim celebrantibus, exire. si autem sunt occulti, non debemus eos uitare in publico. vj. q. ij. d. ij. & de sen. excoc. cu non ab homine. unde dicit Ray. in sum. huius ti. §. item, qd ille, qui scit occultum excoicatu esse in ecclesia, caute, si poterit, exhibet. si autem id non possit sine scandalo, non debet exire per iura praedicta, ne sit proditor. ij. q. j. si peccauerit; uide hic tex. cum glo. in uer. publice, & ad materiam per Archi. & Ioan. And. in c. episcoporum, de priuileg. lib. vi. & adde hodie illud decretu concilii Basilien. de quo supra feci mentione.

¶ sed diligenter pondera tex. istum in eo, quod ponderat, qd inter missarum solemnia isti excommunicati excludebantur de ecclesia, facit optime pro opi. glo. no. in c. qui studet. j. q. j. ubi debet Bar. Brixien. Tan. dixisse, & sibi saepe respondisse, qd peccator qui libet exco- munitatus potest intrare ecclesiam causa orandi, dum- modo non intersit diuinis officiis, cum prohibitum no. inueniatur, quod singulariter no.

¶ Si publice excommunicatus non uult exire ecclesia tempore diuini officii, debet sacerdos dimittere officiu missae, licet hoc cedat in cleri & populi scandalum, ut cla re innuit iste tex. in uerbo, nonnulli; quod uerum dicit hic glo. super uer. inexplata, nisi iam sacerdos incapit- set canonem missae, de quo remittit ad no. per se. in c. nu per, de sen. excom. & facit. vij. q. ij. illud & c. nihil, & quod no. xj. q. ij. sicut apostoli.

¶ Multiplex est compulsio, uidelicet realis, persona- lis, directa, & indirecta, ut si res alicuius occupatur, co- sanguineis grauant in rebus, uel personis; facit de elect. sciunt euncti, & c. quicunq; lib. v. & omnes isti modi ue- niunt, ubi fit mentio de quolibet compulsione: uide hic glo. in uer. quomodolibet.

Dispositio

¶ Dispositio poenalis disponens super missarum cele- bratione, seu interessentia no extenditur ad alia diuina officia, uide hic tex. iuncta gl. in uer. missarum.

¶ Monitio generalis, ut omnes excoicati, & interdicti exeat de ecclesia tempore celebrationis diuinorum, suf- ficit ad hoc, ut praecipientes, ut exeat, non incurrant ex- communicationem, de qua hic in fi. cuius absolutio re- seruat sedi apostolicae. sed quo ad ipsos interdictos seu excommunicatos, ut in talem excommunicationem inci- dant, requiritur monitio specialis, uidelicet ut nomina- tim fiat a celebrantibus, & hoc innuit tex. qui, dum loquit- tur de ipsis praecipientibus, facit mentionem de monitio- ne simpliciter sed dum postea loquitur de ipsis interdi- ctis, & excommunicatis, ut incidant in excommunicatio- nem, cuius absolutio reseruatur sedi apostolicae, requirit- tur, ut nominatim moneantur; hoc uoluit gl. hic super uer. nominatim.

¶ Ex quo singulariter no. & nescio alibi, quod si inter- dicti, uel excommunicati moneantur nominatim a cele- brantibus, ut exeat ecclesiam, & si non exeat, incidit in nouam excommunicationem auctoritate huius consti- tutionis prolatam & ista absolutio soli sedi apostolicae reseruatur & sic excommunicatus pot iterum excommu- nicari, ut etiam colligit hic gl. fi.

¶ Et no. quod supra de monitione dictum est qd ubi re- quiritur monitio, & non additur, nominatim, sufficit mo- nitio generalis. & quae dicatur nominatim monitio, ui- de per gloss. in uer. nominatim. supra de uita & hone. cle. ca. j. & melius per glo. in c. constitutionem, eo. ti. li. 6. in uer. nominatim, quam no. & per Inn. in c. in Latera- nen. de praeben.

¶ Tres ordines. De his C Vm ex co.] Tres ordines * bea- tus Franciscus instituit. Pri- mus est frateru minoru, qd est artifi- simus, & caret proprio, et in com- muni, & de isto satis habetur in ti. prox. ele. exiui. Secundus fuit sanctae Clarae, qui differt a primo: quia ordo ille etiam feminis artifi- mus, habet tamen proprium in coi Est & tertius p uiuentibus in con- iugio maribus & feminis adiuuentus, & hunc ordinem tertium professi hnt propriu et in singulari, & potius e- mus uiuendi, qua pprie dicat regula, est tñ approbatus p Papam Nicolaum Tertium; ita no. dicit hic gl. in uer. Ter- tio, & est quasi similis glo. in uer. obedientiam, in cle. j. de reli. domi.

¶ Ex qua gl. no. qd qui no profitentur illa tria substan- tialia regulae, de quibus in c. cum id monasterium, no di- cuntur proprie regulares, seu habere regulam, sed po- tius quandam modum uiuendi.

¶ Item no. ex tex. & gl. qd tales possunt appellari fra- tres, & sorores & de tertio ordine, licet proprie no sint regulares, aut religiosi.

¶ Item no. ex isto tex. in uer. continetes, qd isti fratres & sorores de tertio ordine sancti Francisci appellantur continetes, seu de penitentia. dicit tñ hic gl. in uer. conti- nentes, qd non promittet illi continetia, imo uiuunt in iu- gio, tñ fm modu uiuedi eis datu certis diebus qualibet septimana abstinet a toro, sicut & septimana uicis suae abstinent sacerdotes ueteris testamenti 82. dist. pluri- mos, quod no.

¶ Ex quo collige, qd uiuentes in coniugio, quantumcu- que honestissime, non dnt seruare continetiam, licet et

certis diebus abstineat a toro: castitate aut seruare dnt per r. Nicena. 21. di. & uide, qd legitur & no. in l. una. C. si secundo nup. & ad tex. istum dic, qd non dicit, qd seruāt cōtinetiā, sed qd nuncupantur continentes, supple uulga- riter pp continentiam, quā seruant in certis diebus qua- libet septimana, & penitentiam, quam agunt; & ad praedi- cta uide bo. tex. in c. significauit, de conuer. coniu.

¶ Constitutio poenalis puniens delinquentem in eccle- sia sua, non extenditur ad delinquentem in ecclesia alie- na. hoc uoluit gl. hic in uer. suis ecclesijs, quā no. in ma- teria extensionis.

¶ Exempti, qui in cederūt in excommunicationem pp delictum in loco exempto commissum, no possunt ab or- dinario loci sine speciali Papae permissione absolui; ui- de hic gl. ualde no. super uer. auctoritate apostolica, quā semper tenebis meti, & ut prima frōte p istum tex. in fi. probari, aduerte, quia Fred. de Senis in suo consilio. 1. 4. tenet frum per c. luminoso. 1. 3. q. 2. & reg. qd ob gram, de reg. iur. li. 6. & plenius ibi sequitur, cuius dicta sponit & sequitur Io. de Lig. licet non nominet Fre. in cle. ne in agro, de sta. re. Io. An. in reg. scienti, de reg. iur. li. 6. in q. Mercu. tenet primam partē, quam et psequitur do. An. in c. significasti, de fo. cōpe. & ibi ego plene hunc ar. exa- minaui, & cōclufi cum opi. huius gl. quod non p hūc tex- nam huic facile iudicio meo responderi posset, uideli- cet qd ideo Papa hic dicit ordinariu debere in hac ab- solutione fungi auctoritate apostolica: quia hac absolu- tio erat prius per uerba praecedentia Romano Pontifi- ci reseruata; merito etiam si non fuissent exempti, non poterant a loci ordinario propria auctoritate absolui per c. nuper, de sen. excom. simile in c. uno; de cleri. agro lib. 6. & in c. irrefragabili, de offi. ord. sed uera ratio hu- ius opi. uideretur, quia Papa est ordinarius exemptorum, ut no. gl. in c. auctoritate, de priuileg. li. 6. & in c. nulla 94. di. cui quidem priuilegio, no pot exemptus sine Papae li- centia renunciare, ut in c. cum tpe, de arbi. sine consensu autem sui ordinarij non potest clericus iurisdictioni al- terius se subijcere, etiam in foro animae, ut in ca. om- ni. utriusque sexus, de pae. & re. Et praell. c. significasti & uide plenius ibi per me, ubi satis ultra alios hunc arti- culum examinaui.

¶ Sicut Papa participado cum excommu- nicato, ipsum non absoluit, nisi aliter appareat de e- ius mente, ut hic nec aliquem euitando ipsum excom- munitat. unde non incurrit in minorem excommunicatio- nem, si quis coicat, seu participat illi, quem Papa eui- rat, ut c. si inimicus, ubi dicit, qd debemus euitare illu, cui Papa pro suis actibus non coicat, det intelligi, qn euitat & euitare praecipit; ita no. dicit hic gl. j. quam no. & uide quod no. do. in c. cum olim, de priu.

¶ Papa participando cum excommunicato et scienter non ligatur minori excommunicatione, qua alij partici- pantes ligantur, ita dicit hic gl. in uer. participet, & no. in c. nulli, e. ti.

¶ Scribens literas excommunicato scienter, incidit in excommunicationem minorem, quia p hoc ut scilicet ptici- pare, ut innuit hic tex. in uer. participet & clarius hoc te- net hic gl. in uer. literas ide & clarius tenet gl. 3. in c. co- stitutione, eo. ti. li. 6. dicens. idem in mittendo nuncium, quia ipse uidetur loqui nuncium mittendo, uel literis: al- le. l. licet. ff. de consti. pecu.

¶ Papa potest aliquem ab excommunicatione absol- uere per quemcunque actum, dummodo hoc, f. absolue- re, intendat, secus in inferioribus, non. n. dnt ipsi absol- uere

inuncta glo. & per glo. in c. super his, de accusa. sed committitur iudicis uoluntati, seu potestati; quo casu non potest appellari: quia iudex utitur potestate sibi a iure inducta, ar. c. consului, de off. deleg. & in c. qui peccat. 23. q. 4. & in l. sepe. ff. de off. praesi. nam et si appellare non potest in his, quae iudicis conscientiae committuntur, ut no. in c. statutum. §. affessorum, de rescrip. lib. vi. fortius in his, quae iudicis potestati subijciuntur.

25 ¶ An autem arbiter possit procedere tempore feriato ob necessitates hominum, uide in Spe. ti. de feriis, in fi. in uer. sed nunquid, & per glo. hic in uer. ualeat, in fi.

26 ¶ Iudex debet laborare in omnibus causis, & praesertim in summarijs, ut litem, quanto poterit, breuiorem faciat, exceptiones, appellaciones, & dilaciones frustratorias repellendo, partium, & procuratorum contentiones, & iurgia, testiumque superfluum multitudinem refrenando. unde text. hic non ponit in hoc aliquod speciale in istis causis, sed maxime debet hoc agere in istis, uide hic tex. iuncta glo. in uer. amputet. Et haec supra scripta uidentur tolli per uerbum, sine strepitu. nam talia per clamorem, & tumultum solent iudicii examen obstruere, & perturbare, ut dicit hic glos. in uer. exceptiones, quam no.

27 ¶ Exceptiones autem legitime per hanc constitutionem non tolluntur, nec etiam appellaciones, ut hic in glo. su per uerbo, dilatorias.

28 ¶ In causis summarijs magis, q̄ in alijs debet iudex restringere & refrenare testium multitudinem, & hoc uoluit ista constitutio; uide hic glo. in uer. Multitudinē.

29 ¶ Per dationem arbitrij alicui iudici, seu praesidenti data non intelligitur data potestas condemnandi pro libito, seu tollendi partis iustitiam, uel legitimam defensionem, sed solum illa potestas refertur ad ea, quae solennitatem iudicij respiciunt. nam si iustitia partis & legitima defensio non potest etiam per ipsum principem tolli, ut in cle. pastoralis, de re iu. & no. per Bar. in l. filijs fami. ff. de dona. multo fortius hoc non uenit in generali potestate alicui datae ad hoc quod legitur, & no. in l. si quando. C. de inoffi. test. & in d. l. filius, facit regula, in generali, de reg. iur. libro. vi. uide de hoc glo. in uer. de defensionibus, quam not. & tenebis menti.

30 ¶ Ex qua etiam not. q̄ eorum, quae in iudicio aguntur, quaedam sunt acta causa seu litis. quaedam acta iudicij, ea enim, quae respiciunt ipsum factum, ut confessiones, & attestaciones, & similia, dicuntur proprie acta causa. ea autem, quae respiciunt figuram & solennitates iudicij, ut citationes, & satisfaciones, & similia, dicuntur acta iudicij, de quo per Inno. & alios in c. causam, de testi. citatio tamen non intelligitur remissa: quia sapit defensionem. sit enim, ut quis ualeat se defendere; ad hoc. d. Cle. pastoralis, & per Bar. in d. l. si quando, & hic in uer. citationem.

31 ¶ In istis causis summarijs sufficit unica citatio, t̄a in prin. q̄ in fi. ad sententiam ferendam; alias autem requiritur in prin. tria citatio, uel unica peremptoria, & idem ad sententiam audiendam, uide hic tex. in uer. citationem, iuncta glo. super eodem uerbo, & j. in uer. sententiam, iuncta glo. in uer. peremptorie, & eas no. cum iuribus in eis allegatis, & uide quod plene dixi in c. j. in no mine, de testi.

32 ¶ Si iuramentum calumniae tacite obmittitur etiam in causis summarijs, non uiciatur iudicium, ar. in c. j. de iura. cal. li. vi. uide hic glo. in uer. nonis excludi.

33 ¶ Petitionem fieri apud acta describi triplicem fauore

continet. s. iudicis, ut suam sententiam petitioni conformare ualeat. Item actoris, ne frustra fatigetur, & ut uideat super quae positiones & articulos formet, & ut sibi ex alia causa agenti non obster exceptio rei iudicatae. Item expedit reo, ut deliberare possit, an uelit cedere, uel contendere, suasque defensiones, formare, & ut ex ineptitudine absoluat ab instatia, & absolutus in principali non possit iterum conueniri; ita no. dicit hic glo. in uer. Pronunciatio, per hunc tex. & alia iura in allegata. refert tamen quosdam dicere, q̄ oblatio libelli solum continet fauorem rei: quod tamen glo. non fatetur, nisi uelis intelligere de illa oblatione, q̄ fit expensis actoris.

34 ¶ Ex qua singulariter not. q̄ cum libellus reo offeratur, debet expensis actoris edi; & pro hoc facit, quia iura mandant libellum reo debere offerri, ut auct. offeratur. 3. q. 3. & oblatio fit etiam non petenti, ut s. dictum fuit in notula, an libellus. in hoc tamen standum est curiae consuetudini, de quo uide, quod dixi in c. j. de libel. obla.

35 ¶ An reus conuentus in causa summaria possit actorem reconuenire super causa, quae sui natura est plenaria? Solutio. illud certum est, q̄ etiam in summarijs causis locum habet reconuentio, ut probatur hic in §. uerum, in uer. petere uoluerit, & in l. sed & haec. §. non solum. ff. de procura. secundum nam lecturam, sed dubium est, nunquid habeat locum reconuentio in causa dissimilis naturae, ut quia conuentio est summaria, & reconuentio desiderat plenam cognitionem, quo casu glo. hic no. in uer. Uoluerit, ponit tres opiniones.

36 ¶ Prima est, q̄ no; & ideo gl. ista in prin. restringit text. ad reconuentionem talis causae, quae exigit summariam cognitionem: quia cum istae causae conuentionis, & reconuentionis debeant simul tractari, & una sententia terminari, ut in c. ij. de ordi. cog. non possent istae duae disparis naturae simul sine alterius praediuicio tractari; & hac opi. tenuerunt. Inno. & Host. in c. j. de mutu. pe. & facit in simili. l. fi. C. de post. & l. fi. C. de compen. cum si. Secunda opi. est huic contraria per distam. l. sed & haec. §. no solum, secundum alium intellectum, ubi procurator conueniens in causa damni infecti, quae exigit celeritatem, potest in alia causa reconueniri, & de hoc ibi in glo. p̄ hac opi. & contra primam uidetur tex. in c. fi. de mu. peti. ubi dicitur, q̄ si causa committitur appellatione remota, q̄ causa reconuentionis debet expediri, etiam appellatione remota; & sic uidetur, q̄ causa reconuentionis, & per consequens cessabit ratio Inno. & Hosti. sed dicit glo. q̄ uolens tenere primam opi. posset dicere, q̄ aliud est per rescriptum id tolli, quod respicit fauorem partium, ut appellare; & tunc sicut illud non licet reo in conuentione, ita nec licebit actori in reconuentione, ut in d. c. ij. aliud est tolli substantialia iudicij per rescriptum; & tunc restringitur ad casum conuentionis expressum; facit regula, quae a iure communi, de regu. iur. lib. vi.

37 Tertia opinio principalis est, q̄ aut ordinarius, uel de legatus cognoscit de causa, in qua de sui natura summarie proceditur; & tunc sit locus primae opin. Innocen. & sequacium, ut qualitas causae reconuentionem impediatur, ut no. in d. ca. j. aut delegatus uirtute commissionis in causa, in qua alias plena cognitio requirebatur, summarie cognoscit: & tunc subdistinguitur, aut Papa proprio motu tollit substantialia; & tunc idem quod supra aut ad petitionem impetrantis, & tunc ar. praedictae de cre. 2. & l. fi. C. de fruc. & li. expen. uideatur esse remissa plena

plena cognitio etiam in reconuentione, & sic cessabit illud obstaculum. Inno. de quo. s. & haec est opi. gl. hic, p̄ qua inducit hanc literam, quae generaliter loquens dicit, si quid petere uoluerit &c. & ab subdistinctionem inducit. c. si motu proprio, de praeben. lib. 6. quod est bene no. & uide latissime de materia per me in d. c. j.

18 ¶ Vsq; ad quem actum possit fieri per ipsum reum reconuentio, * uide hic per gl. in uer. exordio, quae no. arguit per istum tex. §. opi. Inno. & sequacium in c. j. de mu. peti. qui habet, q̄ usq; ad conclusionem possit fieri reconuentio, & concludit per istum tex. in uer. in ipso litis exordio, &c. approban do aliam opi. quae habet, q̄ ante litē contestatā, uel statim post eā sit faciēda. Dicit tñ, q̄ licet reus quib; conuenire possit actorem, duran

* Reconuentio. Quando in quibus casibus possit fieri reconuentio, uide plenissime per do. Anto. in c. de mutu. pe. & per Bar. in aut. & consequenter de senten. & in et l. j. C. de iudi.

te iudicio; non tñ illa conuentione uim reconuentionis habebit, ut. l. simul cum conuentione actoris tractetur & terminetur, ut de or. co. c. si in finis fiat in litis exordio, ut hic, quod est bene no. & uide ad materiam, quod plene dixi in d. c. j. de mu. peti.

19 ¶ Quia hic dicitur petitionem uerbo, aut scriptis fieri, esse, in actis tñ continuo inferendam &c. quae ro, an sit hoc in optione actoris. gl. hic in uer. siue uerbo, dicit q̄ sic. eligat ergo ipse, an in scriptis, an uerbo petitionem porrigat. & si uerbo, & tunc ex suo ore scribetur per notarium apud acta.

20 ¶ Cauti aduocati & procuratores actoris faciunt triplicari libellum, unum dant notario, qui scribit acta, alium reo, tertium sibi retinent ad finem ut melius & rectius positiones & articulos forment, uide glossa in uer. formari.

21 ¶ Licet pars neget contenta in libello, seu petitione, & positiones non fiant, nisi super contentis in libello, utile tñ est formare positiones, quae forte aduersa pars profitebitur aliquod in specie quod subiicitur necessitati probandi, uide gl. super uer. confessiones.

22 ¶ Vltus positioinum hic approbatus incepit a tempore Gregorij I x. nā prius de positionibus nihil habuimus expressum, sed per ipsum Gregorium habemus. §. de eludum. ij. de lit. cont. c. uno, uide gl. hic, & tene eam menti super uerbo, longaeuus.

23 ¶ Positiones possunt fieri tam in causis summarijs, q̄ plenarijs, & fortius in plenarijs, uide hic gl. in uer. obseruari, & facit. c. j. & ij. de confessis, lib. 6. & uide qd̄ in eis no. per gl. ubi plene de materia istarum positioinum.

24 ¶ Iudex, qui procedit sine figura &c. potest et inuita altera parte assignare terminum ad ponendum simul & articulandum: sed utraq; parte inuita non potest ad istos duos actus simul terminum praefigere et in summaria cā, ut hic, fortius ergo nec in plenaria, uide hic gl. in uer. de partiu. Concludendo ergo istam gl. cum seq. dic. q̄ utraq; parte nolente hunc terminum ad istos duos actus simul dari, non est differentia inter plenarias & summarias causas: idem utraq; parte uolente: quinimo solus ponens potest & solet quandoq; simul ista duo coniungere, s. articulos, & positiones, dicendo ponit, si negetur, probare intendit, &c. inuito autem uolente positiones facere est differentia. nam in summarijs potest iudex simul terminum statuere, ut hic in uer. ut quia: secus autem in plenarijs, ut a contrario.

25 ¶ In causis, in quibus sine figura proceditur, potest

unus & idē terminus dari actori, & reo ad probandum, seu producendum omnia munimenta cā, i. oia, quibus cā munitur, ut est tex. hic in uer. & quia, iuncta gl. in uer. munimenta. in alijs aut causis dicitur fatuum esse, q̄ reus probet defensiones suas, nisi prius intentio actoris sit fundata, ut no. in c. de testi. ubi de hoc dicit tñ Spe. in ti. de instr. edi. §. nunc dicamus, saepe obtinuisse, q̄ post lit. cot. & post iur. de calūnia iudex statuere possit partibus terminum peremptorium ad exhibendum omnia, quibus in causa sunt usurae, alleg. ff. de eden. l. j. §. edenda, & qd̄ ibi no. dicit tñ, q̄ quibusdā uer. hoc durum, cum id liceat in alijs causis usq; ad conclusionem in cā, ut in c. cum dilectus, de fid. instr. & dicunt, q̄ licet iudex id possit: no tñ debet. ff. de iudi. non quicquid. i. i. q. i. aliud; & ita trā sit hic gl. praell. quam no.

26 ¶ Non potest et in causis summarijs dari eidem terminus ad ponendum, articulandum, & probandum, sed per se debet dari ad ponendum & articulandum, & per se ad probandum, ut aperte probat tex. hic in uer. & quia: quinimo nec debet dari ad praedicta eodē tpe terminus duplex, ut sic dicat iudex, do tibi terminum 10. dierum ad ponendum, & articulandum, & est tñ do tibi alios. x. uel mensem ad probandum oia munimenta: quae no est congrua parti statui terminum ad probandum prius, q̄ sciat, in quibus releuet p̄ confessionem partis, & quos articulos probare teneatur, nec q̄ simul dentur duo termini ad diuersa, quae successiue ueniunt explicanda: sed post dationem articulo rum debet praefigi terminus ad probandum, ita no. uoluit hic gl. in uer. post dationem, qd̄ ego intelligo habita etiam prius confessione aduersae partis super positionibus: quae alias non posset iudex recte moderare terminum ad probandum ante, q̄ sciat, qui articuli ueniunt probandi. nam licet simul p̄duxerit articulos & positiones, possibile tamen est, q̄ per rationem ad positiones pars releuabitur in magna parte a probone articulo rum: aliqui tñ tenent, q̄ ad utrumq; actum possit iudex simul duos terminos dare, p̄ quo facit iste tex. fm unam punctuati nem: sed primus intellectus seu opi. magis placet huic gl. & sequior & iustior, & ideo tenenda.

27 ¶ Pendente termino seu data remissione pro testibus producendis probatorijs, uel reproborijs licet producere infra, tex. est hic, iuncta gl. in uer. pro testibus. Ex qua etiam not. q̄ etiam in cā summaria datur remissio pro testibus producendis tam probatorijs, q̄ reproborijs, ut hic & in c. praesentium, de testibus, lib. 6. ubi probatur idem in causa spoliacionis.

28 ¶ An autem dato termino ad producendum instrumenta, liceat semper producere testes, gl. sequens remittit ad no. c. peruenit, de test. cog.

29 ¶ An post terminum datum & elapsum ad producendum instrumenta audiatur uolens illa producere, tex. hic in uer. eo saluo, inuit q̄ non. nam dato termino & elapso ad producendum omnia munimenta, non licet producere instrumenta, nisi pendente remissione pro testibus producendis; gl. tñ hic in uer. non obstante quam no. ponit super quanto tres opi. Prima, q̄ ulterius no audiat, ar. in l. diffamari. C. de inge & ma. & l. mancipiorum, ff. de opti. leg. Secunda opin. est huic contraria, uidelicet q̄ usque ad conclusionem in cā, termini lapsu non obstante, licet in secundo producere, ut in c. cum dilectus, de fide instr. Tertia opi. distinguens aequa est, an per lapsum termini ius aduersarij sit lesum, ut quia perierunt probaciones per quas potuisset infra illa in termino reprobare, si tunc producta fuissent & non audirentur aut ius Abb. Panor. Clement. Pp ij aduer-

aduersarij non est laesum, & tunc auditur, ex quo res est integra; arg. d. l. mancipiorum, & in c. si tibi absent, de praeb. lib. 6. & no. hanc tertiam opinionem, q. in istis causis summarijs dato termino ad producendum oia munita causa eo lapsa, non poterunt produci infra per tex. hic in uer. eo lapsa, in quo solum excipitur unus casus, uidelicet pendente termino, seu remissione super testibus producendis, ubi ergo non fit remissio pro testibus producendis terminis datus & elapsus obstat, ne ulterius infra produci possint, ut innuit et hic ista glo. in prin. nam exceptio firmat regulam in casu non excepto, ut in c. dominus. 3. 2. q. 7.

30 ¶ Iudex potest tam in summarijs, q. plenarijs ex officio ad instantiam partium ipsas partes interrogare, ubi q. aequitas suadebit p. istu. tex. & in c. iudicatu. 30. q. 5. & l. ubi que. ff. de inter. acti. in summarijs tamen uidetur speciale, ut et post conclusionem in causa possit etiam ad partis instantiam interrogationes facere aequitate sua dente, uide hic tex. iuncta gl. in uer. interrogabit.

31 ¶ Non arctat citatio in genere facta ad sententiae ualiditatem: sed oportet exprimi, q. ueniat ad sententiam audiendam, & hoc fortius etiam in plenarijs, uide hic tex. in uer. sententiam, iuncta glo. in uer. ad id.

32 ¶ In causis summarijs sufficit unica citatio, etiam non peremptoria, ad sententiam audiendam.

33 ¶ In alijs autem causis requiritur, q. praecedant tres citationes, aut unica peremptoria. pro primo uide tex. hic in uer. sententiam. pro secundo est gl. hic in uer. non peremptorie, quam no. alle. no. in c. illicita. 2. q. 3. de off. si. dele. consultit, & in c. ad petitionem, de accu.

34 ¶ Sententia est in scriptis ferenda, & per ipsum iudicem, licet ea sit summaria, ita, q. in istis duobus conueniunt causae summariae cu plenarijs, uide hic tex. in uer. sententiam, iuncta gl. in scriptis; & rationem decidendi uide hic gl. in summarijs, tñ potest iudex sniam ferre stando, uel sedendo, prout magis sibi placuerit, ut hic: secus in alijs, ut in c. si. & qd. ibi no. de re iudi. li. 6. & uidetur illa solenitas de sedendo tolli per illud uerbum, de plano, ut no. in d. glo.

35 ¶ In causis summarijs non est necessaria conclusio * unde potest iudex ferre sententiam, conclusionem non facta tex. no. est hic, per que arguit hic glo. in uer. conclusionem, q. in alijs causis, in quibus requiritur iudiciorum figura, necessaria sit; conclusio, & sic non ualebit sententia conclusionem prius non facta, de qua

conclusionem hf. de procu. auditis, de causa pos. & proprie pastoralis eam si. alle. in glo. refert tamen eadem glo. q. in quibusdam locis in foro seculari conclusio non solet fieri, in ecclesiasticis autem fit aut per ipsas partes, aut ipsarum altera inuita, ex quo sufficientes dilationes datae essent & elapsa pronunciet iudex conclusum in ea, quod no. Ex qua habes duplicem modum concludendi in ea, aut. s. per ipsas partes, aut p. iudicem et partibus in uitis aut earu. altera. Et satis placet p. istam literam ar-

guendo per locu. a spali q. cessante consuetudine contraria sit nulla sententia lata, & in c. si tibi absent, de praeb. lib. 6. & no. hanc tertiam opinionem, q. in istis causis summarijs dato termino ad producendum oia munita causa eo lapsa, non poterunt produci infra per tex. hic in uer. eo lapsa, in quo solum excipitur unus casus, uidelicet pendente termino, seu remissione super testibus producendis, ubi ergo non fit remissio pro testibus producendis terminis datus & elapsus obstat, ne ulterius infra produci possint, ut innuit et hic ista glo. in prin. nam exceptio firmat regulam in casu non excepto, ut in c. dominus. 3. 2. q. 7.

36 ¶ Si in causis, in quibus mandantur procedi simpliciter & de plano &c. seruat ordo iudiciarius in toto, uel in parte, partibus contradicentibus. non tenet processus tex. est hic a contrario sensu, & sentit hic glo. in uer. non contradicentibus, secus dicit glo. si partes expresse non contradicerent sufficit enim tacitus consensus non reclamantis.

37 ¶ Ex quo no. casum, in quo tacens habetur pro no. contradicente, sed consentiente.

38 ¶ Quid autem si altera pars tñ diceret? Tu uide hic glo. in uer. partibus, quam no. & licet ponat opi. contrarias, vñ tamen sentire, q. idem sit, s. ut processus non ualeat, ut litera ista intelligatur cum subaudito, uel earu. altera &c. & hoc probat litera, si resoluatur non contradicentibus in consensu, ut si dixisset consentientibus partibus, habet hoc certè aequitatem, & fortè litera locuta est in gñe habens respectu ad pluralitatem iudicioru. iuxta no. in c. ut priuilegia, de priuilegia. debet. n. iudex serua re forma sibi tractata, & illa no. transgredi, nisi ambae partes, de quaru. fauore agit consentiant. non. n. vñ sufficere alterius consentus ad formam per superiorem datam transgrediendam, ad quod legitur & no. in c. prudentiam, & c. si. de off. dele. & no. hanc rationem.

39 ¶ Si de consensu partium iudex cepit in causa summaria seruare ordinem iudicariu. n. quid teneatur partibus postea dicitibus illum non seruare, & procedere prout hic dicitur gl. in uer. partibus, quae arguit pro & s. & tandè distinguit, q. aut partes expresse consenserunt ut iudex procederet iuris ordine seruato, & iudice illo inuito amplius poenitere no. possunt: q. una uia electa p. r. uel exclusa, an in c. ut qs. duas, de elec. lib. 6. aut expresse non consenserunt, sed non dixerunt; & tunc, licet no. dixerint, quo ad certos actus, possunt tñ i alijs d. dicere: q. actus iudicioru. sunt p. se separati & distincti uñ licet sibi p. iudicauerint quo ad aliquos actus, non tñ quo ad reliquos idem facere tenentur, & pro hoc iste tex. in si. ibi in toto, uel in parte.

40 ¶ Et hoc not. quia facit ad multa similia, ut si in vno actu quis comparuit ad locum non tutum, non sequitur, quin in alijs possit locu. determinare, & idè in similibus; & uide quod no. in c. dilectus, de rescrip.

41 ¶ Quaquam in causis summarijs ualeat iudicium seruato de partium consensu ordine iudiciario, ut hic in fine: secus tamen, si in plenarijs non seruatur ordo iuris etiam de partium consensu, licet expressio. & est diuersitatis ratio: quia in primo casu res redit ad naturam suam: quia omnis causa est plenaria, ut no. in l. iudices, C. de iudi. sed in secundo casu fit contra ius, cui partes renunciare non possunt, cum ordo iudiciarius sit statutus in fauorem publicum; quod tamen intellige iuxta not. per glo. not. in c. fin. de re iud. lib. 6. in uer. si. conuenit, & per hoc no. in c. de causis, de off. deleg. & uide de praedictis glo. hic fin. quam tene menti.

F I N I S.

INDEX RERVM MEMORABILIVM QVAE CONTINENTVR IN QVAESTIONE VII.

IN CAP. PER TVAS DE ARBITR.

Necnon in Clementinis celeberrimi Iuriconsulti, Abbatis Panormi, editus per Augustinum Ferentillum. I. V. D.

De litera A.

AB BATES an possint prescribere potestatem uniendo ecclesias, seu beneficia sibi subiecta, seu spectantia ad collationem suam. Clem. Ne in agro. de statu monachorum. numero 37. folio 275.

Abbatibus non possunt propria auctoritate unire ecclesias, etiam pleno iure sibi subiectas. eadem cle. Ne in agro de statu monachorum nu. 36. eodem.

Astor potest iudicem recusare, & petere, ut causam alteri committat, & sic recusat iudicem ad eundem non aditum. quae st. 7. nu. 43. 240.

Astor suam intentionem plene probans debet obtinere, licet reus per exceptionem, & ipsius probationem reddat illam dubiam. Cle. literas nu. 2. 253.

Ad cedendum beneficio, etiam si sit pontificalis dignitas, potest constitui unus procurator, uel plures. cle. cum insulto. de renunciat. nu. 2. 255.

Ad expressam omologationem laudi necessario non requiritur de iure canonico partium subscriptio, licet secus sit de iure ciuili. capitu. per tuas de arbitris numero. 36. 246.

Ad officium Camerarij Papae pertinet temporalia pauperibus erogare. cle. j. de elect. nu. 11. 254.

Ad opponendum crimina uel defectus contra eligentes, uel opponentes, uel ad opponendum contra formam electionis non requiritur speciale mandatum, licet secus opponenda contra personam electi. cle. non potest de procurator nu. 2. 259.

Agi potest praecise ad rem omologatam, omologatione cessante, si stipulatio praecesserit de ea danda cap. per tuas de arbit. nu. 38. 247.

An ex consuetudine possit deberi pro munere iudicandi quota lis. cle. quod circa. de elect. nu. 1. 255.

An promotus ad subdiaconatum ante aetatem legitimam, habere debeat uocem in cap. cle. Generalem de aetat. & qualitat. nu. 3. 257.

An per desuetudinem, siue contrariam consuetudinem possit derogari dispositioni. Clementinae. Generalem de aetate & qualitat. ut ante aetatem ibi praefixam ordinari quis possit. ead. cle. Generalem nu. 3. eodem.

An prohibitus eligi possit postulari. clem. j. de elect. numero. 4. 254.

An inhabilis ad procuratoris officium exercendum reputari debeat inhabilis etiam ad substituendum cle. Religiosus de procurat. nu. 9. 260.

An non soluente decimam beneficiorum, prout tenentur possint constringi per secularem potestatem cle. si beneficiorum de decimis nu. 18. 274.

An & quando assumptio habitus inducat professionem tantum cle. eos qui de reg. & trans. ad re. nu. 1. eodem.

An ad professionem faciendam tacite uel expresse requiratur pubertas, ita quod masculus debeat esse 14. annorum, foemina uero 12. cle. eos qui. de reg. & trans. ad re. nu. 8. eodem.

An agens possessorio recuperanda in causa beneficii teneatur probare titulum, seu iustificare possessionem ex titulo. clemen. causa. de causa possess. & prop. numero 4. 263.

Appellans, ubicunque negat iudicem immediatam habere iurisdictionem, non uidetur posse ad illum appellare. q. 7. nu. 42. 239.

Appellans ante sententiam, si appellat iterum a sententia, non per hoc renunciat appellatori prius interpositae. cle. si ante de dolo & contu. nu. 1. 263.

Appellans iterum a diffinitiva, non cogitur prosequi primam interpositam ante sententiam cle. si ante de dolo & contume nu. 3. eodem.

Appellans in interlocutoria uel grauamine, non potest causas nominatim in appellatione non expresse prosequi. cle. appellanti de appellat. nu. 1. 267.

Appellatione iuris, uenit ciuile, canonicum, & sinodale, seu municipale in procemio. nu. 1. 252.

Appellatione praelati, uenit habens beneficium clem. i. de elect. nu. 2. 254.

Appellatione monachorum an ueniat praelatus cle. Religiosus de procura. nu. 3. 260.

Appellatione rectoris, non uenit Vicarius perpetuus in constitutione poenali. cle. quae de ecclesijs nu. 10. 257.

Appellatione canonicatus uenit canonicatus etiam regularis. cle. dispendiosam de iudicij nu. 3. 261.

Appellatione subditorum non ueniunt illi qui fortuntur forum ratione delicti uel contractus, sed subditi ratione domicili. clem. Quauis de foro. compet. nume. 15. 262.

Appellatione dioecesanorum ueniunt omnes habentes iurisdictionem episcopalem, uel qua si in loco illo. eadem cle. quauis. nu. 17. eodem.

Appellatione causae beneficialis comprehenditur qualibet questio, siue sit de beneficio maiori, siue minori, dum modo agatur de beneficio respectu tituli, secus si de ecclesia, ut de proprietate cle. causa de caus. poss. & prop. pri. a. num. 1. eodem.

Appellatione clericorum an ueniant clerici etiam primae tonsurae tantum. cle. Quoniam. de uita & honest. cleri. nume. 1. 267.

Appellatione Pontificum non ueniunt electi in episcopos & confirmati, nisi etiam sint consecrati, etiam in concessione priuilegiorum clem. dignum de celebra. miss. nume. 1. 279.

Appellandum est in praesentia iudicis, & si sint plures, & non possint haberi omnes, uel maior pars, etiam separatum, tunc praemissa protestatione, appelleretur co-Rep. in q. vij. in c. p. Tuas. & in Cle. Pp. iij. ran

Index rerum memorabilium

ram illis, uel illos qui habere possunt. Cle. si à iudicibus de appellationibus. nu. 4
 Appellatio non est interponenda in presentia appellati, sed sibi ignoranti; est postea intimatio fienda, secus si scit appellatum fuisse. cle. si à iudicibus de appell. nu. 7
 Appellatio que à principio non tenuit, non conualefcit. cle. si appellationem. de appell. nu. 1
 Apostoli, quo petantur in causa appellationis, interdum uocantur epistolæ dimissoriae & quid sint apostoli, unde dicantur, & de quadruplici ipsorum specie & formis cle. quauis. de appell. nu. 3
 Apostoli an sint medendi expensis appellantis, an uero iudicis. cle. quauis. nu. 8
 Assumptio habitus professorum inducit professionem in genere, si datur perseverantia ind. cle. eos qui de reg. & transad. re. nu. 27

B

Beneficium largo modo sumptum comprehendit etiam dignitatem cle. Auditor. de rescriptis. numero 2
 Beneficium existens tempore datæ literarum impetratarum ad beneficium uacaturum potest in præiudicium impetrantis supprimi, seu extingui. cle. literas. de rescrip. nu. 3
 Beneficia de mensa non dicuntur uacare. cle. Quia regulares. de supplen. neg. præla. nu. 17
 Beneficia electi in episcopum & in curia consecrati nõ uacant in curia, & non possunt illo consentiente conferri. cle. ad compescendas de sequestratione poss. & fructu. numero 1
 Beneficiatus non ualet sine superioris consensu super illis rebus compromittere, quas per se alienare non potest, nisi in eius dütaxat præiudicium. cap. per tuas de arbit. nu. 4
 Bona ecclesiarum licet non debeant capi seu confiscari ob delictum clericorum, tamen propria ipsorum clericorum bona capi & confiscari non prohibentur. cle. Nolentes de hæreticis. nu. 10

C

Canonicus promotus ad sacros ordines ante ætatem legitimam, an debeat, seu possit habere uocem in capitulo durante minore ætate. clem. ut hi qui. De ætate & qualitate. nu. 12
 Canonicus non habet ordinem sacrum annexum de iure communi. ead. cle. ut hi qui. nu. 5
 Canonicus si non uult promoueri ad sacros, necessitate ecclesiæ urgente, potest canonicatu priuari. ead. cle. ut hi qui. nu. 4
 Canonicus potest uigore canonice petere præbendam erectã post receptionem suam. cle. literas de rescrip. nu. 5
 Canonicus in sacris admitti non potest, etiam si hoc ab aliis canonicis sibi concedatur ad actus capitulares, etiam ad actum electionis: nec etiam super hoc dispensare. cle. ut hi qui. de æta. & qua. nu. 10
 Canonicus si non est in sacris tempore uacationis ecclesiæ, tempore autem electionis fiendæ reperitur in sacris, an debeat, seu possit electioni interesse. cle. de æta. & quali. nu. 13
 Canonicus in sacris non existens tempore uacationis ecclesiæ, si uult promoueri ad sacros in quatuor tempo-

ribus occurrentibus intra terminum iuris ad eligendum, An canonici teneantur illum expectare. ead. cle. Ut hi qui. nu. 14
 Canonicus non constitutus in sacris, licet absque alia annexione sacrorum ordinum sit exclusus à uoce capituli; distributionem tamen obtinet, & fructus præbendæ, quæ proueniunt ex uoce capituli. ead. cle. Ut hi qui. numero 23
 Cardinales possunt in actu electionis statuere, seu ordinare, quod nominatus à pluribus numero sit Papa, non expectato consensu duarum partium. cle. Ne Romani. de elect. nu. 10
 Casus, in quibus executor debet assumere partes iudicis. cle. iudices. de offi. & potestate iudicis delegati. numero 19
 Causa si delegatur Vicario episcopi expresso nomine proprio, non desinit esse delegatus, licet remoueatür à vicariatu. cle. & si principalis. de rescrip. nu. 2
 Causa spiritualis non potest clerico uel laico per alium citra Papam delegari. cap. per tuas. de arbitris. numero 49
 Christus, quare de Maria, & non de alia uirgine uoluit incarnari. rub. de summa tri. nu. 4
 Christus tempore incarnationis, quare uoluit assumere carnem humanam ad saluandas gentes & noluit assumere prius & tardius. ibid. nu. 3
 Christus quare mortem Crucis elegit, & non aliam passionem. ibid. nu. 5
 Christi corpus erat passibile, quare omnes poenaltates humanas poterat pati præter ignorantiam & peccatum. ibid. nu. 2
 Christus uoluit unum præferre, & ecclesiam super unum constituere ad designandam unitatem in ecclesia. unde ut una est ecclesia, ita unus debet esse pastor. q. 7. numero 19
 Citatus ad curiam auctoritate Papæ, tenetur nihilominus ire, uel etiam mittere mortuo Papa, sicut prius. cle. de elec. nu. 22
 Clausula rato manente pacto, in compromisso poenali posita, non inducit omologationem laudi, nec etiam ex postfacto tale laudum proprie omologari potest. cap. per tuas de arb. nu. 40
 Clerici in priuatione propter non residentiam, non requirunt solennitas iudicialis. q. 7. nu. 46
 Clericus exemptus in absolute obtinenda, debet cense ri eodem iure, quo alij clerici exempti censentur. ead. q. 7. nu. 5
 Clericus potest in sui dütaxat præiudicium super iure præterito in beneficio in arbitrum compromittere: beneficium tamen, quod possidet uigore sententiæ arbitri dimittere non potest absque superiorum licentia. cap. per tuas. de arbit. nu. 44
 Collatio facta per legatum motu proprio, non facta mentione de aliis beneficiis, quæ obtinet prouisus, An ualet. Cle. et si ad Apostolicæ. de offic. ordinario numero 1
 Collatio beneficiorum, per quemcunque ordinarium facta, ualet, licet non fuerit habita beneficij obtenti mentio, & idem in delegatis ab eis. ead. Cle. et si ad Apostolicæ. nu. 3
 Compromittens uidetur quodammodo in causa transigere, uel pacisci. cap. per tuas. de arb. nu. 3
 Compromissi effectus qui sunt. eodem cap. per tuas. nu. 4

Compro-

In Quæstione vij. In c. per Tuas de Arbitr. & in Clemen.

Compromissum an ualet interueniente auctoritate superiorum in rebus, quæ sine eorum auctoritate alienari non possunt. eod. c. per Tuas. nu. 45
 Constitutio odiosa, seu poenalis debet extendi per similitudinem rationis ratione expressa. Cle. cum rationi. de elect. nu. 6
 Constitutio Papalis licet prohibeat conuersationem, uel ordinem, uel aliud sacramentum certo casu conferri, & decernat irritum contra factum, non per hoc si contrahat, impeditur character, & si ipsius impediatur executio. cle. in plerisque. de elect. nu. 1
 Constitutio emanans super certis criminibus poenam pro illis inferens, non habet locum cum aliis delictis etiam grauioribus. cle. Diocesanus. de uita & honestate cleric. nu. 3
 Consuetudine introduci potest, ut in prioratu conuentuali constituatur per superiorem, & non per electionem collegij, Prior obedientiaris, qui possit ad libitum superioris remoueri. cle. et si principalis. de rescriptis. nu. 6
 Consuetudo semel à iure dänata, utrum possit iterum introduci. cle. statutum de elect. nu. 2
 Consuetudinis usus que longeuus non est leuis auctoritas. quæst. 7. nu. 1
 Constitutio inducta in fauorem alicuius, non debet operari incommodum & nocumentum. q. 7. nu. 6
 Constitutio respicit præterita respectu actus futuri pendens à iam habitis, seu gestis de præterito. cle. ut hi qui. de eta. & qualit. nu. 6
 Contra præscriptionem xl. annorum an competat ecclesiæ restitutio. cle. ab ecclesia. de restitu. in integ. numero 9
 Concilium, licet nullo Papa superstitite, supremam habeat potestatem, non tamen possit statuere, q. nullus eligeretur in Papam, ita q. Christianitas reuerteretur per concilium, quia Deus disposuit uñ debere præsidere. unde Papatus est de iure diuino. q. 7. nu. 20
 Coram arbitris iudiciarius ordo seruandus est. ead. q. 7. nu. 47
 Concessa iare uidentur omnia, sine quibus apte ad finem non peruenitur. ead. q. 7. nu. 49
 Concilium generale non potest tollere, seu corrigere, uel aliter uiolare constitutionem Papæ etiam sede Apostolica uacante. cle. i. de elect. nu. 1
 Corporis partem tangens, an totum corpus tangere uideatur. q. 7. nu. 54
 Credens Papatum posse consistere penes duos, est hæreticus. ead. q. 7. nu. 21
 Cui conceditur haustus ad fontem, similiter concessum uidetur iter ad ipsum. eadem quæst. 7. nu. 45

D

Damnatis ad mortem, non est poenitentia deneganda, nec sacra communio, nec tandem ecclesiastica sepultura. cle. cum secundum. De poeniten. & remiss. numero 1
 De causa spirituali potest compromitti in laicum adiuncto clerico, & quibus casibus. cap. per Tuas. de Arbitr. num. 7
 De beneficio obtento debet fieri mentio specialis, non autem sufficit generalis. cle. & si apostolicæ. de offic. ordin. nu. 2
 Decretum irritans non operatur effectum suum indistin-

ctè. cle. ut professores. de reg. & trans. ad relig. numero 8
 Delegatus prorsus desinit esse iudex, si pronunciatum fuerit exceptione recusationis, nec fuerit appellatum. q. 7. nu. 30
 Delegatus nihil habet iure proprio, sed iure delegationis. ead. q. 7. nu. 38
 Delegatus si sit suspectus, non potest committere sine partium consensu, quia non habet iurisdictionem efficacem. ead. q. 7. nu. 39
 Delegatus, de iure ciuili recusatur ex sola uoluntate, si sine cause probatione. eadem q. 7. nu. 41
 Denunciatio, an ipso iure suspendat iurisdictionem. eadem q. 7. nu. 26
 De omni uerbo ocioso reddituri sumus rationem in die iudicij. cle. graui. de celebr. miss. nu. 5
 De uocibus absentium non uocandorum, uel uocandorum, qui uenire noluerint, ut expressè renunciauerunt, non debet haberi ratio, etiam in casu, quo requiritur plena concordia omnium de collegio. cle. quod circa. De elect. nu. 1
 Difficultas permittit aliàs prohibitum. questione 7. numero 26
 Diffinitua quæ dicatur, & quæ interlocutoria. cle. ad compescendas. De sequestratione possessionum & fructuum. num. 3
 Differentia inter omologium & uassallaticum, quæ sit. cle. Pastoralis. de re iud. nu. 14
 Dies, in qua interponitur appellatio, non computatur in termino anni ad prosequendum, & finiendum præiudicium termini. cle. sicut. de appell. nu. 1
 Dispositio super duobus beneficiis curatis specificè in dispositione comprehensis, non extenditur ad vnum ex illis. cle. per literas. de præben. & dign. nu. 4
 Dispositio loquens de hominibus & religiosis habet locum in foeminis, & monialibus. cle. cum rationi. de electio. nu. 1
 Dispositio super ecclesiis parrochialibus non uendicat sibi locum super ecclesiis curatis non parrochialibus. clemen. quæ de ecclesiis. de officio vicariatus. numero 19
 Dispositio poenalis extenditur propter identitatem. De sum. trin. nu. 1
 Diuersitas coloris non inducit diuersitatem habitus, nisi color ex dispositione regulæ esset de habitus. clem. i. de electio. nu. 3

E

Ecclēsia etiam aduersus lapsum temporis restituitur infra quadriennium, etiã si minus quadriennio tempus læsionis fuerit ad restitutionem petendam. clemen. ab ecclesia. de restitu. in integ. num. 1
 Ecclesia quando dicatur diffamari. cle. ut clericorum. De offic. ordin. nu. 1
 Ecclesia regulariter non cõpellit iudges. cle. pastoralis. De re iud. nu. 1
 Electus & deputatus ad custodiam carceris non potest alterum subdelegare. clemen. multorum de Hæreticis. num. 18
 Electus in Imperatorem, assumit nomen Imperatoris post coronationem & consecrationem, quas recipit à Papa, uel ab alio de eius mandato, nõ autem ex sola electione. cle. Romani. de iur. iura. nu. 11
 Rep. in q. vij. in c. p. Tuas. & in Cle. Pp. iij. Ele-

Electus in Imperatorem non dum coronatus, an possit concedere privilegia. eadem clementina. Romani. numero 16. eod.
Electus in Episcopum & confirmatus, licet non dum consecratus, gaudet privilegio. Cle. quamvis. de foro competentis. nu. 2. 262
Electio non comprehenditur sub uerbo prouisionis. cle. concessa. de elect. nu. 3. 255
Episcopi, licet possint aliqua temporalia iura remittere, uel conferre ecclesiis, uel hospitalibus; uisitationem tamen, & correctionem a se abdicare non possunt. cle. quia contingit. de relig. do. nu. 7. 277
Episcopi ad officium spectat absentem, ad residentiam reuocare, & contumaces priuare. questione septima. numero 5. 240
Episcopus in admonitione & spoliatione non tenetur requirere consilium capituli, cum tantum exequatur iuris dispositionem. ead. q. 7. nu. 48. eod.
Episcopus est ordinarius exemptorum, quia in multis casibus habet iurisdictionem in illos. eadem questione 7. num. 7. 235
Episcopus si renunciauit privilegio, ut non possit conueniri ultra mare, ualuit renunciatio, etiam in preiudicium successoris facta. ead. q. 7. nu. 8. eod.
Episcopus, & capitulum super rebus ecclesie cathedralis, iusta causa urgente possunt facere compromissum de facto & de iure in arbitrum: secus si causa legitima non exposcit. cap. per Tuas. de Arbitris. numero 43. 248
Episcopus potest habere in ciuitate plures officiales equales & in solidum. clemen. et si principalis. de rescript. num. 1. 253
Episcopus an possit dispensare super etate ordinandum. clemen. generalcm. de etate & qualitate. numero 19. 257
Episcopus, utrum possit dispensare cum vicario perpetuo ecclesie curate, ut ratione studij non teneatur promoueri intra septennium ad sacerdotium. cle. qua de ecclesiis. de offic. vicariatus. nu. 11. eod.
Ex compromisso iurato, secuto laudo agi potest, tam in foro ecclesiastico, quam ciuili, etiam cum arbitri inique arbitrantur. capitulo per Tuas de Arbitris. numero 17. 242
Executor si confert notorie indigno, an teneat collatio, & si non tenet, an deuoluatur potestas ad Papam; an uero remaneat apud ordinarium, apud quem prius consistebat. clemen. Quia regulares. de supplen. neg. praelatorum. nu. 8. 255
Excommunicationis executio potest opponi dilatorie, & peremptorie. clemen. excommunicationis. de exceptio. nu. 1. 265
Exemptio praelati habentis ius conferendi non impedit deuolutionem collationis ad dioecesanum in beneficiis non exemptis, ratione negligentie in non conferendo. clemen. quia regulares. de supplenda neg. praelatorum. num. 6. 255
Ex identitate rationis dispositum in morte naturali, habet locum in morte ciuili. clemen. 1. de electio. numero 18. 254
Ex iuramento obligationis inductorio competit actio de iure canonico, adeo ut etiam in foro ciuili non sit audientia deneganda. cap. per Tuas de Arbitris. numero 23. 244
Ex negligentia debentium eligere uel presentare, deuolu-

uitur potestas ad confirmantem uel instituentem, siue sit dioecesanus, siue sit alius. clemen. quia regulares. de supplenda neg. praelat. nu. 3. 255
Ex puro iuramento compromissario, oritur, mero iure ciuili inspecto, saltem naturalis obligatio. c. per Tuas. de Arbitris. numero 17. 242

F

Familiares religiosorum tenentur ad decimas etiam animalium, licet ipsi religiosi, quibus ipsi seruiunt, sint exempti a praeiudicatione decimarum. clemen. Religiosi. De decimis. nu. 5. 273

G

Ratio, qualis & qualiter infundatur in baptisimo. De summa trin. nu. 12. 252
Gratia facta de beneficio, de cura mentione non habita, non extenditur ad curatum. Cle. si dignitatem. de praben. & dign. nu. 3. 268
Gratiam impetrans ad beneficium curatum, uel non, an teneatur facere mentionem nedum de beneficio, quod obtinet, sed etiam de cura illi annexa. cle. si dignitate. de praben. & dign. num. 4. eod.

H

Abens collationem potest titulum exigere a possidente beneficio. quaest. 7. nu. 50. 240
Habens ius presentandi ad beneficium, potest praesentationem per literas facere. clemen. frequens. de excess. praelat. nu. 9. 285
Habenti plura beneficia curata, etiam ex dispensatione legitima, si confertur aliud simile, ad quod non extenditur dispensatio, non ualet collatio istius ultimi, & priora nihilominus uacant ipso facto. cle. si plures. de praben. & dign. nu. 1. 268
Haeretici generaliter qui dicantur strictè uel largè. cle. ex graui. de usuris. nu. 17. 285
Hospitalia, an possint erigi, & edificari sine auctoritate Episcopi. cle. quia contingit. de relig. do. nu. 30. 277

I

In casu, in quo superiorum auctoritas requiritur, non sufficit, eam intercedere tempore laudi: sed oportet qd interueniat tempore compromissi. cap. per Tuas de arbit. nu. 46. 249
In beneficiis solitis conferris secularibus clericis, non possunt religiosi habentes praesentationem seu collationem, praesentare regularem, seu conferre regulari, si illud beneficium non est curatum, uel illum uolunt praesentare ut claustralem. clemen. quia regulares. de supplen. neg. praelat. nu. 12. 255
In pertinentibus ad caetum, seu collegium Cardinalium non ualet quod fit a maiori parte ipsorum, nisi aliud iure caueatur. cle. 1. de elect. nu. 13. 254
Inquisitores haereticæ prauitatis debent. attigisse quadraginta ann. clemen. nolentes. de haeret. nu. 2. 283
In rebus arduis non cogitur quis procuratorem constituere, etiam si conueniatur occasione suae culpae, etiam contra ecclesiam, & episcopum commissa. cle. quamuis. de foro compet. nu. 2. 262

Intimatio

L

Intimatio uel citatio debet fieri ad domum, in qua quis communiter habitare consueuit. Cle. causam. de elec. numero 2. 254
Index, qui possit ratione suspicionis recusari agente administrator ecclesie immediato, poterit recusari agente superiore mediato de ciuibus ipsius ecclesie inferioris. cle. j. de rescrip. nu. 3. 252
Index si non uult facere id, quod ex officio facere potest, non potest ab eo appellari. cle. Auditor. nu. 5. 253
Index inferior Papa regulariter non potest citare per edictum. cle. Dudum. De iudiciis. nu. 5. 261
Index si exceptionem non recipit, uel ad ulteriora litis procedit, uidetur illam repellere, ita quod appellatio locus est. cle. cum a repullore de appellatione numero 1. 267
Index non debet aliquem declarare incidisse in poenam constitutionis illo prius non uocato, ut habeat facultatem se defendendi. cle. praesenti de cens. procura. & exa. nu. 8. 278
Index ordinarius habet iurisdictionem generalem. q. 7. nu. 40. 239
Index recusatus, an possit partibus inuitis causam delegare neutri parti suspecto. ead. q. 7. nu. 32. 238
Iudicem recusare post litem contestatam non licet. ead. q. 7. num. 28. 237
Iudicem non posse post recusatorem, propositam causam committere sine recusatoris assensu. eadem quaest. 7. nu. 27. eod.
Iuramentum obligat iurantem illi, in cuius fuit fauorem praestitum, & an ex eo detur actio. c. per tuas. de arbit. nu. 10. & 19. 242
Iuramentum est seruandum etiam si interuenierit in compromisso, saltem de iure canonico. eod. cap. per tuas. nu. 14. eod.
Iuramentum, ex utroque iure, cum sit compromissum in arbitratorem, & amicabilem compositorem. eod. c. per tuas. nu. 22. 244
Iuramenti genera plura eodem capitulo per tuas. numero 25. eod.
Iuramentum promissorium habet in se tacitum pactum, & ex eo duplex oritur obligatio. eodem cap. per tuas. nu. 29. 245
Iuramenti ius in contractibus. eod. cap. per tuas. num. 32. & 33. 244
Iuramento intercedente in obligationibus facti, non sufficit soluere interesse, nec in foro animae, nec in contentioso, si ipsum factum adimpleri potest. eodem cap. nu. 33. 245
Iura cum principaliter non disponunt aliqua de re, debent ad iuris regulas reduci, eodem capitulo per Tuas. numero 42. 248
Ius nouum, uel privilegium derogatum disponens de regularibus, non extenditur ad clericos seculares. cle. Quia regulares. de supplenda neg. praelatorum. numero 1. 255
Ius commune fundat intentionem imperatoris in toto orbe. Clementina Pastoralis. de re iudicata. numero 10 folio. 266
Iurisdictionis episcopalis, licet sede uacante deuoluatur ad certas & singulares personas, ratione ipsarum dignitatum ex priuilegiata consuetudine, uel statuto, non tamen per hoc deuoluitur ipsius iurisdictionis momentum, nisi specificè hoc habeat consuetudo. clementina statutum de elect. nu. 3. 255

M

Audum ex compromissis penali homologari pro- priè non potest utroque iure inspecto: sed ei spontè a partibus recipitur agi potest ad executionem uti taciti pacti, & ex nouo contractu. cap. per tuas de arbit. nu. 39. 247
Legatus Papae non potest etiam ex certa scientia, delegatum facere religiosum simplicem, uel alium non habentem qualitatem requisitam in capitulo statutum Clementina. & si principalis de rescrip. nu. 14. 253
Legatus etiam de latere non confert hospitale in titulum, etiam si habet ecclesiam annexam: nec etiam conferre potest ecclesiam spectantem ad praesentationem patroni. cle. Per literas de praebend. & dignitate numero 6. 268
Licet quis uelit dimittere secundum beneficium, uigore cuius uacauit primum, non tamen per hoc recuperat primum: quia ius semel extinctum non reuiuiscit. cle. Gratiae. nu. 4. 253
Licet in certis beneficiis secundum loci consuetudinem non fiat collatio, sed commissio; nihilominus si talis commissio non fit intra tempus Lateranen. concilij deuoluitur potestas ad superiorem. cle. Quia regulares. de supplen. neg. praelat. nu. 4. 255
Libris usurario rum creditur, quatenus faciunt contra eos. cle. ex graui. de usur. nu. 10. 285
Litis pendentia quando incipiat, & quando desinat. clementi. cum lite pendente. ut lite pendente nil inueniatur. nu. 3. 262

Andatum de cedendo, si erit generale, putà ad cedendum in manibus eius, qui recipere de iure potest; cui debet fieri reuocationis intimatio. cle. cum illusio. nu. 6. 255
Manualia, quae non sunt de mensa, uacant per mortem, uel reuocationem ipsorum, qui illis praesident. cle. quia regulares. de supplen. neg. prael. nu. 2. 256
Modi, septem, quibus, aut per quos constitutio superioris frangi potest. cle. 1. de elect. nu. 4. 254
Modus erandi quae requirat. cle. si dominum. de reli. & uenera. sanct. nu. 24. 280
Monachus non potest obtinere statum conuentualem, nisi trigessimum quintum annum attigerit. cle. in agro. de statu mona. nu. 40. 275
Monachi tenentes arma intra septa monasterij, sine licentia Abbatum, sunt ipso facto excommunicati. cle. ne in agro. de stat. mo. nu. 30. eod.
Monasteria an possint uisitari per praelatos superiores plures quam semel in anno. cle. attendentes. de sta. mona. num. 7. 276
Moniales an possint nutrire comam, an uero teneantur sibi crines praecidere. ead. cle. Attendentes nu. 11. eod.
Mortuo praelato, qui compromisit, expirat compromissum. cle. Procuratorem de procura. nu. 9. 260
Mortuo eo, qui dedit vicarium, expirat officium vicarij, si autem non moritur, sed excommunicatur suspenditur vicarij officium eadem cle. Procuratorem numero 7. eod.
Mortuis, uel exiuntibus de conclauibus omnibus Cardinalibus praeter unum, apud illum solum remanet ius eligendi Papam. Cle. j. de elect. nu. 20. 254

Motus

Index rerum memorabilium

Motus proprius non firmat contra intentionem scribentis, nec supplet qualitates intrinsecas beneficii Clem. si dignitatem de praben. & digni. nu. 2 267

N

Negatio preposita uerbo potest, importat necessitatem. q. 7. nu. 37 239
Negligentia executoris in non conferendo beneficium, etiam post sex menses a tempore uacationis, non obstat ei, quominus possit de nouo conferre. Cle. si de beneficio de praben. & digni. nu. 1 263

O

Obrepere quid sit in procemio. nu. 5 252
Obtinens beneficium, seu Vicariam perpetuam cum cura, potest infra annum compelli, ut fiat sacerdos. Cle. Quae de ecclesijs de offi. Vica. nu. 8 257

Ordinarius, de iure ciuili aperte recusari non potest, licet possit peti, ut detur sibi coadiutor, uel adiunctus eadem quaest. 7. nu. 3 239

P

Papa potest suam, uel sui praedecessoris constitutionem reuocare, & illam habere pro infecta Clem. Quoniam de immunit. ecclesia. numero 1 281
Papa unde dicitur, & quid significet, in procemio. numero 3 252

In Quaestione vij. In c. per Tuas de Arbitr. & in Clemen.

de resti. in integ. nu. 7 cod.
Praefaciones sunt potius ornatui, quam utilitati. cap. per tuas. de arbitris. nu. 1 240

Q

Qui potestatem habeat iudex ratione contractus remissive. cap. per tuas de arbit. nu. 55 250

Quid ueniat appellatione armoru, tam in comun, quam itrid. cle. in agro. De statu monac. nu. 31 254

R

Rationes prohibentes clericum consentire in alio, sine sui superioris licentia, habere uidentur locum etiam in exempto respectu Papae. q. 7. numero 24 236

Renun-

Index rerum memorabilium

Renunciatio beneficii an possit fieri in manibus collatorum, uel confirmatorum. ead. cle. cum illufo. numero 5 eod.
Resignatio beneficiorum facta per intrusum in carcere ad effectum resignationis consequenda, est ipso iure nulla. cle. si quis suadente. De pœnis. nu. 7 288
Reuocatio procuratoris absque ipsius certioratione, an, & quando ualeat. cle. Cum illufo. de renuntiat. numero 4 255

S

Saraceni non prohibentur permixtim habitare cum christianis. cle. cedit, de iudicis. & Sarac. numero 2 282
Secundum beneficium sine cura requirens continuam residentiam, facit uacare primum curatum, uel simplex requirens residentiam, uel dignitatem, seu personatum uel officium. cle. Gratia. de rescript. nu. 3 253
Sententia nulla, a qua tamen fuit appellatum, non transit in rem iudicatam. cle. appellanti. de appellat. numero 4 267
Si a delegato ordinarij recusati, appellationem fieri contingit, an possit ad superiorem ipsius recusati appellatio fieri, & recusato præterito, An uero sit ad eundem recusatum ut alium delegatum deputet, appellandum. q. 7. nu. 3 t. 238
Si in compromisso intercessit purum iuramentum, nõ sufficit, pœnam aut interesse soluere, sed ad laudem executionem præcise agi potest. cap. per tuas de arbitris numero 3 t. 244
Si iuramenti præstationem præcesserit naturalis obligatio agendi facultas competit, etiam iuris ciuilibus cœtura inspecta, eo. ca. per tuas nu. 3 o eod.
Si is, qui non debet admitti ad probandum, ex defectu aliquo, fuit de facto admissus, ualet confessio, seu probatio alias legitime facta. cle. constitutionem. de elect. numero 1 255
Si in constitutione proponitur uerbum, ex nunc, incipit ipsa cõstitutio ligare a tempore ipsius publicationis. cle. Nolentes. de hæreticis. nu. 1 283
Si in commissione apponitur solum uerbum, sine figura, uidetur per istud tolli substantialia iudicij. cle. sepe. de uerb. sign. n. 3 290
Simplici promissioni non derogatur per contrarium iuramentum alteri præstitum. cap. per tuas. de arbitr. numero 34 246
Simplex fornicatio, est peccatum mortale, & dicere contrarium est hæreticum. cle. ad nostrum. de hæret. numero 2 t. 284
Si mandatur conferri beneficium cum cura, seu spectans ad collationem episcopi, potest prouideri de beneficio cui fuit collata cura post datam literarum. cle. literas. nu. 4 253
Simplex monachus, an possit esse vicarius episcopi, uel esse adiutor alicuius prælati. Cle. 1. de rescrip. numero 10 eod.
Si publice excommunicatus non uult exire ecclesiam tempore diuini officij, debet sacerdos dimittere officium missæ. cle. Grauis. De senten. excomm. nu. 5 289
Si probabiliter dubitatur, an contractus sit fœneratiuus, non potest super illo arbiter assumi, & idem, ubi potest imminere periculum peccati. cap. per tuas. de arb. numero 50 249

Si super usuris uertitur quæstio, arbiter etiam laicus assumi potest, si tamen Laudum inducit usurariam prauitatem, iuribus non substituit. cap. per tuas. de arb. numero 52 250
Species quando adiungitur generi, tunc genus comprehendit omnes species, præter expressam. cle. concessa. numero 2 255
Si quis per iustum metum constituit procuratorem ad eundem, potest illum etiam ignorantem reuocare. & tenebit reuocatio. cle. cum illufo. de renuntiat. numero 3 eod.
Super iuramenti ualiditate, uel excommunicationis, compromissum fieri non potest, & traditur generalis regula quando compromitti non potest.

T

Tam appellatio, quam Apostolorum petitio, potest separatim coram iudicibus fieri. cle. si a iudicibus de appellat. numero 5 266
Tempus 30. dierum ad apostolos petendum, & tradendum a iure præfixum currit a tempore sententiæ, uel ab eo tempore, quo incipit currere decedendum appellationis interponenda, id est a tempore sententiæ latæ. cle. Quauis. De appellat. nu. 1 eod.
Tempore feriarum an possit indifferenter in causis saltem summaris procedi. cle. sepe. De uerbo. signifi. numero 20 291
Tempus, quando dicatur continuum, & quando utile. cle. ab ecclesia De rescrip. in integ. nu. 11 261
Territorium, & districtus propriè sumpta differunt a Diocesi. cle. 1. de elect. nu. 19 254
Testes christiani inducti contra hæbreos possunt per exceptionem criminis a testimonio repelli. cle. cum iudæi. De testibus. nu. 1 266

V

Vbiunque constitutio fundatur super aliquibus qualitatibus, eis, uel earum altera cessante, cessat constitutio. cle. Diocesanus. De uir. & honest. cleric. nu. 10 267
Vbiunque ad pœnam incurrendam iura exigunt, ut aliquis tertio seu tribus edictis moneatur, non sufficit unum peremptorium. ead. cle. Diocesanus nu. 10 eod.
Vbiunque requiritur alicuius actus intimatio, etiam cum solennitate, sufficit scientia, seu notitia certa, & plena illius actus intimandi. cle. causam. de elect. numero 4 254
Vbi pluribus eiusdem rei competit de fensio, licet insolitum, non debet propter contumaciam unus fieri missio in possessionem, sed oportet quod omnes citentur. cle. Abbates de rescrip. nu. 5 252
Vbi mandatur procedi simpliciter & de plano & c. libellus ex necessitate non exigitur. Cle. sepe. de uerb. signifi. numero 13 291
Verbum, uolo, nouum ius inducit, non autem declarat antiquum. cle. Quæ de ecclesiis. De officio uicarij. numero 22 258
Verbum, prouiso, est satis latum, & comprehendit in se, nominationem, postulationem, præsentationem, & collationem. Cle. concessa. de elect. nu. 1 255
Verbum, decernimus, inducit nouum ius. cle. Generalem de etat. & qualitat. nu. 13 257

Verbum

In Quæstione vij. In c. per Tuas de Arbitr. & in Clemen.

Verbum generale, adiectum alicui speciei, licet illam speciem non ampliè, aliam tamen speciem non includit, cle. si dignitatem. de præben. & digni. nu. 9 268
Verbis narratiuis alicuius citra Papam, non creditur regulariter, etiam si narrans sit legatus. cle. literis de probat. nu. 1 264
Vicarius, licet non possit alium substituere in uicaria, ex cã tñ ad modicum tempus, potest alium ponere loco sui. cle. Ut professores. De reg. iur. & tran. ad re. n. 7. 274
Vicariatus ecclesiæ uniuersalis solū Petro & successoribus apostolis fuit datus, nec transit in alium, sede apostolica uacante, nec propterea mortuo, uel cedente Papa, grex fidelium est sine pastore, uel ecclesia sponso, quia sponsus, rector, & pastor est Christus. cle. 1. de elect. numero 7. 254
Vicarius episcopi, uel prior conuentalis, an possit deputari conseruator per Romanum Pontificem. cle. Abbates de rescrip. nu. 11 253
Vicarius episcopi, an possit remoueri ad uotum. ead. cle.

Abbat. nu. 9 eod.
Vigore licentiæ generalis, non potest religiosus consentire electioni etiam prius de eo factæ, ipso ignorante. cle. concessa. de elect. nu. 5 255
Virtutes morales, an infundantur per baptismum, & quot sunt. De summa trini. nu. 11 252
Virtutes Theologicæ, pro baptismum infunduntur. De sum. trini. nu. 10 eod.
Vsuræ an repeti possint coram iudice seculari, an uero coram ecclesiastico duntaxat. cle. Dispendiosam de iudicij nu. 10 262
Vsurarius an possit præcise compelli ad librum rationum edendum. cle. ex graui. de usuris. nu. 11 285
Vsurarii manifesti non debent sepelli in cœmiterio, nisi in uita mandauerint uferas restitui. cle. eos. De sepulturis. nu. 8 271
Vsurarii manifesti, uel excommunicati, seu interdicti, sepulti in cœmiterio, an debeant exhumari. ead. cle. numero 13 eod.

Index in Quæstione vij. In c. per Tuas de Arbitris. & in Clemen. Finis.

Tabula alphabetica quinque librorum Clementinarum constitutionum.

De appellationibus	folio 266	Pœnitentiis & remissionibus	288
Baptismo, & eius effectu	279	Præbendis, & dignitatibus	267
Causa possessionis & propr.	262	Privilegiis	286
Celebratione missarum	279	Probationibus	264
Censibus	278	Procuratoribus	259
Concessione præbendæ	269	Rebus ecclesiæ non alienandis	269
Consanguinitate & affinitate	281	Regularibus, & transeuntibus ad religionem	274
Decimis	273	Religiosis domibus	276
Dolo & contumacia	263	Reliquiis, & ueneratione sanctorum	270
Electione, & electi potestate	253	Renunciatione	255
Ætate & qualitate, & ord. præfi.	256	Rerum permutatione	270
Exceptionibus	265	Rescriptis	252
Excessibus prælatorum	285	Re iudicata	265
Foro competenti	262	Restitutione in integrum	260
Hæreticis	282	Sententia excommunicationis	289
Homicidio uoluntario	284	Sepulturis	271
Immunitate, ecclesiarum	281	Sequestratione	263
Iudæis, & Saracenis	282	Statu monachorum	274
Iudiciis	261	Summa trinitate	252
Iure patronatus	277	Supplenda negligentia prælatorum	255
Iureiurando	264	Testamentis	270
Magistris	281	Testibus	264
Officio vicarij	257	Verborum significatione	290
Officio & potestate iudicis delegati	258	Vita & honestate clericorum	267
Officio iudicis ordinarij	259	Vfuris	285
Pœnis	287	Vt lite pendente nihil innouetur.	263

Tabula quinque librorum Clementinarum, Finis.

Series chartarum,

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq.

Omnes quaterniones, præter Ii, semiduernus.

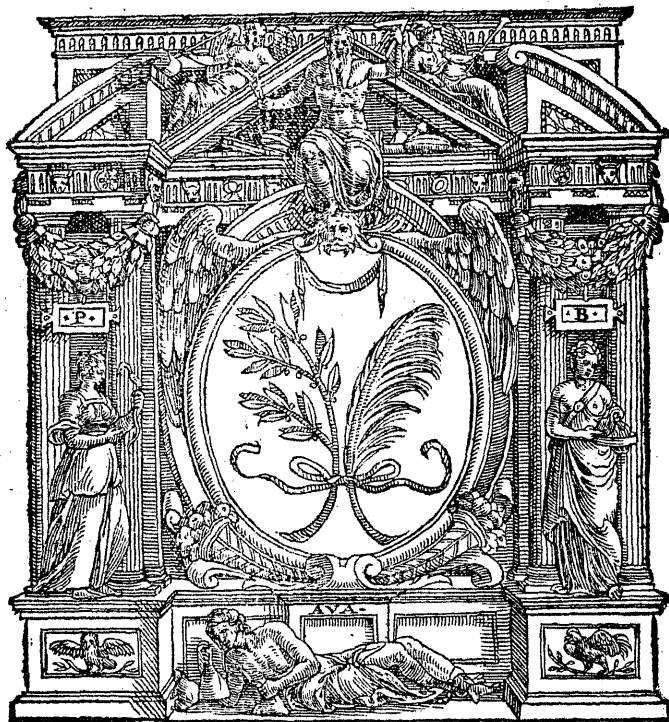
Venetiis, apud Bernardinum Maiorinum Parmensem.

M D L X I X.

REPERTORIUM VALDE UTILE

IN CONSILIA ET QUÆSTIONES

D. Nicolai de Tudeschiis, quod quicquid
bonarum materiarum in dictis Panor.
scriptis continetur, ordine al-
phabetico amplissimè
demonstrat.

A B B A S, potest monacho dare licentiam plenè
administrandi certa bona. secùdo uolumine.
consilio 44. numero 4. folio 129
Abbas, potest uendicare monachum suum.
j.uol. consi. 88. nu. 2 67
Absolutio, non debet fieri inuito iuramentum recipien-
te. ij.uol. consi. 12. nu. 1 104
Absolutio, debet fieri ubicunq; quis iurat contra disposi-
tionem legis cõis, uel statuti. ij.uol. consi. 107. n. 4 184
¶ Accusatio, uel inquisitio, si facta fuerit de insultu facto
cum armis, uel de percussione, cù sanguinis effusione: &
postea pbatur simplex insultus sine armis, uel peusio,
sine sang. effusione, debet fieri abso. i. uol. 2f. 78. n. 1. 59
Accusatio instituta est ad uindictam, non autem ad effe-
ctum expulsiuum. ii. uol. consi. 16. nu. 4 107
Accusatus post denuntiationem, non põt accusationem p̄
alium inchoare: tñ ante damnationem, prosequi, & ad-
implere põt, post dñationem non. j. uol. 2f. 97. n. 3 76
Acquisitum per filium in potestate uiuente patre, si non
appareat vnde acquisiuit, an p̄sumi debeat illud proue-
nisse de bonis paternis. ii. uol. consi. 36. nu. 2 123
Actus citandi, est executio interlocutorie iudicis deci-
tando. ij. uol. consi. 112. nu. 2 187
Actus gestus contra iuramentum, regulariter tenet, licet
contraueniens sit periurus. ii. uol. consi. 48. nu. 4 132
Actus iudicialis, non requiritur ad inducendam consue-
tudinem. ii. uol. consi. 73. nu. 11 157
Actus sp̄uales non recipiunt qdõnẽ. ii. uol. 2f. 10. n. 4. 179
Actio contra reum principalem, non tollitur per solam
sententiam latam contra tertium, in actione hypothe-
caria. ii. uol. consi. 72. nu. 3 154
Actiones duæ qñ cõpetūt, vna de iure, alia bñficio p̄toris,
vna electa, remanet altera exclusa. i. uol. 2f. 91. n. 7 71
Acta facta in sumario, non faciunt fidem in plenario.
i. uol. consi. 50. nu. 1 35
Acta spiritu Dei, nõ sunt sub lege. i. uol. consi. 11. n. 2 35
¶ Administrator quilibet negotiorum gestorum, tenetur
reddere rõnem administrationis. i. uol. cõsil. 12. n. 5. 10
¶ Agens possessorio circa principale quæsitum, nunquid
teneat iustificare possessionẽ ex titulo. iii. q. n. 7 216
¶ Alia dictio, includit criminales, ciuiles iniustas, & spiri-
tuales. Ludouicus Bologn. i. uol. consi. 108. nu. 5 86
Alienatio facta de rebus monasterii in casu non conce-
so, est nulla, quantumcunq; forma fuerit seruata.
j. uol. consi. 41. nu. 1 29
Allegans in appellatione sua vnam causam, potest ab illa
recedere, & aliam probare. i. uol. consi. 97. nu. 2 76
¶ Annus non currit executori, nisi à die monitionis sien-
dæ per episcopum. ii. uol. consi. 11. num. 3 104
¶ Appellare à tempore sententię conditionalis, est utile.
vi. quæst. nu. 14 231

Appellari à laudo, an possit. ij. uol. consi. 77. nu. 4 161
Appellari bene potest à sententia iudicis, declarantis quẽ
incidisse in poenam legis. j. uol. consi. 100. nu. 4 29
Appellari licitè potest, qñ in executione sententię, uel
p̄cepti, infertur grauamen. i. uol. consi. 30. nu. 1 20
Appellari potest à qualibet parte mundi, ad sedem Apo-
stolicam. i. quæst. nu. 18 198
Appellari non potest, ante sententiam diffinitiuam. i. uo-
lum. consi. 38. nu. 1 27
Appellatio manifesti raptoris, non est admittenda. i. uo-
lum. consi. 33. nu. 3 23
Appellatio redacta in scriptis, ualet: licet appellans eam
non legat, dummodo eam iudici porrigat. i. uol. con-
sil. 28. nu. 2 20
Appellatio ubicunq; est interponenda ad superiorem
ecclesiasticum, non ualet statutum de non appellando
à sententia rectoris quãtuncunq; per ciuitatem con-
firmatam fuerit. vi. quæst. nu. 3 231
Appellatione bonorum, quando tractatur de translatio-
ne bonorum, & sic de magno p̄iudicio, non ueniunt
futura. ii. uol. consi. 102. nu. 4 180
¶ Arbitr, debet diligenter litem discutere. ii. uol. con-
sil. 44. num. 3 32
Arbitr, faciendo laudum, an debeat sequi ius cõmune,
uel statuta loci. ii. uol. consi. 77. nu. 3 160
Arbitr, licet non possit sententiare circa omnino aliena
ab expressis, potest tñ decernere, & sententiare de co-
herentibus expressis, sine quibus nequeunt expressa
commodè terminari. ii. uol. consi. 62. nu. 5 143
Arbitr, quando cognoscit loco iudicis, ab eo appella-
tur. i. uol. consi. 38. nu. 2 22
Arbitri, possunt appellari iudices, largo sumpto uoca-
bulo. ij. uol. consi. 33. nu. 5 120
Arbitratores, non tenentur scripturas facere, sed satis est,
extraiudicialiter se informare. i. uol. 2f. 64. n. 4 48
Arbitrium, si apponitur rei substantiale, & non substan-
tiali deficiente arbitrio, non expirat id quod princi-
paliter agitur. ii. uol. consi. 80. nu. 3 164
Archipresbyter, an habeat iurisdictionem fori contẽtiofi
in canonicos. i. uol. consi. 25. nu. 1 18
Argumentum à contrario sensu, colligitur ex lege, seu
ip̄sus mente. i. uol. consi. 75. nu. 8 57
Argumentum à communiter accidentibus ualet. ii. q. nu-
me. 18. fol. 109 ij. uol. consi. 18. nu. 5 109
Argumentum ab etymologia uocabuli negatiuè sumptũ,
ualet. j. uol. consi. 82. nu. 2 61
Argumentum per locum à speciali in iure, est ualidum.
j. uol. consi. 40. num. 3 29
¶ Ascendentes nõ succedunt in feudo. i. uol. 2f. 82. n. 8. 62
B Annitus publicus, si restitatur per Imperatorem in
integrum, non debet illa restitutio trahi ad bona
alienata, in alium, medio tẽpore per principem. j. uo-
lum. consi. 84. nu. 3 63
Basilica aliqua si sit constructa, & non appareat in cuius
diocesi, ad quẽ ep̄m pertineat. j. uol. consi. 54. n. 3 38
¶ Beneficium ecclesiasticũ, quomodo cognoscatur. ij. uo-
lum. consi. 47. nu. 1 131
Quid sit beneficium ibid. nu. 2 131
Beneficia electi, & confirmati in ep̄m non uacant, nisi post
plenam trãlationem, quæ causatur per cõsecrationẽ,
& corporalem possessionem. ij. uol. consi. 101. n. 3 178
Beneficium personale, personam sequitur, & extinguitur
cum persona. ij. uol. consi. 35. nu. 3 123
Beneficium ratione tituli, debet iudicari tanquam res in-
corporalis. iii. q. nu. 9 217
Rep. sup. Consil. & q. Pañ. Qq Bene-

Beneficium habes, si sit infirmus, & teneatur ponere vicarium, si beneficium non sufficit ad amborum uitam alimentum, qd puidere debet. i.uol. conf. 70. nu. 1 52
Beneficium an quis cogatur obligare ibid. nu. 3 52
Beneficio cessionis bonorum, potest quis renuntiare, cu iuramento. ii. uol. conf. 42. nu. 1 127
Bona alicuius, qn publicantur pp delictum, non pot illesse priuatus, testari ad pias cas. j. uol. cõf. 63. nu. 5. 46
Bona ecclesiarum, sunt deputata publico usui spirituali. i. uol. conf. 3. nu. 2 4
Bona ecclesiarum, non tenent ad onera, & factiones laicorum, tã de iure canonico, q̃ ciui. i. uol. cõf. 53. n. 1 38
Bona multa præstantur inuitis, qn eorum consulitur utilitati, non uoluntati. j. uol. conf. 91. nu. 2 70
Bona si relicta fuerint cuidam monacho, cum hoc: quod circa illa abbas nõ sibi aliquam molestiam faciat, q̃to intelligantur relicta. ii. uol. conf. 44. nu. 5 129
Cappella non potest exigi, seu cõstrui, sine autoritate diocessani. ij. uol. conf. 89. nu. 1 168
Captus si extitit propter represalias indistinctas, in odium tui, si sine coactus, satis facere possum contra te agere, & repetere. ij. uol. conf. 21. nu. 2 112
Captura facta per iudicem secularem, contra clericum coniugatum, non incidet in habitu, & tonsura, ualeat. ii. uol. conf. 33. nu. 9 119
Cardinali non creditur, in præiudicium alterius. ii. uol. conf. 18. nu. 2 109
Cardinales cum toto clero, mortuo Papa, excommunicant intrusum in Papatum. j. q. nu. 30 201
Castrum ex se, iure communi inspecto, non habet iurisdictionem. ij. uol. conf. 62. nu. 13 145
Casus omisus a statuto, uel ab homine, relinquunt in dispositione iuris communis. j. uol. conf. 75. nu. 2 56
Causa non debet delegari, aut subdelegari autoritate sedis Apost. nisi habenti dignitatem personatum, aut canonicatum in ecclesia cathedr. ij. uol. cõf. 93. nu. 1 171
Causa nullitatis, deuoluit totum negotium ad superiorem. ij. uol. conf. 55. nu. 1 136
Causa nullitatis, non impedit executionem sententiæ, casu quo illa sententia fuit bis per competentes iudices confirmata. j. uol. conf. 64. nu. 6 49
Causa nullitatis interposita, ante prolationem triu sententiarum, non debet impediri propter sententias superuenientes. j. uol. conf. 97. nu. 4 76
Causa præiudicialis, nouiter inchoata, suspendit causam iam pendentem, in euentum ipsius causæ præiudicialis. ij. uol. conf. 16. nu. 3 107
Causa si committitur tractanda, omni iuris solennitate omissa, nihilominus, citanda est pars, in receptione testium. ij. uol. conf. 46. nu. 1 130
Causæ duæ qn concurrunt, quarum vna est naturalis, alia accidentalis, naturalis tunc pualet. j. uol. cõf. 70. n. 2. 52
Cautio de iudicio soluendo, an habeat uires corã aliis iudicibus. j. uol. conf. 23. num. 1 16
Cæcus prohibetur aspirare ad nouum magistratum, ceptum tamen retinere potest. j. uol. conf. 47. nu. 1 33
Cæcus potest succedere patri, baroni, uel habenti aliam iurisdictionem, licet de nouo talis dignitas ei conferri non possit ibid. nu. 2
Certum, dr non solum quod in se est certũ, sed etiam per relationem ad aliud certum. i. uol. conf. 28. nu. 3 20
Certum tempus, quando præfiguratur a lege, uel statuto ad aliquid faciendum, debet intelligi si intra illud tẽpus fieri potest. ij. uol. conf. 64. n. 1 148
Christus dedit clauis cœlorum Apostolis, & corũ suc-

cessoribus. j. q. nu. 11. fo. 143. Et fecit apostolos pares respectu consecutionis, & ordinis, non iurisdictionis. ibid. nu. 35 196
Ciuitas aliqua, si facit aliquod statutum causa alienationis siendæ alicui tyranno, talis alienatio, & omnia q̃ facta sunt possunt reuocari. ij. uol. conf. 62. nu. 1. 144
Ciuitas si augetur, & cingitur nouis muris, seu fossatis, seu plantatis: totum augmentum comprehenditur appellatione ciuitatis. ibid. nu. 15 145
Ciuitas exercens regalia, habet tãtã ptãtem in territorio suo, quãtã princeps in uniuerso. ij. uol. cõf. 20. nu. 1 111
Ciuitas habens iura principis, pot rone delicti publicare bona delinquentis, ubicũq; sita. j. uol. cõf. 103. n. 3 83
Ciuitas licet sit sub dño, nihilominus potest ex õctu facere ciuem, qui alias nõ est ciuis. ij. uol. cõf. 61. n. 2. 142
Ciuitas nõ libera, non pot imponere collectã suis ciuib. etiam p utilitate publica, sine principis cõsensu. ibi. n. 5
Ciuitas non potest facere, ut quis habeatur pro non ciue, nisi in pertinentibus ad ipsam ciuitatem ibid. n. 6
Ciuitas potest facere legem generalem ex qua ius auferatur tertio. j. uol. conf. 101. nu. 6 86
Ciuitas non potest imponere collectas pro republica, sine principis autoritate. ii. uol. conf. 13. nu. 5 105
Ciuibus cõdõnatis, vñr cõdõnati comitatiui, nisi aliud ex uerborum dispõne appareat. ij. uol. conf. 52. nu. 7 134
Clausula supponatur inter uerba vnus capituli, referatũ ad illud capitulum. ij. uol. conf. 85. num. 2 104
Clericus habens patrimonium, licitè relinquit parentibus. iij. q. nu. 14 219
Clericus in minoribus si õhat m̃fimoniu, p uerba depñti, pdit ipso facto bñficiũ ecclesiast. ij. uol. cõf. 62. n. 18. 146
Clericus illicõ denudatur, & priuatur omni priuilegio clericali, & applicat foro iudicis secularis bigamia sup̃ueniente. j. uol. conf. 85. nu. 7 65
Clericus qn scitur q̃ est absens, & cõgruè citari non pot: non debet citari p edictum gnale, sed personat̃r p̃fixo sibi termino comparandi. j. uol. conf. 67. nu. 2 51
Clericus si litigat coram laico, sequendo forum rei, submittit se tãtã omnibus statutis laicorum, concernentibus iudicij ordinem. ij. uol. conf. 33. nu. 4 120
Clericus si edificat in solo pprio de pecunia ecclesię solũ cedit iure singulari edificio. ij. uol. conf. 94. nu. 1. 172
Clerico habenti patrimonium, non est aliquid de bonis ecclesię largiendum. iij. q. nu. 2 210
Clerici, in egritudine constituti, possunt aliqua intuitu elemosynæ erogare. iij. q. nu. 6 210
Clerici sepeliendi sunt cũ uectibus sui sacri ordin. ibi. n. 7
Clerici nobiles, licitè pñt uiuere de bonis eccl. ibi. n. 11
Clerici non possunt consentire in iudicem non suum. vi. q. nu. 3 227
Clerici possunt cõpromittere in laicos de rebus temporalibus, præsertim ad patrimonium eorum spectantibus. ij. uol. conf. 33. nu. 1. fol. 120. Et sententiam latam à iudice non suo possunt approbare. ibid. nu. 2 120
Clerici prætextu professionis scholasticæ, an possint habere alium iudicem citra ep̃m. vi. q. nu. 7 228
Clerici sunt exempti ab omnibus oneribus urbium, & castrorum. ij. uol. cõf. 13. nu. 2. fol. 105. Nec tenentur ad onera imposita per laicos. ibid. n. 4. Tenentur tñ, qn ad eorum usum conuerti debent ibid. nu. 3
Clericorum appellatione, in materia restringibili, nõ ueniunt canonici. ij. uol. conf. 9. nu. 2 103
Cognitio uel dilatio, est necessaria, ubi præcessit iudicij hominis in mera executione. ij. uol. conf. 3. nu. 6 91
Cognoscens monialè, p̃t ã adul. accus. ij. vol. cõf. 111. n. 2. 187 Collatio

Collatio patronatus sine cõsensu episcopi, an ualeat. 5. q. numero 1. 220
Collatio beneficij patronatus per episcopum facta patrono neglecto, an teneat ibi. nu. 7 223
Collectæ, imponi non possunt forensibus habitantibus in loco, quem nondũ constituerunt. ij. uol. cõf. 100. n. 1. 178
Conuentus, seu congregatio, uel collegium de iure ciuili, potest à principio consistere in tribus: de iure canonico in duobus. ij. uol. conf. 25. nu. 2 115
Collegium quod à iure approbatum non est, non potest acquirere. j. uol. conf. 55. nu. 1 38
Collegia misericordie disciplinatorum, & iuuantium oppressos: sunt à iure approbata. j. uol. conf. 55. nu. 4 39
Communis opinio tenenda est, nisi notorie malè dicat: uel rationabiliter conuincatur. j. uol. conf. 85. nu. 1 64
Communis usus loquendi, præfertur propriæ significationi uocis. j. uol. conf. 75. nu. 9 57
Commune, dicitur meum, non propriæ, sed per fictionem ij. uol. conf. 83. nu. 1 165
Cõpromittere quis non potest in partem aduersam: tanquam in arbitrum. ij. uol. conf. 116. nu. 3 192
Cõpromissum quando factum est in tres, an ualeat p nũtiatione duorum. tertio irrequisito. j. uol. cõf. 64. n. 1. 48
Cõpromissum si factum fuit de aliqua re, non potest arbitri illam rem uni adiudicare: & alteram partem condemnare, ut det aliquam rem in cõpromisso non deductam. ij. uol. cõf. 62. nu. 2 143
Communitas excommunicata per metum an incidat in penam excommunicationis. j. uol. conf. 4. nu. 2 4
Commodum ex facto demeritorio, quis reportare non debet. 2. q. nu. 19 207
Concilium debet conuocari, in concernentibus statum totius ecclesiæ. 1. q. nu. 23 199
Concilium repræsentat uniuersalem ecclesiam. ibi. nu. 24. Et quid appelletur concilium generale. nu. 26 200
Concilium olim Papam eligebat. ibi. nu. 3 201
Constituti contra se quis potest. pro se autem minime. j. uol. conf. 73. nu. 1 55
Confessio ad sui ualiditatem, non requirit telam iudicij. ij. uol. conf. 118. nu. 4 194
Confirmatio in forma communi facta, parum prodest. j. uol. conf. 102. nu. 3 82
Coniecturæ probabiles suffiunt, ad probandum sententiam alicuius facti. j. uol. conf. 81. nu. 2 60
Cõsensu priuatorum, non potest facere, ut sententia nulla, ex iuris dispositione teneat. j. uol. conf. 92. nu. 2 72
Cõseruator datus per Papam, in fauorem alicuius ecclesiæ: licet nequeat de iure cognoscere, de iniuriis notoriis: tamen si negetur per partem aduersam iniuriam esse notoriam, poterit super hoc summarie cognoscere: & super hoc pronuntiare. ij. uol. conf. 62. nu. 6 143
Cõseruator non potest procedere, nisi super notorio. j. uol. conf. 100. nu. 3 79
Cõsignare uerbum quid denotet. ij. uol. conf. 74. nu. 1. 177
Constitutio confirmata per superiorem, an possit reuocari sine illius cõsensu. ij. uol. conf. 25. nu. 5 115
Constitutio solènitè edita, ligat indifferenter ocs post lapsum duorum mensium. ij. uol. conf. 35. nu. 1 25
Constitutio ubicũq; exigit iur̃m, ad tacturam scripturæ: non est constitutioni satisfactum: si præstatur iuramentum sine tactura. ij. uol. conf. 68. nu. 1 152
Cõstruere ecclesiã efficit patronus. ij. uol. cõf. 106. nu. 2. 183
Cõstruens ecclesiã, uel capellã, uel altare, obligat ipso facto ad dotationem. ij. uol. conf. 89. nu. 2 & 8 169
Cõsensu capli, & ep̃i, ubi requiritur, nõ coniuguntur, ut

sufficiat habere maiore partem. j. uol. cõf. 57. nu. 2 41
Consuetudo contra ius, non ualeat nisi sit rationalis. j. uol. conf. 94. nu. 1 73
Consuetudo contra honestatem non ualeat. j. uol. conf. 21. numero 4 15
Consuetudo est optima legum interpret. ij. uol. conf. 9. numero 3. 103
Consuetudo, primo loco est attendenda in reparatione ecclesiarij. 3. q. nu. 17 214
Consuetudo quælibet contra ecclesiam, non est semper nulla. j. uol. conf. 72. nu. 3 34
Consuetudo, seu communis intelligentia loci, præfertur propriæ significationi uocabuli. ij. uol. cõf. 47. nu. 4. 131
Consuetudo, ut quis non resideat in canonicatu suo, etiam non tenendo uicarium, ualeat. j. uol. cõf. 67. nu. 1 50
Consuetudo, ut solum ad capitulum pertineat receptio canonicorum, ualeat ibid. nu. 3
Contractus ab usurario inuitus, uidetur factus in fraudem usurarum. ij. uol. conf. 12. nu. 2 104
Contractus contra statuta facti, præsumuntur dolo, & metu extorti. 2. q. nu. 10 203
Cõtractus ex conuentione legè sumũt. j. uol. cõf. 66. nu. 4. 50
Contractus factus in forma uenditionis, præsumit fictus & simulatus, & uerè pignoratitius, ubicũq; cõcurrũt modicitas præcij, & pactũ de retrouõdo. ij. uol. cõf. 69. n. 1. 151
Contractus inter uiuos factus, sub conditione impossibili de iure, uel sub conditione tarpi, est ipso iure nullus. ii. uol. conf. 41. nu. 5 127
Contractus iudicandus est à principali intentione contrahentium: quando ex uno & eodem contractu, interneuient duæ species contractus, seu duo proportionabilia diuersis contractibus. j. uol. conf. 15. nu. 1 12
Contractus iuratus, quando potest argui de dolo: potest minor prius petere absolutionem, & postea petere restitutionem in integrum. ij. uol. conf. 107. nu. 8 185
Contractus licet ex forma sui nõ appareat usurarius: iudicatur tamen usurarius, propter mentem contrahentiu. j. uol. conf. 5. nu. 2 5
Contractus non potest fieri directè nomine societatis. ij. uol. conf. 86. nu. 5 167
Contractus prodigi, cui bonis est interdictum, iuramento non firmatur. 2. q. nu. 2 203
Conuerfus ecclesiæ si aliquis efficiat post impositione collectarũ, p̃sumit hoc facere i fraudè. ij. uol. cõf. 102. n. 3. 180
Conuentus de iure ciuili, pot à principio consistere in tribus, de iure canonico i duobus. ii. uol. cõf. 25. nu. 2. 115
Corpora plura, quando simul coniunguntur: nõ ut faciẽtia unũ corpus, sed ut diuersa, ad hoc ut actus dicat factus ab oibus, seu maiori parte oportet q̃ interneuiat cõsensu cuiuslibet corporis. j. uol. conf. 57. nu. 3 41
Correctio iurum, non debet induci per similitudinem rationis. ii. uol. conf. 111. nu. 4 187
Creditor non tenetur de leuissima culpa, seu de casu fortuito. ii. uol. conf. 82. nu. 1 165
Crimẽ adulterij iducit priuatione ipso facto. 4. q. n. 12. 219
Crimen notorium beneficij priuatione dignum, an excludat ipsius beneficij restitutionem petentẽ. 4. q. n. 2 215
Crimen usurarium, est grauissimum: & rapinæ simile. ij. uol. conf. 93. nu. 1 188
Culpa leuissima, quæ dicatur, quæ leuis quæ lata. ii. uol. conf. 82. nu. 2 165
Data iurium dubitatione, fauendũ est cãz dotali etiam si actor stet pro dote. ii. uol. conf. 73. nu. 5 156
Debitum quando est liquidum, non cadit in eo transactio. ii. uol. conf. 97. nu. 3 175

Debitor repetens possessionem alteri pignoratam, nō ob-
tinet condēnationem sup fructibus, nisi probet quāti-
tatem pceptam p creditorem. ij.uol.cōfi.113.nu.2. 188
Debitor si donat bona sua in p̄iudicium, & fraudem cre-
ditorum, non ualet talis donatio. ij.uol. q̄. 39. nu. 9. 169
Debitor ciuitatis, si soluunt tyrāno, etiam simplici, eius
mandato liberatur à ciuitate. j.uol. confil. 60. nu. 4. 44
Decimæ prædiales cui debeantur, ecclesiæ baptismali, aut
parochiali. j.uol. confil. 58. n. 1. & per totum confil. 42
De cr. primū, interpositū in petitione m̄ris suo tpe dotē po-
stulātis ī bonis pupil. an teneat. ij.uol. confil. 43. n. 1. 128
Decrēta facta à populo sunt ius ciuile. Ludouicus Bolo-
gninus. j.uol. confil. 108. nu. 4. 86
Defensio principalis magis pertinet domino, q̄ subiectis.
Et cum de subiectione agitur ambobus. j.uol. confil. 89.
nume. 6. 69
Delinquens in vna diocesi, potest priuari omnibus bene-
ficiis, etiam quæ habet in alia. j.uol. confil. 103. nu. 2. 93
Denunciatio euangelica, non procedit, nisi clarē p̄betur
q̄ denuntians agit q̄ conscientiam. ij.uol. confil. 60. n. 4. 142
Denuntiatio fieri potest quolibet tempore, dummodo non fiat
prope ipsam condēnationem. j.uol. confil. 45. nu. 2. 130
Denuntiatio operis, potest fieri n̄dum uerbo: sed etiam
facto. j.uol. confil. 28. nu. 4. 20
Deposui apud te sacculum consignatim, & tu nō restituis,
uel restituis apertum, propter dolum tuum p̄sumptum
in non restituendo, uel aperiēdo, stabitur iūro meo, sup
rebus q̄ dicebantur ibi esse. ij.uol. confil. 109. nu. 4. 186
Deportatus potest acquirere, & h̄ere post sn̄am deporta-
tionis, Hugub. de Mareschalchis. j.uol. cōfil. 104. n. 5. 84
Deputatus ad eligendum, potest post tempus purgare mo-
ram antiquam. j.uol. confil. 93. nu. 3. 72
Destitutio allegari non potest, ubi non fuit institutio.
iii. q̄. nu. 5. 215
Deus recipit uerba, qualiter ex intus proferuntur. 2. quæ-
st. nume. 16. 206
Disio filijs, ex propria significatione foeminam non com-
prehendit. j.uol. confil. 3. nu. 3. 26
Disium arborum, si est contra Deum, non est illi pa-
rendum. j.uol. confil. 64. nu. 2. 48
Differentia nulla est inter puberem, & pupillum doli
capacem respectu obligationis iuramentalis. ij.uolu.
confil. 108. nu. 1. 185
Diocesis tota est territorium epi. ii.uol. confil. 63. nu. 7. 61
Dispositio generalis, non debet extendi ad illicita. j.uol.
confil. 63. nu. 2. 47
Dispositio principis simpliciter facta, contra suam præce-
dentem determinationem, seu interlocutoriam, non te-
net ex defectu uoluntatis. ii.uol. confil. 20. nu. 2. 112
Dispositio quando concipitur nomine dignitatis, semper
successor cognoscit. j.uol. confil. 93. nu. 1. 72
Dispositio testatoris seruanda est, tanquam lex. ii.uolu.
confil. 11. nu. 1. 104
Dispositum ab executore, seu fideicommissario, uidetur
dispositum à testatore. ii.uol. confil. 90. nu. 4. 186
Districtus unde dicitur. j.uol. confil. 20. nu. 2. 14
Diuisio facta per patrem inter filios, durante patria pote-
state, non ualet. j.uol. confil. 66. nu. 3. 150
Dolus non potest uere probari cum consistat in animo.
ii.uol. confil. 109. nu. 3. 186
Dominus habens iurisdictionem, potest nedū alias nota-
rio concedere exercere artem notarij in territorio suo
sed et de nouo ibidē creare notarij. ii.uo. q̄. 104. n. 2. 185
Dominus potest propria auctoritate expellere emphyteu-
tam, propter negligentiam, seu contumaciam in soluē-

do debitam pensionem. ii.uol. confil. 67. nu. 2. 151
Dominus potest petere ab emphyteuta, ut exhibeat instru-
mentum, emphyteuticarium. j.uol. confil. 74. nu. 1. 55
Dominus si locet fundum suū pro certa pensione: non ipse,
sed cōductor tenet soluere decimas. ii.uo. q̄. 30. n. 2. 148
Dominus si non dat feudum promissum, uasallus non te-
netur seruare iusm fidelitatis. ii.uol. cōfi. 94. nu. 5. 173
Dominium ex sola uenditione, non traditur. primo uolu-
mine confil. 66. nu. 2. 50
Domus si legatur mendicantibus, possunt capere, ut uen-
dant. ij.uol. confil. 27. nu. 4. 117
Donatio causa mortis, quando non fit in testamento, nec
codicillis accedit magis ad naturam contractus quam
ultimæ uoluntatis. ii.uol. confil. 40. nu. 3. 126
Donatio facta inter coniuges, an confirmetur iuramento.
ij.uol. confil. 95. nu. 1. 174
Donatio excedens quingentos aureos, non insinuata, con-
firmatur iuramento. ibid. nu. 3. 174
Donatio facta inter uirum & uxorem, an ualeat. j.uolu.
confil. 18. nu. 1. 14
Donatio omnium bonorum præsentium & futurorum pri-
uato facta, an ualeat, tenet q̄ non. ij.uol. q̄. 48. n. 1. 131
Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum
facta ecclesiæ ualet. ij.uol. confil. 102. nu. 2. 180
Donatio perfecta, non reuocatur, nec condiciones ex post
facto recipit. j.uol. confil. 55. nu. 3. 39
Donatio p̄sumit facta inter uiuos, q̄ non apparet cōme-
moratio mortis, et si fiat ab infirmo. ij.uol. q̄. 41. n. 4. 127
Donationes plures in eadem persona, ad hoc ut ualeant,
requirunt, q̄ per diuersa tpa fiat. ii.uol. q̄. 107. n. 1. 184
Donator quando obligat per uerba obligatoria, est obli-
gatus. ii.uol. confil. 47. nu. 1. 126
Dos d̄ legitima fm̄ q̄dōnē mulieris. ii.uo. q̄. 115. n. 1. 191
Dos d̄ propriū foeminæ p̄monium. i.uol. confil. 81. n. 1. 60
Dos promissa, si nō soluat uiro, licitū est ei uxore à se re-
pellere, & denegare sibi alimenta. ii.uol. q̄. 85. n. 1. 166
Dubitans de ualiditate primæ collationis, potest secun-
dam impetrare. ij.uol. confil. 3. nu. 1. 89
Ducatus, comitatus, & marchionatus non diuiduntur.
ii.uol. confil. 3. nu. 3. 89
Duo impuberes si intendant h̄ere matrimonij q̄hendum
de præsentī, & expriment uerba ad matrimonium q̄hen-
dum, contrahunt de futuro. i.uol. confil. 98. nu. 6. 77
Dyobus fratribus, si fuerit feudū cōcessum, uno mortuo, an
eius pars accretat alteri fratri. i.uol. q̄. 103. n. 1. & 3. 181
Ecclesia cathedralis suis sumptibus debet tenere magi-
stratum. i.uol. confil. 63. nu. 5. 147
Ecclesia militans, est diuinitus exemplata ab ecclesia cœ-
lesti. i. q̄. nu. 34. 202
Ecclesia siue capella, seu oratorium non potest erigi, siue
cōstrui, sine auctoritate diocesani. ii.uo. q̄. 89. n. 1. 168
Ecclesia non debet q̄strui, nisi prius dotē. 4. q̄. nu. 15. 219
Ecclesia non obligatur ex muruo facto, etiam prælato, nisi
debitor probet pecuniam in utilitatem ecclesiæ conuer-
sam. nec etiam ciuitas. ii.uol. confil. 7. nu. 1. & 2. 100
Ecclesia restituitur aduersus actus iudiciales. i.uolu. con-
fil. 32. nu. 3. 23
Ecclesia si succedit priuato, q̄ quem fuerat inchoata p̄scri-
ptio, utitur iure priuati, pro tempore præterito, pro fu-
turo iure, & priuilegio ecclesiæ. ii.uol. confil. 14. nu. 2. 166
Ecclesia an teneatur ultra uires hæreditatis cōfecto inuē-
tario in confil. 73. nu. 9. 10. & 11. lib. 2. fol. 17. 6. & 157.
Ecclesia sicut est una, ita unus epi forū. i. q̄. nu. 10. 169
Ecclesiæ & ecclesiastica, personæ & earum bona ab exa-
ctionibus sunt immunes. ii.uol. confil. 13. nu. 1. 105
Ecclesia

Ecclesia una, potest præscribere decimas in parochia alte-
rius ecclesiæ. i.uol. confil. 94. nu. 2. 73
Efectus denominationis, an p̄bet p denominationē inci-
denter in aliqua scriptura facta. i.uol. cōfi. 29. nu. 2. 20
Electio ad hoc ut ualeat, oportet de necessitate, q̄ eligat
q̄s à maiori parte habentiū ius eligēdi, habito respe-
ctu ad totā cōgregationē. ij.uol. confil. 25. nu. 4. 115
Electio facta per Concilium reluctātibz Cardinalibus,
an ualeat. i. quæst. num. 36. 202
Electioem h̄as ex officio sibi cōmissa, si semel eligat, etiā
absentē, nō potest amplius uariare. ij.uol. cōfi. 11. nu. 6. 104
Electio si fit per ciuē ad muncra quæ quis necessario sub-
bit. ex ea sola acquiritur ius absentis: & ignorantis, etiam
inuito. j.uol. confil. 47. nu. 3. 33
Emphyteosis ecclesiæ non transit ad hæredes extraneos. j.
confil. 74. nu. 2. 55
Emp̄tor mota sibi quæstione super re empta, si uoluntariē
cōpromisit, & succubuit, nō habet regressum de euicōio-
ne contra uenditorem. j.uolu. confil. 69. nu. 1. 52
Emphyteota non potest donare, uel legare, seu aliter tran-
sferre in extraneum. j.uol. confil. 74. nu. 3. 55
Nec permutare domino irrequisito. ibidem. nu. 4.
Emphyteota potest uendicare rē emphyteoticariā, et à dño,
dumō soluerit pensionem. ij.uol. confil. 67. nu. 1. 151
Emp̄tor si soluit partem pretij, licet non possit agere ex
empto, antequam totū pretij soluat. tñ postq̄ soluerit
pretij integrū, poterit petere fructus, seu redditus, p̄ ra-
ta eius pretij, quod soluit. ij.uol. confil. 69. nu. 2. 153
Enumeratio quarundā specierū, q̄ sequitur post genus ta-
xationis causa minuitur significatio generis: & restrin-
gitur ad species enumeratas. ii.uol. cōfi. 75. nu. 5. & 6. 159
Episcopus, apostolica auctoritate, potest uisitare monaste-
ria monialium exempta, & immediatē sedi apostolicæ
subiecta. ij.uol. confil. 26. nu. 2. 115
Episcopus ex redditibus sui episcopatus, potest centesimam
partem suæ ecclesiæ dare inferiori, quam pro suis sepul-
turis cupit magnificare. ii. q̄. nu. 5. 210
Episcopus habet nudam rerum episcopatus administratio-
nem. i.uol. confil. 45. num. 2. 33
Episcopus, licet sit maior potestate, nō tamen est superior
in iurisdictione temporali. vi. quæst. nu. 1. 230
Episcopus non debet, sine capitulo, mutare antiquas con-
suetudines ecclesiæ. ij.uol. confil. 9. num. 1. 103
Eps nō debet ordinare aliquē in clericū, nisi prius assignet
b̄ficiū vñ uiuere possit. ij.uol. confil. 89. nu. 3. 169
Eps nō recipit quartā à locis exēptis. ij.uol. q̄. 110. n. 3. 186
Episcopus si aliquis fuerit ordinatus, & nō recipitur ab ec-
clesia ad quam ordinatus fuit: non debet eijci à priori
dignitate. ij.uol. confil. 101. nu. 1. 178
Episcopus, non potest alium episcopatum acquirere de
iure communi. ibidem nu. 7. 179
Episcopus, potest exercere p̄nas Lateranen. Concilij cō-
tra usurarios. ij.uol. confil. 81. nu. 4. 164
Episcopus si habet actum facere cū assensu capituli, suffi-
cit q̄ uocetur uniuersitas. ij.uol. confil. 37. nu. 3. 124
Epo si aliqd̄ relinquatur exp̄sso d̄taxat à pximo, seu con-
sanguineo, vñ relictum factum personę cōtēplatione pp̄
qualitatem relinquētis. ii.uol. confil. 103. nu. 2. 181
Episcopus si sine iusta cā nō admittit primo præsentatum p̄
patronum, sed instituit secūdo, tenetur p̄uidere primo
in æquivalenti beneficio. ij.uol. confil. 73. nu. 1. 2. 157
Eps si agit contra aliquod monasterium, petendo ibi epi-
scopalia: & ille qui primo ibi exercebat episcopalia, non
defendit monasterium præiudicat sibi quo ad posses-
sionem. j.uol. confil. 89. nu. 7. 69

Episcopi soli, regulariter uocantur ad concilium prouin-
ciale. j. quæst. nu. 29. 69
Acquitas in dubiis semper est obseruanda. j. uol. confil.
13. num. 1. 11
Euidens uoluntas testatoris, dicitur quæ colligitur ex
coniecturis. ij.uol. confil. 78. num. 2. 162
Exceptio firmat regulam, in omnibus aliis non exceptis,
comprehensio sub genere. ij.uol. confil. 75. nu. 1. 258
Exceptio negans iurisdictionē, remouet qualitatem sn̄æ su-
p qua se fundat ius, seu statutū. ii.uol. cōfi. 62. nu. 4. 143
Exceptio spontaneæ renuntiationis, an obstat petenti resti-
tutionem beneficii. iii. q̄. nu. 10. 217
Executio sn̄æ non est differenda, pp̄ exceptionem requi-
rentem altiorē indaginē. ii.uol. confil. 5. nu. 2. 98
Exceptio si fiat contra appellāntem, q̄ in casibus à iure nō
concessis appellat, iudex debet ante omnia de hoc co-
gnoscere. j.uol. confil. 14. nu. 1. 11
Exceptiones declinatoriæ, si sunt ueræ: non tenent p̄cessus
super principali & quare. j.uol. confil. 14. nu. 3. 11
Executor proprie quis dicitur. i.uol. confil. 59. nu. 4. 43
Executor quis dicitur. ii.uol. confil. 11. nu. 4. 104
Executio in Papa, debent fieri à clero, & populo. iii. quæst.
num. 3. 210
Exercens aliqua iure episcopalia, illa sola præscribit. ii.
uol. confil. 71. num. 1. 153
Exercens unum actum iurisdictionalē, aō acquirendi uni-
uersalem iurisdictionē in loco, vñ iurisdictionē in totū
acquirere: dummodo alius non sit in possessioe gene-
rali. ibidem. nu. 3.
Expensis necessarie quas capitulū sede uacante facit, pro
electionis negotio: de bonis prælaturæ sunt deducendæ
iii. quæst. num. 8. 210
Extraordinarium remediū cessat, ubi competit ordina-
rium. ii.uol. confil. 29. num. 1. 117
Actum antiquum non d̄ ante lapsum xx. annorū quo
ad impugnandam sententiam de nullitate. i.uol. cōfi.
61. num. 6. 45
Facultas allegandi nullitatem contra sententiam, licet ali-
quo iure remoueat, potest tamen allegari nullitas ex
iurisdictionis defectu. puenies. ii.uol. cōfi. 62. nu. 3. 143
Facultas datur iudici temperandi à principio p̄nam le-
gis. i.uol. confil. 91. num. 8. 71
Facultas interessendi electioni epi, q̄ cōpetit uniuersitati
ecclesiarum cōuentualium, computantur prælati illarū
ecclesiarū per capita. ii.uol. confil. 37. nu. 1. 124
Falcidia q̄tinet in se Trebellianicā. ii.uol. cōfi. 32. nu. 5. 120
Fama sola, sufficit pro titulo ad præscriptionem complen-
dam. j.uol. confil. 102. num. 2. 82
Fama cum aliis adminiculis, sufficit ad p̄bandū quem usu-
rariū manifestum. ii.uolu. confil. 81. nu. 1. 164
Fauor ecclesis in tantū nō est præstandus, ut aliis iniuriā
faciamus. i. uol. confil. 27. nu. 2. 19
Fictio cadit super certo. i.uol. confil. 71. nu. 8. 53
Fictio solutio, non sufficit ad dandam actionem contra prin-
cipalem. ii.uol. confil. 66. nu. 2. 150
Fideicommissum relictum ab hærede si sine liberis dece-
serit, non debetur si deceaserit relicto nepote, quem ex
filia susceperat. ij.uol. confil. 58. nu. 1. 139
Fideiusor non habet actionem contra principalem, si sol-
uit, non oppositis exceptionibus competentibus princi-
pali. i. uol. confil. 82. nu. 1. 62
Fideiusor pro usuris soluēdis, ex simplici pacto, potest sol-
uere. i. uol. confil. 60. nu. 2. 44
Fideiusor tenetur proponere re exceptiones, sibi uel princi-
pali competentes. ibidem. nu. 3.
Rep. sup Confil. & q. Pañ. Qq iij Fieri

Fieri dicitur posse, quod sit de iure. j. vol. cõf. 43. nu. 2. 32
Elius appellatur, qui ex uero atq; uxore nascitur, & unde dicatur. j. uol. conf. 85. nu. 5. 65
Elius primogeniti, potest dici primogenitus. ibid. nu. 6. 65
Elius fratris, in propriè dicitur nepos. j. uolum. conf. 79. num. 2. 60
Elius præsumitur ex quasi possessione filiationis. Dionysius. j. uol. conf. 105. nu. 1. 84
Eliorum appellatione, in fauorabilibus, ueniunt feminae. j. uol. conf. 36. nu. 1. 26
Elius familias, etiam ad pias causas, non potest testari de bonis aduentitiis. j. uol. conf. 63. nu. 6. 47
Eliã si ob metum, uel reuerentiam paternam renuntiat cum iuramento successioni, potest petere. ab solutione à iuramento. ij. uol. conf. 107. nu. 5. 184
Eius accusatio de falso, est ut testes puniãtur de falso. ij. uol. conf. 16. nu. 5. 107
Eius locorum probantur per libros antiquos, & scripturas. ij. uol. conf. 62. nu. 12. 144
Eius tempore locationis, si quis stet in re locata, ut de nouo conduxisse. ij. uol. conf. 87. nu. 3. 168
Eius facta publicatione bonorum, non est hæres, sed successor uindictæ. ij. uol. conf. 29. nu. 4. 117
Eius occupans bona alicuius, propter delictum, tenetur creditoribus, pro rata bonorum, quæ ad illum perueniunt. ij. uol. conf. 102. nu. 6. 181
Formalitas in usura est ipsum mutuum. ij. uol. conf. 39. num. 2. 125
Fori cõfuetudo, est legitima causa terminos & dilaciones restringendi. ij. uol. conf. 64. nu. 4. 149
Fraudans gabellam iniustã, non peccat. ij. uol. conf. 13. num. 6. 105
Fraudem committere dicitur, qui ad deceptionem alterius & ad sui commodum, aut uerum, tacet aut falsum exprimit. j. uol. conf. 68. nu. 2. 51
Fraudis præsumptio, cessat ex qualitate iudicis, & personarum. j. uol. cõf. 62. nu. 4. 46
Frater pfectus exiit ordinem, & accepit uxore: an inquisitor possit illum procedere. j. uol. conf. 68. nu. 4. 51
Frater minor, an possit petere à maiori, & communi cetur apotheca, & nomina debitorum, in libro societatis descripta. ij. uol. conf. 36. nu. 1. 123
Frater sicut tenetur alere sororem inopem: ita tenetur eã dorare. ij. uol. conf. 50. nu. 3. 133
Frater, succedit fratri, in feudo antiquo. j. uol. conf. 82. num. 9. 62
Fratres & sorores excluduntur à successione fratrum in cõfuetosorum. ij. uol. conf. 50. nu. 1. 133
Fratres minores, & alij qui sunt de genere medicantium, dicuntur mendicantes. ij. uol. conf. 63. nu. 2. 147
Fratres minores, non magis sunt capaces ex regula, quam fratres Prædicatores, qui sunt ex cõstitutionibus. ii. uolum. conf. 27. nu. 3. 116
Fratres Prædicatores transeuntes ad monachos nigros, si non obseruant regulam sancti Benedicti, sunt ueri apostati. j. uol. conf. 96. nu. 4. 76
Fratres remanentes in communi, si contraxerint tacitè societatem, cõmunicando sibi lucra earum negotiationũ, quas exercebant, tñ talis societas nõ extenditur ad alia lucra prorsus separata. j. uol. conf. 65. nu. 1. 49
Fur si furtum cõmissit, & dominus rei furtiã dixit rem esse subtractam de sua uoluntate, & sic furtum nõ fuisse cõmissum, nihilominus fur tenetur pœna. §. rectè. l. oes, ff. de furt. Ioan. de Blandinis. j. uol. conf. 106. nu. 1. 85
Furtum, an dicatur magnum scelus. j. uol. cõf. 25. n. 2. 18

Gabellæ, & datia soluuntur de rebis propriis. j. uol. conf. 6. nu. 2. 6
Genus generaliter probatur, tantum ualet quantum enumeratio specierum contetarum sub genere. ij. uolum. conf. 114. nu. 3. 190
Generalis renuntiatio casuum fortuitorum, non ualet in iudiciis sed oportet, qd specialiter exprimãtur. ij. uol. conf. 114. nu. 5. 190
Gerens negotia pupilli, non decreta sibi tutela per iudicem, & inuentario prius non confecto: debet tanquã suspensus acerrimè puniri. ij. uol. conf. 90. nu. 3. 169
Gesta per Papam concilio Cardinalium prætermissa, an uentant reuocanda. prima quæstione. nu. 13. 197
Gratia facta contra præcedentem interloutoriam principis, de qua in gratia nulla extitit facta mentio, iudicatur surreptitia. ij. uol. conf. 41. nu. 1. 127
Gratia facta, sicut non expirat per mortè concedentis, ita nec potestas data executoribus. ij. uol. q. 3. n. 6. 122
Grege legato, pecora uiuo testatore si mortua essent, alia substituta: eundè gregè faciunt. ij. uol. q. 73. nu. 3. 158
Habens beneficium requirens missarum solennitate, tenetur habere clericum. ij. uol. conf. 89. n. 7. 169
Hæres mariti, an possit opponere de adulterio, contra uxorem repetentem dotem, si maritus in uita uxorem accusauerit. ij. uol. conf. 3. nu. 7. 91
Hæres si surripit vnam rem, caret in totum beneficio inuentarij. ij. uol. conf. 73. nu. 8. 156
Hæres tenetur satisfacere animæ defuncti. j. uol. conf. 76. num. 5. 58
Hæredes de iure canonico, possunt à se incipere præscriptionem, si habeant bonam fidè. ij. uol. cõf. 19. n. 1. 111
Hæredes sociorum omnium, si societatem inierint, non cõsensu ex postea gestis, obligãtur tanquã socij. ij. uol. conf. 87. nu. 2. 168
Hæreticus, qualiter quis probet. j. uol. conf. 42. nu. 1. 30
Homines disparis professionis, nõ debent facere vniuersitatem. vj. q. nu. 2. & 5. 227
Hospitalia, & quælibet alia loca, in quibus exercentur opera charitatis, dicuntur loca pia. ii. uol. cõf. 32. n. 4. 119
Hospitalia sine auctoritate diocessani constructa, nõ possunt dici loca religiosa, nec strictè pia. i. uol. conf. 31. num. 2. 21
Humilitatis primus gradus quis sit. i. uol. q. 2. n. 5. 15
Hypothecaria præscribitur per tertium, legitimo titulo, spacio decem ann. ii. uol. conf. 22. nu. 1. 113
Ignorantia priuatorum, non debet obesse communi. i. uol. conf. 35. nu. 3. 25
Impedimentum legitimum, ueniens post inchoatam præscriptionem, non impedit tempus currere: secus si fuit à principio. ii. uol. conf. 5. nu. 5. 98
Impensa funeris, de hæreditate semper deduci debet. iij. q. num. 1. 210
Impensa funerum, sunt duplices. iij. q. nu. 4. ibid.
Imperium hodie depõdet ab ecclesia. i. uol. q. 82. n. 3. 61
Imperator dicitur dñs orbis. ii. uol. conf. 6. nu. 2. 99
Imperator nõ recognoscit imperium à populo Romano: sed ab Ecclesia. i. uol. conf. 82. nu. 4. 61
Imperator si alteri uendat rem alienam ut propriam, præter tendens illam rem esse suam, nõ potest contra detinentes actiones mouere. ii. uol. conf. 3. nu. 8. 93
Imperator potest restituere libertum, etiam patrono nõ consentiente, nec uocato. i. uol. conf. 84. nu. 6. 64
Imperatores actibus synodalibus, an debeant interesse. i. q. num. 25. 200
Impossibile reputatur, quod unius facto solum explicari potest. 6

ri potest. ij. uol. conf. 45. nu. 3. 130
Impetrans priuilegium cõtrarium præscriptioni: uidetur renunciare præscriptioni. ij. uol. conf. 94. nu. 4. 173
Infirmitas diues, si prohibet ne sibi datur aliquè medicina, nihilominus, si medicus curat eum, & dat sibi medicinas, poterit postea repetere. j. uol. conf. 91. nu. 4. 70
Ingressus religionis, tollit omnem causam ingratitudeis unde cõq; processerit. ij. uol. conf. 27. nu. 2. 116
Institor dicitur præponi alicui uniuersali negociationi. quæstuarie. ij. uol. conf. 74. nu. 2. 157
Institutio beneficiorum, pertinet ad solum episcopum, de iure communi. ij. uol. conf. 106. nu. 3. 183
Institutio transitus temporis, non est attendenda: sed obseruantia. j. uol. conf. 95. nu. 1. 74
Instrumentum capitur pro omni charta, continente gesta inter partes. j. uol. conf. 64. nu. 7. 49
Instrumentum si fuit inter alios falsum pronuntiatum: nõ hoc iudicatur alteri, alr ut etiã. ij. uol. cõf. 16. n. 6. 108
Instrumentum si in aliquo reperiat falsum, totum quod in illo instrumento continetur caret roboris firmitate. j. uol. conf. 99. nu. 5. 79
Interpretatio in dubio, semper debet fieri contra eũ, qui fundat intencionè suã sup pacto. ij. uol. cõf. 5. n. 3. 133
Interpretatio strictissima est fienda, in pœnis quæ ipso iure interponuntur. j. uol. conf. 40. nu. 5. 29
Inuentarium ad hoc ut ualeat, quas condiciones debet habere. ij. uol. conf. 73. nu. 6. 156
Inuolutio fit si impetretur priuilegium tacitè litis pendentis. j. uol. conf. 98. nu. 2. 77
Iudex ad quem, si inspectis actis antiquis, uel nonis, non uidet sententiam iustificari, debet illam retractare. j. uol. conf. 2. num. 3. 3
Iudex delicti, debet purgare prouinciam malis hominibus. j. uol. conf. 23. nu. 2. 17
Iudex ecclesiasticus cognoscens de exceptione proposita, coram iudice seculari: inhihet iudici seculari, ne interim in causã procedat. ij. uol. conf. 5. nu. 1. 98
Iudex ex officio suo, potest curatorem iam datum remouere, & annum deputare. j. uol. conf. 91. nu. 6. 71
Iudex ferens sententiam iniustã, amplius illã mutare non potest: cum sit functus suo officio. ij. uol. cõf. 6. n. 4. 99
Iudex in causis pecuniariis, non potest dare ultra unam dilacionem. ij. uol. conf. 64. nu. 2. 148
Iudex in snã, an teneatur exprimere causã, si possent ex generali snã plures causæ elici. j. uol. conf. 7. nu. 1. 6
Iudex non potest ferre sententiam sub conditione resolutiua. j. uol. conf. 73. nu. 3. 55
Iudex ordinarius, licet non debeat pronũtiare ultima die suæ iurisdõnis, si tñ pronũtiat ualet. j. uol. cõf. 74. n. 5. 48
Iudex qñ narra: aliqua in snã uel in iudicio, parte pñte: & nõ dicitur: talia uerba narratiua probant in pñdiciũ partis, non contradicent. ij. uol. conf. 60. nu. 5. 42
Iudex qui cognouit de mñimonio: potest accessorie cognoscere de dote, tanq; de depõdenti. ij. uol. cõf. 18. nu. 7. 110
Iudex reductionis secundum bonam æquitatem iudicare debet. j. uol. conf. 38. nu. 3. 27
Iudex terminum à lege statutum causã cognita alterare. potest. j. uol. conf. 40. nu. 4. 29
Iudex ubiq; declarat aliquem esse inhabilem ad officium uel incidisse in pœnam statuti: debet prius citare partè & audire suas defensiones. ij. uol. conf. 68. nu. 4. 152
Iudicis decretum, de iure communi non requiritur in pace per pupillum fienda. ij. uol. conf. 108. nu. 3. 185
Iudicis uerbo, nec scripto, est credèdũ. ij. uol. q. 53. n. 3. 135
Iudicium, & contractus in personam prælati, nomine ec-

clesiæ transeunt efficaciter in ecclesiam, si non inferitur alienatio iurium ecclesiæ. j. uol. conf. 72. nu. 3. 46
Iudicium hæredis, non est iudicium defuncti. ij. uol. conf. 80. nu. 4. 163
Iudicium inchoatum contra condemnatum, expirat facta publicatione. ij. uol. conf. 84. nu. 4. 166
Iudicium quod plurium sententia confirmatur, firmitus & stabilius est. ij. uol. conf. 25. nu. 1. 115
Iudicia habent æqualem uim, cum instrumentis. ij. uol. conf. 113. nu. 3. 188
Iudicatis uidetur acquiescere, qui intra decendium à tempore promulgationis silet. 6. q. nu. 5. 228
Iurans petens ab solutionem à iuramento, non uenit contra iuramentum. ij. uol. conf. 8. nu. 7. 103
Iuramentum ad hoc ut sit licitum, debet habere tres comites. 2. q. nu. 4. 203
Iuramentum calumniæ non excludit condensationè expè sarũ, in casu perditionis causæ. ij. uol. cõf. 64. nu. 3. 149
Iuram habet uim clausulæ: si non ualet qd ago ut ago, ualeat ut ualere potest. j. uol. conf. 71. num. 5. fol. 35. & 2. quæst. nu. 17. 53
Iuramentum sine causa legitima remitti non potest, etiã à Papa in præiudicium alterius. ibid. nu. 9. 54
Iuramentum in præiudicium futuræ successione, contra legè ciuile: ualet præiudiciũ. 2. uol. conf. 95. nu. 2. 174
Iuramentum obligat iudæos, sicut & Christianos. j. uolum. conf. 39. nu. 2. 28
Iuramentum præstitum super contractu solènter inito, tollit beneficium prætoris, in obtinenda restitutione integram. ij. uol. conf. 107. nu. 6. 184
Iuram præstitum 3 legem editã, in fauorè principaliter priuatũ est inuolabiliter obseruãdũ. ij. uol. cõf. 8. nu. 4. 102
Iuram ubiq; est illicitum & iniustũ ex parte recipientis: licet ex parte, præstantis, possit sine animæ dispendio seruari, potest nihilominus peti absolutio, ab epõ. ibid. n. 7.
Iuramentum ut sit undiq; licitum, debet habere tres comites. ueritatem iudicium & iustitiam. ibi. nu. 6. 203
Iuramentũ principaliter dirigitur in Deũ. 2. q. nu. 6. 203
Iuramentum, quando processit ex calore, potest seruari, sine interitu salutis æternæ. 2. q. nu. 2. 207
Iuramentum super usuris, in altero extremo est prohibitum. 2. q. nu. 1. 203
Iuramentum tanquam spirituale non subiicitur dispositioni laicorum. 2. q. nu. 5. 203
Iuramentum ubiq; est turpiter receptum, debet relaxari. ij. uol. conf. 107. nu. 3. 184
Iuramenta sunt de iure diuino. 2. q. nu. 20. 207
Ius canonicum irritando testamentum manifesti usurari ad quod habet respectum. j. uol. conf. 22. nu. 2. 16
Ius patronatus competit, aut ex constructione, aut ex fundatione, aut ex dotatione. j. uol. conf. 54. nu. 1. 38
Ius patronatus ecclesiæ transit solum in hæredes sanguinis. 5. q. nu. 2. 220
Et an possit conferri laico. ibi. nu. 3. & 5. 221 & 221
Ius patronatus, seu ius præsentandi. potest populo ex antiqua consuetudine competere. ij. uol. cõf. 106. nu. 1. 183
Ius præsentandi habens, potest quem uoluerit præsentare. ij. uol. conf. 59. nu. 1. 140
Ius ubi exigit aliquid sub certa forma, seu qualitate, tñc non sufficit factum sine forma & qualitate adimpleri. ij. uol. conf. j. nu. 3. 87
Iustus si est aliquis morari cum aliquo, uel contrahere: si ille recuset, uel non possit commode uel honestè cum illo morari, uel contrahere, debetur legatum, & tollitur obligatio. j. uol. conf. 90. nu. 3. 70

Repertorium singularium materiarum

Super Confil. & Quæst. Panor.

Iuri pro se introducto cuiuslibet renuntiare est licitum
ij.q. nu.9 203
Iura loquentia de seruis, respectu acquisitionis, habent lo-
cum in monachis. j.uol. confil.88. nu.1 66
Iuris periti non solent allegare iura, cum petuntur cõsilia
per iudices causarum. ij.uol. confil.21. nu.1 112
Iurisdictio pot tacite prorogari. ii.uol. qf.32. nu.6 120
Iurisdictio prorogata per metum, corrumpit ipso iure. ij.uol.
confil.51. nu.4 134
Iurisdictio ubique; negatur per obiectum exceptionis de-
clinatoria: iudex ante omnia debet super ea pronun-
ciare tacite uel expresse. j.uol. confil.14. nu.2 11
Laicis in rebus ecclesiasticis nulla fuit data facultas.
v. quæst. nu.4 221
Laicus si fuit praeuentus per iudicem secularem: & causa
pendente efficiatur clericus: non per hoc causa eximitur
a foro poenitentiae secularis. j.uol. confil.85. nu.8 65
Laici non debent interesse conciliis ecclesiasticis, nisi in tri-
bus casibus. i. quæst. nu.27 200
Laici super rebus propriis, nondum in ecclesiam translati,
statuere possunt. i. uol. confil.26. nu.1 18
Laudum est quaedam transactio, quae prima fronte praesu-
mitur equa, & iusta. i. uol. confil.64. nu.3 48
Laudum latum per duos, absente tertio, an ualeat. ii.uol.
confil.77. nu.2 160
Legatus de latere, ubi aliquid facit iure legationis, & qui
paradus est principi. Ludo. Bolog. i. uol. qf.10. r. n.1 85
Legatus etiam de latere, non potest tollere ius alteri que-
situm. i. uol. confil.61. nu.2 44
Legatus etiam Cardinalis, non potest dispensare contra
concilium. ii. uol. confil.81. nu.5 165
Legatus si dicit se habere ex speciali commissione aliqua,
ultra comprehensa in generali legatione, non est sibi
credendum. ii. uol. confil.94. nu.3 172
Legauit aliquis in testamento alicui quinquaginta: in co-
dicillo postea scripto idem legatum est: utrumque legatum
debetur, nisi haeres probet contrarium. ii. uol. qf.4. n.8 97
Legatum conditionale non transmittitur in haeredem. i. uol.
confil.85. nu.2 64
Legatum factum hoc modo per quem scripsero, haeres sibi
dato id quod reperitur scriptum in epistola, perinde ualeat
ac si fuisset expressum in testamento. ii. uol. qf.4. nu.1 96
Legatum quantitatis, non tollitur per legatum speciei.
ibid. nu.2 96
Legatum factum filiae pro dote est purum, & non condi-
tionale. ii. uol. confil.92. nu.1 170
Legatum liberationis, extenditur ad accessorium usura-
rum, post testam. contractum. ii. uol. confil.35. nu.2 123
Legatum libertatis, debetur ex testamento imperfecto.
ii. uol. confil.105. nu.2 182
Legatum rei alienae coniunctae personae factum, ualeat.
ii. uol. confil.45. nu.1 130
Legatum si factum fuerit mulieri, si Titio nupserit, ui-
detur prohibita, ne alteri nubat: sed cum illo tantum.
i. uol. confil.90. nu.2 70
Legato facto ecclesiae acquisitur dominium a die mortis
testatoris ipso facto. i. uol. confil.27. nu.1 19
Legato fundo cum instrumento, ueniunt dumtaxat ea quae
pertinent ad culturam dicti fundi. ii. uol. qf.88. n.1 168
Legato usufructu domorum, & eorum quae sunt in domi-
bus illis: excepto argento, non ueniunt ea quae sunt com-
parata mercis causa. ii. uol. confil.20. nu.4 112
Legata possunt conferri in arbitrium tertii, non autem in
meram uoluntatem. ii. uol. confil.4. nu.9 97
Legitimus ad patris instantiam, debet per omnia tra-

ctari, sicut legitime natus. i. uol. confil.86. nu.1 65
Leprosi stantes in aliquo loco auctoritate episcopi non
fundato, non tenentur ad iura episcopalia. i. uol. con-
fil.31. num.3 22
Lex civilis si canonizatur per Papam habet canonis uigo-
rem. i. uol. qf.102. n.6. fo.83 & ii. uol. qf.57. n.7 139
Lex constat ex mente, & uerbis. i. uol. confil.1. nu.7 3
Lex quamuis prohiberet diuisionem ducatus, uel dignitatis
inter plures, tamen consuetudo in oppositum est ualida.
ii. uol. confil.3. nu.11 94
Lex quando simpliciter defert aliqua bona, uel certam
quotam bonorum alicui ex bonis alterius: ille sic praeg-
rauatus, non potest etiam ad pias causas de bonis alteri
delegatis testari. i. uol. confil.63. nu.4 47
Lex uel statutum, potest prohibere aliqui testari, saltem
de certis bonis fauore alterius. ibid. nu.7 47
Lex siue testator, siue pactio contrahentium, si inhibuerit
alienationem, uidetur prohibita non solum dominii
translatio, sed usufructus. ii. uol. confil.91. nu.2 170
Lex, uel statutum, ubique; tollit praescriptionem in genere,
& uerificari non potest nisi in praescriptione longissimi tem-
poris: tunc uerba aliquid operentur, excludunt praes-
criptionem xxx. uel xl. ann. ii. uol. confil.14. nu.3 106
Legem continens moribus, abutitur. ii. q. nu.3 203
Leges instituunt, cum promulgantur. i. uol. qf.35. n.2 25
Libri usurarum an reddant quem manifestum usurarium.
i. uol. confil.34. nu.3 24
Librorum appellatione, non ueniunt prauae scripturae pri-
uatae, uel libelli, quos faciunt mercatores, pro securitate
creditoris. i. uol. confil.51. nu.2 36
Libellus debet attendi circa uim conclusionis, & non nar-
rationis. i. uol. confil.89. nu.1 68
Libellus generalis, licet possit respici, tamen si ad illum
respondetur, tenet responsio, & iudicium super illo fun-
datum. ii. uol. confil.118. nu.5 194
Libertus debet per imperatorem restitui natalibus, pa-
trono consentiente. i. uol. confil.84. nu.2 63
Licentiatu in religione propria quis dicatur. i. uol. con-
fil.96. num.2 75
Locator si promiserit sub certa poena, non expellere in-
tra tempora locationis conductorem, intelligitur si pen-
sione conuentam conductor soluerit. ii. uol. qf.6. r. n.3 142
Mandatum non extenditur ultra comprehensa in man-
dato. ii. uol. confil.62. nu.7 143
Mandatarius, seu fideiussor, potest agere contra manda-
torem, nedum pro sorte principali, quando pro eo soluit,
sed etiam ad dana & interesse. i. uol. confil.60. n.1 44
Malefider dicitur esse, qui habet conscientiam rei alienae.
i. uol. confil.76. nu.4 54
Marchia Anconitana, spectat in spiritualibus & tempora-
libus ad ecclesiam. i. uol. confil.61. nu.5 45
Maritus in defectu dotis, & patrimonii, tenetur alere uxorem
ex debito coniugali. ii. uol. confil.85. nu.4 167
Maritus non alimentat uxorem principaliter propter do-
tem acceptam: sed quia uxor deseruit oneribus matrimo-
nii. ii. uol. confil.39. nu.4 125
Maritus qui remanet soluendo, renuntiatio hypothecae non
continet donationem. ii. uol. nu.2 102
Maritus tenetur dare partem eorum, quae habuit filiis primi
matrimonii, non copellitur tamen ante lapsum anni restituere
dotem, quae consistit in rebus immobilibus. i. uol. qf.19. n.2 44
Maritus si confiteretur in instrumento dotali, dotes sibi da-
tas esse, an possit opponere exceptionem non numeratae
pecuniae. ii. uol. confil.72. nu.1 155
Masculus & foemina, dicuntur correlatiua. j. uol. qf.37. n.2. 26
Masculinitas

Massaritia uulgariter, idem important quod suppellecti-
lia. ij. uol. confil.88. nu.2 168
Mater donando domum alteri ex fratribus, priuati indire-
cte filium, & nepotes debito bonorum subsidio. j. uol.
confil.65. nu.2 49
Mater non excusatur quin priuatur successione pupilli: si
cum debita solemnitate non assumpsit tutelam. ij. uol.
confil.90. nu.2 169
Mater tanquam proximior, excludit auum proximum.
j. uol. confil.75. nu.1 56
Mrimonium pertinet ad forum eccle. j. uol. qf.12. nu.3 9
Materia ubi non est proportionabilis nisi filiis, appone
haeredum, ueniunt solum filij. ii. uol. confil.50. nu.4 133
Matrimonium habet specialem materiam ab aliis obliga-
tionibus: & requirit spontaneum, & liberum consensum
ij. uol. confil.94. nu.6 190
Matrimonium spirituale consistens inter ecclesiam & epum
non potest per hominem dissolui. r. q. nu.15 197
Mendicitate publicam, sine euidenti causa necessitatis, repro-
bant iura ciuilia, & canonica. j. uol. confil.55. nu.2 39
Mens contrahentium in contractibus, magis spectatur
quam uerba. j. uol. confil.43. nu.4 32
Metus magis excusat mulierem, quam uirum. i. uol. qf.4. nu.4 5
Miles potest filio puberi per uerba directa substituere.
ii. uol. confil.32. nu.2 119
Miles si dixit se uelle testari iure communi: & non potuit
perficere testamentum, ualeat testamentum, iure mili-
tari. ii. uol. confil.93. nu.3 172
Minor in spiritualibus, potest esse in iudicio, sine curato-
re. j. uol. confil.71. nu.6 53
Minor iurans corporaliter se maiorem, cessante dolo ad-
uersarij, excluditur a beneficio aetatis inducto a iure
communi ibid. nu.7 53
Minor non potest pro libito se a potestate tutoris sola uo-
luntate eripere. j. uol. confil.91. nu.9 71
Minori laeso intra quadriennium, competit beneficium
restitutionis, aduersus laesionem. ii. uol. qf.31. nu.1 119
Missio magis prodest uni, quando fit pro eo spiritualiter,
seu ipse intuitu dumtaxat, quam quando pro omnibus
uel pluribus simul. ii. uol. confil.59. nu.6 177
Missio in possessionem ex primo decreto, cum sit modici
praedictij, potest fieri contra absentem, causa reipubli-
cae si a nemine defendatur. ii. uol. confil.43. nu.2 128
Missus in possessionem ex primo decreto, an possit rei
uendicatione conueniri. ii. uol. confil.109. nu.2 185
Mobilia triennio usucapiunt, immobilia decennio actio-
nes. 30. annis. j. uol. confil.34. nu.1 24
Modus agendi, ubi uariatur de summario ad plenarium,
non prohibetur cumulatio, seu refutatio eiusdem ne-
gotij. j. uol. confil.50. nu.2 35
Modicitas pretij, dat magnum argumentum simulationis
contractus. j. uol. confil.49. nu.1 35
Monachus debet deferre uestes monachales. Hugolinus
de marescalchis. j. uol. confil.104. nu.1 33
Nec habet uelle, uel nolle ibid. nu.2 33
Et monachus mortuus est mundo ibid. nu.4 33
Monachus, an possit naturaliter obligari ibid. nu.3 33
Monachis habere portiones priuilegiatas, non est licitum
j. uol. confil.83. nu.4 67
Monachus proprium possidere non potest. j. uol. confil.88.
numero 3 67
Monachus ad quaeuis studia proficisci non debet, nisi prius
licentia a praelato petita ibid. nu.5 67
Monacho si aliquid relinquatur sub hac conditione, ut
non acquiratur monasterio: an ualeat tale relictum

ij. uol. confil.44. nu.3. fo.129. & eod. uol. qf.63. nu.8. r.148
Monasterium si eximatur cum capellis habitis: non exten-
dit exceptio ad capellas habendas. ii. uol. qf.34. nu.2. r.121
Monasterium, sine consensu dioecese, non potest bona
immobilia alienare, nec per compromissum potest se li-
gare. j. uol. confil.56. nu.1 40
Monasterij plena dispositio, & administratio pertinet ad
abbatem: & non ad monachos. ii. uol. confil.44. nu.2. r.129
Monasteria dicuntur exempta, respectu legis dioecese.
j. uol. confil.37. nu.1 26
Monasteria possunt uisitari, per loci episcopum, & ab eo
peti procuratio. ii. uol. confil.26. nu.1 115
Monasteria tenentur soluere quartam de relictis eis fa-
ctis. ibi nu.3 eod.
Et eximi possunt priuilegio, uel longa consuetudine,
ibid. nu.4 187
Monialis dicitur nupta non proprie, sed fictè. ii. uol. con-
fil.111. nu.1. & 3 187
Multa imposita per iudicem, ratione contumaciae, si
tpe sententiae non constat iudici de illius contumacia,
non ualeat. ij. uol. confil.33. nu.7 120
Mulier dicitur palam quæstum facere, etiam si faciat in
domo, cuiuslibet postulantij. ij. uol. confil.2. nu.3 83
Mulier est ita subdita uiro, ut praesumatur accersita ab
eo. j. uol. confil.44. nu.1 32
Mulier habens sexaginta tamen in bonis suis, si illa donauit
alicui, ut ea aleret, nec ad hoc requisit iudicem loci, nec
nepotem suum, qui an iudicet nepoti. j. uol. qf.17. nu.1. r.13
Mulier habens filios ex primo matrimonio, si transit ad secunda
uota non potest in testamento aut inter uiuos, uel ex spõ
salitia largitate plus conferre, & donare secundo uiro quam
donet alicui filiorum suorum. ij. uol. confil.17. n.2. & 3. 193
Mulier non potest augere dotem, nisi maritus, pari incremen-
to, augeat donationem pro nuptiis. j. uol. qf.46. n.2 33
Mulier palam dicitur quæstum facere, licet in publico
se non prostituat, sed in domo sua, uel alterius cuius-
libet indifferenter postulantij. ii. uol. confil.81. nu.3 164
Mulier potest renuntiare iuri hypothecarum suarum. ij. uol.
confil.8. nu.1 102
Et pro uiro nullo modo obligatur ibid. nu. 102
Mulier potest prorsus legitima priuari, propter familiam
domus conseruandam. ij. uol. confil.92. nu.3 171
Mulier si maritatur a patre, & dos ab ipso patre profici-
scitur, mortua muliere relictis liberis ex illo matrimo-
nio, dos de iure cõi redit ad patrem. ii. uol. qf.95. n.3. 191
Mulier si renunciat uellefano in eodem contractu extra
iudicium, non ualeat. j. uol. confil.71. nu.2 53
Mulier si non habet unde se alat, non per hoc potest pe-
tere alimenta intra annum. ii. uol. confil.39. nu.5 125
Mulier de iure cõi, permittit libere disponere de bonis
suis, ultra legitimam debitam filiis. ii. uol. confil.97. nu.1 193
mulieres propria moda sepe laborant. ii. uol. qf.65. n.4. r.150
Multitudo sine iustitia, gubernari non potest. i. uol. con-
fil.96. nu.1 75
Natura rei est potius attendenda, quam simplex de-
nominatio. ii. uol. confil.47. nu.2 131
Naturali ratione tenetur, quis impendere necessaria seruo,
uel æquo commutato. ii. uol. confil.85. nu.3 167
Nemo potest in testamento sibi eam legem dicere, ut
a priore ei recedere non liceat. primo uolumine con-
fil.85. nu.3 64
Nomen proprium & appellatiuum, quando exprimitur
in dispositione, debet distributio, attribui qualitati
prius expresse. ii. uol. confil.93. nu.4 172
Nominatus ad aliquod officium, debet statim appellare. alias
recusare

recusare nō potest. j. vol. confil. xlvij. nu. 4 33
Non gerere, & sine solemnitate debita gerere, paria sunt. ij. uolu. confil. xc. nume. 1 169
Notarius non debet sine iudicis auctoritate aliqd addere, postq̄ instrumentum est parti traditū, & maximē in iudicio exhibitum. j. uolu. confil. xcix. nume. 4 78
Notarius deponens super aliquo casu nō facit maiorem fidem, q̄ unus de testibus. j. uol. confil. xvi. nu. 2 13
Notarius qui fuit rogatus, debet per se totum instrumentum complere non per aliū, nisi hoc faciat iudicis auctoritate. ij. uol. confil. lxxvij. nume. 3 152
Notarius si dixit in protocollo: hoc fuit cassum de uoluntate partium, nec apposuit testes: non sibi creditur. ij. uol. confil. xxxiiij. nume. 4 122
Notoriū dē esse pbatū in iudicio. ij. uol. confil. 12. nu. 3 104
Notorium surgens ex sententia, est notorium p̄sumptio nis. i. uol. confil. 89. nu. 4 68
Notoria multa dñr, q̄ nō sunt. i. uol. confil. 33. nu. 4 23
Notoria nō sunt i iudicio deducēda. ij. uol. confil. 7. r. nu. 1 54
Nouale quid dicatur, quo ad solutionem decimarum. ii. uol. confil. 7. nu. 2 153
Nullus citra principem, potest imponere uestigalia de iure communi. ii. uol. confil. 83. nu. 3 165
Oblati religionū q̄ se & sua dedicauerūt, gaudēt et in bonis q̄ tenent noīe monasterii oībus priuilegiis illius religionis. i. uol. confil. 53. nu. 2 37
Omnis obligatio, regulariter actiue, & passiuē transit in hæredes. ii. uol. confil. 86. nu. 3 167
Obligatio ex iuramento acq̄rit principaliter Deo, non parit turpiter recipienti. ii. uol. confil. 12. nu. 6 105
Obligatio ex cōtractu cōditionali oritur. vi. q. nu. 16 232
Obligatio fideiusoris, realiter finita obligatione, contra principalem cessat. i. uol. confil. 23. nu. 2 16
Obligatio obscura, recipit interpretationē, q̄ eū q̄ se fundat super ea. ii. uol. confil. 75. nu. 4 159
Obligatus ad restitutionem fideicommissi uniuersalis, uel particularis, tenetur regulariter cauere cum fideiusoribus. i. uolu. confil. 79. nume. 1 59
Obuentum & puentū appellatione, ueniunt oēs decimæ, & qcqd̄ peruenire pōt. i. uol. confil. 58. nu. 2 42
Occultans seipsum malitiosē: siue ipediens ne possit ad eum citatio puenire, hētur p̄ citato. i. uol. confil. 99. nu. 2 78
Offerēdi plures modi ponunt. ii. uol. confil. 102. nu. 1 180
Officiū iudicis delegati non extinguit p̄ solam suam, nisi sit executioni mandatum. i. uol. confil. 87. nu. 2 66
Officiū in quo remouetur: remouetur & officii p̄miū. i. uolu. confil. 37. nu. 2 26
Officiū suū q̄sq; p̄sumit diligētē exercēt. i. uo. 2f. 41. nu. 2 30
Officialis non potest donare, nec remittere ius cleri ciuitatis, uel collegij. ij. uol. confil. 34. num. 3 121
Officialis publicus obligatus ad edendam rationem, satisfacit edictō, si suum eodiceum uel membranas tradit legendas, uel scribendas. i. uol. confil. 28. nu. 1 20
Onus probandi incumbit mandatum afferenti. ij. uol. confil. 7. num. 3 100
Onus ubicunq; apponitur in contractu uenditionis, illud uidetur pars p̄tj. j. uol. confil. 66. num. 3 50
Onera communitatis, incumbunt laicis, & non clericis. i. uol. confil. 6. num. 1 6
Onera extraordinaria sunt odiosa: & sine magna causa, & expresse principis consensu, non sunt exigenda. ij. uol. confil. 20. num. 3 112
Ordinarius potest absenti conferre beneficium. ij. uol. confil. 76. num. 3 160
Ordinarius debet in actu executionis sententiæ obtempe-

rare delegato. i. uol. confil. 33. num. 1 23
Orationes, & sacrificia sacerdotum, multum profunt animabus defunctorum. ii. uol. confil. 99. nu. 3 176
Pactum de non retrouendendo non liberum, q̄ fit ex p̄sumptio q̄ fiat causa lucranda fructus illius medii temporis. i. uol. confil. 76. num. 2 58
Pactum de non succedendo patri, aut filio, ualet quando tantum quis percepit, quantum sibi debetur occasione successione. ii. uol. confil. 116. num. 2 192
Pactum factum de ulterius non petendo, debet ferri ad quantitatem non solutam. ii. uol. confil. 97. nu. 2 175
Pactum ut emphyteota non possit expelli ex cessatione solutionis canonis ualet. i. uol. confil. 72. nu. 2 54
Pactio obscura, uel ambigua, debet nocere ei qui uerba p̄tulit. ii. uol. confil. 75. num. 3 159
Pacta inita cum principe, seu ab habentibus principis auctoritatem habent uim legis. ii. uol. confil. 24. nu. 1 114
Panorum appellatione, quæ continentur dionysius. i. uol. confil. 105. num. 3 84
Papa circa p̄uisionē beneficiorū, habet maiore potestate, q̄ capitulum, circa electionem. iii. q. num. 13 211
Papa iura cœlestis, & terrestris imperij fuerunt concessa. ii. quæ. num. 4 195
Papa habet in beneficiis plenitudinem potestatis, ratione cuius potest. s. omne ius dispensari. i. quæ. nu. 1 195
Nec habet superiorem. ibidem nu. 2
Et habet ecclesiæ arbitrium ibidem num. 3
Aliquando in uno episcopatu. ponit duos ep̄os ibi. nu. 5
Et aliqui concedit uni ep̄o duos episcopatus ibid. num. 6
Et dissoluit matrimonium carnali copula non consumatum ibidem num. 7
Sed non potest dispensare, q̄ quis eodem tempore habeat duas uxores ibidem num. 8
Concedere tamen potest episcopatum, & alia inferiora beneficia ad tempus, & sub conditione ibid. nu. 9
Et solus Papa tanq̄ caput, pōt exercere oīmodam iurisdictionem, expolente cā irrationabili. ibi. nu. 14. 197
Et cessante legitima causa, an possit diuidere episcopatum in duos, sine consensu episcopi. ibid. nu. 17 198
Nec a toto clero p̄p̄o, & impator iudicari pōt ibi. nu. 19
Est enim Dei Vicarius in terris ibid. num. 20
Potest tamen errare, & esse hæreticus ibi. num. 21
Et Papa mortuo, uacat ecclesiæ. ibid. nu. 33 201
Papa licet mādēt aliquē in possessionē induci amoto quolibet illicito detentore, intelligit parte uocata, nisi Papa exp̄sē mandet t̄rium. ii. uol. confil. 34. nu. 7 122
Papa Marcellinus fuit depositus. q̄a idolis sacrificauit: quāuis coactus metu gentiliū. i. uol. confil. 3. nu. 3 4
Papa per suam constitutionem statuta, & consuetudines tollere uelle non censetur, cum consistant in facto. ii. uol. confil. 57. nu. 2 138
Papa per suū priuilegiū non intendit p̄iudicare institutioni beneficii, nisi hoc apertē exprimat. i. uol. confil. 101. nu. 1 80
Papa potest concedere ius conferendi, & eligendi puris laicis. ii. uol. confil. 38. num. 1 117
Papa potest sicut alius utendo iure priuati p̄scribere. ii. uol. confil. 94. num. 2 172
Papa potest bona ecclesiæ alicui licitē donare: & p̄sumitur motus iusta causa. i. uol. confil. 41. nu. 4 30
Papa sp̄nitū saluare decreta, & institutiones suorū legatorum. Ludouicus Bologninus. i. uol. confil. 18. nu. 2 86
Papa si aliquē ep̄um transtulit in sedē archiep̄alē: eo prius a uinculo prioris ecclesiæ absoluto: ep̄atus nō uacat illicō p̄ illā absolutionē, & trāslationē: sed icipit uacare postq̄ ep̄us trāslatus, p̄stitit p̄sentem. ii. uol. confil. 101. nu. 2 178
Papa

Papa potest ex certa scientia, & cum causæ cognitione, uniuersos episcopatus conferre. ibi. nu. 6 179
Papa si concedit priuilegium monasterio, ut nullus episcopus audeat monachos illius monasterij excoicare, suspēdere uel interdicare quomodo & de quibus intelligat. 2. uol. confil. 35. nu. 4 123
Papa solus potest destinata ad certum usum p̄mum, in alium conuertere: non solū remittere. 2. uol. confil. 15. nu. 3 107
Papa solus dispensat, quod quis transeat de maiori ad minorem. i. uol. confil. 96. nu. 3 75
Parentes nunquid possunt maritare eorū liberos, & inducere filias ad consentiendum. 2. uol. confil. 65. nu. 1 149
Parte negante probatio debet fieri q̄ citationes legitime p̄cesserint. ij. uol. confil. 84. nu. 2 166
Partes p̄t. remittere iur̄m testibus. j. uol. confil. 5. r. nu. 1. 136
Passus secundum decretum, potest beneficio legis intra annum offerre debitum creditori & recuperare sua bona datā insolūtū illi creditori. j. uol. confil. 69. nu. 3. 52
Pater compellitur dotare filiam: ex iudicis officio. j. uolu. confil. 12. nume. 1 9
Pater non potest ex hæredare filium, ex eo quod intrat religionem. ij. uol. confil. 27. nu. 1 116
Pater non potest aliquid dare, de iure ciuili filijs spurijs, & incestuosis. ij. uol. confil. 50. nu. 2 133
Pater pōt instituire filiā in dote. j. uol. confil. 81. nu. 3 60
Pater potest filio spurio relinquere pro alimentis, usque ad quantitatem sufficientem. ij. uol. confil. 115. nu. 2 191
Pater quicquid offert monasterio tempore ingressus filiar, debet computari ad instar dotis in legitimam ipsius filiar. 2. uol. confil. 111. nu. 3 187
Pater rogatus restituere filio: tenetur regulariter restituere. j. uol. confil. 79. nu. 3 60
Pater sicut tenetur de peculio ex cōtractu filij, ita & de cōdemnatione facta in iudicio. ij. uol. confil. 66. nu. 1 150
Pater si promisit filium non ex hæredare: intelligitur, nisi causam ex hæredationis filius dederit. ij. uolu. confil. 61. nume. 4 142
Pater si instituat filium in aliqua re, minus quā legitima, potest filius petere supplementū. ij. uol. confil. 116. nu. 1. 192
Pater si testamento prius facto, fecerit filiu legitimum rumpit testamentum. j. uol. confil. 86. nu. 2 65
Patris auctoritas, an requiratur in mutuo per filium contrahendo. 5. q. nu. 6 223
Patrimonium & beneficium ecclesiasticum habens, an possit salua conscientia cōseruato patrimonio de beneficio uiuere. iii. q. nu. 3 215
Patronus ex fundatione tria consequitur. 3. q. nu. 14 212
Patronus non potest p̄sentare seipsum. secundo uol. confil. 96. nu. 1 175
Patroni quanquam sint absentes, possunt p̄sentare clericum p̄sentem, per eorū literas. ij. uol. confil. 76. nu. 2 159
Patronus quis efficitur ecclesiam nouā construendo. ij. uol. confil. 59. nu. 3 140
Patronus tenetur p̄sentare intra quatuor menses. 2. uol. confil. 28. nu. 2 117
Pena gabellæ non solutæ, non transit ad hæredes. j. uol. confil. 68. nu. 1 51
Pœnæ, quando imponuntur diuersæ, alternatiue à lege, & uerba legis diriguntur ad iudicem, optio non datur partijs, sed soli iudici. j. uol. confil. 91. nu. 1 70
Pœnitentiæ locus, est in pœnis legalibus usque ad sententiam, etiā q̄ propria significata uerborum. ij. uol. confil. 17. num. 1 108
Pensionem annuam recipiens pro locatione agri, non peccat. 5. q. nu. 9 224

Pensionem soluere de re propria, nemo potest. 1. uol. confil. 5. nume. 1 5
Peremptio instantiæ non dependet à facultate partium & iudicis, imō eis etiam inuitis currit tempus. ij. uol. confil. 16. numero 8 108
Periurus omnis, non est infamis infamia ciuili, sed solum ille qui uenit contra promissionem iuram. ij. uol. confil. 41. nume. 3 127
Periurijs uia non est aperienda. ij. q. nu. 8 203
Personaliter quis citari debet, quando reperiri potest. 2. uol. confil. 43. nu. 3 128
Peruerso ordinis causæ ad causam, non uitiat sententiam ipso iure. 2. uol. confil. 29. nu. 2 117
Petens restitutionem duo debet probare. s. possessionem, & deiectionem. ij. uol. confil. 23. nu. 2 113
Petrus quare fuit appellatus cephas. 1. q. nu. 3 201
Placet uerbum, non importat liberā uoluntatem, sed arbitrium boni uiri. ij. uol. confil. 48. nu. 3 131
Plurimi si fuerint socij, post mortem unius in totum rumpitur societas. ij. uol. confil. 86. nu. 1 167
Plura ubi mandantur, & mandatum per omnia non potest adimpleri, eo modo quo potest adimpleri debet. ij. uol. confil. 65. nu. 3 149
Plura quando sunt in obligatione alternatiua altero sublatō, remanet reliquum. ij. uol. confil. 4. nu. 5 96
Ponens uel respondens, seu confitens, potest incontinenti suam confessionem absque alio p̄iudicio reuocare. ij. uol. confil. 73. nu. 2 155
Positio impertinens, dicitur quæ non facit ad fundandam, uel inuandā intētiōē. ponētis. ij. uol. confil. 118. nu. 2 193
Positiones quare sint admittæ. ij. uol. confil. 118. nu. 1 193
Possessio diuturna ad hoc ut probetur, non obstat si unus testis dicat de uno tempore, alius de alio. ij. uolu. confil. 81. nume. 2 164
Possessio iurisdictionis acquiritur per unicum, actū qui nō solet de gratia concedi. j. uol. confil. 61. nu. 4 45
Possessio patronatus, probatur per p̄sentationem, secuta institutione. j. uol. confil. 54. nu. 2 38
Possessio probatur per iuramentum fidelitatis. ij. uolumi. confil. 62. nume. 1 143
Possessio transit etiam ex inutili contractu. j. uolu. i. confil. 100. nu. 1 79
Possessionem pacificam, non dicitur quis habere, si lis super ea mouetur sibi q̄. j. uol. confil. 49. nu. 2 52
Possidens duo beneficia curata eodem tempore, si non apparet de legitimo titulo, p̄sumēdum est q̄ iniuste possidet. 2. uol. confil. 38. nu. 2 125
Possessor tenetur restituere rem quam possidet, nisi plene probet dominium. ij. uol. confil. 62. nu. 14 145
Possibilitas respectu dotis, consideratur ex tribus. ij. uolu. confil. 111. nu. 6 187
Potestas toti ecclesiæ data fuit tanquā corpori in persona Petri, & aliorum. j. q. nu. 12 179
Potestas si eligatur pro sex mensibus proximē futuris: si hoc tempore non possit officium exercere, non potest officium suum petere pro alijs sex mensibus. j. uol. confil. 93. nume. 2 72
Potentia de facili reducibilis ad actum habetur pro actu. i. uol. confil. 91. nu. 3 70
Prælati canonicē administrare non potest inuentario minime facto. iii. q. nu. 15 212
Prælati per compromissum factum sine consensu superioris, non potest perpetuum p̄iudicium ecclesiæ generare. i. uol. confil. 56. nu. 2 40
Prælati pōt dare modica de reb. ecclesiæ. i. uol. confil. 45. nu. 1. 33
Prælati,

Prælatus, seu rector ecclesie nedom in sanitate, sed etiã in ægritudine, potest de aliquibus mobilibus p ecclesiam acquisitis pro suo arbitrio disponere et inter eos, qui si bi scriuerunt. ij. uol. conf. 10. nu. 3 104
 Prælatus sine auctoritate superioris: & maximè sine cõsen su sui capituli, nõ potest cõpromittere super iuribus ecclesie. j. uol. conf. 62. nu. 1 45
 Prælatus solus transigendo, non obligat successorẽ. ibi. n. 2
 Prælatus si in aliqua electione habeat tertiam partem: capitulum aliam, & aliqua uniuersitas aliã tertiam: tunc uoces non iudicantur per capita. j. uol. conf. 57. n. 1 40
 Prælatus solus sine alia solenitate, potest repudiare hæredita tẽ lögã, et rei immobilis ecclesie factã. j. uol. conf. 31. n. 1. 21
 Prælatus cõparatur tutoribus, & curatoribus. iij. q. n. 16. 212
 Prælatus in ecclesijs collegiatis, sunt iudices. 6. q. n. 6 228
 Prælatus possunt petere restitutionẽ in integrum et sine mato dato ecclesie. i. uol. conf. 87. nu. 1 66
 Præmium ex delicto, quis consequi non det. 3. q. n. 12. 211
 Presbyter habens populum, tenetur habere clericũ. 2. uol. conf. 89. nu. 6 169
 Prescribi potest contra imperatorem, ut non cognoscatur in principem. i. uol. conf. 82. nu. 1 61
 Prescriptio centenaria, solũ currit in relictis factis locis religiosis. i. uol. conf. 32. nu. 1 22
 Prescriptio currit contra mulierem, in rebus, seu iuribus dotalibus, ab eo tempore, quo potest actionem mouere. ii. uol. conf. 14. nu. 1 105
 Prescriptio cum mala fide, regulariter contra neminem currit. ibi. nume. 4. 105
 Prescriptio contra uxorem, non currit in rebus dotalibus constante matrimonio. 2. uol. conf. 54. nu. 1 135
 Prescriptio 40. ann. currit in legatis factis pauperib. incertis. ibi. numero 2. 135
 Prescriptio sine possessiõne, nõ pcedit. e. uol. conf. 55. n. 3 137
 Prescriptio. 10. ann. in corporalibus currit sine titũ. ii. uol. conf. 6. nu. 3 99
 Prescriptio in quarta decimarum, & mortuorum currit p episcopum. 2. uol. conf. 26. nu. 5 116
 Prescriptio est maioris uirtutis, quã nuda sententia. j. uol. conf. 89. nu. 5 68
 Prescriptio non currit impedito agere, et de iure. ii. uol. conf. 22. nu. 2 113
 Prescriptio cum bona fide, partim est inducta in fauorem possidentis bona fide: & partim in odium negligentis ius suum prof. qui ibi. nu. 3
 Prescriptio non currit tpe belli, quando est tantum in loco, quod ius non redditur. ii. uol. conf. 46. nu. 2 130
 Prescriptio per litis contestationem interruptitur. ii. uol. conf. 52. nume. 10 94
 Prescriptio. 40. annorum, sufficit cõtra ecclesiam citra Romanam. i. uol. conf. 101. nu. 5. & 9 80
 Prescriptio contra filium in rebus aduentitij, nõ currit durante paterna potestate. ibi. nu. 6 80
 Prescriptio requirit bonam fidem. ii. uol. conf. 57. n. 4 138
 Prescriptio semel interrupta, etiam ciuilitè, per litis contestationẽ, non potest amplius inchoari, propter malam fidem præsumptam. 2. uol. conf. 19. nu. 3 117
 Prescriptio 30. ann. currit contra relictum factum pauperibus incertis. ii. uol. xv. nu. 2 107
 Presentatio quando spectat ad plures, tanquã ad singulos, non est necesse ut in presentationis actu, omnes conueniant: sed possunt separatim presentare. ij. uol. conf. lxxvj. nume. 1 159
 Præsumendum est pro sententia, postquã transiit in re iudicatam. i. uol. conf. 73. nu. 2 55

Præsumptio cadit super incerto. i. uol. conf. 71. nu. 8. 53
 Primum decretum, non debet interponi, nisi contra contumacem. 2. uol. conf. 84. nu. 1 166
 Primogenitus in diuisionibus iure diuino, secundogenitis præfertur. ii. uol. conf. 3. nu. 4 89
 Princeps agendo actũ scienter contra legẽ, uidetur circa istam dispensare. 2. uol. conf. 101. nu. 5 179
 Princeps, in re sua dicitur arbiter. j. uol. conf. 19. nu. 1. 20
 Princeps, licet ex certa scientia possit mihi tollere ea quæ sunt iuris ciuilib. non tamen potest quæ sunt de iure gentiũ tollere. i. uol. conf. 84. nu. 1 73
 Princeps, habet plenissimam potestatem super ius posituum ibi. nume. 4. 4
 Princeps, si ex certa causa aliquid approbat, uel suo priuilegio inferat, quod de iure communi non ualet firmum erit. eo. uol. & conf. nu. 5 63
 Princeps licet non possit sine causa rescribere contra ius diuinum. si tamen rescribit, præsumitur in eo iusta causa ibidem nu. 7
 Princeps quando intendit ut respectu decisionis constitutio extendatur ad pendencia, semper de his mentione facit. ii. uol. conf. 111. nu. 5 187
 Princeps nunquã intendit præiudicare tertio, nisi de illo mentionem faciat. 2. uol. conf. 70. nu. 1 153
 Princeps si fecerit commissionem, per uiam inquisitionis, intelligitur illam fecisse per uiam iudicialis commissionis. 2. uol. conf. 34. nu. 8 122
 Princeps si concedit alicui licentiam transferendi domicilium, sciens illum esse tutorem in loco, uiderur illum à tutela absoluisse. j. uol. conf. 55. nu. 5 39
 Princeps si concessit alicui priuilegium, cum aliquo refluoratione iuris alterius, ualet. i. uol. conf. 101. n. 3 80
 Princeps solus potest tollere ius alteri: quæsitum. i. uol. conf. 61. nume. 3 44
 Princeps secularis, an possit iteresse p seo inuito. i. q. n. 8. 201
 Principis intentio, non est tertio præiudicare, nisi de eo mentionem faciat specialem. 2. uol. conf. 57. n. 1 138
 Priuilegium clericatus, non perditur, nisi per actum, omnino contrarium clericatus. 2. uol. conf. 62. n. 17 146
 Priuilegiũ collatũ uniuersitati, perditur per usum trium et per singulos de uniuersitate. ii. uol. conf. 18. n. 4 109
 Priuilegium concessum non subdito, non potest reuocari. i. uol. conf. 41. nu. 5 30
 Priuilegium imperatorum ualet, quo ad suos subditos. i. uol. conf. 102. nu. 4 82
 Priuilegium lite pendente concessum, de litis pendencia mentione non habita, non ualet. i. uol. conf. 98. nu. 1 77
 Priuilegium quatenus tendit in aliorũ præiudiciũ, debet strictè interpretari. eo. uol. & conf. nu. 4 77
 Priuilegium non præiudicat compositioni prius facte. de illa speciali mentione non facta. j. uol. conf. 101. n. 2. 80
 Priuilegiũ ipatoris, ualet quo ad suos subditos. ibi. n. 4. 82
 Priuilegium si datur ad aliquid faciendũ: & illud nõ sit in tra decennij perditur priuilegiũ. 2. uol. conf. 61. nu. 8 143
 Priuilegia debent esse perpetua. 2. uol. conf. 61. n. 1 142
 Priuilegia omnia tributa ecclesijs regulariter sunt prouiganda ad hospitalia. 2. uol. conf. cij. nu. 5 180
 Priuilegia omnia præiudicialia, sunt strictè interpretanda. j. uol. conf. cij. nu. 4 80
 Priuilegia præiudicialia, strictè sunt interpretanda. ii. uol. conf. 57. nu. 3 138
 Probatio in contrariis, per confessionem illius in cuius fauorem ius præsumit, admittitur contra præsumptionem iuris, & de iure. i. uol. conf. 89. nu. 3 68
 Probationes si admittantur de facto contra sententiã: per quas

Quas probationes apparet illa sententia minus legitima, debet iudex magis inhærere probationibus, q̄ sententiã prius lata. j. uol. conf. 89. nu. 2 68
 Procurator quicquid facit, ultra contenta in mandato, non tenet. i. uol. conf. 55. nu. 6 39
 Procurator si à me constitutus fuit ad mutuam pecuniam recipiendam: non me obligat, si in instrumento constet se pecuniam recepisse, non tñ apparet q̄ uerè receperit. ii. uol. conf. 18. nu. 3 109
 Prohibitus alienare inter uiuos, non uidetur prohibitus in ultima uoluntate. ii. uol. conf. 40. nu. 2 126
 Prohibitus uendere, non potest etiam locare ad magni temporis. ii. uol. conf. 91. nu. 3 170
 Prælatus habens ius cõferendi, potest cõferre bñficiũ ecclesiasticũ sanguineis, dum nõ honesti sint. ii. uol. conf. 96. nu. 2 175
 Promittens aliũ adiuuare, seu defendere non tenetur adimplere promissionẽ, quãtuncq; sciat illũ indigere auxilio. nisi fuerit requisitus. ii. uol. conf. 49. nu. 3 132
 Promittens artificem, intelligitur promittere de mediocri. j. uol. conf. 57. num. 4 41
 Promittens sub certa pœna se facturũ, & curaturũ, q̄ titius contrahet matrimoniu cũ sempronias: si fecit qcq; potuit non tenetur ad pœnam. i. uol. conf. 90. nu. 1 70
 Prouisio legis est magis fauorabilis, quã statutum. j. uol. conf. 91. num. 5 71
 Prouisiones, statuta, & decreta facta per præidentes auctoritate concilij generalis electorũ, postq̄ auctoritate principis fuit concessum: habet uim legis, & iuris ciuilib. Ludouicus Bologninus. i. uol. conf. 108. nu. 3 86
 Publicum ad hoc ut aliquid dicatur, quid requiratur. i. uol. conf. 99. num. 1 78
 Publicanus qui conduxit uectigalia à fisco: si differat soluere tempore statuto, potest cogi ad satisfaciendum: non tamen incidit in pœnam. i. uol. conf. 68. nu. 5 51
 Publicitas causatur ex qualitate loci, & multitudine assistantium. j. uol. conf. 99. nu. 3 78
 Publicatione bonorũ simpliciter facta, intelligit de bonis p sentibus, nõ de acq̄rendis in futurũ. ij. uol. conf. 51. nu. 2. 133
 Puellæ non eligentes sibi sponsores, commendari debent. ij. uol. conf. 65. num. 2 198
 Pupillus doli capax, efficaciter obligatur, si iurauit se operari p æstiturum. ij. uol. conf. 108. nu. 2 185
 Pupillus potest citari. ij. uol. conf. 29. nu. 5 118
Qualitas contractus præsumitur ex qualitate præiij. j. uol. conf. 76. nu. 1 58
 Qui tenetur ad defensionem alteri, non tenetur se offerre liti, licet sciat illum motam: sed oportet ut sibi nuntietur. ij. uol. conf. 49. nu. 2 132
 Quæ contra bonos mores sunt, habentur in ultimis uoluntatibus pro non scriptis. ij. uol. conf. 99. nu. 2 176
 Quod non ualet directa uia, non debet admitti per obliquam. ij. uol. conf. 48. nu. 2 131
Ratio dat esse testimonio in teste. dionysius. i. uolum. conf. 105. num. 2 84
 Ratio, & mens legis, sic se habent ad legem, sicut anima ad corpus. i. uol. conf. 75. nu. 7 57
 Rebellis imperio perdit omnia iura ciuilia, quo ad uniuersum. i. uol. conf. 103. ante nu. 1 83
 Recedendũ nõ est à uerbis testatoris. j. uol. conf. 40. nu. 2. 28
 Recessus à iure cõi, est odiosus. ii. uol. conf. 51. nu. 5 134
 Recessus ab ecclesia si aliquid de suo impendat ad utilitatẽ ipsius ecclesie, est sibi ab ecclesia in totum restituendum. ij. uol. conf. 10. nu. 4. 104
 Rector scholariu, an debeat esse iudex cleric. 6. q. nu. 1. 227
 Rector uirtute l. f. C. de iurisd. om. iud. an habeat iurisdic-

tionem in scholares clericos ibi. nu. 8 229
 Recipiens feudũ p se & successoribus suis q̄buscunq; appellatione filiorũ ueniunt et legatarii. ii. uol. conf. 4. nu. 4. 96
 Refectio licet de iure ciuili imineat locatori: tñ ex speciali pacto potest pertinere ad cõductorẽ. i. uol. conf. 49. nu. 3 35
 Regula canonicorũ regulariũ, an sit strictior, siue laxior regula monachali. i. uol. conf. 95. nu. 2 74
 Regula q̄ ois pactio, siue cõstitat in dando: siue in faciendo: siue sit mixta trãsit i hæredẽ: ne iudiciũ defuncti p uarias simulates corruat, quõ intelligat. ij. uol. conf. 80. nu. 5. 164
 a Regulis cõmunibus recedere nõ debemus, nisi quatenus prouisum reperitur. ij. uol. conf. 3. nu. 2 89
 Relatium quis, uel qui, coniunctum uerbo futuri tpsis, denotat conditionem. i. uol. conf. 8. nu. 4 65
 Religio instituta per beatam Brigidam, an dicatur cõtra canonicas sanctiones. i. uol. conf. 8. nu. 1 8
 Relictum factum incapaci, habetur pro non scripto. ii. uol. conf. 63. nu. 1 146
 Et factum fratribus, p libris emendis, ualet. ibi. nu. 3. eo. Et ad uitam seu pro necessitatibus ibi. nu. 6
 Relicta in codicillis, petuntur actione nata ex testamento. ij. uol. conf. 4. nu. 3 96
 Remissio em consuet. Italiae nõ fit. j. uol. conf. 24. nu. 1 17
 Remissio usurarum non ualet, nisi creditor offerat pecuniam debitori, uel saltem habeat eam paratam restitutioni. ij. uol. conf. 113. nu. 4 189
 Renunciare quis potest exceptionibus, & legum beneficis sibi competentibus, tam in iudicijs, quã in contractibus. ij. uol. conf. 72. nu. 1 154
 Renuntiatio exceptionis, fictionis, & simulationis: an ualet. ij. quæst. nu. 13 204
 Renuntiatio simplex extrajudicialis, an præiudicat. i. uolum. conf. 44. num. 2 32
 Rescriptum Papæ in dubio trahitur ad ius commune. i. uol. conf. 57. num. 5 32
 Respectus debet haberi ad monetam antiquam in dispositione legis. ij. uolum. conf. 56. nu. 1 137
 Respondens facile in dubijs q̄nibus, cõtra fisco non delinquat. Ioannes de blandinis. j. uol. conf. 106. nu. 2 85
 Restitutio in integrũ, cõcessa respectu capitalis, nõ extendit ad usuras inde sequutas. ii. uol. conf. 35. nu. 1 122
 Restitutio quando potest fieri illi qui soluit: nunq̄ illa pecunia debet dari pauperibus, uel in aliam piam causam conuerti. j. uol. conf. 30. nu. 2 60
 Restitutionem beneficij ecclesiastici petens, an teneatur iustificare possessionem ex titulo. 4. q. nu. 1 215
 Restitutionem coniugis quis petere non potest, nisi probet coniugium. 4. quæst. nu. 8 217
 Res est constituenda ad usum destinatum. 4. q. nu. 13 219
 Res emphyteoticaria, ad quẽcũq; puenit potest ille pueniri ad canonẽ soluendum. ij. uol. conf. 30. nu. 1 118
 Res potest uendicari ab eo qui missus est in possessionem causa custodiã. ij. uol. conf. 109. nu. 1 185
 Res p̄pria q̄s uolẽter inuadere nõ potest. ii. uol. conf. 3. nu. 9. 93
 Res ecclesie possunt alienari, pro redemptione captiuorum, nisi sint data eo modo, ut alienari non possint. ii. uolum. conf. 45. num. 4 130
 Reus principalis, si est rebellis, potest procedi cõtra tertiu post sefforẽ, nulla discussione facta. ii. uol. conf. 29. nu. 3. 117
 Rusticus potest emere dignitates, & iurisdictiones, q̄ sunt patrimonio uenditoris. ii. uol. conf. 3. nu. 12 94
Sacerdos potest dicere missam peculiarem die soleni demõ p illam non abstrahatur populus, ab audiendo missam solennem de die. ii. uol. conf. 99. nu. 4 177
 Sactio est nomẽ cõstitutionis canonicæ. i. uol. conf. 102. nu. 3. 82
 Scholaris

Repertorium singularium materiarum

¶ Scholaris à quolibet grauamine appellare potest. vi. quæst. num. 12. 231
 Scholaris quāuis stet per mille annos in studio, non fortitur ibi domicilium, si habet animum redeundi ad partes suas ij. uol. confi. 62. num. 10. 144
 Scholares faciunt uniuersitatem, licet sint clerici, & laici. vj. quæst. num. 4. 228
 Sciens fundum alienum, uel obligatum, si illum emit, & de euidione sibi prospexit: potest scientia non obstante de euidione agere ij. uol. confi. 30. nu. 3. 118
 Scientia, & patientia superioris, est sufficiens ad habendū possessionem beneficij. iiii. quæst. nu. 6. 216
 Scientia in facto alieno non psumit. i. uol. confi. 32. nu. 2. 22
 Scientia possessoris, requiritur in acquisitione iurium incorporalium i. uol. confi. 61. nu. 7. 45
 Scriptura manu testatoris scripta, an ualeat inter liberos ij. uol. confi. 98. num. 1. 176
 Scriptura à non tabellione, non facit fidem, nisi sit statuto, uel consuetudine approbata ij. uol. confi. 68. nu. 2. 152
 Scripturæ cuiuscunq; prælati, non creditur de non spectatibus ad officiū suum ij. uol. confi. 53. nu. 4. 135
 Scripturis habentis officiū de publico, in spectantibus ad officiū ipsius standum est ij. uol. confi. 34. nu. 1. 121
 Scrutinium quando fit secretè, non potest quis in seipsum consentire i. uol. confi. 25. nu. 3. 115
 ¶ Secundum decretum, non potest interponi, nisi contra latitantem ij. uol. confi. 84. nu. 3. 166
 Secundum officium, excludit primum, quando se non cōpatiuntur ij. uol. confi. 62. nu. 16. 145
 Secundū rescriptū, nō inualidat ex eo, qd nō faciat mentionem de primo: si primū erat nullū j. uol. confi. 98. nu. 5. 77
 Sententia dicitur certa, si potest certificari in aliqua parte actorum ij. uol. confi. 118. nu. 3. 194
 Sententia excommunicationis iusta, uel iniusta, est timenda i. uol. confi. 33. nu. 2. 23
 Sna lata dē debitorē sciētē: p iudicat creditori sciētē: & tacē tili: licet sibi nō fuerit aliqd nūtiatū ii. uol. confi. 49. nu. 1. 132
 Sententia lata contra plures collegas simpliciter, inducit obligationem pro parte, ita qd quilibet uidetur condēnatus in dimidia. ii. uol. confi. 33. nu. 8. 121
 Sententia lata super toto, nō impedit iudicium agendi super parte i. uol. confi. 50. nu. 3. 135
 Sententia lata cōtra minorē sine curatore, est nulla: fecus tamen si est lata pro eo. ij. uol. confi. 89. nu. 5. 169
 Sententia lata contra electores, non præiudicat electo. ij. uol. confi. 16. num. 7. 108
 Sententia lata contra procuratorem non ualeat, si negetur illum fuisse procuratorem ij. uol. confi. 18. nu. 1. 109
 Sententia postq; transiit in rem iudicatam: omnia præsumuntur ritè & recte agitata ibidem nu. 6. 100
 Sententia perceptoris lata præsertim in criminali: nullius est momenti j. uol. confi. 92. nu. 1. 72
 Sententia potest confirmari in causa appellationis, quo ad merita causæ. j. uol. confi. 97. nu. 1. 76
 Sententia sine certa quantitate lata, dicitur certa, si potest ex actis certificari. ij. uol. confi. 12. num. 4. 104
 Sententia si lata sit inter præsentēs, præsumitur quod iudex habuerit iurisdictionem, ex quo transiit in rem iudicatam j. uol. confi. 61. nu. 1. 44
 Sna summi Pont. pōt in melius cōmutari. i. q. nu. 22. 199
 Sententia ubi cunq; continet animarum periculū, non obstat rei iudicatæ exceptio, siue fuerit iudicatum in foro ciuili, siue ecclesiastico ii. uol. confi. 60. nu. 1. 141
 Sententia quælibet, à qua non est appellatum, transit regulariter in rem iudicatam ibidem nu. 2. 2

Sententia facit ius inter partes, quantuncunq; sit lata contra ius litigatoris ibidem nu. 3.

Sententia ubi in una causa parit exceptionem: non debet in alia simul accumulari i. uol. confi. 14. nu. 4. 111

Sententiam suam in totum retractare nemo potest, citra principem i. uol. confi. 92. nu. 3. 72

Serui ecclesiarum, non tenentur ad onera laicorum i. uol. confi. 53. nu. 3. 37

Seruus est capax, in cā alimētōrū ii. uol. confi. 63. nu. 7. 148

¶ Significatum debet cessare, cessante rōne strictissimi significati. ii. uol. confi. 79. nu. 3. 163

¶ Socii possunt inter seipfos uenire, ut alter habeat duas partes lucrī. i. uol. confi. 77. nu. 1. 58

Societas ad hoc ut sit licita, oportet, qd dāna & lucra sint communia. i. uol. confi. 77. nu. 2. 58

Societas potest tacitè contrahi, per actus qui tacitè societatem inferunt ii. uol. confi. 87. nu. 1. 168

Solennitas insinuationis, non fuit inducta in fauorem donatoris: sed in odium recipientium clandestinas donationes ii. uol. confi. 107. nu. 2. 184

Solennitas omnis uidetur remissa per commissionem & indulgentiam Papæ i. uol. confi. 41. nu. 3. 30

Solennitas omnis iuris ciuilis, cessat in relictis ad pias causas ii. uol. confi. 32. nu. 1. 119

¶ Species contractus, cognoscitur non ex uerbis, sed ex sui natura. ii. uol. confi. 114. nu. 2. 190

Spes matrimonij uiolari non debet i. uol. confi. 48. nu. 1. 34

Spes sola habendi aliquid ultra sortem, constituit hominē usurarium v. quæst. nu. 8. 224

Spoliatus licet in iudicio cōsecutus sit possessionē, pōt tñ p se agere ad pœnā legis, si qs in tantā i. uol. confi. 100. nu. 5. 79

Sponsa dicitur, quasi promissa. ii. uol. confi. 79. nu. 2. 163

Spontanea remissio, non debet præsumi cū debitor est pauper: & creditor dices: & maximè cum pecunia est nō modica. ii. uol. confi. 113. nu. 5. 189

¶ Statutum an ualeat, quo imponitur pœna contrahenti matrimonio cum filiofamiliæ sine consensu patris i. uolumi. confi. 12. num. 2. 9

Statutum per quod impediretur matrimonium ad tempus, non ualeat. eo. uol. & confi. nu. 4. 9

Statutum deuians à iure communi, debet restringi quantum fieri potest. i. uol. confi. 44. nu. 4. 32

Statutum dicitur dē libertatē ecclesiasticam, si pp eum clerici efficiuntur timidiore i. uol. confi. 83. nu. 1. 63

Statutum disponens qd omnis causa terminetur intra duos menses à tempore citationis, debet seruari in suis puris terminis ii. uol. confi. v. nu. 4. 98

Statutū epī an ualeat, quo cauetur, ut p quatuor testes singulares, qs pbetur usurarius i. uol. confi. 42. nu. 2. 31

Statutum in quantum fieri pōt, debet reduci ad terminos iuris communis etiam per impropriationem uerborum, si id expedit i. uol. confi. 19. nu. 1. 14

Statutum laicorum, qd præsumamus cōtractum usurarium non ualeat ii. quæst. num. 12. 204

Statutum loquens in materia iuris, debet intelligi secundū ius commune. i. uol. confi. 76. nu. 3. 58

Statutū prohibens subactū intellectū, in statutis vñ phibere, argumentū a cōtrario sensu. i. uol. confi. 75. nu. 1. 86

Statutum excludens matrem à successione filij intestati in fauorem agnatorum. non uendicat sibi locum in infante, qui testari non potuit. ibidem nu. 4. & 5

Statutum si excludat à successione filiam fœminam, in fauorem masculi, excludit etiam neptem ibidem nu. 6

Statutū municipale disponens, qd omnia instrumenta à certa summa supra debeant registrari in archiuo cōis: & si aliter

Super Confil. & Quæst. Panor.

aliter fiat, tale instrumentum non sit alienius ualoris, & efficaciaz. nec ex eo aliquid peti possit &c. an extendatur ad forenses phentcs in loco statuti, & facientes ibi. Istrumentū confi. cj. 2. uol. confi. 52. nu. 1. usque ad nu. 6. 134

Statutum ciuit. an extendatur ad totum comitatum ciuitatis. ibi. nu. 6. 6

Statutum præsumens dolum & simulationē in certis p̄ctibus, maxime minorum. ualeat. i. uol. confi. 71. nu. 1. 53

Statutum disponens in contractu, non habet locum in quasi contractu. ibi. nu. 3. 53

Statutum simpliciter loquens, non dēt intelligi ut ius commune corrigat 2. uol. confi. 16. nu. 1. 107

Statutū tollens dictionē nullitatis, debet intelligi, nisi nullitas sit patens. ij. uol. confi. 55. nu. 2. 136

Statutū ut patens, exigit p̄sensum alicuius in facto alterius: ut illū requirere p solēnitatē. ij. uol. confi. 40. nu. 5. 126

Statuto si caueat debitorē posse capi p debito, tale statutū extenditur ad hæredem. ij. uol. confi. 86. nu. 4. 167

Statuto si caueatur, ut quis citetur personaliter, uel ad domum, non intelligitur fm ius cōe 2. uol. confi. 42. nu. 2. 128

Statuto si caueatur, qd quādiu exiterit masculus, fœmina nō succedat filia excludit uiuētē masculo dūtaxat, sed illo mortuo, dēt admitti. 2. uol. confi. 92. nu. 4. 171

Statuto epī si caueatur, qd nullus clericus possit rē ecclesię locare, sine epī consensu si ipse ep̄s conducit, ut conducēdo consentire 2. uol. confi. 11. nu. 2. 104

Statutū ciuitatis, uel dñi, disponens ne quis donet, uel uendat rem immobilē alicui non existenti de iurisdictione statuti, non includit donationem, uel uēditionem in f̄cliam. i. uol. confi. 63. nu. 3. 47

Statuta ciuitatis, nō possunt habilitare, uel inhabilitare forenses ij. uol. confi. 52. nu. 2. 134

Statuta debent intelligi secundum proprium sensum uerborum. j. uol. confi. 68. nu. 3. 51

Statuta dubia, sumere debēt interpretationē fm ius, ut quātū minus possit lædāt ius cōe. j. uol. confi. 30. nu. 2. 21

Statuta & consuetudines dē libertatē ecclesiasticam, sunt ipso iure cassa, & irrita. j. uol. confi. 63. nu. 1. 47

Statuta laicorum an ualeant qd bona mobilia nō possint alienari, in non subiectos iurisdictioni statuentium. j. uol. confi. 2. 6. nu. 2. 19

Statuta laicorum specificè non disponentia de clericis, nec in libertatem ecclesiasticam, dummodo aliās sint honesta, debent seruari inter clericos, etiam in foro ecclesiastico. ij. uol. confi. 33. nu. 3. 120

Statutum si non admittat exceptionem. dē instrumentū publicum, nisi in cā falsitatis. non pōt opponi exceptio simulationis. ij. uol. confi. 73. nu. 6. 156

Stipulari alteri licet quis nō possit directē, pōt tñ alterius nomine stipulari: & ualeat stipulatio illo ratificante. ij. uol. confi. 86. nu. 2. 167

Stipulatus si aliquis fuerit stichū, aut p̄philū, quē ipse uel let, si semel alterum eligeret, pōt mutare uoluntatē suā, donec in iudicio alium peterit. ij. uol. confi. 11. nu. 5. 104

Stipulatio hodie non requiritur ad ualiditatem donationis. ij. uolum. confi. 63. nume. 9. 148

Studiū rēligioni concuenit. j. uol. confi. 88. nu. 6. 67

¶ Substitutio directā, facta per nomen collectiuum, instituitur duobus filiis impuberibus, uidelicet si uterque decesserit in pupillari etate, talis sit hæres, uno decessere in pupillari etate alter est substitutus. ij. uol. confi. 58. nu. 2. 140

Substitutio facta sub conditione, in euentum conditionis euanescit j. uol. confi. 40. nu. 1. 28

Substitutio in dubio, potius debet interpretari, ut sit directā, quā si fidei commissaria. i. uol. confi. 59. nu. 2. 43

Substitutus licet recuset tutelam, non per hoc excluditur à successione. ij. uol. confi. 90. nu. 5. 169

Succedens in locum alterius, dēt uti eo iure, quo ille in cuius locum succedit j. uol. confi. 100. nu. 2. 79

Successor in feudo, dēt petere inuestituram renouari. ii. uol. confi. 67. nu. 4. 151

Successor tenetur ad debita contracta per defunctum ij. uol. confi. 10. nu. 1. 103

Successores tenentur facere ea quæ tenebantur prædecessores. j. uol. confi. 93. nu. 4. 73

Succumbens in petitione fundi, non admittitur uolens petere fructus occasione fundi. ij. uol. confi. 60. n. 6. 142

Superior non præsumitur in dubio iuri aliorum præiudicare. j. uol. confi. 98. nu. 3. 77

Superiori non obediens, peccat mortaliter 2. q. n. 1. 203

Superfluis remedijs, non uidetur quis uelle uti. 2. uol. confi. 73. nume. 3. 155

Surreptio in literis gratiosis, uitiat gratiam. ij. uolum. confi. 38. nume. 1. 124

Surreptio uitiat literas gratiosas ipso facto, sine ope exceptionis. ij. uol. confi. 34. nu. 5. fo. 12. e. uol. 70. nu. 2. 122

Tacendo & omitendo se gerere pro procuratore uidetur quis mandato consentire. ij. uol. confi. 7. nu. 4. 101

Tacens non h̄r pro consentiente, ubi agit de re onerosa & non appetibili ij. uolum. confi. 40. nume. 7. 126

Taciturnitas h̄r pro consensu, ubi agitur de modico præiudicio. ij. uol. confi. 44. nu. 5. 129

Tantum dictio est taxatiua, & implicat in se negatiuam, respectu aliarum probationum. j. uolum. confi. 51. nu. 3. 36

¶ Tps x. dierum datū à iure ad appellādū, an currat ipsi minori moroso, qui tutorē habebat. ij. uol. confi. 77. nu. 1. 160

Temeritas sola, sufficit ad hoc, ut quis condemnetur in expensis. j. uolum. confi. 78. nu. 2. 59

Territorium unde dicitur. i. uol. confi. 20. nu. 2. 15

Terminus ubicunq; statuitur ad aliquid probandum, si pendente termino contingat impedimentum facto aduersarij, admittitur quis ad probandum et post terminū ij. uol. confi. 16. num. 2. 107

Testator si dicat extraneo uolūtate meā cōmito dispositio ni tuæ, uidetur illum instituisse hæredē, ut distribuat hæreditatem ad pias causas i. uol. confi. 59. nu. 1. 43

Testator si dixit. Titius hæres esto Seius & Meuius hærede sunt, quomodo intelligantur isti tres uocati. ij. uol. confi. 37. nume. 2. 124

Testator si dixerit, si tales decesserint, uolo qd omnia bona mea deueniant in talem, non ut substitutus uocatus, nisi cū ambo instituti decesserint. 2. uol. confi. 103. n. 2. 181

Testator si dixit instituo talē hæredē, sub p̄dōnibus infra scriptis, si postea nullam p̄dōnem expressit, ualeat h̄rdis institutio, ac si purē fuisset facta. ij. uol. confi. 80. nu. 2. 163

Testator si in testamento confessus fuit se debitorem Titij, ex certa causa præsentē parte. & acceptante pro illa confessione in testamento habita, probatur debitum. 2. uol. confi. 85. nu. 2. 166

Testator si incēpit, & expressit quodd instituebat pauperes Christi, & non perfectō testamento superuenit phrenesis uel mors, talis institutio non ualeat, etiam fauore libero rum. ij. uol. confi. cv. nu. 3. 182

Testamentum, minus solenne, ratione solennitatis, licet faciat fidem inter liberos, oportet tamen quodd probetur quodd fuerit factum per patrem, seu eius auctoritatē. 2. uol. confi. 98. nu. 2. 176

Testamentum primum, tollitur per secundum simpliciter conditum. ii. uol. confi. 41. nu. 2. 127

Testamentum semel factū, non reuocatur, nisi per aliud solenniter

Repertorium singularium materiarum

leniter perfectum i. uol. consi. 18. nu. 2	14	¶ Vni testi nō creditur, etiam si synodali præfulgeat dignitate. ii. uol. consi. 53. nu. 2	135
Testamētum recipit uires, & consummationē per mortem testatoris: & non ante. ii. uol. consi. 4. nu. 7	97	Vnio, uel diuisio ecclesiarum, non potest fieri sine consensu capituli. j. uol. consi. 106. nu. 4	183
Testis si primo dixit unum extrā iudiciū: & contrariū dicit in iudicio, & cum iuramēto, nō creditur scđo dicto, sed debet puniri de falso. i. uol. consi. 52. nu. 1	37	Vniuersitas alicuius terræ, pōt statuere aliqd s̄ius publicū in præiudiciū ipsius terræ. ii. uol. consi. 104. nu. 3	181
Testes & scripturæ antiquæ, maximē ex archiuo publico productæ, probant pertinentias. ij. uol. cōsi. 62. n. 9	144	Vniuersitas dat iurisdictionem rectori. 6. q. nu. 9	230
Testes si addūt ad instrūm, nō per hoc dicitur instrumētum reprobari. i. uol. cōsi. 1. n. 4	36	¶ Vocans aliquē ad bellū iustū, tenet illi actiōe mādati, ad oīum dānorū reformationē. i. uol. consi. 40. nu. 5	44
Testes singulares non sufficiunt ad probandam ueritatem delicti. i. uol. consi. 34. nu. 4	24	Volens audire missam debet audire missam de eodem die. ij. uol. con. 99. nu. 1.	176
¶ Titulus in coniugio carnali, probari debet. 4. q. nu. 42. 15	15	Voluntas captatoria in legatis ad pias causas, ualet. ii. uol. consi. 32. nu. 3	119
Titulus p̄sumit ex coniectura. i. uol. consi. 82. nu. 5	61	Volūtas defuncti ex imperfecto testamēto, nō ualet, nisi inter liberos. 2. uo. consi. cv. nu. 1	182
¶ Totus orbis, est territoriu Imper. ij. uo. cōsi. 1. nu. 1	133	Voluntas disponētis, siue expressa, uel tacita, siue p̄iectura, dēt attēdi in ultimis uoluntatib. cuiuscūq; qualitatē sint, siue sit directa substitutio, siue fideicommissaria, siue p̄ditio, siue testm, uel codicillus. ij. uol. consi. 58. n. 3	140
Transigens non d̄ spē donare, sed timor litis, & uexationis ipsum subesse compellit. ii. uol. consi. 12. nu. 5	104	Voluntas hoīs, nō pōt probari, nisi coniecturis, cessante uoluntate expressa. ii. uol. consi. 67. nu. 3	151
Transactio debet reuocari prætextu læsionis, si reperiatur transigens deceptus in quadruplo. ii. uol. cōsi. 15. n. 1	106	Voluntas testatoris, obtinet primum locū in cōditionibus. ij. uol. consi. 68. nu. 1	162
Transactio facta cū aliquibus ex pluribus habentibus idem ius, nō extenditur ad alios. i. uol. consi. 72. nu. 1	54	Voluntas ultima, est ambulatoria usque ad mortem. j. uol. consi. 18. n. 3	14
Transactio ubicunque est calūniosa ex parte actoris, nō tenet ipso iure, & cōpetit repetitio. ii. uol. cōsi. 113. n. 6	189	Votum ex iusta causa simul atū, non obligat uouentem. ij. uol. consi. 14. nu. 1	205
¶ Turpitudinē allegans in illusione rerū spiritualiū, nō est audiendus. ii. uol. consi. 39. nu. 1	27	¶ Vfus cōis loquendi, in ultimis uoluntatibus, attendi dēt. j. uol. consi. 36. nu. 4	206
Tutor non d̄ consentire contractui minoris, nisi expressē approbet. ii. uo. consi. 40. nume. 4	126	Vfus mulierū, nō inducit consuetudinē. 2. uo. cōsi. 31. n. 3	135
Tutor, si non posuit in inuētario omnes res, uidetur dolo fecisse. 2. uol. consi. 73. nu. 7	156	Vfructuarius omnīū bonorū, non tenetur satisfacere legatarijs, sed cum eis concurrat. ij. uol. consi. 4. n. 6	97
Tutor sine iudicis auctoritate, potest uestes antiquas, & similia quæ seruando seruari nō possunt, distrahere, pro suo arbitrio. ij. uolumine consi. x. nu. 2	107	Vfructuario datur interdictum, ut non possit uti frui, si fuit detectus. ij. uol. consi. 23. nu. 1	113
¶ Acante ecclesia, si capitulum aliqua de bonis ecclesiæ alienauerit, sine superioris auctoritate, relinquitur optioni futuri episcopi, an uelit ratificare dictam alienationem. ii. uol. lxxxix. n. 4	169	Vfura non committitur, nisi in contractibus mutui. ii. uol. consi. 14. nu. 1	190
Vasa apta ad coquendum, ueniunt appellatione instrumētū possessionis, si erant ibi ad coquendum, ad usum dictæ possessionis. ii. uol. consi. 88. nu. 3	168	Vfura non oritur ex nero contractu locationis, sed tñ ex puro contractu mutui. j. uol. consi. 15. nu. 2	12
Vasallus pōt meliōrē cōditionē feudi facere, deteriorē uerō, sine dñi uolūtate, non i. uol. consi. 82. n. 10	62	Vfura, est lucrū ex mutuo pacto datum, uel exactū. ibi. n. 3	3
Vasalli in aliū dñm consentire non possunt, sine dñi uoluntate. ij. uol. consilio. iij. nume. 5	90	Vfura dotis, possunt etiam hodie peti, prohibitione iuris canonici non obstante. ii. uolu. consi. 39. nu. 1	125
Vasalli propriē dñr fideles. i. uol. consi. 82. nu. 6	61	Vfura si debentur absentibus, debent ad illos mitti. i. uol. consi. 80. nu. 1	60
¶ Védēs rē plus q̄ ualeat, cēset usufructarius. i. uol. cōsi. 5. n. 3	5	Vfurarum restitutio, per suspectum fieri nō debet. 2. uolu. consi. 24. nu. 2	114
Venditio, nec locatio, nō cōstat si pretiū, seu merces fuit reposita in arbitrio tertij. 2. uol. consi. 80. n. 1	163	Vfurarius manifestus quis dicatur. 2. uol. consi. 2. n. 1. f. 88.	88
Verbū bonorū, cōprehēdit in se actiōes. i. uo. cōsi. 43. n. 3	32	Quatuor modis probatur manifestus. ibi. nu. 2	2
Verbū suū, est ambiguum. ij. uol. consi. 83. n. 2	165	Vfurarius manifestus probatur per famam & argumenta. j. uol. consi. 22. nu. 2	15
Verba maritus, & uxor qñque capiuntur strictē, qñque largē, quandoque largissimē. 2. uol. cōsi. 79. nu. 1	163	Vfurarius manifestus, debet carere sepultura ecclesiastica donec de usuris extortis idoneæ iatisfecerit. ij. uol. consi. 1. nume. 1.	87
Verba uidebit, & placebit, sapiūt arbitriū boni uiri. 2. uolu. consi. 110. nu. 1	186	Vfurarius manifestus, quo ad annulationem testamēti, qñ dicatur. i. uol. consi. 34. nu. 2	24
Verba ubi sunt clara, non relinquitur locus interpretationi. 2. uol. consi. xcviij. nu. 1	175	Vfurarij manifesti, non debent interesse testamentis. ii. uol. consi. 1. nume. 2	87
Veritas potius q̄ fictio i spūalibus, ē inspiciēda. 2. q. n. 7	203	¶ Utilitas cōis clericorum, & laicorū, ubicunque uersatur onus, debet esse utrisque commune. j. uo. cōsi. 3. nu. 1	4
¶ Vicarius ep̄i, an sit p̄ferendus archidiacono. j. uolu. consi. 21. nu. 1. fo. 15	15	¶ Vxor de bonis uiri, nihil disponere potest. 3. q. n. 10	211
2. Et hēt uicarius ep̄i dignitatē, quādin ē i officio. ibi. n. 3	3	Vxor, & soror tutoris, an in causa testamēti, testes esse possint. j. uol. consi. 52. nu. 2	37
Vigore arbitri j̄gnat̄ aliquibus officialibus concessi, non ut data potestas disponēdi contra statuta, & ordinamēta ciuitatis iam facta. ij. uol. consi. ciiij. nu. 1	181	Vxor non potest conueniri ad solutionem dotis promissa, ultra quam fieri potest. 2. uol. consi. 85. nu. 5	167
Vim p̄pulsare tētinētī d̄, q̄ facit q̄ citius cōmodē pōt, ad alia negotia nō diuertendo. 2. uol. consi. 62. nu. 8	144	Vxor non potest petere usuras, ratione retardatæ dotis. 2. uolu. consi. 39. nume. 6	125
Vim p̄pulsare alere uxore ēm quātitatē dotis. 3. q. nu. 9	211		